

Prezident İlham Əliyevin Dövlət Proqramının icrasına dair keçirdiyi konfranslar

1. “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrasının birinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir: Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev konfransda iştirak etmişdir: [12 mart 2010-cu il]
 - *Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin giriş nitqi*
 - *İqtisadi İnkişaf naziri Şahin Mustafayevin çıxışı*
 - *Mingəçevir şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Mübariz Ağayevin çıxışı*
 - *“Karat holding” şirkətinin icraçı direktoru Taleh Qasimovun çıxışı*
 - *Dəvəçi rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Novruz Novruzovun çıxışı*
 - *Tərtər rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vidadi İsayevin çıxışı*
 - *“Ultra” şirkətinin baş direktoru Tahir Mirkişilinin çıxışı*
 - *Neftçala rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Taleh Qaraşovun çıxışı*
 - *Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yekun nitqi*
2. “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir: Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev konfransda iştirak etmişdir: [1 mart 2011-ci il]
 - *Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin giriş nitqi*
 - *İqtisadi İnkişaf naziri Şahin Mustafayevin çıxışı*
 - *Astara rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Mahir Quliyevin çıxışı*
 - *Balakən rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Asif Məmmədovun çıxışı*
 - *Sumqayıt Texnologiyalar Parkı idarə heyətinin üzvü Zaur Məmmədovun çıxışı*
 - *Tovuz rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Tofiq Zeynalovun çıxışı*
 - *“Elba” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin rəhbəri Elçin Rüstəmovun çıxışı*
 - *Saatlı rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Siraqəddin Cabbarovun çıxışı*
 - *Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yekun nitqi*
3. Regionların 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrasının üçüncü ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev konfransda iştirak etmişdir: [28 fevral 2012-ci il]
 - *Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin giriş nitqi*
 - *İqtisadi İnkişaf naziri Şahin Mustafayevin çıxışı*
 - *Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elmar Vəliyevin çıxışı*
 - *“Atena” süd zavodu və heyvandarlıq kompleksi idarə heyətinin sədri Elşad Rəsulovun çıxışı*
 - *Ağdaş Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafiq Niftəliyevin çıxışı*
 - *“AzMDF” zavodunun direktor müavini Vüqar Əliyevin çıxışı*
 - *Ağsu Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Ənvər Seyidəliyevin çıxışı*
 - *“Naxçıvan” avtomobil zavodu Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin icraçı direktoru Polad Sadıxovun çıxışı*
 - *Lerik Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rövşən Bağirovun çıxışı*
 - *Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yekun nitqi*
4. Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrasının dördüncü ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir: [12 fevral 2013-cü il]
 - *Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin giriş nitqi*
 - *İqtisadi İnkişaf naziri Şahin Mustafayevin çıxışı*
 - *Şəki Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elxan Usubovun çıxışı*
 - *Ağdam heyvandarlıq kompleksinin təsisçisi Fuad Əyyubzadənin çıxışı*
 - *Masallı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafil Hüseynovun çıxışı*

- *Oğuz qarğıdalı emalı zavodunun baş direktoru Vaqif Hüseynovun çıxışı*
 - *Bərdə Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vidadi İsayevun çıxışı*
 - *Ağsu rayonundakı “Az-Granata” MMC-nin şirə və şərab emalı zavodunun icraçı direktoru Rövşən Fərhadovun çıxışı*
 - *Ağstafa Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Məhərrəm Quliyevun çıxışı*
 - ***Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yekun nitqi***
5. Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarının icrasına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir: [5 fevral 2014-cü il]
- ***Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin giriş nitqi***
 - *İqtisadi inkişaf naziri Şahin Mustafayevun çıxışı*
 - *Nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun çıxışı*
 - *Kənd təsərrüfatı naziri Heydər Əsədovun çıxışı*
 - *Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin prezidenti Rövnaq Abdullayevun çıxışı*
 - *“Azərenerji” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin prezidenti Etibar Pirverdiyevun çıxışı*
 - *“Azərsu” ASC-nin sədri Qorxmaz Hüseynovun çıxışı*
 - ***Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yekun nitqi***

**“Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı
Dövlət Proqramı”nın icrasının birinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir:
Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev konfransda iştirak etmişdir
(12 mart 2010-cu il)**

Bakı, 12 mart (AzərTAc). Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 12-də Dənizkənarı Milli Parkda yeni istifadəyə verilmiş Bakı Biznes Mərkəzində “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrasının birinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfransda iştirak etmişdir.

Dövlətimizin başçısı konfransı giriş nitqi ilə açdı.

**Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin
giriş nitqi**

- Əziz dostlar, bu gün biz yeni açdığımız Bakı Biznes Mərkəzində toplaşmışıq. Bu gözəl binanın açılışı münasibətilə sizi və Bakı şəhərinin bütün sakinlərini ürəkdən təbrik edirəm. Çox gözəl, müasir, Bakıya yaraşan və şəhərimizə əlavə gözəllik yaradan bina. Eyni zamanda, funksional baxımdan bu binanın çox böyük əhəmiyyəti vardır. Burada müxtəlif tədbirlər, konfranslar, biznes forumları keçiriləcəkdir. Eyni zamanda, birinci mərtəbədə sərgi üçün yerlər nəzərdə tutulub. Bu gün açılışdan sonra sərgidə nümayiş etdirilən eksponatlarla tanış oldum. Bir sözlə, Bakı Biznes Mərkəzi şəhərimizin gözəlləşməsi üçün və şəhərdə müasir infrastrukturun yaradılmasının davamı üçün çox vacib obyekt.

Təsadüfi deyildir ki, bu binada birinci iclas ölkəmizin inkişafına yönəldilib. Artıq bir ildir ki, ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafını müəyyən edən Dövlət Proqramı icra edilir. Bu proqram 2004-cü ildə qəbul edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının məntiqi davamıdır. Çox sevindirici haldır ki, 2009-cu ildə başlanmış növbəti proqram da uğurla icra edilir.

Proqramın uğurla icra edilməsində başlıca səbəb və başlıca şərt ondan ibarətdir ki, 2004-2008-ci illəri əhatə edən Dövlət Proqramı uğurla yerinə yetirildi. O proqramda nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələr icra edildi. Hətta onu deyə bilərəm ki, proqramda 2004-cü ildə nəzərdə tutulmayan məsələlər də oraya əlavə edildi. Əlavə maliyyə mənbələri müəyyən edildi və regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı nəzərdə tutduğumuzdan daha da geniş miqyasda icra edildi.

Bu bizə imkan verdi ki, bir neçə əsas vəzifəni icra edək. İlk növbədə, regionların canlanması, regionlarda müasir infrastrukturun yaradılması məsələləri öz həllini tapdı. Regionların siması dəyişdi, şəhərlərimiz öz qədim simasını saxlamaqla müasirləşdi, gözəlləşdi, abadlaşdı. İnsanlar üçün çox gözəl şərait yaradıldı, infrastruktur layihələri icra edildi, sosial obyektlərin tikintisinə böyük diqqət göstərildi. Bir sözlə, bölgələrdə, ən ucqar yerlərdə yaşamaq üçün daha da yaxşı şərait yaradılmışdır.

Əslində regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı bütün istiqamətləri əhatə edir. Bu gün Azərbaycanda elə bir sahə, elə bir istiqamət yoxdur ki, o istiqamətin inkişafı üçün dövlət proqramı olmasın. Nəinki proqram, eyni zamanda, proqramı icra etmək üçün maliyyə mənbələri və texniki imkanlar da səfərbər olub.

Proqramın digər vacib vəzifəsi ondan ibarət idi ki, Azərbaycanda işsizliyin aradan qaldırılması üçün praktiki işlər görülsün. 2004-cü ildə qarşıya vəzifə qoyulmuşdur ki, beş il ərzində Azərbaycanda 600 min yeni iş yerləri açılmalıdır. O vaxt bu rəqəm bəzilərinin çətdirirdi və bəziləri hesab edirdi ki, bu, qeyri-realist bir hədəfdir. Ancaq o rəqəm göydən düşməmişdir, o rəqəmin səslənməsində əsas məsələ ondan ibarət idi ki, düzgün hesablamalar aparılmışdır, bizim imkanlar təhlil edilmişdir və ölkəmizin perspektiv inkişaf planı haqqında da çox gözəl təsəvvür var idi. Beş il ərzində nəinki 600 min, 800 minə qədər yeni iş yerləri açılmışdır. Demək olar, bu gün Azərbaycanda işsizlik kimi böyük sosial problem, onun böyük hissəsi aradan qaldırılıb. Bunu biz hər bir bölgədə görürük. Eyni zamanda, bunu biz Azərbaycana son illərdə gələn xarici vətəndaşların sayının artmasında görürük.

Bu gün biz miqrasiya məsələlərini daha da ciddi şəkildə tənzimləməliyik. İlk növbədə ona görə ki, əmək bazarının tənzimlənməsi məsələləri yüksək səviyyədə həll olunsun, Azərbaycan vətəndaşlarının hüquqları daha da ciddi şəkildə qorunsun. Biz miqrasiyanı tənzimləməklə elə etməliyik ki, əlbəttə, xaricdən gələn vətəndaşlar üçün də yaxşı şərait yaradılsın. Ancaq, ilk növbədə, Azərbaycan vətəndaşları işlə təmin olunsunlar. İşsizliyin aradan qaldırılması həm böyük sosial problemin həlli deməkdir, eyni zamanda, işsizliyin aradan

qaldırılması ancaq yeni müəssisələrin yaradılması, qeyri-neft sektorunun inkişafı hesabına baş verə bilər. Neft-qaz sektorunda yeni texnologiyalar tətbiq edilir və o sektorda iş yerlərinin açılması o qədər də geniş vüsət ala bilməz. Əsas vəzifə, əsas məqsəd ondan ibarət idi ki, qeyri-neft sektorunda, bölgələrdə sahibkarlığın inkişafına nail olaq.

Yeni iş yerlərinin açılması, yeni müəssisələrin yaradılması, Azərbaycanda sahibkarlığa dəstək vermək üçün praktiki addımlar, kreditlər, subsidiyalar, fermerlərə dəstək və güzəştli şəraitin yaradılması, infrastruktur layihələrinin dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi - bütün bu amillər bir məqsədi güdürdü ki, ölkəmizi hərtərəfli inkişaf etdirək, ölkəmizin uğurlu perspektivlərini müəyyən edək, neft-qaz amilindən asılılığı azaldaq və Azərbaycan iqtisadiyyatını şaxələndirək. Deyə bilərəm ki, biz bütün istiqamətlərdə istədiyimizə nail ola bildik. Bu o demək deyil ki, bütün vəzifələr öz həllini tapıb. Əgər belə olsaydı, onda ikinci Dövlət Proqramının qəbul edilməsinə ehtiyac olmazdı.

Biz böyük işləri gördük, bərabər gördük. Bütün bölgələrdə sürətli inkişaf müşahidə olunurdu. Ancaq bununla bərabər, hələ ki, problemlər vardır və biz onları həll etməliyik. Biz bu problemləri bilirik. Problemlərin həll edilməsi üçün konkret addımlar atılır. Dövlət Proqramının birinci ilinin yekunları çox ümidvericidir. Baxmayaraq ki, 2009-cu il bütün dünya üçün çox çətin, ağır il olmuşdur, sınaq ili olmuşdur. Azərbaycan bütün bu çətin sınaqlardan şəərəflə çıxıb çıxmışdır. 2009-cu ildə, bundan əvvəlki illərdəki kimi, Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyada ən sürətlə inkişaf edən iqtisadiyyat olmuşdur. 2009-cu ildə iqtisadi artım 9,3 faiz təşkil etmişdir. Sənaye istehsalının artımı 8,6 faiz, inflyasiya isə 1,5 faiz olmuşdur. Yəni, dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrində olan bütün kriteriyalar Azərbaycanda da tətbiq edilməlidir. Bunu etmək üçün bizdə həm güclü iradə, həm proqram, həm maliyyə imkanlarımız, həm də ki, bütün cəmiyyətdə bu işlərə böyük dəstək vardır. Əgər bu dəstək olmasaydı, biz bu nailiyyətləri əldə edə bilməzdik. 2009-cu il bir daha göstərdi ki, dünyanın neft bazarında baş verən hadisələrdən asılı olmayaraq, Azərbaycan uğurlu inkişafını davam etdirəcəkdir. Neftin qiymətindən asılı olmayaraq, biz yenə də ən sürətlə inkişaf edəcəyik. Bizim bütün uğurlarımızı neft amili ilə bağlayanlar da artıq yəqin başa düşüblər ki, uğurlarımızın təməlində düşünülmüş siyasət, konkret proqramlar, möhkəm iradə və Azərbaycanın suverenliyi, müstəqilliyi dayanır. Biz müstəqil siyasət aparırıq. Həm siyasi, həm iqtisadi sahədə, bütün başqa sahələrdə Azərbaycan xalqının maraqlarını müdafiə və təmin edirik. Belə olan halda, əlbəttə ki, nəticələr də olacaqdır.

2009-cu ildə əldə edilmiş uğurlar əlbəttə ki, bizi ruhlandırır, sevindirir, yeni addımlara sövq edir. 2009-cu ildə həm iqtisadi, həm siyasi sahədə müəyyən məsələlər ciddi reaksiya tələb edirdi. Ciddi, operativ, çevik siyasətin aparılmasını tələb edirdi. Mən çox şadam ki, biz hamımız - Azərbaycan bütün vəzifələri uğurla, ağılla, təmkinlə, vaxtında həll etdi və beləliklə, ölkəmizin milli maraqları tam şəkildə müdafiə olundu.

Uğurlarımızın təməlində əlbəttə ki, ciddi islahatlar dayanır. Baxmayaraq ki, Azərbaycanın zəngin neft-qaz potensialı vardır və biz bu potensialdan böyük səmərə ilə istifadə edirik. Bununla bərabər, aparılan islahatlar, iqtisadiyyatımızın liberallaşması və ciddi iqtisadi islahatlar bugünkü sürətli inkişafı təmin edir.

Təsədüfi deyil ki, beynəlxalq maliyyə qurumları da Azərbaycanda aparılan islahatları görür, qiymətləndirir və mükafatlandırırlar. 2008-ci ildə Azərbaycan "Doing Business" Proqramında dünyada bir nömrəli islahatçı ölkə kimi tanındı. Eyni zamanda, Dünya İqtisadi Forumunun hesablamalarına görə, Azərbaycan iqtisadiyyatı dünya miqyasında rəqabət qabiliyyətliliyinə görə 51-ci yerdədir. Biz bütün MDB məkanında birinciyik. Bu da çox böyük nailiyyətdir.

Bu, onu göstərir ki, biz qısa müddət ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatını şaxələndirə bildik. Yəni neft-qaz üzərində qurulmuş iqtisadiyyat artıq rəqabət qabiliyyətliliyinə görə mükafatlar və yüksək qiymətlər alır. Bu, böyük nailiyyətdir. Bu, bizi sevindirir. Ona görə ki, biz bu bölgədə yenə də birinciliyi əldən vermirik və verməyəcəyik. Ona görə sevindirir ki, bu, ölkəmizin uzunmüddətli inkişaf strategiyasını müəyyən edir. Biz irəliyə baxmalıyıq: 50 ildən sonra nə olacaq?! Azərbaycanın enerji mənbələri artıq tükənməyə başlayandan sonra iqtisadiyyatımız nəyin hesabına inkişaf edəcək, biz hansı yollarla inkişaf edəcəyik?! Biz bu gün bu vacib infrastruktur yaratmaqla, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində atılan addımlarla, investisiyaları cəlb etməklə Azərbaycan haqqında dünyada real və müsbət rəy formalaşdırırıq.

Azərbaycan xarici sərmayələr üçün çox məqbul bir yerdir. Bu imici biz, ilk növbədə, neft-qaz sahəsində görülən işlər hesabına qazana bilmişik. Artıq bütün başqa sahələrə də investisiya qoyuluşu geniş vüsət alıb. Azərbaycan Dövlət İnvestisiya Şirkətinin yaradılması məhz o məqsədi güdürdü ki, bizim üçün lazım olan sahələrə xaricdən və yerli mənbələrdən, özəl sektor tərəfindən sərmayələr qoyulsun. Biz bu məqsədə çatmışıq. Bu gün Dövlət İnvestisiya Şirkətinin xətti ilə Azərbaycanda reallaşan layihələr böyük əhəmiyyət daşıyır.

Azərbaycanın daxilində, bölgədə həm infrastruktur, həm nəqliyyat, həm kənd təsərrüfatı və digər sahələrdə görülən işlər Azərbaycanı daha da gücləndirəcəkdir.

Biz uzunmüddətli inkişaf perspektivlərimizi də bilirik. Ona görə ölkəmizin uzunmüddətli, dayanıqlı və səmərəli iqtisadi inkişafını təmin etmək üçün bu gün işləməliyik, çalışmalıyıq və biz bunu edirik. Biz elə etməliyik ki, ölkəmiz bu gün olduğu kimi, bütün dövrlərdə öz hesabına yaşaya bilsin, xalqımız öz müqəddəratını həmişə olduğu kimi özü müəyyən etsin. Biz heç kimdən asılı olmayaq, öz siyasətimizi həmişə ləyaqətlə aparaq və ölkəmizi möhkəmləndirək.

Azərbaycan regionda çox mühüm rol oynayır. Bu, realıqdır, bu, həqiqətdir və bu həqiqəti biz yaratdıq. Nə enerji mənbələrimiz, nə coğrafi vəziyyətimiz özü-özlüyündə bu vəziyyəti bizim üçün yarada bilməz. Ancaq düşünülmüş siyasət, prinsipial mövqe, müstəqil siyasət və əlbəttə ki, coğrafi vəziyyət və bölgədəki vəziyyətə bizim münasibətimiz və təsirimiz bütün bu gözəl şəraiti bizim üçün yaradır.

Bu gün ölkə daxilində problemlərimiz yoxdur. Çünki Azərbaycanda sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi sahədə vəziyyət çox müsbətdir, çox ürəkaçandır. Azərbaycanda azad yaşamaq, yaratmaq və işləmək üçün bütün şərait vardır. Biz nə qədər güclü olsaq, sözüümüz də, beynəlxalq mövqelərimiz də o qədər güclü olacaqdır. Beynəlxalq mövqelərimiz gücləndikcə əlbəttə ki, bizi narahat edən bütün məsələlərdə biz istədiyimizə nail olacağıq. Bu illər ərzində əlbəttə ki, iqtisadi və sosial məsələlərin həllinə böyük diqqət göstərilmişdir. Ancaq ölkəmizin problemləri təkcə bunlarla bitmir.

Ordu quruculuğunda böyük işlər görülüb və ordumuz müasirləşib. Hərbi sənaye yaradılıb və bu məqsədləri təmin etmək üçün böyük vəsait ayrılıb. Ən ağır şəraitdə yaşayan soydaşlarımızın vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün əməli tədbirlər görülür. Məcburi köçkünlərin, şəhid ailələrinin, Qarabağ müharibəsi əlillərinin problemləri mütəmadi qaydada öz həllini tapır. Bütün digər sosial məsələlər həll edilir, məktəblər, xəstəxanalar, mədəniyyət ocaqları, idman qurğuları tikilir. Bax, bu gün aşağıda nümayiş etdirilən kiçik sərgidə görülən işlərin, bəlkə bir faizi görünür.

Hər bir sahədə, hər bir yerdə inkişaf, tərəqqi, yeni yanaşmalar olmalıdır. Biz dünyanın ən qabaqcıl təcrübəsini Azərbaycanda, bizim şəraitimizə uyğun şəkildə tətbiq etməliyik, ən yeni texnologiyaları həm dövlət, həm özəl sektorun xətti ilə Azərbaycana gətirməliyik ki, ölkəmiz bundan sonra uzun illər, əbədi, güclü, müasir ölkə kimi yaşasın.

Bu məsələlər daim diqqət tələb edir. Bu gün görülən işlər bugünkü gün üçün əhəmiyyətlidir, amma 5 il keçəndən sonra bu işlər bəlkə artıq o dövrün standartlarına cavab verməyəcəkdir. Ona görə də biz daim axtarışda olmalıyıq, daim fəal olmalıyıq və bütün cəmiyyət bu işlərdə fəal çalışmalıdır.

Bugünkü görüş daha çox sahibkarlığın və regionların inkişafı ilə bağlı olan məsələlərə həsr edilir. Azərbaycan dövləti bu sahədə də öz iradəsini göstərir. Sahibkarlara daim diqqət vardır. Sahibkarlar həm siyasi, həm də maddi tərəfdən dəstəklənir. Sahibkarlara müxtəlif yollarla - Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə güzəştli kredit şəklində böyük vəsait verilir. Artıq əvvəlki illərdə verilən vəsait qayıdır və o yenə də kreditləşməyə yönəldilir. Fermerlərə subsidiyalar onlara lazım olan avadanlığın, texnikanın güzəştli şərtlərlə, lizinq yolu ilə verilməsi, - bütün bunlar kənd təsərrüfatını, sahibkarlığı stimullaşdıran amillərdir.

Əgər kənd təsərrüfatı inkişaf etməsə, onda emal sənayesinin əhəmiyyəti də, necə deyirlər, olmayacaqdır. Görək məhsul olsun ki, o, emal edilsin, ondan sonra bazarlara çıxsın. Biz bazarlara çıxmaq üçün daha da ciddi addımlar atmalıyıq və sahibkarları bu işdə də ciddi dəstəkləməliyik. Azərbaycan dövlətinin beynəlxalq imkanlarını nəzərə alaraq biz görək onlara dəstək verək ki, sahibkarlıq Azərbaycanda sürətlə inkişaf etsin. Yenə də deyirəm ki, biz inkişaf etmiş ölkələrin də müsbət təcrübəsini götürməliyik. O ölkələrin iqtisadiyyatının əsas hissəsini təşkil edən kiçik və orta sahibkarlıqdır. Biz də bu yolu getməliyik. Biz də elə etməliyik ki, kiçik və orta sahibkarlıq nə vaxtsa Azərbaycan iqtisadiyyatının əsasını təşkil etsin. Bu gün bu, belə deyildir və əlbəttə ki, bunu bu gün gözləmək sadələşlülük olar. Çünki bizim böyük neft-qaz hasilatımız vardır. Biz sahibkarlığı nə qədər inkişaf etdirsək də, yenə də sahibkarlıqda yaranan məhsul, milli gəlir ona, neft-qaz sektoruna çatmaz. Amma bunu etməliyik, bütün şəraiti yaratmaqla, xarici bazarlara çıxmaqla, eyni zamanda, xaricə investisiyalar qoymaqla biz buna nail olmalıyıq.

Azərbaycan bazarı, - yəni əgər biz böyük ölkələrlə özümüzü müqayisə etsək, - kifayət qədər məhdud bazardır. Baxmayaraq ki, əhalimizin sayı artır, biz artıq 9 milyon, yenə də bu, realıqdır, bu, məhdud bazardır. Bu gün bu bazarın böyük hissəsini, - hər halda mən ərzaq məhsullarını nəzərdə tuturam, - biz özümüz təmin edirik, özü də qısa müddət ərzində. Bütün əvvəlki illərdə əsas ərzaq məhsulları Azərbaycana gətirilirdi. Bu gün, - bu rəqəmləri mən sonra deyəcəyəm, - biz əsas ərzaq məhsulları ilə özümüzü təmin edirik. İki-üç ildən sonra demək olar ki, 100 faiz təmin etməliyik. Ondan sonra nə olacaq? Biz yeni bazarlar axtarmalıyıq. Ənənəvi bazarlar var və

o, böyük bazarlardır. Bizim beynəlxalq və xarici siyasətimiz o bazarları bizim üçün açıb. Ancaq biz yeni bazarlar axtarmalıyıq.

Biz keyfiyyətli məhsullarla, onlara uyğun olan standartlarla Avropa bazarlarına çıxmalıyıq. Bunu etmək üçün əlbəttə ki, müasirləşmə, texnoloji yeniləşmə getməlidir. Bizim kənd təsərrüfatına aid olan ən mədəni formada istehsalımız yaradılmalıdır. Çox işlər görülüb. Ancaq hələ çox işlər görülməlidir ki, bizim bütün imkanlarımız tam şəkildə səfərbər olunsun. Bu gün biz imkanlarımızın böyük hissəsini artıq işə sala bilmişik, amma buna hələ 100 faiz çatmamışıq. Biz bu istiqamətdə əlavə tədbirlər görməliyik.

Yenə də qeyd etmək istəyirəm ki, bizim bütün planlarımız sistemli xarakter daşıyır. Biz hər istiqamətdə olduğu kimi, iqtisadi siyasətdə də öz fəaliyyətimizi proqram, plan, cədvəl, konkret müddəalar, maliyyə mənbələri, dövlət büdcəsinin, özəl sektorun, xarici sərmayədarların mənbələri üzərində cəm şəkildə qururuq. Xarici kreditlər, onlar da çox vacib rol oynayır, inkişafımızı təmin edir. Bu, artıq vardır. Əsas vəzifə proqramda nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələri vaxtında və böyük keyfiyyətlə icra etməkdir. Ancaq yenə də deyirəm ki, bu, ölkəmiz qarşısında duran əsas sosial və iqtisadi məsələlərin həlli üçün kifayət edəcəkdir. Vəzifə qoyulub ki, ikinci Dövlət Proqramının icrası nəticəsində 2013-cü ilə qədər ölkə qarşısında duran əsas iqtisadi və sosial məsələlər öz həllini tapsın. Ancaq biz bundan da qabağa baxmalıyıq ki, ondan sonra Azərbaycan iqtisadiyyatı hansı meyillərlə inkişaf edəcəkdir?! Biz bu barədə əlbəttə ki, düşünürük və dövlət qurumları bunun üzərində işləyirlər, sahibkarlar da bu işlərə qoşulmalıdırlar. Azərbaycanda sahibkarlar artıq cəmiyyətimizin güclü bir hissəsi kimi formalaşır. Çox sevindirici haldır ki, bizim sahibkarlarda yeniliyə meyil güclənir. Onlar çalışırlar ki, ən gözəl şərait olsun, ən gözəl texnologiyalar gətirilsin. Azərbaycanda son illər ərzində istehsal olunan məhsullar yüksək standartlara cavab verir.

Bir sözlə, əsas məsələ ondan ibarətdir ki, biz nə istədiyimizi dəqiq bilirik. Biz istəyirik ki, ölkəmizi gücləndirək, müstəqilliyimizi, öz iqtisadi azadlığımızı və müstəqilliyimizi daha da gücləndirək. Baxmayaraq ki, bu gün artıq biz tam şəkildə iqtisadi müstəqilliyə nail olmuşuq. Bu iqtisadi müstəqillik, eyni zamanda, bizə müstəqil siyasət aparmaq üçün şərait yaradır. Əgər biz asılı vəziyyətdə olsaydıq, onda bütün bu görülmə işləri istədiyimiz qədər görə bilməzdik.

Ölkəmizin gücləndirilməsi, sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi, yeni texnologiyaların Azərbaycanda tətbiqi, Azərbaycanın bütün sahələrində müasirləşmə meyillərinin gücləndirilməsi, sahibkarlara əlavə dəstəyin verilməsi, kənd təsərrüfatının inkişafı, ərzaq təhlükəsizliyinin tam şəkildə təmin edilməsi, bütün infrastruktur, sənaye və sosial infrastruktur layihələrinin icra edilməsi, - qısa desək, əsas istiqamətlər demək olar ki, bundan ibarətdir. Biz elə etməliyik ki, dövlət qurumları, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının nümayəndələri, yerli sahibkarlar və vətəndaşlar yerlərdə bu məqsədə doğru planlı şəkildə, birlikdə addımlasınlar. Hər bir rayon üzrə nəzərdə tutulmuş proqramlar icra edilməlidir. Yenə də deyirəm ki, maliyyə resursları, siyasi iradə, proqramlar, nizam-intizam, sabitlik və sahibkarlara dəstək vardır. Yəni, lazım olan bütün amillər Azərbaycanda mövcuddur. Azərbaycan ən sürətlə inkişaf edən, sabit, möhkəm, dünyada öz rolunu oynayan ölkədir, öz prinsipial mövqeyindən çəkilən ölkə deyildir. Belə olan halda biz daim uğurlar qazanacağıq və Azərbaycanı inamla irəliyə aparacağıq.

İndi isə biz, müzakirələrə keçək və həm icra hakimiyyətləri nümayəndələrinin, eyni zamanda, sahibkarların çıxışları nəzərdə tutulub. Bu çıxışlara qulaq asaq və ondan sonra görüşümüze yekun vuracağıq.

X X X

İqtisadi inkişaf naziri Şahin MUSTAFAYEV çıxış edərək dedi:

- Zati-aliləri, möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iqtisadi siyasətinin strateji istiqamətləri olan qeyri-neft sektorunun inkişafının sürətləndirilməsi, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, regionların tarazlı inkişafı, əlverişli biznes və investisiya mühitinin formalaşdırılması, əhalinin maddi rifahının daha da yüksəldilməsi tədbirlərinin son 6 ildə uğurla həyata keçirilməsi nəticəsində ölkənin sosial-iqtisadi inkişafı keyfiyyətcə yeni mərhələyə qədəm qoymuş, 2004-2009-cu illər ərzində ümumi daxili məhsul (ÜDM) 2,8 dəfə, dövlət büdcəsinin gəlirləri 4,8 dəfə, orta aylıq əmək haqqı 3 dəfə, minimum pensiyaanın məbləği 3,8 dəfə, minimum əmək haqqı 6,3 dəfə artmış, 33 mindən artıq yeni müəssisə, 840 mindən artıq yeni iş yeri açılmış, yoxsulluğun səviyyəsi 4,1 dəfə azalaraq 11 faizə enmişdir. Bu nailiyyətlərin əldə olunmasında 2004-cü ildə qəbul edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının müstəsna rolu olmuşdur. Proqram çərçivəsində aparılmış işlər regionlarda istehsal və sosial infrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması sahəsində inqilabi dəyişikliklərə səbəb olmuş, vətəndaşların rifahını xarakterizə edən keyfiyyət göstəriciləri əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşmışdır.

Elmi əsaslara söykənən bu strateji xəttin davam etdirilməsi məqsədilə cənab Prezident tərəfindən təsdiq olunmuş regionların 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramında iqtisadi inkişafın yeni mərhələsinin tələblərinə uyğun olaraq bütün regionlarda istehsal və emal müəssisələrinin yaradılması, infrastruktur təminatının və kommunal xidmətlərin səviyyəsinin yüksəldilməsi, informasiya texnologiyalarının tətbiqinin genişləndirilməsi, ən müasir standartlara cavab verən təhsil, elm, səhiyyə, mədəniyyət və idman obyektlərinin inşası, əlillər və şəhid ailələri üçün yaşayış binalarının tikintisi üzrə kompleks tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur.

II Dövlət Proqramının icrasını da şəxsi nəzarətinə götürən cənab Prezident ötən müddət ərzində regionlara 27 dəfə səfər edərək istehsal, nəqliyyat, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, idman, turizm və digər sahələri əhatə edən 105 obyektin açılış, 14 obyektin təməlqoyma mərasimində iştirak etmiş, 50-dən çox müxtəlif təyinatlı müəssisənin fəaliyyəti ilə tanış olmuşdur. Müntəzəm olaraq həyata keçirilən bu səfərlərin regionların sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsində müstəsna əhəmiyyəti olmaqla yanaşı, hər bir rayonun inkişafı ilə bağlı qarşıda duran spesifik vəzifələrin müəyyən edilməsini və həyata keçirilməsini təmin edir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında başlanmış və Sizin böyük inamla davam etdirdiyiniz kompleks islahatlar siyasətinin məntiqi nəticəsi olaraq, 2009-cu il də ölkəmiz üçün uğurlu olmuş, qlobal maliyyə-iqtisadi böhranın Azərbaycan iqtisadiyyatına təsiri müqayisəolunmaz dərəcədə az olmuşdur. Belə ki, ÜDM 9,3 faiz, onun adambaşına düşən həcmi 7,9 faiz, qeyri-neft sektoru 3,2 faiz artmışdır. Ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafı üçün bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitalla 7,4 milyard manat, o cümlədən regionlar üzrə 2,9 milyard manat investisiya yönəldilmiş, bu vəsaitlər hesabına infrastruktur təminatının daha da yaxşılaşdırılması və dünya standartlarına uyğunlaşdırılması ilə bağlı layihələr icra olunmuşdur. Şimal-Cənub və Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılması layihələri davam etdirilmiş, 700 kilometrədən çox yol çəkilmiş və təmir olunmuş, o cümlədən ölkə başçısının bilavasitə iştirakı ilə Bakı-Quba-Rusiya dövlət sərhədi, Ucar-Yevlax, Bakı-Şamaxı, Naxçıvan-Sədərək magistral yollarının açılışı olmuş, körpülər və nəqliyyat qovşaqları, Bakıda Beynəlxalq Avtovağzal Kompleksi, yeni metro stansiyaları istifadəyə verilmişdir.

Ölkənin enerji təhlükəsizliyinin daha da möhkəmləndirilməsi məqsədilə Sumqayıtda və Qubada elektrik stansiyaları istifadəyə verilmiş, bir sıra stansiyaların, o cümlədən Füzuli Su Elektrik Stansiyasının inşası davam etdirilmiş, Ağdaş regional yarımstansiyasının və "Göyçay-1" Su Elektrik Stansiyasının təməli qoyulmuşdur. Bununla yanaşı, alternativ və bərpaolunan enerji resurslarının istifadəsi ilə bağlı müvafiq struktur yaradılmış, bir sıra layihələrin icrasına başlanılmışdır. Hesabat dövründə yaşayış məntəqələrinin qaz təchizatı üçün yeni qaz kəmərləri çəkilmiş, 63 kəndə qazın verilməsi bərpa edilmiş, su və kanalizasiya təchizatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı beynəlxalq maliyyə institutları ilə birgə 62 şəhər və rayonu əhatə edən layihələrin icrası davam etdirilmişdir. Rabitə xidmətlərinin yaxşılaşdırılması məqsədilə regionlarda 74 telefon stansiyası quraşdırılmış, 80 poçt binası inşa edilmiş, ölkənin bütün ərazisini əhatə edən internet şəbəkəsinin yaradılması üzrə işlər davam etdirilmişdir.

Ekoloji tarazlığın bərpa edilməsi, ətraf mühitin qorunması ilə bağlı bir sıra tədbirlər həyata keçirilmiş, ölkə Prezidenti tərəfindən 2010-cu il "Ekologiya ili" elan edilmişdir. Ərazilərin, xüsusilə Abşeron yarımadasının yaşıllaşdırılmasına başlanılmış, Xəzər dənizinin çirklənmədən qorunması üçün 7 sutəmizləyici stansiya istismara verilmiş, Hövsan aerasiya stansiyası yenidən qurulmuşdur. Kür-Araz çayları ətrafında yaşayan əhalinin içməli su ilə təminatının yaxşılaşdırılması məqsədilə 12 rayonun 122 kəndində sutəmizləyici sistemlər quraşdırılmışdır.

Cənab Prezident tərəfindən Bərk Məişət Tullantılarının Yandırılması Zavodunun təməli qoyulmuş, “Təmiz şəhər” Səhmdar Cəmiyyəti Balaxanı poliqonu ərazisində yenidənqurma işləri aparmış, xüsusi çeşidləmə sahəsi yaradılmış və görülmə işlərin nəticəsində yanğın və tüstülənmə hallarının qarşısı alınmışdır. “Qaradağ Sement” ASC-də ətraf mühitə təsirin azaldılması məqsədilə Avropada üstünlük verilən quru istehsal texnologiyasının tətbiqi layihəsinə başlanılmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Ölkədə siyasi və makroiqtisadi sabitliyin təmin olunması, infrastrukturun inkişaf etdirilməsi, biznes və investisiya mühitinin davamlı olaraq yaxşılaşdırılması, sahibkarlığa dövlət dəstəyinin artırılması nəticəsində rəqabətqabiliyyətli məhsul istehsal edən güclü sahibkarlar təbəqəsi formalaşmış və bugünkü konfransda ölkənin bütün regionlarını təmsil edən sahibkarlar iştirak edir. İxrac yönümlü məhsulların istehsalı, daxili bazarın keyfiyyətli məhsullarla təminatı sahəsində mövcud olan böyük imkanlar uğurla reallaşdırılır və Azərbaycan məhsulları Avropaya, eləcə də dünyanın digər ölkələrinə ixrac olunur.

Cənab Prezident, Sizin şəxsi təşəbbüsünüz və göstərişiniz əsasında tikilmiş və sahibkarlığın inkişafına növbəti töhfə olan bu möhtəşəm Biznes Mərkəzinin sərgi salonunda 200-dək şirkətin nümayiş etdirdiyi beynəlxalq standartlara uyğun hazırlanmış və qablaşdırılmış məhsullar deyilənlərə ən yaxşı sübutdur.

Bununla yanaşı, hazırda bütün iqtisadi rayonlar üzrə ən müasir texnologiyalar tətbiq olunmaqla, 200-ə yaxın müxtəlif təyinatlı istehsal və xidmət sahələrinin inşası davam etdirilir. Təkcə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaitlərinin iştirakı ilə 2 süd emalı və 3 konserv zavodu, 2 mebel fabriki, 4 quşçuluq, 3 qablaşdırma, 1 tikiş, 1 yuyucu toz, 4 tikinti materialları istehsalı müəssisələri və 3 müasir istixana kompleksi tikilməkdədir. Qeyri-neft sektorunda böyük potensiala malik olan və regionların iqtisadiyyatının əsasını təşkil edən aqrar sektorun inkişafının dəstəklənməsi siyasəti, o cümlədən bu sahənin vergilərdən azad olunması, fermerlərə subsidiyaların verilməsi, “Aqrolizing” Səhmdar Cəmiyyəti vasitəsilə onların güzəştli şərtlərlə texnika, toxum, gübrə və cins mal-qara ilə təmin edilməsi, dövlətin dəstəyi ilə aqroservislərin və logistik mərkəzlərin yaradılması öz bəhrəsini vermişdir. Ötən il aqrar sektorda artım 3,5 faiz təşkil etmiş, rekord səviyyədə - 3 milyon ton taxıl yığılmış, əsas ərzaq məhsullarının istehsalı xeyli artmış, tələbat əsasən yerli istehsal hesabına ödənilməklə, ölkənin ərzaq təhlükəsizliyi təmin olunmuşdur.

Aqrar sektorda mövcud olan potensialdan daha səmərəli istifadə edilməsi, bu sahədə məhsul ixracının artırılması məqsədilə məhsulların tədarükü, saxlanması və satışı üzrə müasir anbar komplekslərinin tikintisi üçün Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən 32 sahibkarlıq subyektinə 48 milyon manat məbləğində güzəştli kreditlər verilmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, tikintisi başa çatmış komplekslərin fəaliyyətə başlaması artıq istehlak bazarına öz müsbət təsirini göstərmişdir. Cari il ərzində digər komplekslərin istifadəyə verilməsi planlaşdırılır.

Bütün iqtisadi rayonları əhatə etməklə sahibkarların maarifləndirilməsi və kreditlərlə təmin olunması ilə bağlı 37 tədbir keçirilmiş, 2100 sahibkarlıq subyektinə 130 milyon manat məbləğində güzəştli kreditlər verilmiş, maliyyələşdirilmiş layihələrin 99 faizi regionların payına düşmüşdür. Azərbaycan İnvestisiya Şirkətinin yerli və xarici investorlarla birgə Göyçay və Hövsanda süd emalı, Dəvəçidə quş əti istehsalı, Masazırda duz istehsalı, Abşeron, Xaçmaz və bir sıra digər rayonlarda istixana komplekslərinin qurulması layihələri davam etdirilir. Ağstafada süd kompleksinin, Şəmkirdə quşçuluq fabrikinin, Samuxda soyuducu anbarın, istixana kompleksinin inşası, eləcə də şüşə və toxum istehsalı ilə bağlı layihələr üzrə araşdırmalar aparılır. İnvestisiya Şirkətinin təcrübəsi göstərdi ki, investisiya fəaliyyətinin azaldığı böhran ilində belə İsveçrə, Böyük Britaniya, Sinqapur, Almaniya, Türkiyə, İsrail və digər ölkələrdən olan investorlar, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, İslam İnkişaf Bankı ölkəmizlə əməkdaşlığa böyük maraq göstərməkdə davam etmiş, müxtəlif layihələrin icrasına dövlət zəmanəti olmadan böyük vəsaitlər qoymuşlar. Bu isə Azərbaycanda olduqca əlverişli investisiya mühitinin formalaşmasının nəticəsidir.

Sahibkarların məlumatlandırılması və maarifləndirilməsi məqsədilə “195-2” telefon məlumat xidməti fəaliyyətə başlamış, 15 rayonda fəaliyyət göstərən vergi terminallarından əlavə, 2013-cü ilədək bütün rayonlarda belə terminalların yaradılması nəzərdə tutulur.

Sahibkarlara, xüsusilə də kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına ticarətin müasir metod və texnologiyalarından istifadəsində dəstək olacaq “elektron ticarət” veb-portalinin və ölkənin elektron iqtisadi xəritəsinin yaradılması işləri başa çatmaq üzrədir. Aparılmış kompleks tədbirlər nəticəsində keyfiyyətli və rəqabətqabiliyyətli məhsul istehsalı artmış, beynəlxalq sərgilərdə, o cümlədən yanvar ayında Berlində keçirilmiş “Yaşıl həftə” sərgisində məhsullarımıza böyük maraq göstərilmişdir.

II Dövlət Proqramının icrası çərçivəsində turizm infrastrukturunun inkişafı ilə bağlı işlər davam etdirilmiş, cənab Prezidentin iştirakı ilə Şahdağ Qış-Yay Turizm Kompleksinin təməli qoyulmuş, Gəncədə beynəlxalq standartlara cavab verən “Ramada” mehmanxanası istifadəyə verilmişdir. Hazırda müasir standartlara cavab verən 20-dək turizm obyektinin tikintisi davam etdirilir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Birinci Dövlət Proqramında olduğu kimi, yeni proqramda da sosial infrastrukturun daha da inkişaf etdirilməsi, müasir tələblər səviyyəsində yenidən qurulması prioritet vəzifələrdəndir. Ötən müddət ərzində Bakıda, Sumqayıtda və respublikanın 12 rayonunda müharibə əlilləri və şəhid ailələri üçün 707 mənzillik 23 yaşayış binası istifadəyə verilmişdir. Əmək pensiyalarının plastik kartlarla ödənilməsi sistemi təkmilləşdirilmiş, pensiyaçıların 97,3 faizi bu sistemə qoşulmuşdur. Yeri gəlmişkən bildirmək istəyirəm ki, qaza görə borcların silinməsi əhalinin, xüsusilə aztəminatlı ailələrin sosial müdafiəsinə, cənab Prezident, Sizin göstərdiyiniz diqqət və qayğının daha bir bariz nümunəsi olmuş, bu qərar əhali tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanmışdır.

2009-cu ildə 44-ü regionlarda olmaqla, 63 səhiyyə müəssisəsi tikilib istifadəyə verilmiş, 62-si regionlarda olmaqla, 87 məktəb binası tikilmiş və əsaslı təmir olunmuş, bədən tərbiyəsi və idman sahəsində işlər davam etdirilmiş, 7 olimpiya idman kompleksi, Bakı Tennis Akademiyası istifadəyə verilmiş, Bakıda Gimnastika Kompleksinin təməli qoyulmuşdur.

Ötən illərdə olduğu kimi 2009-cu ildə də Heydər Əliyev Fondu çoxşaxəli fəaliyyəti ilə Dövlət Proqramının icrasına öz töhfəsini vermişdir. Məhz Fondun təşəbbüsü ilə əhalinin daha çox ehtiyac duyduğu bir çox obyektlər, o cümlədən 1600 şagird yerlik 6 məktəb binası və “Talassemiya həyat naminə” proqramı çərçivəsində xəstə uşaqların ümid yeri olan Talassemiya Mərkəzi inşa olunmuşdur.

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Dövlət Proqramı çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 2009-cu il ərzində 5300-dən çox yeni müəssisə yaradılmış, 54 min 500-ü daimi olmaqla, 74 min iş yeri açılmışdır. Ötən il regionların sosial iqtisadi inkişafı sahəsində görülmüş işlərin nəticəsində əhalinin gəlirləri 8 faiz artmışdır.

Beləliklə, 2009-cu ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin mükəmməl, pragmatik və qətiyyətli siyasəti nəticəsində bütün sahələrdə böyük nailiyyətlər əldə olunmuş, Dövlət Proqramının uğurlu icrasının möhkəm təməli qoyulmuşdur.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizi əmin etmək istəyirəm ki, müəyyən etdiyiniz prioritet istiqamətlərə uyğun olaraq, bütün rayon və kəndlərin tarazlı inkişafına nail olunması və Dövlət Proqramından irəli gələn vəzifələrin vaxtında və yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsi üçün bütün imkanlarımızı səfərbər edəcəyik.

Diqqətinizə görə minnətdaram.

X X X

Mingəçevir şəhər icra hakimiyyətinin başçısı Mübariz AĞAYEV Mingəçevirdə həyata keçirilən quruculuq işlərindən danışaraq dedi ki, son illər şəhərin siması tamamilə dəyişmişdir. Ölkənin energetika qüdrətinin artırılması məqsədilə elektrik stansiyalarının modernləşdirilməsi, həmçinin bir sıra infrastruktur layihələrinin gerçəkləşdirilməsi nəticəsində şəhərdə işsizlik problemi demək olar ki, aradan qaldırılmışdır. Mübariz Ağayev bildirdi ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair 1-ci Dövlət Proqramının icrası sayəsində 60 yaşlı Mingəçevir yenidən gənclik dövrünü yaşayır.

Altmış ildən artıq tarixi olan Mingəçevirin energetika, sənaye şəhəri kimi formalaşması, inkişafı və dirçəlişi məhz ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Şəhərimiz tarixən özünəməxsus gözəlliyi, abadlığı, işgüzar mühiti ilə seçilmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Məhz Sizin diqqət və qayğınız sayəsində, Heydər Əliyevin yadigarı olan Mingəçevir şəhəri respublikanın hər bir bölgəsi kimi yenidən intensiv inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuş, sözün əsl mənasında yenilənmiş, ötən əsrin 70-80-ci illərində olduğu kimi unikal sənaye və energetiklər şəhərinə çevrilməkdədir. Mingəçevirin siması tanınmaz dərəcədə dəyişmiş, sənaye, elm, turizm potensialı xeyli möhkəmlənmişdir. Siz Mingəçevirdə olarkən şəhərin perspektiv inkişaf istiqamətlərini və bu sahədə vəzifələrimizi dəqiq müəyyən etdiniz. Bunlardan biri ölkənin energetika qüdrətinin artırılmasında mühüm rolunu oynayan Mingəçevirin enerji və sənaye potensialının daha da gücləndirilməsidir. Sizin tapşırığınızla, Dövlət Proqramına uyğun olaraq, Azərbaycan Elektrik Stansiyasında aparılan əsaslı modernləşmə işlərindən sonra onun istehsal gücü 2 dəfə artaraq 330 meqavata çatmışdır. Ölkədə istehsal edilən ümumi enerjinin 40 faizindən çoxu hazırda bu stansiyanın payına düşür.

Uğurlu sosial-iqtisadi islahatlar nəticəsində şəhərimizin sənaye potensialı güclənir, burada yeni müasir zavodlar, fabriklər tikilir. Sizin xeyir-duanızla fəaliyyətə başlayan “İnterenerji” yüksək gərginlikli elektrik beton dayaqları istehsalı, “Kür” kompyuter avadanlıqları, “Mingəçevir İzolit” müəssisələri artıq yüksək texnologiya əsasında məhsul istehsal edirlər. Fəaliyyəti bərpa edilmiş “Azərneftmaş” və Mingəçevir maşınqayırma zavodlarında da istehsalın genişləndirilməsi istiqamətində zəruri tədbirlər görülür. Həyata keçirilmiş tədbirlər şəhərdə işsizlik problemini demək olar ki, aradan qaldırmış, əhalinin maddi rifah halının yaxşılaşmasına müsbət təsir göstərmişdir. Son 6 ildə 7227-si daimi olmaqla, 8033 yeni iş yeri açılmışdır. Bir faktı diqqətə çatdırmaq istərdim ki, təkcə müxtəlif səbəblərdən şəhəri tərk etmiş vətəndaşlar artıq Mingəçevirə dönürlər və burada yaşamağı, işləməyi daha məqsəduyğun hesab edirlər.

Bu müddətdə istehsal sahələrində orta aylıq əmək haqqı 350 manat təşkil etmiş, adambaşına düşən gəlir 1,4 dəfə, əhaliyə göstərilən ticarət, iaşə və digər xidmətlərin həcmi 5 dəfədən çox artmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Siz Mingəçevirdə olarkən demişdiniz ki, Mingəçevirin təbii imkanlarından da səmərəli istifadə olunmalı, buranın gözəl turizm zonasına çevrilməsi üçün lazımi addımlar atılmalıdır. Sizin bu sahədəki tapşırıq və tövsiyələriniz artıq uğurla həyata keçirilməkdədir.

Vaxtilə sovetlər məkanında analoqu olmayan “Kür” avarçəkmə bazası uzun illər istifadəsiz qalaraq dağılmış və tam yararsız vəziyyətə düşmüşdü. Bazanın yenidən qurulması ilə əlaqədar respublikamızın bütün beynəlxalq idman qurumlarına müraciəti cavabsız qalmışdı. Ancaq Sizin işə qarışmağınız nəticəsində indinin özündə belə unikal olan bu idman obyektinin tikintisi Dövlət Proqramına salınmış və Azərbaycanın öz daxili imkanları hesabına yenidən müasir dünya standartları səviyyəsində qurulur. Baza istifadəyə verildikdən sonra burada beynəlxalq yarışların keçirilməsi ilə yanaşı, həm də şəhərdə turizmin inkişafına daha böyük imkanlar açılacaqdır. Turizmin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı Kür çayı sahilində artıq müasir tipli mehmanxana istifadəyə verilmiş, yeni “Sağ sahil” və “Turist” istirahət komplekslərinin tikintisinə başlanmışdır. Bu istiqamətdə müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi ikinci Dövlət Proqramında da nəzərdə tutulmuşdur.

Möhtərəm cənab Prezident!

İndi şəhərimizdə hamının üzündə bir sevinc, təbəssüm duyulur. Sizin həyata keçirdiyiniz tədbirlər, göstərdiyiniz misilsiz kömək və qayğı nəticəsində bu gün əhalinin sosial problemləri artıq öz həllini tapmışdır. Mingəçevirin əvvəlki gözəlliyi, şənliyi, tərəvəti və xoş əhval-ruhiyyəsi, idman və mədəni həyatı, bir sözlə, əsl şəhər həyat tərzini bu gün özünə qayıtmışdır. Mingəçevirin sakinləri adından qürur hissi ilə bildirmək istəyirəm ki, bu mühiti onlara Siz qaytarmısınız, möhtərəm Prezident!

Şəhərin mövcud infrastrukturunu turizmin tələblərinə uyğun yenidən qurulur, ticarət, iaşə və xidmət sahələrinin yaradılması istiqamətində müvafiq işlər aparılır. Şəhərdə yeni parklar salınmış, fəvvarələr quraşdırılmış, bütün küçələrə asfalt döşənmiş, işıqlandırma sistemi tamamilə yenidən qurulmuş, yerüstü keçid

tikilmişdir. Şəhərdə 50-dən artıq nümunəvi məhəllə yaradılmış, 300-dən artıq yaşayış binasının dam örtüyü, fasadı, eyvanları müasir üslubda yeniləşdirilmiş, mövcud liftlərin əksəriyyəti əsaslı təmir olunmuşdur.

Dövlət Proqramına uyğun olaraq şəhər stadionu əsaslı təmir edilmiş, Mingəçevir Dövlət Dram Teatrında müasir tələblərə cavab verən yenidənqurma işləri başa çatmaqdadır. Gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında müstəsna əhəmiyyəti olan Heydər Əliyev Mərkəzinin tikintisi sürətlə davam etdirilir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Şəhərimizin inkişafında əldə olunan nailiyyətlər bütün ölkədə olduğu kimi, Mingəçevirdə də Sizin adınızla bağlıdır. İcazə verin, bu diqqət və qayğıya görə şəhər sakinlərinin minnətdarlığını Sizə çatdırım. Əmin ola bilərsiniz ki, biz mingəçevirlilər həmişə olduğu kimi Sizin ölkəmizdə həyata keçirdiyiniz möhtəşəm quruculuq işlərində yaxından iştirak edəcək, böyük diqqət və qayğınıza əməli işimizlə cavab verəcəyik. Diqqətinizə görə sağ olun.

X X X

“Karat holding” şirkətinin icraçı direktoru Taleh QASIMOV sahibkarlığa dövlət qayğısından danışaraq qeyd etdi ki, özəl bölməyə ayrılan kreditlər və subsidiyalar ölkənin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasında həlledici rola malikdir. O bildirdi ki, bu baxımdan əsasən ərzaq məhsulları istehsal edən “Karat holding” şirkəti öz məhsullarının çeşidini artırmaq və keyfiyyətini yaxşılaşdırmaqda daim dövlətin qayğısını hiss edir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin apardığı müdrik siyasət nəticəsində Azərbaycan postsovet məkanında bəlkə də yeganə ölkədir ki, ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmişdir. Bu gün ölkəmiz nəinki öz ehtiyaclarını yerli istehsal hesabına ödəyir, hətta bu məhsulları digər ölkələrə ixrac edərək, onların ərzaq təminatının yaxşılaşdırılmasına öz töhfəsini verir.

Bu nailiyyətin qazanılmasında sözsüz ki, bərqərar olmuş siyasi və iqtisadi sabitlik, əlverişli biznes mühiti, dövlətin sahibkarlığa diqqət və qayğısı həlledici amillərdir. Elə bu gün konfransın keçirildiyi bu Biznes Mərkəzi də cənab Prezidentin biz sahibkarlara göstərdiyi qayğının növbəti bir nümunəsidir.

Sahibkarlara göstərilən dövlət qayğısı və diqqət 1994-cü ildə fəaliyyətə başlamış şirkətimizin Cənubi Qafqaz regionunda yüksək keyfiyyətli qida məhsulları istehsal edən iri bir holdingə çevrilməsinə təkan vermişdir. Müasir texnologiyaların tətbiqi, yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması qısa müddətdə müəssisəmizin istehsal etdiyi məhsulların çeşidinin və coğrafiyasının genişlənməsinə səbəb olmuşdur. Belə ki, fəaliyyətimizi Abşeron rayonunda başlamaqla, onu getdikcə ölkəmizin digər rayonlarına da genişləndirdik. Hazırda holdingimizin fəaliyyəti Abşeron, Kürdəmir, Şəki rayonlarını əhatə edir. İstehsalımızın əsas istiqamətini un, müxtəlif çeşiddə makaron məhsulları, yumurta istehsalı təşkil edir. Dövlətin maliyyə dəstəyindən yararlanaraq verilən güzəştli kredit hesabına təkcə bu il, Şəki və Abşeron rayonlarında ümumi tutumu 22 min ton olan 2 elevatorun tikintisini yekunlaşdıracağıq. Qeyd edim ki, hər iki yeni elevatorda bu sahədə qabaqcıl təcrübəyə malik ABŞ-in avadanlığından istifadə olunacaqdır. Aqrar sektora subsidiyaların və güzəştlərin verilməsi və digər tədbirlər nəticəsində rekord həcmdə taxılın yığıldığı 2009-cu ildə holdingimiz əhalidən 80 min tondan çox yerli buğda qəbul etmişdir və əminəm ki, bu il biz bu göstəricini daha da artıracağıq.

Digər bir fəaliyyətimiz Abşeron rayonunun Məhəmmədi kəndində 900 min başlıq quşçuluq kompleksidir. Kompleks özündə inkubator, yem zavodu və damazlıq toyuqların saxlanması əhatə etməklə, hər gün 550 min ədəd yumurta istehsal edir. Holdingimizdə ümumilikdə 1500-ə qədər iş yeri yaradılmış və onların ixtisas biliklərinin artırılmasına xüsusi önəm verilir.

Cənab Prezident, 2005-ci ildə Sizin xeyir-duanızla Gürcüstanın Marneuli şəhərində gündəlik 500 ton taxıl emal edən un fabrikimizi açmışıq. Məruzə edirəm ki, bu gün fəaliyyətini genişləndirən həmin müəssisənin nəzdində 80 min tonluq elevator da fəaliyyət göstərir. Müəssisəmizdə işləyən əməkdaşlarımızın hamısı Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızdır. Fəxrlə qeyd edə bilərik ki, yeyinti məmulatları, xüsusilə un, makaron, yumurta istehsalında bizim şirkətimiz daxili bazarda önəmli yerlərdən birini tutur və xarici həmkarlarımızın istehsal etdikləri məhsullarla tam rəqabət qabiliyyətlidir. Məhsullarımız Avropanın ən qabaqcıl texnologiyaları əsasında, xüsusilə İsveçrənin “Bühler” şirkətinin avadanlığı, habelə italyan dəzgahlarında istehsal olunur. Avtomatik və yüksək sürətli qablaşdırma gigiyena normalarına uyğun şəkildə aparılır və qablaşdırmanın çox çeşidli olması, eləcə də ən müasir tələblərə cavab verməsi satış və marketing üçün əlverişli şərait yaradır. Artıq bu gün bizim müəssisəmizin istehsal etdiyi məhsullar Rusiya, Gürcüstan, İran kimi qonşu ölkələrə ixrac edilir.

Möhtərəm cənab Prezident, çıxışımın sonunda icazə verin, sahibkarlar adından bizə göstərdiyiniz dəstəyə, diqqətə və qayğıya görə Sizə öz minnətdarlığımızı bildirim.

X X X

Dəvəçi rayon icra hakimiyyətinin başçısı Novruz NOVRUZOV həyata keçirilən dövlət proqramlarının bölgənin mənzərəsini tamamilə dəyişdirdiyini dedi və son vaxtlar rayonda həyata keçirilən çoxsaylı layihələr, aparılan genişmiqyaslı abadlıq və yenidənqurma işləri barədə məlumat verdi. İcra hakimiyyətinin başçısı son illər rayonda xeyli sayda istehsal müəssisəsinin yaradılmasına külli miqdarda investisiya qoyulduğunu diqqətə çatdırdı. Novruz Novruzov rayonun turizm potensialından istifadəni gerçəkləşdirmək planları barədə də danışdı:

Xalqımızın mənafeyinə və sosial rifahına xidmət edən, milli iqtisadi inkişaf modelinin tərkib hissəsi olan hər iki Dövlət Proqramının əhəngdarlıqla həyata keçirilməsi bölgənin sosial-iqtisadi mənzərəsini kökündən dəyişmişdir. Bu proqramlarda nəzərdə tutulan ölkə və yerli əhəmiyyətli çoxsaylı tədbirlər güclü vahid təşkil edərək bir-birini tamamlayır.

Cənab Prezident, böyük qürur və fəxrlə hesabat verərək bildirirəm ki, Sizin rayonumuzun ərazisində təməlini qoyduğunuz, ölkəmizin nəhəng tikintilərindən olan və mühüm əhəmiyyət kəsb edən Taxtakörpü Su Anbarının və Su Elektrik Stansiyasının tikintisi ilə Dəvəçi ölkənin iqtisadi infrastrukturuna daxil olmuş, onun böyük potensialı üzə çıxarılmışdır. Tikintisi uğurla davam edən Bakı-Rusiya Federasiyası magistral avtomobil yolunun Dəvəçi ərazisindən keçən hissəsinin rayon mərkəzindən kənara çıxarılması, respublikada ən böyük – uzunluğu 544 metr olan körpünün bu ərazidə inşası Dəvəçinin tək nəqliyyat infrastrukturuna deyil, bütün sosial-iqtisadi həyatına öz müsbət təsirini göstərməkdədir. Dövlət proqramlarında və əlavə Tədbirlər Planında Dəvəçi rayonunun sosial-iqtisadi inkişafı üçün nəzərdə tutulan bütün tədbirlər Sizin qaygınızla nəinki yerinə yetirilmiş, eyni zamanda həmin tədbirlərdən irəli gələn daha 30 layihə həyata keçirilmişdir.

Rayonda ümumi məhsul istehsalının həcmi 6 il əvvəlkindən 11 dəfə artaraq 215 milyon manata çatmışdır.

Sənaye məhsullarının həcmi 2,8 dəfə, kənd təsərrüfatı məhsullarının həcmi 3,2 dəfə, orta aylıq əmək haqqı isə 4 dəfədən çox artmışdır. Sizə məlumat vermək istəyirəm ki, rayonun sosial-iqtisadi inkişafını şərtləndirən çox mühüm göstəricilərdən biri də Dəvəçi rayonunun büdcəsinin 40 faizə qədərini yerli daxilolmalar hesabına formalaşmasıdır. Ötən müddətdə rayonda orta və kiçik həcmli 100-dən çox layihənin reallaşdırılmasına 35 milyon manat dövlət vəsaiti yönəldilmişdir. İşsizliyin aradan qaldırılması istiqamətində görülən tədbirlər nəticəsində son bir neçə ildə rayonda beş minə yaxın yeni iş yeri açılmışdır ki, onların da iki min yeddi yüzü daimi iş yeridir.

Ölkədə sahibkarlığa göstərilən diqqət və qaygının, yaradılmış sağlam şəraitin nəticəsidir ki, “Dəvəçi Broylar” Sahmdar Cəmiyyətinin yenidən bərpa edilmiş 38 sexində ildə 10 min ton quş əti istehsal edilir. Quş ətinin dərin emalı sexinin və digər yardımçı sahələrin işə başlamasından sonra fabrikdə çalışanların sayı indiki 740 nəfərdən 1000 nəfərə çatdırılacaqdır. Gündəlik istehsal gücü 500 ton olan və 130 nəfər işçi qüvvəsinin çalışdığı “Dəvəçi Dəyirman” müəssisəsinin nəzdində ildə 50 milyon yumurta istehsal edən “Quşçuluq” kiçik müəssisəsi yaradılmışdır ki, burada da 50 nəfər işlə təmin olunmuşdur. Orta və kiçik sahibkarlıqla məşğul olan 8400 nəfərə son illərdə 11 milyon manata yaxın güzəştli kreditlər verilmişdir.

Həmişə kəndə, onun sadə insanlarına qaygısını əsirgəməyən ümummilli liderimiz torpağı kəndliyə qaytarmaqla onu yenidən öz mülkiyyətinin sahibi etdi. Siz isə, cənab Prezident, kəndlilin toxum, gübrə, damazlıq mal-qara, yanacaq, texnika ilə təmin edilməsinə dövlət dəstəyini verməklə bu sahədə çalışan yüz minlərlə insana yeni həyat, yeni nəfəs verdiniz. Bunun nəticəsidir ki, kəndlərdən şəhərlərə gedən insanlar artıq yenidən torpağa üz tuturlar. Son bir neçə ildə rayonda meyvə bağlarının sahəsi 3 dəfədən çox artırılaraq 1100 hektara çatdırılmış, 140 hektar üzüm bağı salınmışdır. Bu müddətdə tərəvəz istehsalı 2 dəfədən çox, heyvandarlıq məhsulları istehsalı və mal-qaranın baş sayı 20 faizdən çox artmışdır.

Sizin tapşırığınızla ötən ildən rayonda 20 min hektar torpaq sahəsini əhatə edəcək suvarma şəbəkəsinin yenidən qurulmasını nəzərdə tutan 11 milyon manatlıq layihənin icrasına başlanmışdır. İşlərin bu ilin sonunadək başa çatdırılması gözlənilir. Qeyri-neft sektorunun inkişafına göstərdiyiniz diqqət və qaygının nəticəsidir ki, cənab Prezident, son altı ildə rayonda aparılan abadlıq-quruculuq işlərinin həcmi 35 milyon manatdan çox olmuşdur.

Dəvəçi şəhərinin küçə və meydanları abadlaşdırılmış, müasir işıqlandırma şəbəkəsi yaradılmış, yeddi minə yaxın əhalisi olan yeddi kəndin içməli su təchizatı yaxşılaşdırılmışdır. Dəvəçi şəhərinin ən ciddi problemlərindən olan kanalizasiya xəttinin 19 kilometrində tikinti işləri başa çatmış və əsas küçələr artıq şəbəkəyə qoşulmuşdur. Qaz infrastrukturunun yenidən tikintisi böyük sürətlə davam etdirilir.

Heydər Əliyev Fondunun “Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb” devizi altında həyata keçirdiyi tədbirlər çərçivəsində 10 məktəb binası və əlavə sinif otaqları tikilib istifadəyə verilmiş, Dəvəçi şəhərinin mərkəzində Mədəniyyət sarayı əsaslı şəkildə bərpa edilmişdir.

Heydər Əliyev adına Parkın və Mərkəzin, Tarix-Diyarşünaslıq-Etnoqrafiya Muzeyinin tikintisi ilin sonunadək başa çatdırılacaqdır.

Hazırda rayonda 80 çarpayılıq yeni müasir xəstəxana binası da tikilir.

Cənab Prezident, əhalinin sosial ehtiyaclarının ödənilməsinə və rayonumuzda aparılan geniş tikinti-quruculuq işlərinə göstərdiyiniz diqqət və qayğıya görə Sizə və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevaya rayonumuzun sakinlərinin sonsuz minnətdarlığını bildirirəm.

Qədim abidələrə və füsunkar təbiətə malik Dəvəçidə turizmin inkişafı imkanları ilə şəxsən tanış olmağınız və verdiyiniz tapşırıqlar bu sahəyə diqqətin artmasına səbəb olmuşdur. Turizmin inkişafı üçün altı min hektar torpaq sahəsi müəyyənləşdirilmiş və bu sahələrin yer quruluşu sənədləri hazırlanaraq müvafiq strukturlara təqdim edilmişdir. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin hələ 1983-cü ildə “Azərbaycanın şəhər mədəniyyətinin nadir nümunəsi” adlandırdığı qədim Şabran və Çıraqqala tarixi qoruqlarının mühafizəsi, ərazilərinin bərpa edilməsi və abadlaşdırılması istiqamətində bütün mümkün tədbirlər görülür.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizin böyük uzaqgörənliklə işləyib hazırladığınız və həyata keçirdiyiniz regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramlarına uyğun olaraq bölgələrdə müasir, güclü infrastrukturun qurulması, yeni müəssisələrin yaradılması, iş yerlərinin açılması bu gün, sözün əsl mənasında, Azərbaycan vətəndaşının sosial rifahına xidmət edir. Bildirmək istəyirəm ki, bu gün Dəvəçidə iş axtaran insanlar yox, işçi axtaran sahibkarlar vardır.

Sizin dediyiniz kimi, möhtərəm cənab Prezident, Azərbaycan çox çətin və mürəkkəb, ancaq şərəfli bir keçid dövrünü başa vuraraq özünün yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Respublikanı tərəqqiyə və xoşbəxt gələcəyə aparan bu yeni mərhələdə biz dəvəçililər də vətənimizin çiçəklənməsi yolunda qüvvə və bacarığımızı əsirgəməyəcəyik. Diqqətinizə görə sağ olun.

II hissə

Tərtər rayon icra hakimiyyətinin başçısı Vidadi İSAYEV dedi ki, cəbhə bölgəsində yerləşməsinə baxmayaraq, rayon əhalisi dövlət proqramlarının uğurla reallaşmasında yaxından iştirak edir. Düşmənlə üz-üzə olan tərtərlilər öz rayonlarının tərəqqisi naminə hər bir sahədə həvəslə çalışırlar. Son illər bütün növ kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalında əsaslı artım müşahidə edilmişdir. Dövlət Proqramının icrasının ilk ili də rayon üçün uğurlu olmuşdur:

- Cənab Prezident!

Sizin rayonumuza 2006-cı ilin martında tarixi səfəriniz, bu səfər zamanı ön cəbhədə olmağınız, rayon ictimaiyyəti ilə görüşünüz tərtərlilərdə gələcəyə olan inamı daha da artırmış, diqqət və qayğınız Tərtərin sosial-iqtisadi inkişafının sürətlənməsinə zəmin yaratmışdır. Son 5 ildə rayonumuzda ümumdaxili məhsulun həcmi 2,9 dəfə artmış, 18 yeni istehsal müəssisəsi, o cümlədən 10 adda məhsul istehsal edən süd emalı zavodu, aqrolizinq, mebel fabriki, bitki yağı istehsal edən müəssisə, quşçuluq fabriki tikilmiş, elektromexanika zavodunun fəaliyyəti bərpa olunmuşdur. Dövlət proqramlarının uğurla icra olunmasının nəticəsidir ki, 2004-2008-ci illərdə rayonda 8955 iş yeri açılmışdır ki, onlardan da 4150-si daimi iş yeridir. 2009-cu ildə isə 573 yeni iş yeri açılmışdır. Ümumdaxili məhsulun 98 faizi özəl sektorda istehsal olunur. Son 5 ildə 172 sahibkarlıq obyekti istifadəyə verilmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident, ulu öndərimiz Heydər Əliyevin dediyi kimi gözəl təbiəti, bərəkətli torpağı, əməksevər insanları olan Tərtər bu gün Sizin qayğınızla inkişaf etmiş kənd təsərrüfatı rayonuna çevrilmişdir. Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına subsidiyaların verilməsi, güzəştli şərtlərlə gübrələrin satılması hər yerdə olduğu kimi, Tərtərdə də aqrar sahənin sürətli inkişafına təkan vermişdir. Təkcə bir faktı göstərmək istəyirəm ki, rayonda əkin sahələri 1,4 dəfə artmış, rayonun tarixində ilk dəfə olaraq, 2009-cu ildə 73 min ton yüksək keyfiyyətli taxıl istehsal edilmişdir. Belə yüksəlişi şərtləndirən səbəblərdən birini xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Əsas suvarma mənbəyi olan Sərsəng su anbarının işğalından sonra tərtərlilər daim suvarma suyu problemi yaşamışlar. Sizin 2006-cı il 24 mart tarixli Sərəncamınızla təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Ağdam, Bərdə və Tərtər rayonlarının sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə dair Tədbirlər Planı”na uyğun olaraq rayonumuzda 50 yeni subartezian quyusu qazılmış, 400-ü bərpa edilmişdir. 100 hidroqurğu yenidən qurulmuş, torpaqlar meliorativ cəhətdən yaxşılaşdırılmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizin, Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə torpaqlarımızın düşmənin tapdağından tezliklə azad olunacağına böyük inam, ordumuzun ön cəbhədə möhkəm dayanması, torpağa olan məhəbbət nəticəsində cəbhə xəttinə çox yaxın olan Ağdərə ərazisində uzun müddət əkilməyən 6 min hektar torpaq və minalardan təmizlənmiş 600 hektara yaxın sahə bu gün tərtərlilər tərəfindən yenidən əkilib becərilir. İşğaldan azad olunmuş Şıxarx, Həsənqaya, Çaylı kəndlərində yaşayış üçün şərait yaradılmış və 206 ailə heç nədən çəkinmədən qoşunların təmas xəttinə çox yaxın olan bu kəndlərdə məskunlaşmış və təsərrüfat işləri ilə məşğuldurlar.

Əvvəlki illərdə bir çox sosial problemlərlə üzləşib sabaha ümidini itirərək rayonu tərk etmiş 400-ə yaxın ailə və ya 2 mindən çox tərtərlinin rayona qayıdaraq sosial-iqtisadi inkişaf proseslərinə qoşulması, son 5 ildə rayon əhalisinin 6 min nəfər artması cənab Prezident, şəxsən Sizə, günü-gündən qüdrətlənən dövlətimizə olan böyük inamın və Dövlət Proqramlarının uğurlu icrasının məntiqi nəticəsidir. Uzun illər qaz, su, işıq, yol sarıdan əziyyət çəkən, iş yerləri olmayan, abadlıq, quruculuq işləri aparılmayan Tərtərdə Sizin diqqət və qayğınız nəticəsində insanları narahat edən əsas problemlər aradan qaldırılmışdır. Bu gün rayon əhalisi fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təmin olunur. İçməli su problemi əsasən həll olunmuş, rayon mərkəzi və 14 kənd qazlaşdırılmış, hazırda rayonun daha 35 kəndinə qaz xətti çəkilir. 200 kilometr kənd yolları əsaslı təmir edilmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident, bu gün ərazisindən 50 kilometr cəbhə xətti keçən Tərtər Sizin qayğınızla sürətlə inkişaf edir, çox qaynar bir həyat yaşayır. Son dövrdə 154 min kvadratmetr yeni mənzil fondu istifadəyə verilmiş, 672 fərdi evi tikilmiş, 560 ailəyə həyətəyanı sahə ayrılmışdır. Onu da qeyd edirəm ki, inşa edilən evlərin və ayrılmış torpaq sahələrinin əksəriyyəti cəbhə bölgəsinə yaxın ərazilərdə yerləşir. Ümumiyyətlə, bu gün yeni inkişaf dövrünü yaşayan Tərtərin elə bir yaşayış məntəqəsi, elə bir küçəsi, elə bir məhəlləsi yoxdur ki, orada tikinti-abadlıq işləri aparılmasın.

Rayonda infrastrukturun yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm işlər görülmüş, 17 təhsil, səhiyyə və mədəniyyət obyekti, 4 min nömrə tutumu olan 12 elektron ATS, 15 poçt şöbəsi tikilib istifadəyə verilmişdir. Rayon mərkəzinin də siması tanınmaz dərəcədə dəyişilmişdir. Bugünkü Tərtəri görən heç kəs inanmır ki, gündən-günə genişlənən, gözəlləşən, hər bir infraquruculuq malik bu müasir şəhərin cəmi bir neçə yüz metrliyindən cəbhə

xətti keçir. Hər yanan lampasının cəbhənin o tayında zülmət içində yaşayan düşmənin gözüne ox kimi sancıldığı bu şəhərdə, hər gün 2000-dən artıq işıqlandırma nöqtəsi Tərtərin gecələrini çıraqbana çevirmişdir. Dünənə qədər güllə yağışı altında olan, 700-dən artıq partlamamış mərmidən təmizlənmiş rayon mərkəzində 8 min kvadratmetr sahəsi olan mərkəzi meydan inşa olunmuş, 30 park və istirahət guşəsi salınmış, milli memarlıq üslubunda 14 fəvvarə və 27 bulaq tikilmiş, 21 prospekt və küçə yenidən qurulmuş və asfaltlanmışdır. Rayon mərkəzində 8 yeni inzibati bina tikilmiş, 77 yaşayış binası əsaslı təmir edilmişdir. Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələri üçün iki 16 mənzilli, bir 24 mənzilli yaşayış binası, 5 fərdi ev tikilib istifadəyə verilmiş, müharibədən zərər çəkmiş 47 fərdi ev yenidən tikilmişdir.

Siz Tərtər ictimaiyyəti ilə görüşünüz zamanı qeyd etdiniz ki, "...indi Tərtərin yeni dövrü başlayır. Mən əminəm ki, burada görülmüş işlər və bundan sonra görülmək işlər rayonun hərtərəfli inkişafına xidmət göstərəcəkdir". Sizin uzaqgörənliklə dediyiniz bu fikir tərtərlilərin fəaliyyət proqramına çevrilmişdir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair qəbul edilmiş ikinci Dövlət Proqramında rayonun bütün sahələrini əhatə edən 41 tədbirin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulmuş və artıq onun icrasına başlanmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident, bu gün düşmənlə üz-üzə olan tərtərliləri heç nə qorxutmur. Rayonda böyük ruh yüksəkliyi, əmək coşqunluğu, qurub-yaratmaq əzmi hökm sürür.

Sizi əmin edirik ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair ikinci Dövlət Proqramını da uğurla həyata keçirmək üçün bütün qüvvələrimizi səfərbər edəcək, respublikamızın inkişafına öz töhfəmizi verəcəyik. Diqqətinizə görə sağ olun!

X X X

“Ultra” şirkətinin baş direktoru Tahir MİRKİŞİLİ qeyd etdi ki, informasiya texnologiyaları sahəsi ölkənin imicini dəyişən amillərdən birinə çevrilmişdir. O, son illər

Azərbaycanda bu sahədə baş verən yeniliklərdən danışaraq demişdir ki, hazırda informasiya kommunikasiya texnologiyaları ölkədə ən stabil inkişaf edən sahələrdən biridir. Bu inkişaf təhsildə informasiya proqramlarının tətbiqinə də geniş imkanlar açmışdır:

- Hazırda ölkə iqtisadiyyatının inkişafını informasiya texnologiyalarsız təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. İnformasiya texnologiyaları sahəsi rəqabət üstünlükləri yaradan və ölkə imicini dəyişən ən mühüm amilə çevrilmişdir. Məhz bu amili daim yüksək qiymətləndirən möhtərəm Prezidentimiz bu sahənin innovativ iqtisadiyyatın inkişafı üçün çox mühüm olduğunu önə çəkərək, informasiya texnologiyalarını ölkəmizdə prioritet sahə elan etmişdir. Ölkəmizdə bərqərar olmuş siyasi sabitlik, əlverişli biznes mühiti, sahibkarlığın dövlət tərəfindən dəstəklənməsi sayəsində son illərdə inkişaf etmiş aparıcı informasiya texnologiyaları şirkətlərindən biri kimi, “Ultra” şirkəti üzərinə düşən məsuliyyəti dərk edərək bu istiqamətdə keyfiyyətə yeni və milli maraqları əks etdirən, kifayət qədər yüksək səy və dözümlülük tələb edən addımlar atmışdır.

Həyata keçirdiyimiz layihələrin əsas məqsədlərini aşağıdakılar təşkil edir. Birincisi, innovativ iqtisadiyyatın inkişafına çalışmaq və informasiya texnologiyalarını tətbiq etməklə elm-iqtisadiyyat-sosial həyat qarşılıqlı əlaqələrinin genişləndirilməsi, ikincisi, elektron hökumət sahəsində səmərəli və vizual idarəetmə metodlarını özündə əks etdirən xüsusi proqram resurslarının yaradılması və tətbiqi, nəhayət üçüncüsü, informasiya texnologiyaları – iqtisadi artım, informasiya texnologiyaları – elmin inkişafı, informasiya texnologiyaları – beynəlxalq inteqrasiya və digər iqtisadi-texniki və fəlsəfi bağlılıqların ölkəmizdəki strateji sosial-iqtisadi inkişafa uğurlu tətbiqi. Kifayət qədər iddialı səslənən bu məqsədləri həyata keçirmək üçün şirkətimizin təşəbbüsü ilə informasiya texnologiyaları sahəsində dünyanın 11 qabaqcıl ölkəsinin şirkətlərini birləşdirən beynəlxalq konsorsium yaradılmışdır. Konsorsiuma dünyanın nəhəng şirkətlərindən olan Intel, Microsoft, HP, Cisco kimi korporasiyalar daxildir. Konsorsiumun əsas məqsədi dünya informasiya texnologiyaları sektorunda baş verən ən mühüm yeniliklərin Azərbaycana transformasiyasıdır. Xüsusilə qeyd etmək istərdim ki, son illərdə möhtərəm Prezidentimizin bu korporasiyaların rəhbərləri ilə görüşləri belə bir konsorsiumun yaradılmasında müstəsna rol oynamışdır. Məhz bu dediklərimizi əsas tutaraq, hələ 2003-cü ildən başlayaraq Intel və Microsoft korporasiyalarının dəstəyi ilə MDB və Şərqi Avropa ölkələrinin əksəriyyətinin daxil olduğu məkanda Rusiyadan sonra ikinci, yerləşdiyimiz coğrafi regionda isə birinci olan bir layihə həyata keçirilmişdir: Azərbaycanda milli marka - “NEXUS” ticarət markalı noutbukların buraxılışına başlanılmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident, hələ o zaman “NEXUS” noutbuklarının buraxılışını Siz yüksək qiymətləndirərək şirkətimizə Azərbaycan hədəflərini aşmağı və ixraca yönəlməyi tövsiyə etmişdiniz. Məruzə etmək istərdim ki, ötən müddət ərzində Rusiya, Türkiyə, İran, Orta Asiya ölkələri, Gürcüstan və hətta Avropa İttifaqına daxil olan Almaniya və Belçika kimi ölkələrin bazarına sınaq məqsədilə çıxarılan “Made in Azerbaijan” yarlıqlı noutbuklar çox böyük kommersiya marağına səbəb olmuşdur. Təsəffü deyil və eyni zamanda qürurludur ki, Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqının baş katibi və BMT baş katibinin müavini kimi dünyada bir çox nüfuzlu insanlar Azərbaycan məhsulunun istifadəçiləridirlər. Ölkəmizdə rəğbətlə qarşılanan və digər ölkələrdə rəqabətqabiliyyətli məhsul kimi qəbul edilən “NEXUS” noutbukları Sizin sahibkarlara növbəti hədiyyəniz olan bu gözəl Biznes Mərkəzinin sərgi salonunda nümayiş etdirilir.

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Hazırda Azərbaycanın 11 bölgəsində yerləşən nümayəndəliklərimizin Heydər Əliyev Fondunun yaxından dəstəyi ilə həyata keçirdiyi və ölkənin bütün regionlarını əhatə edən “Təhsildə informasiya texnologiyalarının tətbiqi” proqramları artıq öz müsbət bəhrəsini verməkdədir. Bu gün vahid bir mərkəzdən idarə olunan elektron tədris sistemi getdikcə təhsilin inkişafına və təhsil-cəmiyyət əlaqəsinin güclənməsinə xidmət etməkdədir.

Bununla yanaşı, son illərdə şirkətimiz tərəfindən regionlarda bir çox innovativ layihələr həyata keçirilmişdir. Belə ki, Gəncə, Sumqayıt, İsmayıl şəhərlərində əhalinin istifadəsi üçün simsiz internet zonaları və innovasiya mərkəzləri, Naxçıvan Muxtar Respublikasında informasiya texnologiyalarının inkişafı üçün simsiz internet zonalarının yaradılması və informasiya texnologiyaları üzrə olimpiadaların keçirilməsinə dəstək və digər istiqamətlərdə vacib işlər görülmüşdür. Qazax rayonunda Heydər Əliyev Elm Mərkəzi çərçivəsində Şərqi Avropada ən müasir və ən böyük olan rəqəmli planetarium sistemi qurulmuş, xüsusi virtual interaktiv sistem yaradılmışdır. Elektrik, qaz, su ödənişlərinin avtomatik idarəedilməsi üçün proqram təminatı hazırlanmış və tətbiq edilmişdir. 2009-cu ildən başlayaraq ölkə miqyasında tərəfimizdən “Elektron imza”, “Elektron maliyyə”, “Elektron sənəd dövriyyəsi”, “Elektron bank”, “Elektron sığorta” və digər elektron hökumət layihələri həyata keçirilir.

Şirkətimiz tərəfindən ölkəmizdə ilk dəfə Heydər Əliyev Fondunda tətbiq edilmiş elektron idarəetmə sistemi dünyada ən müasir sistemlərdəndir. Öz unikallığına görə fərqlənən bu proqram məhsulları ilə biz Avropa bazarına çıxmağı planlaşdırırıq.

Möhtərəm cənab Prezident, biz milli maraqları önə çəkən, öz maraqlarımızı milli maraqlar çərçivəsində reallaşdıran bir şirkət kimi, Sizin dəstək və qayğınızı hər an hiss edirik. Məhz bu dəstəyə, yaradılmış əlverişli biznes və investisiya mühitinə arxalanaraq, beynəlxalq tərəfdaşlarımızla birlikdə qarşıdakı illərdə fəaliyyətimizi daha da genişləndirmək, ölkəmizin yüksək texnologiyalar mərkəzinə çevrilməsinə öz töhfəmizi vermək əzmindəyik. Yüksək diqqətinizə görə minnətdaram!

X X X

Neftçala rayon icra hakimiyyətinin başçısı Taleh QARAŞOV Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş ikinci Dövlət Proqramı üzrə rayonda daha qlobal məsələlərin öz həllini tapmasının planlaşdırıldığını bildirmişdir. Birinci proqramın icrası nəticəsində insanları narahat edən problemlərin əsas hissəsi aradan qalxmışdır. Bunun nəticəsidir ki, bütün bölgələr kimi, Neftçalanın da böyük tərəqqi yolunda olduğunu deyən Taleh Qaraşov qazanılmış uğurların davamlı olması məqsədi ilə görülmən tədbirlər barədə məlumat vermişdir. O, həmçinin təhsil müəssisələrinin, vacib sosial obyektlərin tikintisinə dövlət qayğısı ilə yanaşı, Heydər Əliyev Fondunun dəstəyini xüsusi qeyd etmişdir: - Birinci Dövlət Proqramı təsdiq olunarkən rayonda sənaye, tikinti, aqrar sahələrdə ciddi problemlər mövcud idi. Həmin dövrdə abadlıq-quruculuq sahəsində də nəzərəcarpacaq işlərin görülməsi mümkün deyildi. Elektrik, qaz və içməli su təchizatında ciddi çatışmazlıqlar var idi.

Bu gün isə mən bu yüksək kürsüdən bildirmək istəyirəm ki, 2004-2008-ci illərdə regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramında Neftçala rayonu üzrə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsi nəticəsində insanları narahat edən problemlər, əsasən aradan qaldırılmış, aqrar sahədə, sənaye sektorunda, tikintidə, eləcə də əhəlinin elektrik enerjisi, təbii qaz və içməli su ilə təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində bir çox məsələlər öz həllini tapmışdır.

Neftçalada 10 il əvvəl insanları narahat edən problemlərin xüsusi çəkisi bu gün tamamilə yox dərəcəsinə enmişdir. Vaxtilə “neft çalası” kimi tanınan, müasirlikdən uzaq, yaşayış səviyyəsi aşağı olan bir rayon indi özünün çiçəklənmə mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Sözüün həqiqi mənasında, Neftçala bu gün böyük tərəqqi yolundadır.

Müqayisə üçün qeyd etmək istəyirəm ki, 2003-cü ildən sonrakı dövrdə Neftçalada ümumi məhsul istehsalının həcmi 5,6 dəfə, əhəlinin gəlirləri 4,3 dəfə artmışdır. Ötən dövrdə rayonda 100-dən artıq yeni müəssisə yaradılmış, 1817 fiziki şəxs sahibkarlıq fəaliyyətinə başlamış, 10235 yeni iş yeri açılmışdır ki, bunun da 6682-si daimi iş yerləridir.

Möhtərəm cənab Prezident, qazanılmış uğurların daha ahəngdar və davamlı olmasını təmin etmək məqsədi ilə biz neftçalalıların da təklifləri öz əksini tapmış ikinci Dövlət Proqramında nəzərdə tutulmuş tədbirlər rayonumuzda müvəffəqiyyətlə icra edilməkdədir. Nəticədə 2009-cu ildə sənaye istehsalına investisiya qoyuluşu 2003-cü illə müqayisədə 5,7 dəfə artaraq 25 milyon manat təşkil etmişdir. Burada təkcə onu demək kifayətdir ki, əgər 2003-cü ildə sənaye istehsalının həcmi ümumi daxili məhsulun cəmi 5,2 faizini təşkil edirdisə, bu göstərici 2009-cu ildə 4 dəfə artaraq 23,4 faizədək yüksəlmişdir.

Məlumat vermək istəyirəm ki, 2007-ci il avqustun 23-də rayonumuzda olarkən xeyir-duanızla istifadəyə verilmiş “Azər Yod” zavodunun 2-ci bloku artıq işə düşmüş, istehsal olunan yod məhsulunun həcmi 2 dəfədən çox artmışdır, hazırda 3-cü blokda işlər davam etdirilir. Sovetlər dövründə yod məhsullarının yeganə istehsalçısı olan və uzun illər fəaliyyətsiz qalmış bu müəssisənin məhsulları bu gün bir çox xarici ölkələrə ixrac olunur.

Rayonumuzda mövcud olan Xıllı nəre balıqartırma zavodu da fəaliyyətini genişləndirmiş, ötən il tikintisinə başlanmış “Dizain-qlas” şüşə istehsalı və “Azərpamservis” dərinlik dalma nasoslarını təmir edən müəssisələrdə yeni istehsal sahələri yaradılmışdır.

Dövlət Proqramında nəzərdə tutulan və bütün yaşayış məntəqələrinin qazlaşdırılmasını əhatə edən irimiqyaslı layihənin icrasına başlanmış, hazırda bu işlər sürətlə davam etdirilir. Bu layihənin reallaşması nəticəsində Neftçala şəhərinin qaz təchizatı tamamilə yenidən qurulacaq, həmçinin rayonun 48 kəndinin qazlaşdırılması təmin ediləcəkdir ki, bu da əhəli tərəfindən böyük sevinc və minnətdarlıq hissi ilə qarşılanır.

Son illər rayonda genişmiqyaslı abadlıq-quruculuq işləri həyata keçirilir, yaşayış massivlərində yeni istirahət parkları və yaşıllıqlar salınır, müasir işıqlandırma sistemləri və fəvvarələr quraşdırılır, küçə və meydanlar, yaşayış binaları günün tələblərinə uyğun yenidən qurulur.

Möhtərəm cənab Prezident!

Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrası aqrar-sənaye rayonu kimi Neftçalanın böyük potensial imkanlarını da üzə çıxarmışdır. Rayonun tarixində ilk dəfə olaraq ötən il 104 min ton taxıl istehsal olunmuşdur.

Sizin diqqət və qayğınızı rayonumuzun bütün sakinləri kimi hər bir kənd əməkçisi də gündəlik həyatında hiss edir. Suvarma suyu ilə təminatdakı çətinliyi nəzərə alaraq, Sizin tapşırığınızla, ötən ildən 18 min hektar əkin sahəsi olan Xol zonası adlanan əraziyə uzunluğu 25 kilometr, dəyəri 31 milyon manat olan magistral su kanalının çəkilməsinə başlanmışdır. Yeni kanal tam işə salındıqdan sonra ərazidə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı sürətlə artacaq və 24 min nəfər əhəlinin həyat səviyyəsi və güzəranı durmadan yaxşılaşacaqdır.

Yeri gəlmişkən bir məsələni xüsusilə qeyd etmək istəyirəm ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramının icrasına, cənab Prezident, daim nəzarət etməyiniz və yerlərə səfərləriniz zamanı onların

yerinə yetirilməsi vəziyyətini şəxsən öyrənməyiniz məsələlərin həllinə cavabdeh olan mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının məsuliyyətini daha da artırmaqla, onların birgə əməli fəaliyyətini gücləndirir, yerlərdə sosial əhəmiyyətli infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsini sürətləndirir. Bunun səmərəsini biz gündəlik fəaliyyətimizdə daha çox hiss edirik.

Möhtərəm cənab Prezident!

Dinamik inkişaf ölkəmizdə, o cümlədən Neftçalada mühüm sosial layihələrin icrası ilə müşayiət olunur. Sizin və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı, çox hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın diqqət və qayğısı sayəsində təkcə 2009-cu ildə 5 orta məktəb binası, Qarabağ əlilləri və şəhid ailələri üçün 48 mənzilli yaşayış binası tikilib istifadəyə verilmiş, rayon Mədəniyyət və İncəsənət Sarayı, Şahmat Məktəbi və bir çox səhiyyə, təhsil, mədəniyyət obyektləri və yaşayış binaları müasir memarlıq üslubunda təmir edilmişdir.

Sizin Neftçala rayonunda olarkən dediyiniz “Neftçalanın siması dəyişir, getdikcə gözəlləşir” sözləri, möhtərəm cənab Prezident, hər bir neftçalalının qurub-yaratmaq əzmini daha da artırır. Sizin rəhbərliyinizlə dövlətimizin dəqiq hədəflərə istiqamətlənmiş sosial-iqtisadi inkişaf xəttinin uğurla davam etdirilməsi onu deməyə əsas verir ki, növbəti illərdə də regionlarda iqtisadi və sosial məsələlər öz həllini tapacaq, vətəndaş mənafeyinə xidmət göstərən iqtisadi siyasət strategiyamız daha yüksək nəticələr verəcəkdir.

Sizi əmin etmək istəyirəm ki, doğma Azərbaycanımızın tərəqqisi, xalqımızın xoşbəxt və firavan gələcəyi naminə gördüyünüz işlərdə neftçalalılar fəal iştirak edəcək, böyük diqqət və qayğınıza öz əməli işimizlə cavab verəcək, qarşıma qoyulmuş vəzifələrin yüksək səviyyədə, ləyaqətlə həyata keçirilməsi üçün bütün gücümüzlə çalışacağıq.

Diqqətinizə görə sağ olun.

X X X

Prezident İlham Əliyev konfransda yekun nitqi söylədi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yekun nitqi

- Biz birinci Dövlət Proqramı qəbul edildikdən sonra bu formatda hər il görüşürük. Bu görüşlərin böyük əhəmiyyəti vardır. Həm sahibkarlar, eyni zamanda, bütün rayonların icra hakimiyyətinin başçıları bu görüşlərdə iştirak edirlər. Həm görülən işlər təhlil edilir və ən önəmlisi ondadır ki, gələcək planlar da müzakirə edilir, əlavə tədbirlərin görülməsi üçün də konkret addımlar atılır. Mən əminəm ki, bu görüşdən sonra rayonların icra hakimiyyətinin nümayəndələri dövlət strukturlarının nümayəndələri ilə görüşəcəklər, proqramın birinci ilinin yekunlarını daha da geniş şəkildə müzakirə edəcəklər. Əgər ehtiyac olarsa, hər bir rayon üzrə nəzərdə tutulmuş proqrama əlavələr edilməsi haqqında təkliflər də səslənəcəkdir.

Hesab edirəm ki, birinci proqramın uğurlu icrasının əsas səbəblərindən biri də ondan ibarətdir ki, proqramın icrasına daim nəzarət olmuşdur. Bu nəzarət həm mənim bölgələrə səfərlərim zamanı həyata keçirilirdi, eyni zamanda, belə müşavirələrin keçirilməsi də bu istiqamətdə çox vacib addımlardır. Yəni əgər bu nəzarət olmasaydı və proqrama əlavələr edilməsəydi, görülən işlərə bəzən düzəlişlər edilməsəydi, yəqin ki, biz bu uğurları əldə edə bilməzdik. Bu gözəl təcrübəyə əsaslanaraq, biz 2013-cü ilə qədər nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələri eyni qayda ilə həll etməliyik. Proqramın icrası yəqin ki, düzəlişlər tələb edəcəkdir. Çünki 2009-cu ildə qəbul edilmiş proqramda həllini gözləyən, yaxud da ki, qarşıya yeni çıxan məsələlərin hamısını nəzərdə tutmaq mümkün deyildi. Haradisa əlavələr, düzəlişlər, əlavə maliyyə mənbələrinin təşkil edilməsi məsələləri də öz həllini tapmalıdır.

Bir sözlə, hesab edirəm ki, birinci ilin yekunlarına dair daha da geniş müzakirələr aparılmalıdır. Ən önəmlisi, 2010-cu ildə görülməli işlər haqqında geniş müzakirələr aparılmalıdır. 2010-cu ildə nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələr uğurla və vaxtında icra edilməlidir. Bunu etmək üçün bir daha deyirəm ki, bütün imkanlar vardır. Dövlət Proqramının icrası, eyni zamanda, Azərbaycan dövlət büdcəsinin xərclərində də öz əksini tapır. Dövlət büdcəsi təbii ki, qəbul ediləndə proqramda nəzərdə tutulmuş məsələlərin həlli üçün maliyyə mənbələrinin təşkil edilməsi də nəzərdə tutulmuşdur, yəni maliyyə problemləri olmayacaqdır. Azərbaycan büdcəsi, bu ilə nəzərdə tutulmuş xərclər, deyə bilərəm ki, çox konservativ şəkildə təmin edilmişdir. Bizim hələ böyük ehtiyatımız vardır. Ona görə də nəzərdə tutulmuş problemlərin həlli üçün maliyyə mənbələri vardır və maliyyə vaxtında açılacaqdır.

Texniki imkanlar da vardır. Son illərdə Azərbaycana çoxsaylı xarici istehsalı texnika gətirilibdir. Eyni zamanda, yerli istehsalın gücləndirilməsi sayəsində artıq texnikanın bir hissəsi Azərbaycanda istehsal edilir. Azərbaycanda rəqabətqabiliyyətli müəssisələr işə salınır. Onlar həm daxili tələbatı ödəyir, eyni zamanda, ölkəmizin ixrac potensialı da genişlənir. Odur ki, bütün bu işləri vaxtında və keyfiyyətlə icra etmək lazımdır.

Sahibkarlar da ölkəmizin ümumi inkişafına öz töhfələrini verməyi davam etdirəcəklər. Bunu etmək üçün onların artıq öz vəsaitləri vardır. Bu il Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə güzəştli kreditlər nəzərdə tutulur. Onlar da verilməyə başlanmışdır. Azərbaycan Dövlət İnvestisiya Şirkətinin xətti ilə ölkəmizin inkişafı üçün vacib olan layihələr icra edilir. Sahibkarların öz maliyyə imkanları, özəl bankların imkanlarının genişlənməsi və bank resurslarının mövcudluğu, kredit resurslarının artırılması – bunlar da Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafına çox müsbət təsir göstərəcəkdir. Biz çalışmalıyıq ki, daxili istehsalı gücləndirmək üçün bütün imkanlardan istifadə edək. Beləliklə, Azərbaycanda yerli istehsalın inkişafı daha da sürətlə gedəcək, daxili tələbat maksimum dərəcədə Azərbaycanda istehsal olunan məhsullar hesabına təmin ediləcək, güclü ixrac potensialımız yaranacaq və yeni bazarların aşkarlanması işində əlavə tədbirlər görülməlidir.

2010-cu ildə həm ölkəmizin, həm sahibkarlığın inkişafı üçün böyük infrastruktur layihələri davam etdiriləcəkdir. Bu infrastruktur layihələri icra olunmasaydı, sahibkarlığın inkişafı haqqında, ümumiyyətlə, söhbət gedə bilməzdi. İlk növbədə, biz özümüzü elektrik enerjisi ilə tam şəkildə təmin etdik və bu gün artıq böyük ixrac imkanlarına malikik. Qazlaşdırma prosesi sürətlə gedir, yollar çəkilir. Əgər müasir, gözəl yollar olmasa, bölgələrin inkişafı mümkün deyildir. Nə kənd təsərrüfatının, nə turizmin inkişafı mümkün deyildir. Ona görə dövlət xərcləri hesabına və xaricdən alınan kreditlər hesabına bu istiqamətlərdə bütün işlər görülməcəkdir. Hər halda hesab edirəm ki, 2010-cu il üçün nəzərdə tutulmuş bütün işlər görülməlidir. Ola bilər ki, biz nəzərdə tutulmamış bəzi istiqamətlərdə əlavə maliyyə vəsaitinin ayrılması ilə artıq işlər də görə bilək.

Bugünkü Azərbaycanda elektrik enerjisi ilə təminat 100 faiz nəzərdə tutulub. Qazlaşdırma prosesi də uğurla gedir. Artıq qazlaşdırma 85 faiz təşkil edilib və xüsusilə indi rayon mərkəzlərindən kənarda yerləşən məntəqələrin qazlaşdırılması gedir və bu işlər ən müasir standartlarla görülür. İnfrastruktur layihələrinin içərisində ən vacib, həllini gözləyən içməli su, kanalizasiya və suvarma məsələləridir. Biz bu məsələlər üzərində işləyirik və nəinki konkret proqramlar vardır, onlar artıq icra edilməyə başlanmışdır. Bütün rayonlarda, rayon mərkəzlərində içməli su, kanalizasiya sisteminin quraşdırılması nəzərdə tutulur. Məhz quraşdırılması, çünki əksər

yerlərdə bu sistem ümumiyyətlə mövcud deyildir. Bu işlərin görülməsi artıq başlanıb. Hesab edirəm ki, əhalini narahat edən bu ciddi sosial problem qısa müddət ərzində aradan qaldırılmalıdır. Beləliklə, demək olar ki, əsas infrastrukturla bağlı məsələlər öz həllini tapacaqdır.

Suvarma məsələləri də həm dövlət büdcəsi, həm kreditlər hesabına öz həllini tapır. Biz yeni əkin sahələrini işə salmalıyıq. Kənd təsərrüfatı, əslində intensiv şəkildə inkişaf etməlidir. Ancaq hələ ki, dövrüyyədən kənarda olan torpaqlar da suvarılarsa, bu torpaqlar artıq münbit vəziyyətə gətiriləcək və kənd təsərrüfatının inkişafı fermerlərin daha da səmərəli fəaliyyəti üçün həm əlavə gəlir mənbəyi yaradacaq, həm də ki, biz öz ərzaq təhlükəsizliyi məsələlərimizi daha da sürətlə icra edəcəyik. Bir daha demək istəyirəm ki, bütün bu məsələlər dövlət büdcəsində və nəzərdə tutulmuş proqramlarda öz əksini tapır. Sadəcə, onu deyirəm ki, biz 2010-cu ildə də bütün bu məsələləri yüksək templərlə həll edəcəyik. Azərbaycanda sosial infrastrukturun yaradılması davam etdiriləcəkdir. Bu da bölgələrdə yaşayan insanlar üçün çox vacibdir. Hər yerdə xəstəxanalar, məktəblər, mədəniyyət ocaqları, idman qurğuları tikilir. Bu proses Azərbaycanda geniş vüsət alıb, 2010-cu ildə də davam etdiriləcək və 2013-cü ilə qədər əsas məsələlər öz həllini tapmalıdır.

Bu il Azərbaycanda "Ekologiya ili" elan edilib. Bu da təsadüfi deyildir. Çünki indi bu sahəyə ən böyük diqqət göstərilir. Biz xüsusilə Bakıda, Abşeron yarımadasında ekoloji vəziyyəti qısa müddət ərzində yaxşılaşdırmalıyıq. Eyni zamanda, bölgələrdə də bu məsələyə diqqət göstərilməlidir. Konkret proqramlar vardır və yerli icra orqanları bu işlərə fəal qoşulublar. Mən bunu alqışlayıram. Daha da fəal olmaq lazımdır ki, biz istədiyimizə nail olaq. Biz Azərbaycanı ekoloji cəhətdən ən təmiz ölkəyə çevirməliyik. Baxmayaraq ki, əsrlər boyu xüsusilə Bakıda, Bakının ətrafında neft mədənlərində hasilatla bağlı məsələlər o qədər də ekoloji standartlara uyğun deyildi. Bizi böyük işlər gözləyir. Neftlə çirklənmiş bütün əraziləri, gölməçələri təmizləməliyik, Xəzər dənizinin buxtasını təmizləməliyik. Məişət tullantıları zavodunun tikintisi nəticəsində artıq ekoloji vəziyyət böyük dərəcədə yaxşılaşdırılacaqdır. Biz bütün bu işləri planlı, sistemli şəkildə aparmalıyıq və bölgələrdə buna bənzər işlər aparılmalıdır.

Sahibkarlara bundan sonra da dəstək, həm də siyasi dəstək göstəriləcəkdir. Yerli icra orqanları sahibkarlara kömək etməlidirlər, onların işinə qarışmamalıdırlar. Dövlət strukturları yersiz yoxlamaları dayandırmalıdırlar. Buna ehtiyac yoxdur. Artıq Azərbaycanda iqtisadi islahatlar sahəsində böyük işlər görülüb. Biz şəffaflığa nail ola bilmişik. Şəffaflıq bizim üçün, iqtisadi inkişaf üçün və ümumiyyətlə ölkəmizin inkişafı üçün çox mühüm əhəmiyyət daşıyır. Enerji sahəsində şəffaflıq təşəbbüsünün icrası sahəsində Azərbaycan bir nömrəli ölkədir. Bunu bütün dünya bilir, qəbul edir və görür.

Bir sözlə, artıq bizdə müxtəlif yerlərdə "Bir pəncərə" sistemi tətbiq olunur. Sahibkarların fəaliyyətini yüngülləşdirmək, əsassız tələblərin qarşısının alınması üçün bu, çox vacib məsələdir. Biz müasir uçot sisteminə keçirik. Yəni bütün sahələrdə olduğu kimi, bu sahədə də müasirləşmə gedir, ən qabaqcıl meyarlar, texnologiyalar və təcrübə tətbiq olunur.

Belə olan hallarda yersiz müdaxilələr, yoxlamalar əsassızdır, buna son qoyulmalıdır. Əlbəttə ki, sahibkarlar dövlət və xalq qarşısında öz vəzifə borclarını şərəflə yerinə yetirməlidirlər, vergiləri vaxtında ödəməlidirlər. Yaxşı olar ki, sahibkarlar sosial təşəbbüslərə daha da fəal qoşulsunlar. Artıq bunu etmək üçün imkanlar vardır. Beş il bundan əvvəl bəlkə də bunu tələb etmək düzgün olmazdı. Ancaq bu gün Azərbaycanda çox böyük, regional, yəni transmilli mahiyyət daşıyan şirkətlər vardır. Onların böyük dövrüyyələri, böyük kapitalı vardır. Mən bunu ancaq alqışlayıram. Yəni, biznesin, sahibkarlığın sosial məsələlərin həllində də iştirakı, hesab edirəm ki, həm iş adamları üçün mənəvi bir qida verəcək, həm ölkəmizin inkişafı üçün. Bu proseslər gedir və xüsusilə bölgələrdə sahibkarlar öz maliyyə resurslarını məktəblərin tikintisi sahəsində işə salırlar. Mən istərdim ki, bu işlər başqa sahələrdə də, əlbəttə ki, imkan daxilində görülsün. Bu işlər, əlbəttə ki, məcburi xarakter daşıya bilməz. Ancaq mən hesab edirəm ki, imkanlı firmalar, şirkətlər, iş adamları ağır vəziyyətdə yaşayanlara əl uzatsalar yaxşı olar.

Bir sözlə, biznesin inkişafı üçün süni maneələr aradan qaldırılmalıdır, əsassız yoxlamalar dayandırılmalıdır. Yerli icra orqanları sahibkarlara kömək göstərməlidirlər. Dövlət qurumları da öz təşəbbüsləri ilə, qəbul edilmiş qərarlarla və praktiki addımlarla sahibkarların işini daha da yüngülləşdirməlidirlər. 2009-cu il sahibkarlar üçün ağır il olubdur. Bunu biz etiraf etməliyik. Azərbaycan dövləti və Azərbaycan vətəndaşları, demək olar ki, vətəndaşlarımızın mütləq əksəriyyəti bu böhrandan əziyyət çəkmədilər. Çünki inflyasiya cəmi 1,5 faiz olmuşdur. Əhalinin pul gəlirləri 10 faizdən çox artmışdır və demək olar ki, sosial ödəmələr tam şəkildə təmin edilmişdir, maaşlarda, pensiyalarda heç bir yubanma olmamışdır. Ancaq sahibkarlar bu böhrandan əziyyət çəkдилər. Bu həqiqətdir və Azərbaycan dövləti onlara - sahibkarlara daha da böyük həcmdə yardım göstərməlidir. Biz həm maliyyə yardımı, kreditlərin verilməsi, həm də ki, sahibkarlığın inkişafı üçün daha da yaxşı şəraitin

yaradılması sahəsində düşünməliyik, kömək eləyək ki, yerli iş adamlarımız çətin, böhranlı vəziyyətdən tezliklə çıxa bilsinlər. Yəni, bu böhran sahibkarları əlbəttə ki, çox narahat edir. Azərbaycan dövləti öz iqtisadi və sosial proqramını icra edərkən bu amili yaddan çıxarmamalıdır.

Kənd təsərrüfatının inkişafı üçün nəzərdə tutulmuş bütün subsidiyalar, kreditlər veriləcəkdir. Bilirsiniz ki, Azərbaycan fermerləri bu baxımdan başqa ölkələrdən fərqli olaraq ən çox təmin edilmiş fermerlərdir. Həm güzəştli şərtlərlə kreditlər, yanacaq, gübrələr, toxumlar verilir. Bizim fermerlər torpaq vergisi istisna olmaqla bütün vergilərdən azaddır. Yəni belə gözəl şəraitdən, əlbəttə ki, onlar səmərəli istifadə edirlər. Bu da həqiqətdir. Görülən bütün bu işlər ona gətirib çıxarıb ki, bu gün biz Azərbaycanda 3 milyon ton taxıl istehsalından söhbət açə bilirik. Bu, nadir və necə deyərlər, tarixi bir nailiyyətdir.

Regionların inkişafı proqramı ərzaq təminatı proqramı ilə sıx əlaqədar olmalıdır. ərzaq təminatı proqramı Azərbaycanda icra edilir. Bir daha demək istəyirəm ki, dövlət dəstəyi, kreditlər, subsidiyalar verilir, hər bir bölgədə emal müəssisələri, soyuducu kombinatlar, taxıl anbarları yaradılır ki, istehsal edilmiş məhsullar xarab olmasın. Yəni biz bu istiqamətə daha da çox diqqət yetirməklə sahibkarlar üçün çox yaxşı şəraitin yaradılmasına kömək göstəririk. Aqrolizinq, aqroservislər – bütün bunlar olmasaydı, sahibkarlar haradan texnikanı ala bilərdilər?! Texnikanın alınması böyük bir problem ola bilərdi. Maliyyə vəsaitini haradan alacaqdılar?! Kreditlər, texnika, bütün dediyim o subsidiyalar, imtiyazlar olmasaydı, biz nəyin hesabına kənd təsərrüfatını inkişaf etdirə bilərdik?! Əlbəttə ki, dövlət bu işlərə qarışmalıdır. Bizim iqtisadiyyatımız liberal iqtisadiyyatdır. Bunu göstəricilər də təsdiq edir. Ümumi daxili məhsulun 85 faizi özəl sektorda formalaşır. O ölkədə ki, 20 il bundan əvvəl özəl sektorda məhsul istehsalı sıfıra bərabər idi. Ancaq buna baxmayaraq, dövlət lazım olan anlarda öz sözünü deməlidir. Əgər dövlət kənd təsərrüfatını dəstəkləməsə, kənd təsərrüfatı batır. Ondan sonra nə edəcəyik? Torpaqlarımız şoranlaşacaq, səhrələşmə daha da sürətlə gedəcəkdir. Bölgələrdə yaşayanlar işsiz qalacaqlar. Hara gələcəklər? Şəhərlərə gələcəklər, başqa ölkələrə gedəcəklər. Biz bütün bu işləri görməklə böyük iqtisadi və sosial problemin həllinə nail olduq, özü də köklü şəkildə. Ona görə bütün subsidiyalar, imtiyazlar, güzəştlər davam etdiriləcəkdir. Bizim imkanımız da, iradəmiz də vardır.

Görülən bu işlər nəticəsində, bu yaxınlarda mənə verilən arayışda göstərilir ki, biz demək olar ki, əsas ərzaq məhsulları ilə özümüzü böyük dərəcədə təmin edirik. Mən bəzi rəqəmləri indi səsləndirmək istəyirəm ki, bunu hamı bilsin. Özümüzü dənli bitkilər üzrə 76 faiz təmin edirik. Quş əti 74 faiz, ət 94 faiz, kərə yağı 83 faiz, süd məhsulları və süd 85 faiz, un 94 faiz, şəkər 150 faiz, yəni ki, 50 faizi ixraca gedir, tərəvəz 102 faiz, meyvə 127 faiz - budur əsas qida məhsullarının statistikasısı. Azərbaycanda heç vaxt özünü bu dərəcədə təmin etmək imkanları olmamışdır. Sovet vaxtını biz yaxşı xatırlayırıq. O vaxt vahid xalq təsərrüfatı kompleksi adlanan bir sistem var idi. Bütün əsas ərzaq məhsulları başqa respublikalardan gətirilirdi. Burada ət, yağ, süd, ümumiyyətlə, 20-30 faiz istehsal edilirdi, ya edilmirdi. Ancaq bu gün biz özümüzü tam şəkildə təmin edirik, özü də məhsullar da keyfiyyətlidir. Bu sərgidə göstərilən ancaq bir faiz təşkil edir. Müasir süd zavodları, emal müəssisələri, konserv zavodları, dəyirmanlar, şəkər zavodu – bütün bunlar bizim sərvətimizdir. Bu gün mən giriş sözümdə bu barədə dedim - xarici bazarları gərək aşkar edək. Ənənəvi bazarlar bizim üçün məqbuldur, açıqdır, yaxındır və böyükdür. Biz bundan istifadə edirik və edəcəyik. Bu, qarşılıqlı maraqlar əsasında qurulur. Ancaq biz başqa bazarları da aşkar etməliyik. Ənənəvi bazarlara çıxışımız daha da geniş olmalıdır. Mən əminəm ki, bax, bu bəzi pozisiyalar üzrə biz hələ ki, özümüzü 74-76 faiz təmin edirik. İki-üç ildən sonra bu da yüz faizə çatacaqdır. Çünki biz buna çatmaq üçün çalışırıq. Biz bu statistika əsasında öz investisiya proqramımızı müəyyən edirik. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu da bu statistika görə öz proqramını tutur. Koordinasiya şəklində aparılan bütün bu işlər də bu nəticələrə gətirib çıxarır. Yəni iki-üç ilə biz özümüzü bütün bu pozisiyalarda da tam şəkildə təmin edəcəyik.

Bununla bərabər, o da həqiqətdir ki, özünü tam şəkildə təmin etmək - bu, belə də bir mütləq hədəf deyildir. İndi Azərbaycan dünya iqtisadiyyatının bir parçasıdır. Əlbəttə ki, Azərbaycanda və xüsusilə rayonlarda bu sahədə ixtisaslaşma getməlidir. Bu sahədə həm Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi gərək konkret təkliflər versinlər ki, ixtisaslaşma özünü daha da qabarıq şəkildə göstərsin. Ancaq o da həqiqətdir ki, bir-iki il bundan əvvəl birdən-birə dünyada ərzaq böhranı yaşandı. Heç kim bunu gözləməirdi. Birdən-birə gördük ki, ərzaq böhranı yaranıb - o çatışmır, bu çatışmır, taxıl yoxdur. Hətta müqaviləyə əsasən pulunu ödəsək də xaricdən taxıl gəlmirdi. Birdən-birə belə bir qıtlıq yarandı. Biz daxili istehsalın artırılması ilə özümüzü belə fəsadlara hazırlamalıyıq. Daxili istehsalın artırılması əlbəttə ki, gələcəkdə ixrac imkanlarının genişlənməsinə gətirib çıxaracaqdır.

Bu işdə biz yerli sahibkarlara xaricə çıxmaq üçün əlavə şəraitin yaradılmasına çalışmalıyıq. İqtisadi İnkişaf Nazirliyi və Xarici İşlər Nazirliyi, ilk növbədə bu işlərlə məşğul olmalıdırlar. Bizim artıq 50-dən yuxarı ölkədə səfərliyimiz vardır. Bu sahədə də biz MDB məkanında qabaqcıl yerlərdəyik. Son illər ərzində biz bu

səfirlikləri yaratdıq ki, Azərbaycanın maraqları maksimum dərəcədə təmin olunsun, Azərbaycanda gedən proseslər orada bilinsin, Azərbaycan haqqında təhrif edilmiş qərəzli məlumat deyil, həqiqət, həqiqi məlumatlar çatdırılsın. Yəni, bu, bizim resursumuzdur. Bizim səfirliklər də bu işlərdə fəal olmalıdırlar. Yerli sahibkarların o bazarlara çıxması, investisiya imkanlarının araşdırılması və yerli sahibkarlar üçün xaricdə münbit şəraitin yaradılması işində İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Xarici İşlər Nazirliyi birlikdə çalışmalıdırlar. Yəqin ki, müəyyən müddətdən sonra təkliflər paketini hazırlamalıdırlar və biz orada görəcəyik ki, hansı ölkədə hansı sahə üzrə Azərbaycanın hansı şirkəti öz biznes imkanlarını genişləndirə bilər. Sahibkarlar da öz tərəfindən İqtisadi İnkişaf Nazirliyinə sifarişlərini versinlər, onlar üçün hansı ölkədə işləmək daha da maraqlıdır, əlverişlidir, məqbuldur ki, Azərbaycan dövləti bu işləri qursun.

Bizim demək olar ki, bütün ölkələrlə münasibətlərimiz müsbətdir, yaxşıdır. Azərbaycanın dünyadakı imici də çox müsbətdir. Bizimlə əməkdaşlıq etmək istəyən ölkələrin, dostlarımızın sayı artır. Mən şübhə etmirəm ki, Azərbaycan şirkətlərini xaricdə böyük maraqla qarşılayacaqlar, xüsusilə, əgər görsələr ki, Azərbaycan dövləti bu işlərdə israrlıdır və öz şirkətlərinə dəstək verir. Bu istiqamət bizim üçün yenilikdir. Bu vaxta qədər biz bu barədə düşünmürdük. Çünki imkanlarımız yox idi. Bu gün biz artıq keyfiyyətli, dünya standartlarına uyğun məhsulun buraxılmasına nail olmuşuq. Gələcək illərdə bu gün görülmə işlər ona gətirib çıxaracaq ki, Azərbaycanda ən keyfiyyətli məhsullar istehsal olunacaqdır. Biz indidən özümüzü bu işlərə hazırlamalıyıq.

Bütövlükdə, gələcəkdə iqtisadiyyatın bütün sənaye kompleksinin modernləşdirilməsi prosesi daha da sürətlə getməlidir. Mən bu barədə dəfələrlə demişəm, Azərbaycanda sənayeləşmə prosesi sürətlə getməlidir. Bu gün bu proses gedir. Bu gün yaranmaqda olan nəhəng sənaye kompleksləri 2-3 ilə işə başlayacaqdır. Bunlar Azərbaycanda yeni istiqamətdə sənaye sahəsinin yaradılmasına gətirib çıxaracaqdır.

Beləliklə, ölkəmizin uzunmüddətli, dayanıqlı inkişafı təmin ediləcək, Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyi daha da möhkəmlənəcəkdir. Bunun nəticəsi olaraq ölkəmizin müstəqil siyasət aparmaq imkanları daha da genişlənəcəkdir. Bilirəm ki, bəzi xarici dairələrin xoşuna gəlmir ki, Azərbaycan sərf etməyən təşəbbüslərə qoşulmur, çirkli oyunlara qoşulmur, öz xalqının mənafeyini hər şeydən üstün tutur, öz xalqının milli maraqlarını heç kimə güzəştə getmir. Bilirəm ki, bəzi xarici dairələr bundan o qədər də razı deyillər. Amma bu bizim problemimiz deyildir. Bizim problemimiz öz milli maraqlarımızı müdafiə etmək, Azərbaycan xalqının təhlükəsizliyini, sosial rifahını təmin etmək, ölkəmizi uğurla inkişaf etdirmək, gücləndirmək, müstəqilliyimizi əbədi, dönməz etmək, bölgədə imkanlarımızı genişləndirməkdir. İqtisadiyyatın modernləşməsi, sənaye sahələrinin işə salınması Azərbaycanda yeni bir şəraitin yaranmasına gətirib çıxaracaqdır. Biz maksimum çalışmalıyıq ki, istənilən sahə ölkəmizin inkişafını təmin edə bilsin. Kənd təsərrüfatı nəinki kəndliləri işlə təmin etməli, eyni zamanda, ümumi iqtisadi potensialımıza böyük töhfə verməlidir.

Sənaye sahəsində görüləcək işlər elə olmalıdır ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı ancaq sənaye müəssisələrinin səmərəli fəaliyyəti hesabına yaşaya bilsin. Nəzərə almalıyıq ki, bizim nəinki böyük neft-qaz ehtiyatlarımız, artıq çoxşaxəli nəqliyyat infrastrukturumuz vardır. Bu sahədə də biz təkcə bir marşrutdan asılı deyilik. Bu vəziyyəti biz özümüz, təkbəşinə yaratdıq. Bunu nəzərə alsaq, əlbəttə ki, ölkəmizin gələcək inkişafına ancaq nikbinliklə baxmaq olar və belə də olacaqdır.

Azərbaycan irəliyə gedəcək, müasir, zəngin dövlətə çevriləcək, xalqımız yaxşı yaşayacaq, şəhərlərimiz daha da gözəlləşəcəkdir. Bu gün Bakıya gələn hər bir xarici vətəndaş, hər bir qonaq, əgər o, xoş niyyətlə gəlibsə, öz hisslərini gizlədə bilmir. Bakıda yaradılmış gözəllik, mən deyə bilərəm ki, dünyada nadir şəhərlərdə təkrarlana bilər. Bu gözəlliyi, abadlığı, səliqəni, mədəniyyəti, təbiəti, tarixi Azərbaycan xalqının fədakarlığı yaradıb. Bütün bu uğurları xalqımızın vətənpərvərliyi və sözün yaxşı mənasında, inadkarlığı təmin edibdir. Biz daha da fəal çalışmalıyıq ki, ölkəmizi inamla irəliyə apararaq, Azərbaycan xalqı üçün daha da yaxşı şərait yaradaq. Bu işlərdə sizə uğurlar və fəallıq arzulayıram. Sağ olun.

Xalq qəzeti.- 2010.- 13 fevral.-№ 57.-S.1,5.

**“Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı
Dövlət Proqramı”nın icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir
Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev konfransda iştirak etmişdir
(1 mart 2011-cu il)**

Bakı, 1 mart (AzərTAc). Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 1-də Bakı Biznes Mərkəzində “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfransda iştirak etmişdir.

Əvvəlcə dövlətimizin başçısı konfrans çərçivəsində təşkil edilmiş sərgi ilə tanış oldu.

Prezident İlham Əliyevə Dövlət Proqramı icrasının ikinci ilində regionların sosial-iqtisadi inkişafı istiqamətində əldə edilmiş nailiyyətləri əks etdirən sərgi barədə məlumat verildi. Bildirildi ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı çərçivəsində respublikamızın ayrı-ayrı iqtisadi rayonları üzrə əsaslı işlər görülmüş və silsilə tədbirlər reallaşdırılmışdır. Regionlarda kənd təsərrüfatı ilə yanaşı, sənayedə də əsaslı irəliləyişə nail olunmuş, yeni istehsal və xidmət müəssisələri, sosial infrastruktur obyektləri yaradılmış, yeni iş yerləri açılmışdır. Həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində sahibkarlıq ölkə iqtisadiyyatının aparıcı qüvvəsinə çevrilmişdir.

Sərgidə müxtəlif iqtisadi rayonlar üzrə ölkənin enerji, ərzaq və ekoloji təhlükəsizliyinin daha da möhkəmləndirilməsi üçün sistemli və kompleks tədbirlərin davam etdirildiyi də öz əksini tapmışdır. Sərgi Prezident İlham Əliyevin tapşırıqlarına uyğun olaraq keyfiyyətin başlıca meyar kimi qəbul edilməsini də özündə dolğun əks etdirir. Ötən illərin təcrübəsi göstərir ki, respublikamızda biznes mühiti ildən-ilə daha da yaxşılaşır. İşgüzar əlaqələrin gücləndirilməsi, sahibkarlara dövlət qayğısının artırılması hesabına regionların inkişafı sürətlənir. 2011-ci ildə və növbəti illərdə də sosial-iqtisadi siyasətin əsas istiqamətini əhəlinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi təşkil edəcəkdir.

Sonra konfrans öz işinə başladı.

Dövlətimizin başçısı konfransı giriş nitqi ilə açdı.

**Prezident İlham Əliyevin
giriş nitqi**

–Əziz dostlar. Bugünkü iclas dövlət inkişaf proqramının icrası ilə bağlıdır. Belə toplantılar mütəmadi qaydada keçirilir. Bildiyiniz kimi, regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair birinci Dövlət Proqramı 2004-cü ildə qəbul edilmişdir, 2004-2008-ci illəri əhatə edirdi. Ondan sonra ikinci proqram qəbul edildi və bu gün proqramın icrası ilə əlaqədar müzakirələr aparacağıq.

Birinci proqramın qəbul edilməsi, demək olar ki, ölkəmizin inkişafında çox mühüm rol oynamışdır. Proqramın icrası nəticəsində bölgələrdə böyük quruculuq işləri aparılmışdır. Yüz minlərlə yeni iş yeri açılmışdır. Yeni sənaye müəssisələri yaradılmışdır. Bir sözlə, regionların inkişafı və canlanması məhz Proqramın qəbul edilməsi ilə bilavasitə bağlı olmuşdur. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, 2004-2008-ci illərdə Proqrama əlavələr də, düzəlişlər də edildi. Çünki sürətli inkişafımız çox böyük templərlə ölçülürdü. O illərdə orta hesabla ümumi daxili məhsul 20 faizdən çox səviyyəsində idi. Belə olan halda, büdcəyə gələn əlavə gəlirlər əlbəttə ki, Proqrama edilmiş düzəlişlərə öz təsirini göstərmişdir. Bütövlükdə deyə bilərəm ki, 2004-2008-ci illəri əhatə edən Proqram artıqlaması ilə icra edildi, proqramın icrası nəticəsində ölkəmizin inkişafı və iqtisadiyyatımızın şaxələndirilməsi işində böyük və uğurlu addımlar atıldı.

2009-2013-cü illəri əhatə edən Proqram da uğurla icra edilir. Artıq iki ildir ki, Proqram icra edilir. Deyə bilərəm ki, qarşıda duran bütün məsələlər, bütün vəzifələr öz həllini tapır. 2009-2010-cu illər dünya tarixində maliyyə və iqtisadi böhran illəri kimi qalacaqdır. Buna baxmayaraq, Azərbaycan iqtisadiyyatının bu illərdə artması xüsusi məna daşıyır. Son iki il ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatı 15 faiz artmışdır. Bu artım deyə bilərəm ki, o cümlədən qəbul edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarının icrası nəticəsində mümkün olmuşdur. Əgər biz vaxtilə regionların inkişafına böyük diqqət göstərməsəydik, çox güman ki, iqtisadiyyatımız bu gün birtərəfli iqtisadiyyat kimi özünü göstərə bilərdi. Bizim məqsədimiz isə ondan ibarətdir ki, iqtisadiyyatımız çoxşaxəli olsun. Xüsusilə qeyri-neft sektorunun inkişafına böyük diqqət göstərilir. Beləliklə, deyə bilərəm ki, əgər 2009-2010-cu illərdə - dünya üçün ən ağır illər ərzində iqtisadiyyatımız artmışsa, bundan sonrakı dövrdə şübhəsiz, inkişafımız daha da sürətlə gedəcəkdir.

Ümumi daxili məhsulun artması, əlbəttə ki, çox sevindirici haldır. Amma o da vacibdir ki, iqtisadiyyatımızın hər bir sahəsi inkişaf etsin, ölkədə sənayeləşmə prosesi sürətlə getsin. Kiçik və orta sahibkarlıq inkişaf etsin. Bu məqsədlə, dövlət tərəfindən atılan addımlar bəhrəsini verməkdədir. Dövlət büdcəmiz artır. Müqayisə üçün deyə bilərəm ki, 2004-cü illə müqayisədə builki dövlət büdcəmiz 12 dəfə böyükdür. Bu gün dövlət büdcəmiz 16 milyard dollar səviyyəsindədir və çox güman ki, il ərzində büdcə xərcləri daha da arta bilər. Çünki büdcədə neftin qiyməti 60 dollardan hesablanırdı. Hazırda neftin qiyməti demək olar ki, o rəqəmdən iki dəfə çoxdur.

Beləliklə, ölkə qarşısında duran təxirəsalınmaz məsələlər öz həllini tapır və tapacaqdır. Əminəm ki, 2013-cü ilə qədər ikinci proqramın icrası hesabına ölkə qarşısında duran əsas iqtisadi, sosial və infrastruktur məsələləri öz həllini tapmalıdır. Hər halda Dövlət Proqramında bütün bu məsələlər öz əksini tapıb.

Əslində bu proqram ölkə iqtisadiyyatının və bütövlükdə ölkəmizin inkişafı üçün əsas sənəd kimi qəbul edilibdir. Bu proqramda bütün vəzifələr, icra mexanizmləri, maliyyə resursları göstərilib. İcra müddəti də vardır. Beləliklə, yerlərdə və dövlət qurumlarının bilavasitə iştirakı ilə bu Proqramın tam şəkildə icrasına biz nail olmalıyıq. Bu məqsədlə bu gün biz proqramın keçən ilki nəticələrini müzakirə edəcəyik.

2004-2008-ci illərdə Azərbaycana böyük həcmdə investisiyalar qoyulmuşdur. Çox sevindirici haldır ki, son ildə qoyulan investisiyaların böyük əksəriyyəti daxili investisiyalardır. Artıq daxili sərmayələr xarici sərmayələri üstələyir. Bu onu göstərir ki, bir tərəfdən Azərbaycan dövlətinin gücü artıb, digər tərəfdən investisiyaların müəyyən hissəsi özəl sektor tərəfindən qoyulur. Özəl sektor da Azərbaycanda gedən uğurlu proseslərdən bəhrələnir. O cümlədən dövlət tərəfindən verilmiş sifarişləri icra edərkən özəl şirkətlər güclənir, əlavə maliyyə vəsaiti əldə edir. O vəsaiti yenidən ölkə iqtisadiyyatına investisiya şəklində qoyur və beləliklə, həm şirkətlər güclənir, həm ölkə iqtisadiyyatı üçün əlavə investisiya mənbəyi yaradılır.

Biz bundan sonra da dövlət xətti ilə dövlət investisiya proqramlarını icra edəcəyik. Hər il dövlət büdcəsindən böyük məbləğdə vəsait ayrılır. Amma mən çox istərdim ki, özəl sektor daha da böyük həcmdə investisiyalar qoysun, həm öz imkanlarını genişləndirsin, eyni zamanda, ölkənin inkişafı üçün də bunun böyük əhəmiyyəti vardır.

İnvestisiya qoyuluşu prosesi davam etdiriləcəkdir. Baxmayaraq ki, 2013-cü ilə qədər Azərbaycanda əsas infrastruktur layihələri başa çatmalıdır. Yollar, su xətləri, qazlaşdırma, elektriklə təchizat və digər infrastruktur layihələrinin hamısı dövlət proqramında əksini tapıb və 2013-cü ilə qədər bütün bu məsələlər tam şəkildə öz həllini tapmalıdır. Müvafiq göstərişlər verilmişdir. Ondan sonrakı illərdə yəqin, yeni sahələr də müəyyən ediləcək ki, dövlət öz tərəfindən oraya investisiya qoyacaqdır. Eyni zamanda, biz dövlət investisiyaları üçün yeni imkanları da axtarmalıyıq, araşdırmalıyıq, həm ölkə daxilində, həm ölkəmizin xaricində. Bu sahədə dövlət qurumları və özəl sektor birgə fəaliyyət göstərə bilər. Necə ki, biz vaxtilə Azərbaycanda Dövlət İnvestisiya Şirkətini yaratdıq və o şirkətin vasitəsilə xaricdən və daxildən ölkə iqtisadiyyatına investisiyaları gətirdik, eyni qaydada biz dövlət və özəl sektorlarının iştirakı ilə xarici ölkələrə də investisiyalar qoya bilərik. Bu həm bizim biznes maraqlarımızı təmin edəcək, həm də ki, Azərbaycanın beynəlxalq imkanlarını genişləndirəcək və beynəlxalq mövqelərimiz daha da güclü olacaqdır.

Nəzərə alsaq ki, hazırda dövlət şirkətləri və xüsusilə, Dövlət Neft Şirkəti xarici ölkələrə böyük investisiyalar qoyur, artıq biz, necə deyirlər, bu qapını da açdıq. Bu, bizim üçün yeni bir sahə idi, heç vaxt tarixdə Azərbaycan şirkətləri başqa ölkələrə böyük həcmdə investisiyalar qoymamışdılar. Biz həmişə maraqlı idik ki, xaricdən Azərbaycana investisiyalar gətirilsin. Bu gün də biz bunda maraqlıyıq. Ancaq artıq ölkəmizin inkişafı bizə diktə edir ki, yeni bazarlara çıxmaq. Həm sərmayə qoyuluşu, həm müxtəlif kontraktlarda şirkətlərimizin iştirakının təmin edilməsi üçün dövlət qurumları da fəal iştirak etməlidirlər.

Mən bu barədə dəfələrlə fikirlərimi bildirmişəm. Bu gün də demək istəyirəm ki, biz ölkəmizin gələcək inkişafı üçün xarici bazarlara daha da böyük diqqət göstərməliyik. Azərbaycan iqtisadiyyatına sərmayə qoyuluşu prosesi uğurla gedir. Təkcə keçən il ölkə iqtisadiyyatına 15,5 milyard dollar sərmayə qoyulmuşdur və bu çox böyük rəqəmdir. Bu il də sərmayə qoyulacaqdır. Azərbaycan xarici sərmayələrin qorunması işində böyük və uğurlu yol keçmişdir. Bu sərmayələr Azərbaycanda qorunur. Biz elə etməliyik ki, ölkəmizdə biznes mühitini daha da sağlamlaşdıraraq, daha da yaxşılaşdıraraq. Bu gün biz bu barədə danışacağıq.

Bütün bu işlərlə bərabər, biz ölkə iqtisadiyyatının uzunmüddətli və dayanıqlı inkişafını güclü sosial siyasət aparmadan təmin edə bilməzdik. Bu məqsədlə Azərbaycanda çox güclü sosial siyasət aparılır. Bu siyasət özünü müxtəlif istiqamətlərdə büruzə verir. Təkcə maaş və pensiyaların artımı ilə biz öz fəaliyyətimizi məhdudlaşdırmırıq, eyni zamanda, sosial infrastrukturun yaradılması işində böyük sərmayələr qoyulur.

Son 6-7 il ərzində ölkəmizdə 2 mindən artıq məktəb, 400-ə yaxın tibb müəssisəsi, 29 Olimpiya İdman Mərkəzi tikilib və bu proses davam etdirilir. Bölgələrdə sosial infrastrukturun, xüsusilə səhiyyə sahəsində sosial

infrastrukturun yaradılması böyük məna daşıyır və biz növbəti illərdə həm dövlət büdcəsindən, həm başqa mənbələrdən bu sahədəki fəaliyyətimizi daha da gücləndirəcəyik.

Ölkəmizin inkişafı üçün özəl sektorun möhkəmlənməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu, sadəcə olaraq sözlər, şüarlar deyildir. Biz gündəlik fəaliyyətdə özəl sektorun, sahibkarlığın inkişafı üçün əlimizdən gələni edirik. Mən sahibkarlarla həm Bakıda, həm bölgələrdə mütəmadi qaydada görüşürəm. Dövlət tərəfindən sahibkarlığın inkişafına çox güclü dəstək vardır. Bütün dövlət qurumları - həm mərkəzi dövlət orqanları, həm yerli icra orqanları bu sahədə sahibkarlara kömək göstərməlidirlər. Sahibkarların normal biznes mühitində fəaliyyəti ölkəmizin gələcək inkişafını təmin edəcəkdir. Biz bazar iqtisadiyyatı şəraitində yaşayırıq. Bu gün iqtisadiyyatımızın böyük hissəsi – 80 faizdən çoxu özəl sektorda formalaşır. Hesab edirəm ki, bu çox böyük nailiyyətdir.

Nəzərə alsaq ki, dövlətimizin əsas strateji resursları dövlətin inhisarındadır – neft, qaz, əsas nəqliyyat infrastrukturunu, elektrik təsərrüfatı, özəl sektorun ölkə iqtisadiyyatında böyük payı, doğrudan da, onu göstərir ki, Azərbaycanda tam liberal iqtisadiyyat hökm sürür, bazar iqtisadiyyatı prinsipləri bərqərar olub və bu artıq, əlbəttə, ölkənin inkişafında öz müsbət rolunu oynayır. Beləliklə, gələcəkdə sahibkarlığın inkişafı, xüsusilə, orta və kiçik sahibkarlığın inkişafı üçün əlavə tədbirlər görülməlidir.

Azərbaycan dövləti, bir daha demək istəyirəm ki, öz tərəfindən bütün lazımı tədbirləri görür, siyasi dəstək verilir, iqtisadi vasitələrlə kömək göstərilir. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə 2004-2010-cu illərdə təxminən 700 milyon manat həcmində güzəştli kreditlər verilmişdir. O kreditlərin verilməsi demək olar ki, özəl sektorun inkişafına çox böyük təkan verdi. Kreditlərin 80 faizi regionlara verilir. Bu da bizim siyasətimizi və niyyətimizi göstərir.

Çox sevindirici hal ondan ibarətdir ki, kreditlər qayıdır. Özəl sektor burada böyük məsuliyyət göstərir. Əlbəttə ki, kreditlər verildə onlar təhlil edilir, özəl qurumların imkanları araşdırılır və o şirkətlər seçilir ki, onlar bu işə məsuliyyətlə yanaşırlar. Ancaq yenə də deyirəm, ola bilər ki, hansısa kreditlər qayıtmamış və burada problemlər yarana bilərdi. Çox sevindirici haldır ki, kreditlər qayıdıb və artıq qayıtmış kreditlərin hesabına o vəsait yenə kreditləşməyə yönəldilir. Bu il Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə özəl sektora 125 milyon manat güzəştli kredit veriləcəkdir. Beləliklə, bir neçə ildən sonra qayıdacaq kreditlərin məbləği daha da böyük olacaq və nə qədər qayıtsa yenə də bütün o məbləğ kreditləşməyə yönəldiləcəkdir.

Biz kreditləri verməklə həm özəl sektora dəstək oluruq, həm də ölkə iqtisadiyyatının inkişafına təkan veririk. Bu il və bundan sonrakı illərdə bu kreditləri ölkəmizin inkişafı üçün daha da vacib olan sahələrə verəcəyik. Burada həm özəl sektorun maraqları, həm dövlət maraqları bir-biri ilə üst-üstə düşməlidir ki, həm ölkə iqtisadiyyatı çoxşaxəli şəkildə inkişaf etsin və həm də özəl sektor güclənsin.

Biz dünya praktikasını yaxşı bilirik. Dünyada gedən prosesləri də izləyirik. Görürük ki, özəl sahibkarlığın inkişafı ölkələrin ümumi inkişafını təmin edir. Düzdür, Azərbaycanın zəngin neft-qaz ehtiyatları var və düşünülmüş neft strategiyamız vardır. Bu strategiya artıq öz bəhrəsini verir. İqtisadiyyatımızın şaxələndirilməsi işində bu amil dəyə bilər ki, çox vacib rol oynayır. Əgər maliyyə resurslarımız olmasaydı, biz xarici maliyyə qurumlarının kreditlərinə daha çox bel bağlamış olardıq. Bəzi hallarda o kreditlərin alınmasında problemlər də yaranır. Yəni ki, enerji sektoru, neft-qaz sənayesi bizim üçün çox böyük dəstəkdir. Ancaq təkcə bu sahə inkişaf etməklə ölkə hərtərəfli inkişaf edə bilməz. Bu bizim üçün böyük maliyyə mənbəyidir. Bu, şübhəsiz, Azərbaycanın beynəlxalq mövqelərini gücləndirən amillərdən biridir.

Bu gün dünyada enerji təhlükəsizliyi məsələləri gündəliyin ön planına çıxdır. Azərbaycan isə artıq bütün lazımı tədbirləri vaxtında görübdür. Zəngin neft yataqlarımız, qaz yataqlarımız aşkarlanıb. Çoxşaxəli boru kəməri infrastrukturumuz vardı ki, resurslarımızı istənilən istiqamətə nəql edə bilər və əslində nəql edir. Bu gün bu realıqdır. Biz artıq tam hazırlıqlı vəziyyətdəyik. Biz bütün lazımı işləri görmüşük və böyük sərmayələrin qoyuluşuna da hazırıq.

Hesab edirəm ki, bu il və ondan sonrakı illərdə Azərbaycanın energetika, neft-qaz, xüsusilə qaz sektoruna milyardlarla dollar vəsait qoyulacaqdır. Həm ölkə iqtisadiyyatı, həm də özəl sektor buna hazır olmalıdır. Sırr deyil ki, neft strategiyamızın icrası hesabına yüzlərlə Azərbaycan şirkəti kontraktlar alıblar və o imkanlardan bəhrələnilər. O şirkətlər neft sənayesində görülmüş işlər hesabına maliyyə imkanlarını genişləndiriblər. İndi biz ikinci böyük investisiya qoyuluşunun astanasındayıq. Artıq biz buna daha da hazırıq. Sadəcə olaraq, mən özəl sektora bildirmək istəyirəm ki, onlar da qoyulacaq bu böyük investisiyaların icrasında fəal iştirak etsinlər, xaricdən Azərbaycanın qaz sektoruna qoyulacaq pulların böyük hissəsi Azərbaycan şirkətləri tərəfindən öz həllini tapsın və Azərbaycan şirkətləri bundan bəhrələnsinlər.

Ancaq bununla bərabər, orta və kiçik sahibkarlığın, ölkəmizin gələcəyini müəyyən edəcək sahibkarlığın inkişafı, sadəcə olaraq, biznes mühitini yaxşılaşdırmaq, yeni iş yerləri yaratmaq üçün deyildir. Sahibkarlığın

inkişafı əslində çox böyük islahat deməkdir. O islahat Azərbaycanda uğurla aparılır və yenə də demək istəyirəm ki, iqtisadiyyatımızın mütləq əksəriyyəti özəl sektorda formalaşır. Yəni qısa müddət ərzində - müstəqillik dövründə biz buna nail ola bilmişik. Ancaq iqtisadi sahədə islahatlar mütləq bütün başqa sahələrdə islahatlarla tamamlanır. Yəni biz işimizi təkcə iqtisadi islahatlarla məhdudlaşdırma bilmərik. Bu mümkün də deyildir. Bizim niyyətimiz ölkəmizi müasirləşdirməkdir, müasir dövlət yaratmaqdır. Ona görə Azərbaycanda aparılan və aparılacaq islahatlar da çoxşaxəli olmalıdır. İqtisadi islahatlar ölkə iqtisadiyyatının liberallaşmasına, güclü özəl sektorun yaranmasına gətirib çıxaracaq, insanlar daha da yaxşı yaşayacaqlar. Sosial rifah artacaq, iş yerləri, yerli sənaye yaranacaqdır. Mən yaranacaq deyirəm, əslində bu yaranıb və yaranmaqdadır. Azərbaycanda bütün azadlıqlar tam şəkildə bərqərar olunacaqdır. Yəni, sahibkarlığın inkişafı əslində ölkəmizin hərtərəfli inkişafına, müasirləşməsinə böyük təkan verir.

Bu gün Azərbaycanda sahibkarlar sinfi yaranıb. Mən hesab edirəm ki, növbəti illərdə özəl sektorda aparılan işlərin keyfiyyətinin artırılması məsələlərinə daha da böyük diqqət göstərilməlidir. Yenə də mən qayıdıram əvvəlki sözlərimə. Azərbaycanın gələcək iqtisadi inkişafı, - əgər biz uzunmüddətli gələcəyə baxırıqsa, - daha çox xarici bazarlara qoyulacaq vəsaitin hesabına həll olunacaqdır. Azərbaycan bazarı müəyyən dərəcədə məhduddur. Qonşu ölkələrlə müqayisədə əlbəttə ki, onlardan daha da kiçikdir. Ölkə əhalisi artır. Artıq keçən il doqquz milyoncu vətəndaş dünyaya gəlmişdir. Ancaq ölkə iqtisadiyyatı və ölkədə yaranan maliyyə resursları tələb edir ki, biz xarici bazarlara çıxmaq. Xarici bazarlara isə ancaq rəqabət qabiliyyətli məhsullarla çıxma bilərik. Biz çalışmalıyıq ki, nəinki xarici bazarlara çıxarmaq üçün, ölkə daxilində istehlak olunan mallar da yüksək standartlara cavab verməlidir.

Son illərdə bölgələrə səfərlərim çərçivəsində gördüyüm yeni müəssisələrin, açılışında iştirak etdiyim yeni fabriklərin, zavodların, mən çox şadam ki, hamısı demək olar ki, dünya səviyyəsinə, standartlarına uyğundur. Onlar beynəlxalq sertifikatlar alır. Avropa İttifaqına daxil olmaq üçün sertifikatlar alınır. Yəni, biz bu yolla getməliyik. Bununla bərabər, hesab edirəm ki, növbəti iki il ərzində istehlak olunan əsas məhsullar ölkədə istehsal olunmalıdır. Biz bir il bundan əvvəl bu barədə danışmışıq. Bu gün görəcəyik hansı işlər görüldü. Hələ ki, daxili bazarı yüz faiz təmin edə bilmirik, ancaq biz buna çalışmalıyıq.

Biz bilirik ki, bazar iqtisadiyyatı və qloballaşma şəraitində bəlkə də bu bir nömrəli vəzifə deyil, yaxud da ki olmamalıdır. Çünki bütün ölkələr bir-biri ilə bağlıdır. Azərbaycan dünya iqtisadiyyatının bir parçasıdır. Ancaq biz onu da görürük ki, dünyada baş verən proseslər, hadisələr, istər siyasi müstəvidə, istər iqtisadi sahədə, kənd təsərrüfatı sahəsində dünyanın müxtəlif yerlərində, müxtəlif qitələrdə baş verən təbii fəlakətlər də reallıqdır. İki-üç il bundan əvvəl biz bunların bəlkə də on faizini görürdük. Nadir hallarda baş verdi. İndi demək olar ki, hər ay haradasa ya daşqın, ya sel, ya yanğın baş verir. Özü də mövsümdən, coğrafi yerləşmədən asılı olmayaraq. Bu, istər-istəməz kənd təsərrüfatı istehsalına təsir göstərir. Biz müəyyən dərəcədə, - mən ərzaq məhsullarını nəzərdə tuturam, -xarici idxaldan asılıyıq. Əgər belə narahatedici məqamlar olmasaydı, biz bu barədə bəlkə də söhbət açmazdıq. Nəyi istehsal ediriksə edirik, nəyi istehsal edə bilmiriksə xaricdən alırıq.

İndi xarici bazarlarda neftin qiyməti 110 dolları ötüb. Bəziləri Azərbaycanda buna sevinə bilirlər. Amma burada sevinmək üçün heç bir əsas yoxdur. Neftin 100 dollardan çox olan qiyməti böyük problemlər yaradacaqdır. O cümlədən bizim üçün də problemlər yarada bilər. Çünki hələ ki, biz müəyyən dərəcədə idxaldan asılıyıq. Neftin bahalaşması istehsal olunan bütün başqa məhsulların bahalaşmasına gətirib çıxaracaq və o məhsul Azərbaycana idxal ediləndə artıq onun qiyməti daha da yüksək olacaqdır. Ona görə indi siyasi proseslər belə cərəyan edir ki, gələcək inkişafı, dünyada gedən prosesləri proqnozlaşdırmaq bir qədər çətinidir. Ona görə biz öz ərzaq təhlükəsizliyimizi tam şəkildə təmin etməliyik. Necə ki, enerji təhlükəsizliyimizi artıqlaması ilə təmin etmişik. Bu gün Azərbaycan başqa ölkələrin enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm rol oynayır və bu rol daha da artacaqdır. Nəqliyyat təhlükəsizliyini təmin edirik. Bu gün bütün yollar Azərbaycandan keçir. Bizim coğrafi vəziyyətimiz belədir. Biz güclü nəqliyyat infrastrukturunu yaradıırıq. Artıq bu biz həm əlavə iqtisadi, həm də siyasi dividendlər gətirir. Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyi də mütləq təmin edilməlidir. Bu barədə biz bu gün danışacağıq.

Deyə bilərəm ki, bütün bu məsələlər çox böyük məna daşıyır. Bir daha demək istəyirəm ki, biz sadəcə olaraq hansısa qısamüddətli inkişaf planının icrası ilə deyil, ölkəmizin uzunmüddətli strategiyasının hazırlanması ilə məşğuluq. Bu gün, 10 ildən, 20 ildən sonra nələr baş verəcək? Azərbaycan hər bir çağırışa, hər bir vəziyyətə hazır olmalıdır. Bizim imkanlarımız vardır. Bununla bərabər, bizim düşünülmüş siyasətimiz vardır. Biz dünyada gedən prosesləri izləyirik, bilirik. Azərbaycan bu gün regionun sabitliyi, iqtisadi və siyasi sabitliyin möhkəmləndirilməsi üçün çox mühüm ölkəyə çevrilmişdir. Biz bunu siyasətimiz, apardığımız islahatlar, düşünülmüş addımlarımızla etmişik. Bu gün Azərbaycan regional faktor kimi dünya tərəfindən qəbul edilir. Azərbaycanın təsir imkanları artır.

Azərbaycanın gücü artır. Azərbaycanda hökm sürən ictimai-siyasi sabitlik bütün bu reallıqlara çatmaq üçün mühüm rol oynamışdır. Eyni zamanda, islahatlar, ölkəmizin liberallaşması, xoşagəlməz hallara qarşı ciddi mübarizə, bizim strateji xəttimizdir. İndi isə keçək müzakirələrə.

X X X

İqtisadi inkişaf naziri Şahin Mustafayev çıxış edərək dedi:

-Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin iqtisadi siyasətinin prioritet istiqamətləri olan qeyri-neft sektorunda irəliləyişin sürətləndirilməsi, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, regionların tarazlı inkişafı, əlverişli biznes və investisiya mühitinin formalaşdırılması, sahibkarlığa hərtərəfli dəstək verilməsi, əhalinin maddi rifahının daha da yüksəldilməsi nəticəsində ölkənin sosial-iqtisadi tərəqqisi keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoymuş və ötən illərdə olduğu kimi, 2010-cu ildə də əhəmiyyətli nailiyyətlər əldə edilmişdir.

Ölkədə makroiqtisadi sabitlik, strateji valyuta ehtiyatlarının artımı və səmərəli istifadəsi, milli valyutanın sabitliyi təmin edilmiş, sahibkarlığa dövlət dəstəyi gücləndirilmiş, qeyri-neft sektorunun inkişaf sürəti neft sektorunu üstələmişdir.

Ötən il ümumi daxili məhsul 5 faiz, qeyri-neft sektoru 7.9 faiz, o cümlədən qeyri-neft sənayesi 6.6 faiz artmış, əhalinin gəlirlərinin çoxalması inflyasiya səviyyəsini 2 dəfədən artıq üstələmiş, bütün regionlarda məhsul istehsalının artımına nail olunmuşdur.

Ötən iki ildə dünyada baş verən global böhran fonunda Azərbaycanın davamlı inkişafı, bütün sosial proqramların tam həcmdə və vaxtında yerinə yetirilməsi iqtisadiyyatın möhkəm təməllər üzərində qurulduğunu və əsası xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş milli iqtisadi inkişaf modelinin alternativsiz olduğunu bir daha əyani şəkildə sübut etmişdir.

Bu nailiyyətlərin əldə olunmasında, görülməli işlərin sistemliliyini təmin edən Dövlət proqramlarının, xüsusilə regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair hər iki proqramın əhəmiyyətli rolu vardır. İkinci Proqramın icrasını da şəxsi nəzarətinə götürən dövlətimizin başçısı ötən il regionlara 27 səfər edərək istehsal, nəqliyyat, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, idman, turizm və digər sahələr üzrə 170-dən çox müəssisənin açılış və təməlqoyma mərasimində iştirak etmiş, fəaliyyətləri ilə tanış olmuşdur.

Müntəzəm surətdə həyata keçirilən bu səfərlər regionların sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsində mühüm rol oynamaqla yanaşı, hər bir rayonun inkişafı ilə bağlı qarşıda duran spesifik vəzifələrin müəyyənləşdirilərək yerinə yetirilməsini təmin edir. Bu səfərlərdən sonra dövlətimizin başçısı bir sıra şəhər və rayonların sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncamlar imzalamışdır.

Möhtərəm cənab Prezident! Sizin regional inkişafa verdiyiniz önəmin, rayonlarda, kəndlərdə yaşayan əhalinin həyat səviyyəsinin davamlı olaraq yüksəldilməsinə göstərdiyiniz diqqət və qayğının nəticəsidir ki, istehsal və sosial infrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması sahəsində inqilabi dəyişikliklər davam edir, regionların siması günü-gündən dəyişir, gözəlləşir və müasirləşir.

Regionların inkişafına 2004-cü ildən etibarən bütün maliyyə mənbələri hesabına 15,5 milyard dollar, o cümlədən ötən il 3,4 milyard dollar məbləğində investisiya yönəldilmiş, bunun sayəsində yüzlərlə əhəmiyyətli layihələr icra olunmuşdur.

Ötən il “Şimal-Cənub” və “Şərq-Qərb” nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılması layihələri davam etdirilmiş, 635 kilometrədən çox yollar beynəlxalq standartlara uyğun tikilmiş və təmir olunmuş, o cümlədən dövlətimizin başçısının bilavasitə iştirakı ilə Bakı dairəvi avtomobil yolu, Ələt-Astara-İran sərhədi avtomobil yolunun 22 kilometrlik hissəsi, Mingəçevir-Xaldan yolu, Biləsuvar dairəvi avtomobil yolu, Bakı-Rusiya sərhədi avtomobil magistralında Şabran dairəvi yolu və körpü kompleksi, Naxçıvan-Səderək magistral yolu və digərləri istifadəyə verilmişdir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun, Beynəlxalq dəniz limanının və gəmiqayırma zavodunun inşası ölkəmizin tranzit potensialının, ümumiyyətlə regiondakı rolunun və əhəmiyyətinin daha da artmasını təmin edəcəkdir.

Regionlar elektrik enerjisi ilə tam təchiz olunmuş, təkcə 2010-cu ildə Ordubadda Biləv SES, Qəbələdə, Salyanda və Bakıda yeni yarımstansiyalar və yüksək gərginlikli xətlər istifadəyə verilmiş, 4 kiçik SES-in təməli qoyulmuş, 5 elektrik stansiyasının tikintisi davam etdirilmişdir. Görülmüş işlərin nəticəsidir ki, əvvəllər enerji problemləri yaşamış Naxçıvan MR bir neçə ildir ki, elektrik enerjisini ixrac edir.

İl ərzində Dövlət proqramı çərçivəsində regionlarda 3770 kilometr yeni qaz kəmərləri çəkilmiş, 500 kilometr qaz xətti təmir və bərpa edilmiş, 49 yaşayış məntəqəsi qazla təchiz olunmuşdur.

Əhalinin keyfiyyətli su ilə təminatının yaxşılaşdırılması çərçivəsində Kür-Araz çaylarının sahilləri boyu 18 rayonun 156 yaşayış məntəqəsində sətəmizləyici qurğuların quraşdırılması 300 min nəfərdən artıq əhalinin içməli su ilə təminatını yaxşılaşdırmış, Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəməri istifadəyə verilmişdir.

Suvarılan torpaq sahələrinin artırılmasında, torpaqların meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasında mühüm rolunu oynayan Samur-Abşeron, Yuxarı Mil kanallarının, Şəmkir dəryaçasının, Tovuzçay su anbarının tikintisi davam etdirilir.

Rəhbərlik xidmətlərinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı görülən işlər regionlarda bu xidmətlərin keyfiyyətini və əhatə dairəsini xeyli artırmışdır.

Azərbaycan Prezidenti tərəfindən 2010-cu ilin "Ekologiya ili" elan edilməsi ilə əlaqədar ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması və ölkənin bütün ərazisinin, xüsusilə də Abşeron yarımadasının yaşıllaşdırılması, çirklənmiş torpaqların təmizlənməsi sahəsində genişmiqyaslı tədbirlər görülmüş, ümumilikdə 10600 hektardan artıq sahədə meşəsalma və meşəbərpə işləri həyata keçirilmişdir.

2010-cu ildə müasir turizm xidməti infrastrukturunun yaradılması istiqamətində də işlər davam etdirilmiş, 32-si regionlarda olmaqla 47 turizm obyektinin, o cümlədən Qusar rayonunda Şahdağ Qış-Yay turizm kompleksinin tikintisi aparılır.

Möhtərəm cənab Prezident! Məruzə etmək istəyirəm ki, regionların ənənəvi istehsal sahələrinə uyğun ixtisaslaşması, kənd təsərrüfatının intensiv yüksəlişi, yeni heyvandarlıq və südəçülük komplekslərinin, damazlıq və quşçuluq təsərrüfatlarının, kənd təsərrüfatı məhsullarının saxlanması infrastrukturunun yaradılması, toxumçuluğun inkişafı, daxili tələbatın əsasən yerli istehsal hesabına ödənilməsi, qeyri-neft məhsullarının ixracının artırılması ilə bağlı ötən ilki konfransda və Nazirlər Kabinetinin iclaslarında verdiyiniz tapşırıqların icrası istiqamətində ardıcıl tədbirlər davam etdirilməkdədir.

Belə ki, hər bir iqtisadi rayonun potensialı təhlil olunmuş, müqayisəli üstün sahələri müəyyənəndirilmiş, bunun əsasında iqtisadi rayonların pasportları hazırlanmış və dövlət dəstəyi tədbirləri məhz hər bir regionun spesifik xüsusiyyətləri və müasir texnologiyaların tətbiqi nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.

Yaradılmış infrastruktur, həmçinin dövlət dəstəyi tədbirləri regionlarda sahibkarlığın inkişafına, yeni müəssisələrin və iş yerlərinin yaradılmasına təkan vermişdir.

Ötən il regionlarda 160-dan çox sənaye, kənd təsərrüfatı, xidmət və ticarət müəssisəsi, o cümlədən Lənkəranda konserv zavodu və çay fabriki, Naxçıvanda avtomobil zavodu, bir neçə tikinti materialları zavodu, Sumqayıtda texnopark, Masazırda duz zavodu, Biləsuvarıda konserv zavodu, Gədəbəydə qızıl zavodu, bölgələrdə heyvandarlıq və süd emalı kompleksləri və digər müəssisələr tikilib istifadəyə verilmiş, 200-dən çox müəssisənin, o cümlədən 12 kənd təsərrüfatı məhsullarının emalı müəssisəsinin, bir çox rayonda tikinti materiallarının istehsalı zavodlarının və digər müəssisələrin tikintisi davam etdirilir.

Bu müəssisələrin 112-də Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun güzəştli kreditlərindən istifadə olunur. Ümumiyyətlə, il ərzində, demək olar ki, hamısı regionlarda olmaqla 1430 investisiya layihəsinin maliyyələşdirilməsinə 115 milyon manat güzəştli kreditlər verilmişdir.

Müasir texnologiyaların tətbiqi ilə aqrar sektorun inkişafında mühüm rolunu oynayan, ildə 20 min ton quş əti, 60 mln damazlıq, 17 mln əmtəəlik yumurta istehsal edən 14 müasir quşçuluq, illik gücü 61 min ton olan 5 süd emalı zavodu və 5150 başlıq 5 südlük cins heyvandarlıq kompleksi güzəştli kreditlər hesabına maliyyələşdirilmişdir.

Sahibkarlığa, xüsusilə də kiçik sahibkarlığa dövlət dəstəyi tədbirləri çərçivəsində il ərzində 1374 kiçik sahibkara 20 milyon manat güzəştli kredit verilmiş, 195-2 telefon məlumat mərkəzi və elektron ticarət portalı yaradılmış, vergi ödəyicilərinə xidmətin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə əlavə 10 vergi terminalı tikilmişdir.

Eyni zamanda, Azərbaycan İnvestisiya Şirkətinin tərəfdaşlığı ilə istixana komplekslərinin, toxumçuluq bazasının yaradılması, heyvandarlıq, süd məhsulları, duz və digər ərzaq məhsullarının istehsalının təşkili ilə bağlı bir sıra səmərəli layihələr həyata keçirilmişdir.

Kənd təsərrüfatı məhsullarının saxlanılması infrastrukturunun yaradılması məqsədi ilə, bütün regionlarda ümumi tutumu 85 min ton olan 25 müasir soyuducu və ümumi tutumu 270 min ton olan 17 taxıl anbarı komplekslərinin inşası Fondun güzəştli kreditləri hesabına maliyyələşdirilmişdir. Bundan əlavə, Səngəçalda 100 min tonluq, Naxçıvanda 30 min tonluq taxıl elevatorları istismara verilmişdir, Gəncədə 60 min tonluq elevatorun tikintisi davam etdirilir. Bununla da bu sahədə tələbat əsasən təmin edilmişdir.

Fermer təsərrüfatlarında xidmətlərin müasir səviyyədə qurulması məqsədi ilə il ərzində 4 rayonda yeni aqroservis filialları yaradılmış, 5 rayonda isə belə filiallar təşkil olunmaqdadır.

Əlverişsiz iqlim şəraiti və təbii fəlakətlərlə bağlı dənli bitkilərin istehsalının azalmasına baxmayaraq, intensiv metodların tətbiqinin stimullaşdırılması və kompleks dövlət dəstəyi tədbirləri nəticəsində kənd təsərrüfatının digər sahələrində artım davam etmiş və ölkənin bir sıra əsas ərzaq məhsulları üzrə tələbatı yerli istehsal hesabına təmin olunmuşdur.

Bu tədbirlər dünyada ərzaq təminatında problemlərin olduğu bir dövrdə ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsini, idxaldan asılılığın azaldılmasını təmin etməklə yanaşı, ixracın şaxələndirilməsində, qeyri-neft məhsullarının ixracının artırılmasında əhəmiyyətli rol oynayır.

Azərbaycan məhsullarının yeni bazarlara çıxış imkanlarının artırılması üçün bu məhsulların müasir tərzdə qablaşdırılması, markalanması, ixrac imkanlarının təbliği sahəsində sahibkarların maarifləndirilməsi, onların beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsi ilə bağlı müxtəlif tədbirlər görülmüş, ötən il ölkədə və xaricdə 100-ə yaxın biznes forum və konfranslar təşkil edilmişdir.

İlk dəfə olaraq 1600-dən çox adda rəqəbatqabiliyyətli yerli məhsulların kataloqu hazırlanmış, əsas tərəfdaş ölkələrdə ticarət evlərinin yaradılması, azərbaycanlı iş adamlarının birliklərinin təşkili ilə bağlı işlər aparılmaqdadır.

Ötən il Özbəkistanda böyük uğurla keçirilmiş ilk milli sərgidə, habelə ABŞ, Almaniya, Fransa və digər ölkələrdə təşkil olunmuş sərgilərdə Azərbaycan məhsullarına göstərilən böyük maraq onların yüksək keyfiyyətindən, beynəlxalq standartlara uyğunluğundan xəbər verir. Təsədüfi deyil ki, 2010-cu ildə 2009-cu ilə müqayisədə qeyri-neft məhsullarının ixracı 17,8 faiz, çeşidi isə 5,6 faiz artmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident! Sizin tapşırığınıza əsasən Nazirlər Kabineti tərəfindən bu yaxınlarda təsdiq edilmiş sərəncamda qeyri-neft məhsullarının ixracının daha da artırılması ilə bağlı kompleks tədbirlər nəzərdə tutulur. Xüsusilə qeyd etmək istəyirəm ki, sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi tədbirləri çərçivəsində sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamalara, eləcə də idxal-ixrac əməliyyatlarının sadələşdirilməsinə dair imzaladığınız fərmanlar bu sahədə hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsində, biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılmasında və sahibkarlığa əsassız müdaxilələrin qarşısının alınmasında növbəti mühüm addımdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Birinci Dövlət proqramında olduğu kimi, yeni proqramda da sosial infrastrukturun daha da inkişaf etdirilməsi, müasir tələblər səviyyəsində yenidən qurulması prioritet vəzifələrdəndir. Əhalinin sosial müdafiəsi sahəsində dövlətin həyata keçirdiyi siyasətin ən mühüm istiqamətlərindən biri də sosial müdafiəyə daha çox ehtiyacı olan təbəqəyə, o cümlədən əlillərə, veteranlara, aztəminatlı vətəndaşlara, qaçqın və məcburi köçkünlərə xüsusi diqqətin yetirilməsidir. Hesabat dövründə Bakı şəhərində 243 mənzilli 3, regionlarda isə 272 mənzilli 12 yaşayış binası və 200 fərdi yaşayış evi tikilmişdir.

Bununla yanaşı, cənab Prezidentin iştirakı ilə qaçqın və məcburi köçkünlər üçün Qəbələdə 2 yaşayış binası və 188 şagird yerlik məktəb, Yevlaxda 612, Ağdamda isə 689 ailə üçün zəruri infraqururura malik olan qəsəbələr istifadəyə verilmişdir.

2010-cu ildə 25-i regionlarda olmaqla 45 səhiyyə müəssisəsi tikilib istifadəyə verilmiş, 43-ü regionlarda olmaqla 70 məktəb binası inşa və əsaslı təmir olunmuş, 4 olimpiya idman kompleksi, 4 idman mərkəzi istifadəyə verilmiş, 9 idman kompleksinin tikintisi davam etdirilir.

Ötən illərdə olduğu kimi, 2010-cu ildə də Heydər Əliyev Fondu çoxşaxəli fəaliyyəti ilə Dövlət proqramının icrasına öz töhfəsini vermişdir. Məhz Fondun təşəbbüsü ilə əhalinin daha çox ehtiyac duyduğu bir çox obyektlər, o cümlədən 1100 şagird yerlik 3 məktəb, Ağdaş Şəhər Musiqi Məktəbi, Qəbələdə uşaq bağçası, məhdud fiziki imkanlı insanlar üçün Naxçıvan Regional İnformasiya Mərkəzi inşa olunmuş, bir sıra xeyriyyə tədbirləri həyata keçirilmişdir.

Ötən il baş vermiş daşqınlarla bağlı əhaliyə dəyən ziyan aradan qaldırılmış, evləri dağılan insanların mənzil problemlərinin həlli məqsədi ilə 1500-dən artıq yeni ev tikilmiş, 3000-dən artıq ev təmir edilmişdir. Cənab Prezidentin bu işlərin gedişini gündəlik olaraq diqqət mərkəzində saxlaması və yeni tikilmiş mənzillərin istifadəyə verilməsi mərasimlərində şəxsən iştirak etməsi dövlətimizin başçısının vətəndaşlara qayğısının bariz nümunəsidir.

Ümumiyyətlə, Dövlət proqramı çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 2010-cu il ərzində 4300-ə yaxın yeni müəssisə yaradılmış, 52 min 700-ü daimi olmaqla 73 min iş yeri açılmışdır. Ötən il xüsusilə regionların sosial-iqtisadi inkişafı sahəsində görülmüş işlər nəticəsində yoxsulluğun səviyyəsi 9 faizə enmişdir. Təsədüfi deyil ki, 2000-2010-cu illər üzrə ölkəmiz insan inkişafı indeksinin orta illik artım tempinə görə MDB məkanında birinci yerə layiq görülmüş və “orta insan inkişafı” ölkələri qrupundan “yüksək insan inkişafı” qrupuna keçmişdir.

Göründüyü kimi, Dövlət proqramı ilə müəyyən edilmiş tədbirlər nəzərdə tutulmuş cədvəl üzrə uğurla icra olunmuş və Proqramın tam və keyfiyyətli yerinə yetirilməsi üçün bütün imkanlar mövcuddur. Möhtərəm cənab Prezident! Sizin sistemli, düşünülmüş və qətiyyətli sosial-iqtisadi siyasətiniz, ölkəni davamlı inkişaf etdirmək bacarığınız, regionların inkişafına göstərdiyiniz diqqət ötən illərdə olduğu kimi, qarşıdakı illərdə

də Dövlət proqramından irəli gələn vəzifələrin, verdiyiniz tapşırıqların vaxtında və yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsini və regionların tarazlı inkişafını təmin edəcəkdir.

Diqqətinizə görə minnətdaram.

X X X

Astara rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Mahir QULİYEV regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı hər iki dövlət proqramının ölkənin bütün regionları kimi, Astara rayonunun da inkişafına güclü təkan verdiyini bildirərək dedi:

-Ötən il rayonda 116 milyon manatlıq məhsul istehsal edilmişdir ki, bu da 7 il əvvəllə müqayisədə 4,3 dəfə çoxdur. Bu dövrdə sənaye məhsullarının həcmi 21 dəfə, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı 2,9 dəfə, orta aylıq əməkhaqqı isə 5,5 dəfədən çox artmışdır. Qeyri-neft sektorunun inkişafına göstərdiyiniz diqqət və qayğının nəticəsidir ki, Astaraya qoyulan investisiyaların həcmi 7 ildə 56 dəfə artaraq 34 milyon manatı keçmişdir. Ümumilikdə 4228-i daimi olmaqla 4528 yeni iş yeri açılmışdır.

Tapşırıqla rayonumuzun ərazisində tikilib istifadəyə verilmiş və nəinki Astara, həmçinin bütün cənub bölgəsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən Modul tipli elektrik stansiyasının, Sizin şəxsən təməlqoyma və açılış mərasimlərində iştirak etdiyiniz Astara Qaz-Kompressor Stansiyasının işə salınması ilə Astara ölkənin iqtisadi infrastrukturuna daxil olmuşdur.

Mahir Quliyev rayon iqtisadiyyatının əsasını təşkil edən aqrar sahədə də son illər qazanılan uğurlar barədə dövlətimizin başçısına məlumat verərək bildirdi:

-Hazırda rayonda 600 hektara yaxın çay plantasiyası vardır ki, onun da 203 hektarından yaşıl çay yarpağı yığılır. Sizin tapşırıqla əsasən çayçılığın inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə keçən il 200 hektar sahədə yeni çay plantasiyası salınması üçün hazırlıq işləri başa çatdırılmış, burada 160 nəfər işlə təmin olunmuşdur. Həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində rayonda sitrus və subtropik meyvə sahələri 2 min hektara çatdırılmışdır. 2500 ton meyvə saxlamaq gücü olan soyuducu kameranın, sitrus meyvələrinin saxlanması üçün 350 tonluq soyuducu anbarın və bu məhsulları emal edən 2 müəssisənin tikilməsi meyvəçiliyə marağı daha da artırmışdır. Yeni sitrus bağlarının salınması istiqamətində işlər davam etdirilir. Tərəvəz əkin sahələrinin genişləndirilməsi ilə yaxın vaxtlarda Astaranın fərəş tərəvəzinin təkcə yerli bazarlara deyil, böyük həcmdə ənənəvi Rusiya bazarlarına da çıxarılmasına imkan yaranmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Ümummilli liderimiz deyirdi ki, yol abadlıq, mədəniyyət nişanəsidir. Beynəlxalq avtomobil yoluna paralel, Xəzər dənizi sahili boyu əvvəllər çəkilmiş 19 kilometr uzunluğu olan Astara-Şahağacı-Lənkəran magistral avtomobil yolu tam yararsız vəziyyətə düşmüşdü. Nəticədə Astara şəhəri də daxil olmaqla rayonun 7 ən iri yaşayış məntəqəsinin 70 mindən çox əhalisi bu yoldan istifadə edə bilmirdi. Onların müraciətlərini nəzərə alaraq bu yolun yenidən qurulması ilə əlaqədar Siz 2010-cu il aprel 21-də Sərəncam imzaladınız.

Qısa müddətdə müasir tələblər səviyyəsində yenidən qurulmuş həmin yol indi təkcə Astaranın nəqliyyat infrastrukturuna deyil, bütün sosial-iqtisadi həyatına müsbət təsirini göstərməkdədir. Bu gün bu yoldan rahatlıqla istifadə edən astaralıların hədsiz minnətdarlığını icazə verin, cənab Prezident, Sizə çatdırım.

Bununla belə, qarşımızda ilin bütün fəsilərində gediş-gəlişi asanlaşdırmaq üçün ucqar dağ kəndlərini rayon mərkəzi ilə birləşdirən yollarda yenidənqurma və təmir işləri aparmaq vəzifəsi durur.

Lənkəranda Beynəlxalq Hava Limanının açılması, Bakı-Astara-Şahağacı-Lənkəran magistral avtomobil yollarının yenidən qurulması coğrafi cəhətdən çox əlverişli ərazidə yerləşən, füsunkar təbiətə malik regionumuzda turizmin inkişafı üçün olduqca əlverişli zəmin yaratmış, ölkəmizin “cənub qapısı” adlandırılan Astaraya və bütövlükdə bölgəmizə marağı artırmışdır.

Turizmin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı rayonda artıq 4 ulduzlu “Şindan”, “Abşeron” turizm istirahət mərkəzləri tikilib istifadəyə verilmiş, Xəzər dənizinin sahilində müasir tipli “Relax” otelinin inşası isə davam etdirilir.

Sevindirici haldır ki, Astaraya qonaq gələn xarici ölkə vətəndaşları bölgəmizin təbii gözəlliyinə vurğunluqlarını bildirməklə yanaşı, qısa müddətdə rayonumuzda baş verən sosial-iqtisadi tərəqqinin nəticələrinə də heyran olduqlarını gizlətmir, onu Avropanın kiçik turizm şəhərləri ilə müqayisə edirlər. Bütün bunlar Sizin rəhbərliyiniz altında regionlarda həyata keçirilən yeni inkişaf strategiyasının nəticəsi, Azərbaycanın dünya birliyinə iqtisadi və mədəni integrasiyasının göstəricisidir.

Rayonun mövcud infrastrukturunu turizmin tələblərinə uyğun yenidən qurulur. Astara gömrük və sərhəd keçid məntəqəsi beynəlxalq normalara uyğun modernləşmiş, sərhədyanı rüsumsuz Ticarət Mərkəzi tikilmiş, ticarət, iaşə və xidmət sahələrinin yaradılması istiqamətində müvafiq işlər aparılır. Şəhərdə yeni parklar salınmış, fəvvarələr quraşdırılmış, küçələrə asfalt döşənmiş, müasir işıqlandırma şəbəkəsi yaradılmışdır.

Sizin tapşırıqla Astara şəhərində Dövlət Bayrağı Meydanı inşa edilmiş və orada qonşu ölkədən belə görünən, 65 metr hündürlüyündə Azərbaycan bayrağı əzəmətlə dalğalanır.

Gənc nəslin dövlətçilik ruhunda tərbiyə olunmasında müstəsna əhəmiyyəti olan Heydər Əliyev Mərkəzinin və müasir tələblərə cavab verən Olimpiya İdman Kompleksinin tikintisində işlər bu il başa çatdırılacaqdır.

Artıq 26 kəndə təbii qazın verilməsi bərpa edilmiş, Xəzər dənizi sahili boyunca 1,9 kilometr məsafədə, sərhəd kommunikasiyalarının və 3 kəndin Astara çayının sel sularından mühafizəsi məqsədi ilə 4 kilometr uzunluğunda sahilbərkitmə işləri aparılmışdır.

Heydər Əliyev Fondunun “Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb” proqramı çərçivəsində son illər rayonda 22 yeni orta məktəb binası tikilib istifadəyə verilmiş, 11 məktəb əsaslı təmir edilmişdir. Müasir tipli 4 həkim evi-tibb məntəqəsi, əlil və şəhid ailələri üçün 32 və 16 mənzilli yaşayış binaları inşa olunmuşdur.

Möhtərəm cənab Prezident!

Hələ keçən əsrin 70-ci illərində ümummilli liderimizin gərgin zəhməti sayəsində subtropik meyvələrin, çayın və tərəvəzin böyük istehsalçısı olan Astara şan-şöhrət qazanmışdı. Ulu öndərin rayonumuza göstərdiyi qayğıni davam etdirərək Siz də diqqətinizi Astaradan əsirgəməmiş, onu ölkənin ən abad diyarlarından birinə çevirmiş, astaralıların fəravan yaşayışını təmin etmişiniz.

X X X

Balakən rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Asif MƏMMƏDOV son illərdə rayonun tanınmaz dərəcədə dəyişdiyini və sosial iqtisadi inkişafın vüsət götürdüyünü bildirərək dedi:

-Dövlət Proqramında rayon üzrə nəzərdə tutulan tədbirlərin müvəffəqiyyətlə icrası Balakəni abad, gözəl, inkişaf etmiş şəhərə çevirdi. Hətta həmin proqramda nəzərdə tutulmayan işlər də oraya əlavə edildi və icrası təmin olundu.

Nəticədə paytaxtdan uzaqda, sərhəddə yerləşən Balakəndə yaşamaq və işləmək üçün gözəl şərait yarandı. Təsadüfi deyil ki, indi hər bir balakənli 2010-cu ilin iyulunda rayona səfəriniz zamanı dediyiniz “Balakən dünya səviyyəli inkişaf etmiş şəhərlərin sırasına daxil edilib” ifadəsini xüsusi qürur və fəxrlə xatırlayır.

Uğurlu islahatlar nəticəsində rayonun sosial infrastrukturunu, sənaye potensialı güclənir, yeni inzibati binalar, məktəblər, mədəniyyət və səhiyyə obyektləri tikilir.

Fəaliyyətə başlayan konserv zavodu, yem zavodu əhalinin məşğulluğunun təmin olunmasına müsbət təsir göstərmişdir. Kərpic, beton məmulatı, qum-çınqıl, asfalt zavodlarının, fındıq emalı müəssisəsinin fəaliyyətə başlaması nəticəsində 2003-cü ilə nisbətən 2010-cu ildə sənaye məhsulu istehsalı 3,7 dəfə, ümumi məhsul istehsalı 3,1 dəfə, tikinti işlərinin həcmi 25 dəfə artmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident.

Son 5 ildə rayonda kənd təsərrüfatı məhsulu istehsalından əhalinin pul gəlirləri 2,5 dəfə artmışdır. Ümumi daxili məhsulun strukturunda kənd təsərrüfatının xüsusi çəkisi 41,6 faiz təşkil etmişdir.

Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasında əvəzsiz rol oynayan kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının artmasına dövlət dəstəyi ilə istehsalçılara toxum, yanacaq, gübrə və texnikanın verilməsi bu işlərə böyük təsir göstərmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident!

2011-ci il Sizin tərəfinizdən “Turizm ili” elan olunmuşdur. Hələ 2006-cı və 2008-ci illərdə Balakənə səfəriniz zamanı burada turizmin inkişafı üçün çox gözəl imkanlar olduğunu vurğulamışdınız.

Sizin bu sahədəki tapşırığımızın icrasına artıq başlanmışdır. Rayonda dörduldüzlu müasir standartlara cavab verən hotel, 1200 metr uzunluğunda kanat yolu istifadəyə verilmişdir. Dörd yeni park salınmış, Heydər Əliyev prospektində 2 meydan tikilmiş, şəhərin işıqlanma sistemi yenidən qurulmuş, şəhərdaxili küçələrə və rayon əhəmiyyətli yollara asfalt örtüyü salınmışdır.

Rayon ərazisindən keçən dağ çayları üzərində 4 yeni körpü tikilmişdir. 36 hektar sahəsi olan Heydər Əliyev adına mədəniyyət və istirahət parkı təkcə balakənlilərin yox, eləcə də bölgənin və qonşu Gürcüstan sakinlərinin istirahət yerinə çevrilib. Şəhər küçələrində şüşə örtük altında bölgənin tarixini, etnoqrafiyasını əks etdirən maddi mədəniyyət nümunələri “Açıq səma altında muzey” kimi hər kəsin diqqətini özünə cəlb edir. Bütün bu qeyd olunanlar, həmçinin Balakənin təbiəti, buradakı hər cür şərait turizmi prioritet sahə kimi inkişaf etdirməyə geniş imkanlar yaradır. Son illər ərzində 2 muzey, 2 bank binası, elektron kitabxana, mədəniyyət evi, kəndlərdə 15 rabitə binası, 4 elektron telefon stansiyası tikilib istifadəyə verilmişdir.

Böyük fərəh hissi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, rayon mərkəzində inşa edilmiş 235 çarpayılıq xəstəxana kompleksi ən müasir dünya standartlarına cavab verir.

Cəmi bir neçə il əvvəl şəhərin görünüşünə xələl gətirən köhnə avtovağzal binası tamamilə yenidən tikilmişdir.

Əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi üçün 40-dan çox artezian quyusu qazılmış, 14,5 kilometr içməli su xətləri çəkilmişdir.

Hazırda Dövlət Proqramına uyğun olaraq Balakən şəhərinin içməli su və kanalizasiya xətlərinin yenidən tikilməsi layihəsi üzərində iş gedir.

Son bir ildə rayon mərkəzində və kəndlərdə 80 kilometr uzunluğunda orta təzyiqli qaz xətləri çəkilmişdir. Rayonumuzun qazlaşdırılması sürətlə davam etdirilir.

2010-cu ildə istifadəyə verilən Olimpiya İdman Kompleksi idmançılarımızın yeni uğurlara imza atmasına geniş imkan yaratmışdır. Qürur hissi ilə məlumat verirəm ki, qısa müddət ərzində gənclərimizdən iki nəfər Olimpiya, bir nəfər isə Avropa çempionu adını qazanmışdır.

Sizin diqqət və qayğınız nəticəsində təkcə ötən il rayonda Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələri üçün 44 mənzili olan 2 yaşayış binası, 10 fərdi ev tikilib istifadəyə verilmişdir.

Son illərdə məktəb tikintisi sahəsində xeyli iş görülmüşdür. 5780 şagird yeri olan 20 yeni məktəb binası tikilib istifadəyə verilmiş, ümumi şagird yerlərinin sayı 800 olan 3 məktəbin tikintisi isə davam edir. 720 şagird yerlik 4 məktəb binasının tikintisi Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və dəstəyi ilə reallaşmışdır. Bütün bunlara və respublikamızda səhiyyənin, təhsilin, mədəniyyətin inkişafında misilsiz xidmətlərinə görə Heydər Əliyev

Fondunun Prezidenti, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevaya balakənlilərin minnətdarlığını çatdırıram.

Möhtərəm Cənab Prezident!

2010-cu il Sizin təşəbbüsünüzlə “Ekologiya ili” elan edilmişdir. Hər bir bölgədə, hər bir kənddə olduğu kimi, balakənlilər də bu təşəbbüsə həvəslə qoşularaq Azərbaycanda ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına öz töhfələrini vermişlər. Belə ki, ötən il rayon ərazisində 154 min ağac əkilməmişdir. Bu işlər qarşıdakı illərdə də davam etdiriləcəkdir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Balakən rayonuna son səfəriniz zamanı dediyiniz “Mən ümid edirəm ki, bundan sonra da Balakəndə bütün işlər yüksək səviyyədə görülməkdir, əhaliyə bütün sahələrdə yüksək xidmət göstəriləcəkdir” sözləriniz bizim üçün gələcəkdə də mühüm vəzifə olacaqdır.

X X X

Sumqayıt Texnologiyalar Parkı idarə heyətinin üzvü Zaur MƏMMƏDOV bu sənaye nəhənginin fəaliyyəti barədə ətraflı məlumat verərək dedi:

-2009-cu ilin sonlarında birinci mərhələsi Sizin tərəfinizdən istismara verilmiş Sumqayıt Texnologiyalar Parkı çoxşaxəli və müasir sənaye kompleksidir.

Hörmətli cənab Prezident! Hazırda texnoparkda beş zavod fəaliyyət göstərir, altı zavodun inşası isə davam etdirilir. Sumqayıt Texnologiyalar Parkının istehsalat sahələrinə 1000-dən çox, tikinti-quraşdırma işlərinə isə 2300-ə yaxın işçi cəlb olunmuşdur.

Aşağıdakı istehsal sahələrini xüsusi olaraq qeyd etmək istərdim. Regionun ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş kabel zavodu ildə hər biri 30 min ton olmaqla müxtəlif alüminium və mis kabellər istehsal etmək gücünə malikdir. Burada ölkədə ilk dəfə olaraq gərginliyi 110 kilovolta qədər olan kabel istehsalı texnologiyası mənimsənilmişdir. Keyfiyyətli məhsula maraq göstərən müəssisələrin tələbatı bu zavod tərəfindən tam şəkildə təmin olunur.

Plastik borular zavodunda ildə 100 min tona qədər yüksək standartlara cavab verən müxtəlif çeşidli borular istehsal olunur və bu məhsul ölkədaxili layihələrdə geniş istifadə edilir.

Nadir texnologiyalar əsasında inşa edilən qaynar sinkləmə zavodu da ölkəmizdə bu təyinatlı ən iri müəssisədir. Zavodun məhsuldarlığı ildə 40 min ton təşkil edir və uzunluğu 15 metrə qədər polad məmulat, o cümlədən elektroenergetika sahəsində istifadə olunan metal konstruksiyalar qaynar qalvanikləşdirmə texnologiyaları əsasında sinklənir. Bunun nəticəsində onların istifadə müddəti 100 ilə qədər uzanır.

MDB ölkələrində analoqu olmayan, ən son texnologiyalar əsasında qurulan dəqiq emal mərkəzləri zavodunda energetika və maşınqayırma avadanlıqlarının ehtiyat hissələri istehsal olunacaqdır. Nəticədə göstərdiyimiz xidmətin səviyyəsi və keyfiyyəti xeyli dərəcədə artacaqdır.

Ağır maşınqayırma zavodunda isə artıq təməli qoyulmuş və tikilməkdə olan kiçik su elektrik stansiyaları üçün hissələr hazırda istehsal prosesindədir.

Yüksək gərginlikli elektrik avadanlığı zavodunda yüksək gərginlik yuvaları, ayırıcılar, yarımstansiyalar üçün avadanlıq istehsal edilir.

Kompleksin fəaliyyəti çərçivəsində ətraf mühitin mühafizəsinə və işçi heyətin təhlükəsizliyinə də böyük önəm verilir.

Bütün bunlarla yanaşı, alternativ enerjiyə də böyük yer ayrılmışdır. Belə ki, Sumqayıt Texnologiyalar Parkında günəş enerjisindən qidalanan yüksək səmərəliliyə malik su qızdırıcıları istehsal edilir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Əldə etdiyimiz uğurlarla yanaşı, bəzi problemlərlə də üzləşirik. Belə ki, Sumqayıt Texnologiyalar Parkında “Liebherr”, “Komatsu”, “Hitachi”, “Bomag”, “Borg”, “Mercedes” və s. kimi dünyanın qabaqcıl texnikasından, maşın və mexanizmlərindən istifadə edilir. Amma bu avadanlığın istismarı üçün yüksək dərəcəli maşinist-operatorlar, qaynaqçılar, çilingərlər və elektrik quraşdırıcıları çatışmazlığı hiss olunur. Bu qıtlığı aradan qaldıra biləcək texniki təlim-təhsil bazasının yaradılması zəruri insan resurslarının yetişdirilməsində məqsədyönlü addım olardı.

Möhtərəm cənab Prezident!

Sizi əmin edirəm ki, tezliklə Azərbaycanda bu sahədə istehsal olunan məhsullar ölkə tələbatını ödəməklə yanaşı, yaxın gələcəkdə xarici bazarlara da ixrac ediləcəkdir.

X X X

Tovuz rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Tofiq ZEYNALOV “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nda Tovuz rayonu üzrə nəzərdə tutulan tədbirlərin müvəffəqiyyətlə yerinə yetirildiyini vurğulayaraq bildirdi:

-Ata-babalarımız körpü salmağı, yol tikməyi, su çəkməyi ən savab iş hesab etmişlər. Yol inkişafdır, yol həyatdır, yol mədəniyyətdir. Sizin Sərəncamınızla Tovuz-Böyük Qışlaq-Qaralar avtomobil yolunun çəkilməsi 43 kənddə yaşayan 21 mindən artıq insana yeni həyat, rahatlıq bəxş etdi.

Ermənistanla sərhəddə yerləşən Qaralar kəndinə çəkilmiş bu yol həm də strateji əhəmiyyətə malikdir. İndi bədxah qonşularımız bu yolun çəkildiyini nəinki bilir, həm də görürlər. Onlar həm də yaxşı bilirlər ki, cənab Prezident, işğal altında olan torpaqlarımız Sizin qətiyyətli siyasətiniz nəticəsində tezliklə azad olunacaq və belə yolları orada da çəkəcəyik.

Dövlət Proqramının ilk iki ilində rayonun kəndarası yollarında əsaslı və cari təmir işləri aparılmış, tutumu 20 milyon kubmetr olan Tovuzçay su anbarının tikintisi davam etdirilmiş, 10 kəndə təbii qazın verilməsi bərpa olunmuş, uzunluğu 30 kilometrədən çox olan, ümumilikdə 52 min nəfərin yaşadığı 9 yaşayış məntəqəsini əhatə edən Zəyəmçay-Tovuz su kəmərinin tikintisi başa çatdırılmışdır.

Ümumi məhsul buraxılışının həcmi 2003-cü ilə nisbətən 3 dəfə, o cümlədən kənd təsərrüfatı istehsalı 2,3 dəfə, sənaye məhsulunun həcmi 2,7 dəfə, əsas kapitalla yönəldilən investisiyalar 9,5 dəfə, tikinti-quradırma işlərinin həcmi 10 dəfə artmışdır.

Təhsil, səhiyyə, idman və mədəniyyət müəssisələrinin maddi-texniki bazası möhkəmləndirilmiş, əhaliyə göstərilən sosial xidmətlərin səviyyəsi əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmişdir. Azərbaycan mədəniyyətinin hamisi, xüsusilə muğam və aşiq sənətinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsində böyük rol oynayan Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın dəstəyi ilə respublikamızda yeganə olan Azərbaycan Aşiq Sənəti Dövlət Muzeyinin yenidən qurulmasına başlanılacaqdır. Təməlini qoyduğunuz və açılışında iştirak etdiyiniz Olimpiya İdman Kompleksi kəndlərimizdə yaradılmış 32 idman meydançası gənclərin asudə vaxtlarının səmərəli təşkilinə və rayonda idmanın kütləviləyinə xüsusi töhfədir.

Respublikamızda olduğu kimi, Tovuzda da sahibkarlar və investorlar üçün əlverişli iş mühiti yaradılmışdır. Ötən 7 il ərzində rayonda 5 908 sahibkarlıq subyekti fəaliyyətə başlamış, 16 mindən çox yeni iş yeri açılmışdır ki, onlardan da 8 mini daimidir. Təkcə ötən il banklar və kredit təşkilatları tərəfindən sahibkarlığın inkişafı üçün 14 milyon manatdan artıq kredit verilmişdir. Nəticədə istehsal olunmuş məhsulun həcmində qeyri-dövlət sektorunun payı ilbəil artmış və 2010-cu ildə 95,3 faiz təşkil etmişdir.

Kənd təsərrüfatının inkişafı üçün çox böyük imkanlar yaranmışdır. Maldarlıq, üzümçülük, taxılçılıq sahələrinin inkişafına xüsusi diqqət verilir. Heyvandarlığın yem bazasının möhkəmləndirilməsi məqsədi ilə yonca sahələri ildən-ilə artırılır. Qarışıq yem istehsal edən zavodun tikintisi başa çatmışdır. Sütə 20 ton emal gücü olan süd emalı zavodu xammalla davamlı şəkildə təmin olunur.

Üzüm sahələri 60 hektardan 700 hektara çatdırılmışdır. Həm üzüm istehsalı, həm də üzüm emalı sənayesinin davamlı inkişafının təmin edilməsi, o cümlədən şərab zavodlarının tikilməsi istiqamətində investorlarla məqsədyönlü işlərimizi davam etdiririk.

Qədim tarixi abidələri, əsrarəngiz təbiəti, qonaqpərvər insanları olan Tovuzda turizmin müxtəlif növlərinin inkişafı üçün geniş imkanlar vardır. Mövcud təbii resurslarla yanaşı, yeni turizm məkanları da tikilmiş və tikilməkdədir. Beşulduzlu otelin tikintisində son təməlləmə işləri aparılır.

Möhtərəm cənab Prezident!

“Ekologiya ili”ndə ətraf mühitin qorunması sahəsində başlanılmış məqsədyönlü tədbirlər davam etdirilir. Rayonun 22 aralıq kəndində təsərrüfat hesablı “Təmizlik” idarələrinin yaradılması ilə ərazidəki məişət tullantılarının toplanması məsələsi həll edilmiş, 200 nəfər vətəndaş daimi iş yeri ilə təmin olunmuşdur.

Respublikamızın hər yerində olduğu kimi, Tovuzda da yüksək işgüzarlıq əhval-ruhiyyəsi vardır. Bütün qüvvə və imkanlarımızı Sizin tövsiyə və tapşırıqlarınıza uyğun olaraq əhalinin yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsinə, onları narahat edən problem və çətinliklərin aradan qaldırılmasına, vətəndaşların müraciətlərinin operativ və ədalətli həllinə yönəlməmişik. Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələrinin mənzil şəraiti yaxşılaşdırılmış, genişmiqyaslı tikinti-quruculuq və abadlıq işləri aparılmışdır. 80 çarpayılıq rayon mərkəzi xəstəxanasının yeni binasının tikintisində tamamlanma işləri gedir. Son günlər verdiyiniz əlavə tapşırıqlara əsasən rayonda inşasına başlanılmış Diaqnostika Mərkəzinin tikintisinin sürətləndirilməsi də əhalimizə göstərilən qayğının böyük təzahürüdür.

Qarşımızda duran əsas məsələlərdən biri də Tovuz şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sisteminin yenidən qurulması və kəndlərin təbii qazla təmin olunmasıdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Görüləsi işlərimiz çoxdur. Sizi əmin edirik ki, tovuqlular Dövlət proqramının növbəti illəri üçün nəzərdə tutulmuş işləri, rayonumuzun inkişafı üçün qarşıda duran vəzifə və tapşırıqları da böyük ruh yüksəkliyi ilə yerinə yetirəcəklər.

X X X

“Elba” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin rəhbəri Elçin RÜSTƏMOV ölkəmizdə həyata keçirilən iqtisadi islahatların sahibkarlığın inkişafına təkan verdiyini və dövlətin sahibkarlığın inkişafına dəstəyini əsirgəmədiyini vurğulayaraq dedi:

-1999-cu ildən Gəncə şəhərində fəaliyyətə başlamış “Elba” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin rəhbəri və 2002-ci ildə Güllüstan Sarayında ulu öndərimiz Heydər Əliyevin sahibkarlarla keçirdiyi görüşdə iştirak etmiş bir iş adamı kimi demək istəyirəm ki, ölkəmizdə mövcud olan əlverişli biznes mühitini yaradan məhz ümummilli lider Heydər Əliyev olmuşdur.

Cənab Prezident! Bu siyasəti neçə illərdir Siz uğurla davam etdirirsiniz. Bu uğurlara görə Sizə sahibkarlar adından dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Azərbaycan dövlətinin sahibkarlara köməyi sayəsində qazandığımız nailiyyətlər və keçdiyimiz uğurlu yollar, gələcək planlar haqqında məlumat vermək istəyirəm.

Hörmətli Prezident!

Biz sahibkarlar dövlət tərəfindən olan diqqət və qayğıyı həmişə hiss edirik. Sizinlə keçirilən hər bir görüş bizim gələcək fəaliyyətimizə istiqamət və təkan verir.

Gəncənin, eləcə də respublikamızın ən nüfuzlu müəssisələrindən birinə çevrilmiş “Elba” MMC 12 illik fəaliyyətində müxtəlif növ ət və ət məhsulları, delikates məmulatlarının istehsalı ilə məşğul olur. Müəssisəmiz bölgədə əhalinin məşğulluğunun artırılmasına öz töhfəsini vermiş və 70 nəfəri daimi, 100 nəfərdən çox sakini işə mövsümi işlə təmin etmişdir. Yeni layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar yaxın gələcəkdə işçilərin sayı daha da artacaqdır. “Elba” MMC 2007-ci ildə İSO (Keyfiyyət Menecment Sistemi) və 2009-cu ildə HACCP (Qida təhlükəsizliyinin İdarəetmə Sistemi) beynəlxalq sertifikatlarını almışdır.

Hörmətli Prezident! Sizin sahibkarlarla keçirdiyiniz görüşlərdə iş adamlarının dayağı, dostu olmaqla, onları dəstəkləməyiniz qeyri-neft sektorunun inkişafını sürətləndirdi. Yaradılan münbit şərait nəticəsində “Elba” MMC xaricdən alınan ət məhsullarını yerli xammalla əvəz etmək məqsədi ilə fermer təsərrüfatını işə saldı və güzəştli şərtlə ətlik istiqamətli cins mal-qara əldə etdi.

2010-cu ildə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun dəstəyi ilə, Azərbaycanda ilk dəfə olaraq, Daşkəsən rayonunda iri və xırda buynuzlu mal-qaranın kəsim fabriki inşa edilərək istifadəyə verildi. Müəssisə Avropanın qabaqcıl texnologiyaları ilə təchiz olunmuşdur. Bundan əlavə, rayonda istehsal olunmuş ət məhsullarının uzunmüddətli saxlanılması üçün 1000 tonluq soyuducu kameralar quraşdırılmışdır.

Əlverişli iqlim şəraiti olan Gədəbəy rayonunda istehsal edilmiş kartofun saxlanılması, emalı və qablaşdırılması məqsədi ilə 2011-ci ilin yanvar ayından başlayaraq, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun dəstəyi ilə Avropa standartlarına uyğun fabrik inşa edilir. Bu ilin sonunadək fabrikin inşası başa çatdırılacaqdır.

Hörmətli cənab Prezident! Sizin fevral ayında Samuxa səfəriniz zamanı regionlarda quşçuluğun inkişafına ehtiyac olduğunu bildirməyiniz, rayonda yerləşən quşçuluq təsərrüfatımızın genişləndirilməsinə stimül yaratdı. Hazırda damazlıq quşların gətirilməsi, illik istehsal gücü 72 milyon yumurta və 2,4 min ton quş əti olan fabrikin inşa edilməsi üçün yeni layihənin hazırlanması işləri aparılır və bu rübün sonunadək dövlət dəstəyi alması üçün Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduna təqdim ediləcəkdir.

“Elba” MMC-nin rəhbəri Elçin Rüstəmov Azərbaycanda idmana dövlət səviyyəsində göstərilən hərtərəfli qayğının sahibkarları da ruhlandırıldığını və onların da bu sahənin inkişafına köməklərini əsirgəmədiklərini bildirərək dedi:

-Yaratdığımız “Xəmsə” peşəkar futbol klubunun üzvləri yarandığı gündən etibarən respublikada keçirilən müxtəlif yarış və çempionatlarda fəal iştirak etmiş və uğurlar qazanmışlar.

Biz hüquqi və iqtisadi bilikləri, günümüzün tələblərinə uyğun biznes mədəniyyətini mənimsəmədən, bazar iqtisadiyyatına uyğun iş qurmağı öyrənmədən qarşıda duran vəzifələrin öhdəsindən gələ bilməzdik. Dövlətin dəstəyi ilə biz sahibkarlar və mütəxəssislərimiz Avropanın inkişaf etmiş təhsil mərkəzlərində mütəmadi olaraq ixtisaslarımızı artırır, yeni texnologiyaların sirlərini öyrənir və Azərbaycanda tətbiq edirik.

Cənab Prezident! Çıxışımın sonunda müəssisəmizin qazandığı uğurlara və sahibkarlara yaradılan şəraitə görə, bir iş adamı kimi, Sizə öz minnətdarlığımı bildirirəm.

X X X

Saatlı rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Siraqəddin CABBAROV ölkəmizdə uğurla həyata keçirilən sosial-iqtisadi siyasətin, 2009-2013-cü illərdə regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramının uğurlu icrasının Saatlı rayonunun da sürətli inkişafına hərtərəfli imkan yaratdığını söyləyərək bildirdi:

-Son iki ildə ümumi daxili məhsulun həcmi 18,8 faiz artaraq 143 milyon manata çatmış, sənaye istehsalı 2 dəfədən çox artmışdır. 2009-cu ildə rekord miqdarda - 100 min tondan yuxarı taxıl istehsal edilmiş, respublikada becərilən xam pambığın 24 faizi rayonun əməkçiləri tərəfindən toplanmışdır.

2008-ci ildə istifadəyə verilmiş Biyan məhsulları zavodu 2010-cu ildə fəaliyyətini daha da genişləndirmişdir. Regionda yeganə olan bu müəssisəyə dövlət tərəfindən 3 milyon manat kreditin ödənilməsi onun inkişafına güclü təkan vermişdir. Hazırda zavodda işləyənlərin sayı 500 nəfəri ötmüş, məhsulları isə Yaponiyaya, Çinə və İrana ixrac edilməyə başlanmışdır.

Sahibkarlara yaradılan şərait, onlara güzəştli kreditlərin verilməsi nəticəsində rayonda çoxlu sayda müxtəlif təyinatlı özəl müəssisələr açılmışdır. 2010-cu ildə ayrılmış 2 milyon manat kredit hesabına tutumu 2 min ton olan soyuducu anbar kompleksinin tikintisi başa çatmaq üzrədir. Yeni yaradılmış və bərpa olunmuş müəssisələrdə 2009-2010-cu illərdə 1400-ə yaxın yeni iş yeri açılmışdır ki, onlardan da 740-ı daimidir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Nazirlər Kabinetinin 2010-cu ilin yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında ölkədə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün iri fermer təsərrüfatlarının yaradılması və toxumçuluğun inkişaf etdirilməsi barədə tapşırıgınıza əsasən rayonda konkret işlərin görülməsinə başlanmışdır.

Biz bu il qarşıma məqsəd qoymuşuq ki, rayonda mövcud olan 20 toxumçuluq təsərrüfatının fəaliyyətini genişləndirək. Bunun üçün qısa müddətdə təsərrüfatlara baxış keçirilmiş, yüksək məhsuldar yerli sortların əkilməsi üçün sahələr müəyyənləşdirilmişdir.

İri fermer təsərrüfatlarının yaradılması məqsədi ilə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin mütəxəssisləri ilə birlikdə boş qalmış 9 min hektara yaxın torpağın əkin dövrünə cəlb olunması səmərəli hesab edilmişdir. İndi bu ərazilərdə taxıl istehsalı ilə məşğul olacaq iri təsərrüfatların yaradılması üçün tədbirlər görülür.

Siraqəddin CABBAROV rayonun infrastrukturunda baş verən yeniliklər barədə məlumat verərək bildirdi ki, dövlətimizin başçısının Sərəncamı ilə Prezidentin Ehtiyat Fondundan ayrılmış vəsait hesabına Mərkəzi xəstəxananın əsaslı təmirinə, Saatlı-Musalı-Məzrəli yolu və region üçün böyük əhəmiyyət daşıyan Hacıqabul-Horadiz magistral yolunun yenidən qurulmasına başlanması əhali tərəfindən böyük razılıq hissi ilə qarşılanıb.

-Möhtərəm cənab Prezident!

Ötən il respublikamızın bir sıra rayonları Kür-Araz çaylarının yaratdığı daşqınlar, subasmalar və onların fəsadları ilə üz-üzə qaldı. Sözüün həqiqi mənasında təbiət hamımızı ağır sınağa çəkdi. Lakin həmin çətin anlarda Siz xalqımıza dayaq durdunuz, insanların qayğıları ilə yaşadınız, dərhal fəlakət bölgəsinə gələrək onların yanında oldunuz. Sizin çağırışınızla ayağa qalxan Azərbaycan xalqı, dövlətimizin icra strukturları bütün vasitələrdən istifadə edərək adamları xilas etdilər, bir nəfər də olsun insan itkisinə yol verilmədi.

Ən inkişaf etmiş ölkələrdə belə təbii fəlakətlər baş verərkən yalnız sığortası olan əhaliyə yardım edilir. Bizdə isə dövlətimiz əhaliyə dəymiş bütün ziyanı öz üzərinə götürdü. Sizin tapşırıgınızla lazım olan vəsait ayrıldı. Təbii fəlakətə məruz qalmış rayonlarda qısa müddətdə, 4-5 ay ərzində bütün sosial şəraiti olan 4 qəsəbə salındı, 1500-dən artıq ev tikildi, 3 min ev təmir edildi. Hazırda 800-ə yaxın evin də tikintisi davam etdirilir. Dəymiş ziyanla bağlı sakinlərə kompensasiyalar ödəndi, ərzaq yardımları verildi, insanlar bütün tibbi və sosial xidmətlərlə tam əhatə olundular. Növbəti illərdə bir daha belə fəlakətlə üzləşməmək üçün Kür-Araz çayları boyunca bəndbərkitmə işləri görüldü.

Həmin dövrlərdə rayonumuzun tarixi üçün əlamətdar hadisə oldu. Keçən il noyabrın 1-də Yeni Novruzlu kəndində salınmış qəsəbədə Siz sakinlərlə görüşdünüz. Siz saatlılıların təbiətin bu sınağından şərəflə çıxdığını, bütün çətinliklərə dözərək öz vətəndaşlıq borclarını ləyaqətlə yerinə yetirdiklərini bildirdiniz, rayonun sosial-iqtisadi inkişafı sahəsində görülən işlərə də yüksək qiymət verdiniz.

Möhtərəm cənab Prezident!

Hazırda rayonda əhalinin elektrik enerjisi, qaz, içməli su təminatının daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində geniş işlər görülməkdədir. Xüsusən də Dövlət proqramında nəzərdə tutulan və rayonun bütünlüklə qazlaşdırılması layihəsinin tezliklə reallaşması nəticəsində Saatlı şəhərinin qaz təchizatı tamamilə yenidən qurulacaq, rayonun 43 kəndinə qazın verilməsi təmin ediləcəkdir ki, bu da əhali tərəfindən böyük sevinc və razılıq hissi ilə qarşılanır.

Sizin və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın diqqət və qayğısı sayəsində təkcə 2009-2010-cu illərdə rayonda 5 orta məktəb binası, Qarabağ əlilləri və şəhid ailələri üçün

16 və 32 mənzilli yaşayış binaları tikilib istifadəyə verilmiş, çoxlu sayda sosial obyektlər və yaşayış binaları müasir memarlıq üslubunda əsaslı təmir edilmişdir. Son 2 ildə yeni istirahət parkları və yaşıllıqlar salınmış, müasir işıqlandırma sistemləri və fəvvarələr quraşdırılmış, küçə və meydanlar yenidən qurulmuşdur.

Möhtərəm cənab Prezident!

Sizin Saatlı rayonunda olarkən dediyiniz “Respublikanın hər yerində olduğu kimi, Saatlıda da işlər yüksək səviyyədə aparılır” sözləri rayonun hər bir sakininin qurub-yaratmaq əzmini daha da artırmışdır. Sizi əmin etmək istəyirəm ki, növbəti illərdə də rayonumuzda bütün iqtisadi və sosial məsələlər öz həllini tapacaqdır.

Diqqətinizə görə çox sağ olun.

X X X

Prezident İlham Əliyev konfransda yekun nitqi söylədi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yekun nitqi

- Bu gün iqtisadi inkişaf naziri görülmüş işlər haqqında geniş məlumat verdi. Dörd rayonun icra hakimiyyətinin başçıları, iş adamları çıxış etdilər. Şübhə yox ki, əgər bütün icra hakimiyyəti başçılarına bu gün söz verilsəydi, onlar da görülmüş işlər haqqında danışardılar. Çünki doğrudan da ölkəmizin bütün bölgələrində sürətli inkişaf gedir. Vaxt məhdudluğundan belə imkan yoxdur. Ancaq Azərbaycanda görülmüş işlər haqqında mən, əlbəttə ki, təkcə bu məlumatlardan istifadə etmirəm. Mütəmadi qaydada bölgələrdə oluram. Hər halda, elə rayon yoxdur ki, oraya mənim səfərim olmasın və hər dəfə də görülmüş işlərlə tanış oluram, əlavə göstərişlər verilir. Sonrakı dəfə həmin rayona gələrkən yenə görülmüş işlərlə tanış oluram, verilmiş tapşırıqların necə yerinə yetirilməsi ilə maraqlanıram. Yəni daim bu proses getməlidir, gedir və dövlət nəzarəti yüksək səviyyədə təşkil olunur. Eyni zamanda, Azərbaycanda ictimai nəzarət də gücləndirilməlidir.

Ölkəmizin bütün bölgələrində inkişaf var. Haradasa işlər daha sürətlə, haradasa bir az ləng gedir. Amma bu, artıq dönməz prosesə çevrilibdir. Nəzərə alsaq ki, bizim proqramımız bütün rayonların inkişafını əhatə edir, bu gün hələ ki həllini gözləyən məsələlər, növbəti illərdə, əlbəttə ki, öz həllini tapacaqdır. Biz elə etməliyik ki, 2013-cü ilə qədər, ikinci Dövlət Proqramı başa çatanda qarşıda duran bütün vəzifələr icra edilsin. Əslində, əgər ikinci Dövlət Proqramı tam şəkildə icra olunarsa, ölkənin qarşısında duran əsas iqtisadi, infrastruktur və sosial məsələlər öz həllini tapmış olar.

Bu il isə ilin sonuna qədər proqramda nəzərdə tutulmuş bütün vəzifələr icra edilməlidir. İnvestisiya qoyuluşu davam etdiriləcəkdir. 2011-ci ildə sosial infrastrukturun yaradılması prosesi davam etdiriləcək, məktəblər, tibb müəssisələri, olimpiya idman kompleksləri tikiləcəkdir. Yol tikintisinə diqqət göstəriləcəkdir. Demək olar ki, əsas magistral yollarımız, - artıq orada gedən tikinti işləri ya başa çatıb, ya başa çatmaq üzrədir, - Azərbaycanı bütün qonşu ölkələrlə birləşdirən yollar yaxın zamanlarda tam şəkildə hazır olacaq və beləliklə, ölkəmizin inkişafı üçün çox vacib olan məsələ öz həllini tapacaqdır.

Bu gün Astara və Tovuz rayonlarının icra hakimiyyətinin başçıları kənd yollarının tikintisi haqqında məlumat verdilər. Bu yolların tikintisi xüsusi tapşırıq əsasında baş verir, Prezidentin Ehtiyat Fondundan vəsait verilib və orada bu yollar çəkilir. Bu yolların çox böyük əhəmiyyəti var, on minlərlə Azərbaycan vətəndaşının yaşadığı onlarca kəndi birləşdirir və bu proses daha da sürətlə getməlidir. Nəinki Tovuzda və Astarada, başqa rayonlarda da buna oxşar layihələr icra edilir. Bir müddət bundan əvvəl Qusar rayonunda bir neçə kəndi birləşdirən yol istismara verilmişdir. İndi o yolun davam etdirilməsi layihəsi icra olunur. Sabirabadda, xüsusilə seldən əziyyət çəkmiş kəndləri birləşdirən yollar çəkilir. Başqa rayonlarda da. Bu il və gələn il kənd yollarının tikintisi üçün dövlət büdcəsində əlavə vəsait nəzərdə tutulmalıdır. Onun bir hissəsi yaqın ki, Prezidentin Ehtiyat Fondundan ayrılacaq, əsas hissəsi isə dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmalıdır. Elə etməliyik ki, növbəti iki il ərzində Azərbaycanda əsas kənd yolları normal səviyyəyə cavab versin. Xüsusilə o yollar ki, bir neçə kəndi və böyük sayda əhalini birləşdirir. Deyə bilərəm ki, 2004-2010-cu illərdə ölkəmizdə 5 min 200 kilometr yollar çəkilibdir və bu proses, yenə də deyirəm, davam etdirilməlidir. Hələ görülmüş işlər çoxdur.

Əlbəttə ki, bölgələrin hərtərəfli inkişafını təmin etmək üçün digər infrastruktur layihələri də icra olunmalıdır və olunur. Son illərdə ölkəmizdə 10 elektrik stansiyası tikilmişdir. Bu gün biz nəinki özümüzü elektrik enerjisi ilə təmin edirik, böyük həcmdə ixrac da edirik. Azərbaycan bütün qonşu ölkələrə – Rusiyaya, İrana, Türkiyəyə, Gürcüstana elektrik enerjisi ixrac edir. Yəni belə imkanlar var və bu, onu göstərir ki, görülmüş işlər öz bəhrəsini verir. Azərbaycan neft-qaz və indi də elektrik enerjisinin ixracı ilə məşğuldur. Vaxt var idi bizim bölgələrimizə elektrik enerjisi fasilələrlə verildirdi. Artıq o dövr tarixdə qaldı. Biz yeni gücləri yaratdıq. Hazırda biz alternativ enerji mənbələrinin tikintisi ilə məşğuluq. Azərbaycanda bərpaolunan enerji mənbələrindən istifadə xüsusi diqqət altındadır və artıq ilkin işlər başlanmışdır. Ümid edirəm ki, 2011-ci ildə həm su elektrik stansiyalarının tikintisi davam etdiriləcək, eyni zamanda, günəş batareyalarının quraşdırılması prosesi daha da sürətlə gedəcəkdir.

Bütün ölkədə qazlaşdırma prosesi gedir. Vəzifə qoyulubdur ki, bu il və gələn ilin sonuna qədər qazlaşdırma ilə bağlı bütün məsələlər öz həllini tapsın və ölkə əhalisinin 90-95 faizi təbii qazla təmin edilsin. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanda qazın qiyməti, elektrik enerjisinin qiyməti dövlət tərəfindən tənzimlənir, - qazın qiyməti qonşu ölkələrlə müqayisədə bir neçə dəfə aşağıdır və sabit olaraq qalacaqdır, - qazlaşdırma prosesi, eyni zamanda, böyük sosial məna daşıyır. Qeyd etməliyəm ki, qazlaşdırmaya qoyulan vəsait qazın istehlakından əldə olunan vəsaitə bərabər deyil, yəni qazlaşdırma prosesi biznes, ya da kommersiya xarakteri daşımır. Bu, sırf sosialyönümlü təşəbbüsdür. Biz bunu etməliyik. Çünki hər bir bölgəmiz, hər bir kəndimiz qaz almalıdır. Nəzərə alsaq ki,

Azərbaycan bu gün qazı dünya bazarlarına ixrac edir, əlbəttə ki, ölkə daxilində maksimum dərəcədə təbii qazla təminat təşkil olunmalıdır.

İçməli su və kanalizasiya layihələri bu gün gündəliyimizdə duran məsələlərdən biridir. Çox vacib məsələdir. Nəzərə alsaq ki, qazlaşdırma sahəsində və elektrik enerjisi ilə təchizat sahəsində böyük uğurlar əldə olunub, mən ümid edirəm ki, bu sahədə də bu il biz ciddi dönüşü görəcəyik. Hazırda beynəlxalq maliyyə qurumları ilə aparılmış danışıqlar öz nəticələrini verməkdədir. Bəzi bölgələrdə içməli su, kanalizasiya layihələrinin icrası başlanmışdır, bəzi bölgələrdə hələ hazırlıq işləri gedir. Mən bütün rayonlarda olarkən birinci növbədə maraqlanıram ki, içməli su, kanalizasiya layihəsi necədir, başlanıb, yoxsa yox. Harada ki, ləngimələr var, oraya xüsusi diqqət göstərməlidir və ən uzağı 2012-ci ilin sonuna qədər hər bir rayon mərkəzində bu layihələr başa çatmalıdır. Yaxşı olar ki, daha da tez başa çatsın. Çünki yenə də deyirəm, maliyyə məsələlərinin əksər hissəsi öz həllini tapıb. Sadəcə olaraq, gərək yerlərdə işlər bir az daha da çevik şəkildə təşkil olunsun.

Meliorasiya ilə bağlı məsələlər öz həllini tapır. Xüsusilə nəzərə alsaq ki, biz taxılçılığın inkişafı üçün yeni əkin sahələrini müəyyən etməliyik, suvarma məsələlərinin vacibliyi daha da artır. Son illər ərzində bu sahədə müəyyən işlər görülmüşdür. Hazırda tikilməkdə olan Şəmkirçay su anbarı başa çatandan sonra on minlərlə hektar torpaq sahəsi suvarılacaq və beləliklə, kənd təsərrüfatının inkişafı üçün əlavə imkanlar yaradılacaqdır. Digər layihələr də icra edilir və biz elə etməliyik ki, əkin sahələrinin ərazilərini genişləndirək.

Bununla bərabər, kənd təsərrüfatının intensiv şəkildə inkişafı, həmişə olduğu kimi, bizim üçün çox vacib məsələdir. Ancaq biz gərək reallıqlara da diqqətlə yanaşaq. İntensiv metodları nə qədər tətbiq etsək belə, yenə də yeni əkin sahələrinin dövrüyyəyə çıxarılması məsələləri öz aktuallığını itirməyəcəkdir. Bir müddət bundan əvvəl mənim tərəfimdən verilmiş göstərişlər indi icra edilir. Biz taxılçılıq üzrə böyük fermer təsərrüfatlarının yaradılmasına başlamalıyıq. Hazırda müvafiq dövlət qurumları yeni sahələri müəyyən edirlər. Mən hesab edirəm ki, biz bu məsələyə, əlbəttə, kompleks şəkildə yanaşmalıyıq. Təkcə o yerləri müəyyən etməklə kifayətlənməməliyik. Bütün infrastruktur yaradılmalıdır. İlk növbədə suvarma, digər infrastruktur layihələri, texnika, gübrələr, toxumlar və sair. Saatlı rayon İcra hakimiyyətinin başçısı məlumat verdi ki, rayonda 9 min hektar yeni sahələr müəyyən edilib. Çox yaxşı göstəricidir. Mən hesab edirəm ki, bütövlükdə ən azı 100 min, bəlkə də 200 min yeni torpaq sahəsini əkin üçün dövrüyyəyə çıxarmalıyıq.

Beləliklə, ərzaq təhlükəsizliyimizin əsas sahəsi olan taxılçılığı inkişaf etdirəcəyik və özümüzü təmin etmək üçün bunun çox böyük rolu olacaqdır. Bildiyiniz kimi, kənd təsərrüfatının inkişafı üçün kompleks tədbirlər görülür. Texnikalar alınır, lizinə verilir, aqroservislər yaradılır, subsidiyalar verilir, güzəştli şərtlərlə gübrələr, yanacaq verilir və sair. Növbəti illərdə, xüsusilə bu il bu məsələlərə daha da böyük diqqət göstərməlidir. Məhdətlərin inkişafı üçün tədbirlər görülür. Cins mal-qara gətirilir. Bu yaxınlarda yenə də əlavə vəsait ayrıldı ki, xaricdən cins mal-qara alınsın və kənd təsərrüfatı hərtərəfli inkişaf etsin.

Hesab edirəm ki, taxılçılıqla bərabər, biz üzümçülüyn inkişafına da xüsusi diqqət göstərməliyik. Sırr deyil ki, vaxtilə Azərbaycanda ulu öndər Heydər Əliyevin səyləri və təşəbbüsü nəticəsində üzümçülük çox sürətlə inkişaf etmişdi. O, 1969-cu ildə Azərbaycana rəhbərliyə gələndə üzüm istehsalı 300 min ton idi. Amma onun dövründə görülmüş işlər nəticəsində bu rəqəm 2 milyon tona qalxmışdı. Bu, həm Azərbaycan Respublikasının inkişafına xidmət edirdi, ilk növbədə isə insanların rifah halının yaxşılaşdırılmasına çox müsbət təsir göstərmişdi.

Kənddə yaşayan insanlar üzümçülüyn inkişafı sayəsində özlərinin həyat səviyyəsini böyük dərəcədə yüksəldə bilmişdilər.

Hazırda Azərbaycanda üzüm istehsalı 120 min ton səviyyəsindədir. Əlbəttə ki, bunun da səbəbləri vardır. O səbəbləri biz bilirik. 1980-ci illərin sonlarında Sovet İttifaqının rəhbərləri antialkoqol kampaniyasına başlamışdılar və nədənsə, bu kampaniyanın ən böyük ziyanı və zərbəsi Azərbaycana dəymişdi. Azərbaycanda bütün üzüm bağlarını məhv etdilər, insanları pis vəziyyətə qoydular, insanlar gəlir mənbələrindən məhrum oldular. Azərbaycanda böyük səylər nəticəsində, böyük zəhmət hesabına yaradılmış üzümçülük, demək olar ki, tamamilə məhv edildi. Biz yaxşı bilirik ki, burada da Azərbaycana və azərbaycanlılara qarşı ayrı-seçkilik tətbiq olundu. Üzüm istehsalı təkcə Azərbaycanda inkişaf etmirdi. Digər respublikalarda üzümçülüyn inkişafına o qədər də böyük ziyan vurulmadı. Ukrayna, Gürcüstan, Ermənistan, Moldova – bu respublikalarda da üzümçülük inkişaf edirdi. Yəni oralarda bu, Azərbaycandan daha da əvvəl ənənəvi xarakter daşıyırdı. Ancaq o respublikalarda üzüm bağları məhv edilmədi. Azərbaycana qarşı qərəzli və mənfi münasibət isə ona gətirib çıxardı ki, burada üzümçülüyn kökü kəsildi.

Bu münasibəti biz ondan sonra, 1988-ci ildə də gördük. Sovet İttifaqının rəhbəri və rəhbərliyi erməni millətçilərinin başladığı oyunlara qoşulmuşdur və Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin başlanmasında faktik olaraq Sovet İttifaqının rəhbərlərinin fəaliyyəti həlledici rol oynamışdır. Azərbaycana və azərbaycanlılara qarşı tarix

boyu ədalətsizliklər olmuşdur, bizə qarşı qərəzli münasibət olmuşdur. Biz həmişə ikili standartlarla üzləşirik, bu gün də üzləşirik. Vaxtilə bu siyasət Sovet İttifaqı rəhbərliyindən, - xüsusilə 1980-ci illərin sonlarında biz bunu görürdük, - gəlirdi, indi isə biz bunu başqa yerlərdən görürük. Bu, bir şeyi göstərir ki, biz daha da güclü olmalıyıq, öz siyasətimizi inamla aparmalıyıq, Azərbaycan xalqının gözəl gələcəyini təmin etməliyik, öz gücümüzlə güvənməliyik, arxalanmalıyıq və ölkəmizi Azərbaycan xalqının iradəsi ilə idarə etməliyik. Azərbaycanın bugünkü reallıqları onu göstərir ki, bu işdə biz böyük və tarixi nailiyyətlərə çata bilməmişik. Azərbaycan müstəqil dövlət kimi güclənir, möhkəmlənir. Azərbaycan müstəqil dövlət kimi öz müstəqil siyasətini aparır. Bizim müstəqil siyasət aparmağımızdan kiminsə xoşu gəlmir, bu, kimisə qıcıqlandırır və istər-istəməz, müxtəlif yollarla, bəzi hallarda təxribat xarakterli yollarla Azərbaycana təzyiq etmək cəhdləri də olur. Yəni biz bilməliyik ki, bunun səbəbi nədir. Səbəbi də məhz ondadır ki, biz müstəqil siyasət aparırıq və

Azərbaycan xalqının maraqları bizim üçün hər şeydən üstündür.

Bu, tarixi bir məqamdır. Biz bunu yadda saxlamalıyıq.

Ancaq sözüm ondadır ki, ola bilər, biz üzümçülüyn inkişafı üçün xüsusi bir proqram da qəbul edək. Maliyyə resurslarını da cəlb edək, xüsusi proqram çərçivəsində üzümçülüyn inkişafı üçün lazım olan bütün tədbirləri görək. Çünki hamı yaxşı bilir ki, üzümçülüyn inkişafı uzun bir prosesdir. Bəzi hallarda bir ilə, iki ilə, hətta üç ilə verilən kreditlər hesabına üzümçülüyn inkişafını irəliyə apara bilmərik. Yəqin ki, burada uzunmüddətli kreditlər haqqında fikirləşməliyik. Bəlkə əlavə bir vəsait də ayrılınsın, yaxud üzümçülüyn inkişafı üçün xüsusi bir fond da yaradılsın, orada uzunmüddətli, misal üçün, 10 ilə veriləcək kreditlər təşkil olunsun, sahələr müəyyən edilsin. Yenə də böyük fermer təsərrüfatlarının yaradılması, inkişafı üçün səylər göstəriləsin. Hər halda, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi bu məsələlərlə bağlı bütün hazırlıq işlərini aparsın və yaxın zamanlarda məruzə etsin.

Bununla bərabər, biz ölkəmizdə toxumçuluğun inkişafına da böyük diqqət göstərməliyik. Hazırda bu istiqamətdə işlər başlanıb. Mən bu yaxınlarda böyük toxumçuluq zavodunun fəaliyyəti ilə tanış olmuşdum və bu sahədə böyük perspektivlər var. Həm gəlirli sahədir, həm də bizim üçün lazım olan sahədir. O vaxt mənə verilən məlumata görə, hazırda biz özümüzü toxumla təxminən 30 faiz təmin edə bilərik. Elə etməliyik ki, özümüzü toxumla 100 faiz səviyyəsində təmin edək. Bu məqsədlə ya mövcud olan zavodların fəaliyyəti genişləndirilməlidir, ya da ki, yeni zavodlar tikilməlidir, yaxud da hər iki iş bərabər, paralel şəkildə aparılmalıdır. Hər halda, bu, kənd təsərrüfatının inkişafı üçün çox vacib sahədir. Bu il və gələn illərdə buna xüsusi diqqət göstərilməlidir.

Sahibkarlığın inkişafı üçün yaradılmış fondun xətti ilə son vaxtlar soyuducu anbarların tikintisinə müəyyən vəsait ayrılıbmışdır və biz bu təşəbbüsün gözəl nəticələrini dərhal görürük. Bütün bölgələrdə soyuducu anbarlar tikilib. Yəqin ki, növbəti illərdə yeni anbarlar da tikilməlidir. Ancaq hazırda biz bu gözəl təşəbbüsün nəticələrini görürük. Yığılan məhsullar orada saxlanılır, xarabə olmur. Bundan həm fermerlər bəhrələnilirlər, həm də ölkə vətəndaşları. Çünki bu, istehlak qiymətlərinin normal səviyyədə saxlanılmasına imkan yaradır. Növbəti illərdə bu sahəyə yenə də diqqət göstərilməlidir. Ancaq hesab edirəm ki, Azərbaycanda qısa müddətdə, 1-2 il ərzində heç vaxt bu səviyyədə müasir soyuducu kombinatlar, soyuducu anbarlar tikilməmişdir. Taxıl anbarları da tikilib. Yəqin ki, hazırda tikilmiş taxıl anbarları artıq bizim tələbatımızı, demək olar, ödəyir. Əgər əlavə ehtiyac olarsa, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə əlavə kreditlər də verilə bilər.

Mən artıq qeyd etdim ki, bu il Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə 125 milyon manat vəsait veriləcəkdir. Əlbəttə ki, bu vəsait işləyəcək, yeni iş yerlərinin yaradılmasına kömək göstərəcək və biz yenə də yerli istehsalın stimullaşdırılmasına öz dəstəyimizi verəcəyik.

Bütövlükdə son illər ərzində - 2004-cü ildən başlayaraq, ölkəmizdə 900 mindən artıq yeni iş yeri açılmışdır və deyə bilərəm ki, yoxsulluğun səviyyəsinin kəskin şəkildə aşağı düşməsinə bu proqramın böyük rolu olmuşdur. 2010-cu ilin yekunlarına görə, Azərbaycanda yoxsulluğun səviyyəsi 9,1 faiz təşkil edir. Əgər əvvəlki illərdəki 49-44 faizlə müqayisə etsək, bu, böyük nailiyyətdir. Ancaq 9,1 faiz də çoxdur. Baxmayaraq ki, hətta inkişaf etmiş ölkələrdə yoxsulluğun səviyyəsi bundan da artıq olur. Ancaq onu da qeyd etməliyik ki, burada biz statistika ilə gərək ədalətli rəftar edək, orada meyarlar əlbəttə ki, daha da yüksəkdir. Orada yoxsul hesab olunan, burada yoxsul hesab edilmir, bu da var. Ona görə bir halda ki, biz ölkəmizi müasirləşdiririk və strateji xəttimiz güclü dövlət yaratmaqdır, biz əlbəttə ki, gərək bütün meyarları bilək. İnkişaf etmiş ölkələrin meyarlarını bilirik. Hədəfimiz ondan ibarətdir ki, biz də inkişaf etmiş ölkəyə çevrilək. Mən hesab edirəm ki, burada ilk növbədə, Avropa İttifaqına üzv olan ölkələrin təcrübəsi daha da dərindən öyrənilməlidir. Avropa İttifaqına üzv olan ölkələrlə ikitərəfli münasibətlərimiz çox yaxşıdır, səmərəlidir. Bu münasibətlər qarşılıqlı maraqlar üzərində qurulub, qarşılıqlı hörmət əsasında. Məncə, Avropa İttifaqının təcrübəsi dünyada ən qabaqcıl təcrübədir və orada istər iqtisadi sahədə, istər sosial müdafiə sahəsində, siyasi islahatlar sahəsində, mövcud olan meyarlar əlbəttə ki, ən

yaxşı səviyyədədir. Biz o təcrübəni öyrənirik və öyrənməliyik ki, Azərbaycanda da bütün meyarlar inkişaf etmiş ölkələrdəki səviyyədə olsun.

Mən hesab edirəm ki, biz Azərbaycanda gübrə zavodunun tikintisinə başlamalıyıq. Artıq bunun vaxtı çatıb, bəlkə də, bunu çoxdan etməli idik. Ancaq müəyyən araşdırmalar aparılırdı, müəyyən variantlar təhlil edilirdi. Hesab edirəm ki, bu il Azərbaycanda bizə lazım olan və bizim tələbatımıza hesablanmış müasir gübrə zavodu tikilməlidir. Bu məsələ ilə bağlı müvafiq göstərişlər verilibdir və hesab edirəm ki, bu zavodun böyük əhəmiyyəti olacaq, o cümlədən kənd təsərrüfatının inkişafı üçün.

Mən artıq giriş sözümdə qeyd etdim ki, Azərbaycanda istehsal edilən məhsullar yüksək keyfiyyətə malik olmalıdır. Kənd təsərrüfatı sahəsində emal müəssisələri yaradılır. Onların böyük əksəriyyəti, hazırda yaradılan müəssisələr dünya səviyyəsinə cavab verir. Elə etməliyik ki, ən qabaqcıl texnologiyalar tətbiq olunsun ki, sonra xarici bazarlara çıxmaq üçün problemlər yaranmasın. Hazırda bizim üçün əsas bazarlar qonşu ölkələrin bazarlarıdır. Bu bazarlar böyükdür və bizim üçün çox məqbuldur, əlverişlidir – həm məsafə baxımından, həm o bazarlara daxil olmaq üçün bizim qarşımızda heç bir problem yoxdur. Biz bütün qonşularla yaxşı, işgüzar münasibətlər qurmuşuq və bu, əlbəttə ki, biznes sahəsində də öz müsbət təsirini göstərir. Ancaq elə etməliyik ki, bizim istehsal etdiyimiz məhsullar dünyanın istənilən nöqtəsində satıla bilsin. Xüsusilə nəzərə alsaq ki, Azərbaycanda kənd təsərrüfatı məhsullarının keyfiyyəti çox yüksəkdir və başqa ölkələrlə müqayisədə onlar təbiidir. İndi buna dünyada “orqanik”, yəni bizim dilimizdə desək, təbii deyirlər. Yəni gübrəsiz, kimyəvi maddələrdən təmiz olan və dadlı məhsullardır. Xaricdən gələnlər Bakıda bizim tərəvəzi, meyvələri yeyərkən başa düşürlər ki, əsl meyvə-tərəvəz necə olmalıdır. Yəni bu, bizim böyük üstünlüyümüzdür və ekoloji cəhətdən təmiz məhsullarla dünya bazarlarına çıxma bilərik. Sadəcə, emal müəssisələri, paketləmə - bu gün Şahin Mustafayev bu barədə dedi,- və müasir yaşama olmalıdır. Bu, bizim böyük sərvətimizdir və bu sərvətdən səmərəli şəkildə istifadə etməliyik.

Xarici bazarlara çıxmaq üçün əlbəttə, dövlət də öz dəstəyini verməlidir və verir. Mən xarici səfərlərə gedərkən bir çox hallarda özüm ilə iş adamlarından ibarət böyük qrup da aparıram. Orada biznes forumlar da keçiririk ki, bizim üçün tərəfdaş olan ölkələrdə Azərbaycan biznesini təbliğ edək, onlar üçün şərait yaradaq. Onlar da bu ölkələrdə, başqa ölkələrdə aparılan tenderlərdə iştirak etməlidirlər və indi iştirak edirlər. Bəzi ölkələrdə bizim şirkətlərimiz işləyir. Mənim həmkarlarım, digər ölkələrin dövlət başçıları onların fəaliyyəti haqqında mənə məlumat verirlər. Çox şadam ki, bizim şirkətlərin fəaliyyəti müsbətdir və o ölkələrdə ictimai rəy də bunu müsbət qarşılayır. Biz gərək bütün söylərimizi ona yönəldək ki, dövlət tərəfindən dəstək daha da güclü olsun ki, firmalarımız xarici bazarlara daha da sürətlə çıxsın.

Xarici ölkələrdə Azərbaycan Evlərinin, Azərbaycan Ticarət Evlərinin yaradılması məsələləri də müzakirə olunur. Mən hesab edirəm ki, inkişaf etmiş ölkələrin əsas şəhərlərində Azərbaycan Evləri yaradılmalıdır. Bunu etmək üçün indi xüsusi plan hazırlanır. Hesab edirəm ki, bu işlərdə Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun vəsaiti də öz rolunu oynamalıdır. Xüsusilə nəzərə alsaq ki, Neft Fondunun vəsaitinin xərclənməsinin şaxələndirilməsi üçün müəyyən təkliflər vardır. Bu vəsaitin bir hissəsi daşınmaz əmlaka da qoyula bilər ki, orada həm gəlir daha da çox olacaq, həm də ki, biz bütün aktivlərimizi bir maliyyə alətində saxlaya bilmərik. Yəni vəsait Neft Fondundan gələ bilər və inkişaf etmiş ölkələrin aparıcı şəhərlərində mərkəzi yerlərdə Azərbaycan Ticarət, Mədəniyyət evlərinin yaradılması prosesi başlanmalıdır. Mən hesab edirəm ki, artıq bu il biz işə başlamalıyıq. Müəyyən yerlər seçilsin, bu, həm ticarət nöqtəyi-nəzərdən səmərəli təşəbbüs olacaqdır, Azərbaycan öz imkanlarını daha da açıq şəkildə nümayiş etdirəcəkdir. Eyni zamanda, xarici ölkə vətəndaşlarına Azərbaycan haqqında dolğun və dəqiq məlumat çatdırılacaq və bu, həm də bizim təbliğat mexanizmlərimizdən biri olacaqdır. Bununla bərabər, Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin bir hissəsini bu işlərə yönəltməklə biz, eyni zamanda, Fondun vəsaitini daşınmaz əmlaka da qoymuş olacağıq. Yəni bu təşəbbüsü reallaşdırmaqla biz bir neçə məqsədi təmin edəcəyik.

Kənd təsərrüfatına yararlı torpaqlardan təyinatı üzrə istifadə olunmalıdır. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, bələdiyyələr bu torpaqlardan səmərəli istifadəni təmin etməlidir. Bu sahədə qanun pozuntalarına yol verənlər ciddi şəkildə cəzalandırılacaqlar. Kənd təsərrüfatı istehsalını stimullaşdırmaq üçün subsidiyalar verilir və bu prosedur sadələşdirilməlidir. Buna böyük ehtiyac var. Ərzaq təhlükəsizliyini təmin etməliyik və inhisarçılığa qarşı daha da ciddi mübarizə aparılmalıdır. Hazırda bu mübarizə lazımi səviyyədə deyil. Ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı biz elə etməliyik ki, hazırda ölkəmizdə lazımi səviyyədə istehsal olunmayan ərzaq məhsullarının inkişafı üçün və yeni müəssisələrin yaradılması üçün əlavə tədbirlər görülsün. Mənə verilən bəzi rəqəmlər onu göstərir ki, bəzi məhsullarla özümüzü təmin edirik, amma bəzi hallarda daha çox idxaldan asılıyıq. Məsələn, Azərbaycanda 93 faiz ət istehsal olunur, demək olar ki, burada vəziyyət yaxşıdır. Quş ət istehsalı artıb, hazırda özümüzü 80 faiz səviyyəsində təmin edirik. Süd və süd məhsullarının 85 faizi Azərbaycanda

istehsal olunur. Amma bitki yağına, kərə yağına gəldikdə, daha çox idxaldan asılıyıq. Şəkərlə özümüzü 150 faiz təmin edirik, ixrac da edirik. Ona görə o sahələrdə ki, biz idxaldan asılı deyilik, orada qiymətin süni artımına qətiyyənlə yol vermək olmaz.

Ona görə mən giriş sözümdə qeyd etdim ki, neftin bahalaşması, istər-istəməz, bütün idxal olunan ərzaq mallarının bahalaşmasına gətirib çıxaracaqdır. Yəni bununla mübarizə aparmaq çətinidir. Amma Azərbaycan daxilində istehsal olunan kənd təsərrüfatı, ərzaq məhsullarının süni şəkildə bahalaşması yolverilməzdir. Bunu edənlər məsuliyyətə cəlb olunmalıdır və İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, digər qurumlar istehlak mallarının qiymətlərinə ciddi nəzarət etməlidir. Həm inzibati tədbirlər görməliyik, eyni zamanda, inhisarçılıqla mübarizə, bax, ən gözəl addım olacaqdır. Bu sahədə işlər daha da sürətlə getməlidir. Bostan məhsulları, meyvə-tərəvəzlə biz özümüzü, əlbəttə ki, 100 faiz, ondan da artıq təmin edirik.

Ölkəmizdə biznes mühitinin yaxşılaşdırılması üçün əlavə tədbirlər görülməlidir. Hazırda bütövlükdə vəziyyət müsbətdir. Ancaq çatışmayan cəhətlər var. Azərbaycanda biznes mühiti inkişaf etmiş ölkələrin səviyyəsində olmalıdır. Daha heç nə icad etmək lazım deyil, orada necədirsə, burada da elə olmalıdır. Biz onların təcrübəsini bilirik və burada da eyni təcrübəni tətbiq etməliyik. Biznes mühitinin yaxşılaşdırılması üçün bütün dövlət qurumları daha da fəal işləməlidir, bütün nöqsanlar aradan qaldırılmalıdır. Bu nöqsanlar və çatışmayan cəhətlər bizə bəllidir. Sadəcə olaraq, bütün bu işlər düzgün qurulmalıdır.

Ölkəmizdə biznesin inkişafı, yeni müəssisələrin yaradılması prosesi sürətlə gedir və əlbəttə ki, yeni müəssisələrdə peşəkar kadrlar işləməlidir. Bu barədə bu gün Sumqayıt Texnoparkının nümayəndəsi öz çıxışında qeyd etdi. Tamamilə düzgün fikirdir. Azərbaycanda peşəkar kadrların hazırlanması prosesi daha da sürətlə getməlidir. Bu barədə müvafiq göstərişlər verilib, Təhsil Nazirliyi bu işlə məşğuldur. Texniki peşə məktəblərinin tikintisi və onların müasir səviyyəyə çatdırılması prosesi daha da sürətlə getməlidir. Bununla bərabər, müxtəlif qurumlar tərəfindən kurslar da təşkil olunmalıdır. Bizə həm texniki mütəxəssislər lazımdır, həm də menecerlər lazımdır. İndi xarici şirkətlərdə hər şeyi idarəçilik təmin edir. Bu gün bir adam bir sahədə işləyir, ondan sonra başqa sahədə işləyir. Əgər o, yaxşı menecersə, hər bir yerdə işləyə bilər. Bizdə keçmişdə və bu günə qədər bu prinsip hələ ki, o qədər də geniş vüsət almayıbdır. Bizdə hesab olunur ki, əgər sən neftçisənsə, gərək elə ömür boyu neftlə məşğul olasan. Əgər sən energetikəsənsə, gərək energetikada işləyəsən. Sən əgər qaz hasilatında işləyirsənsə, orada məşğul olmalısən. Belə yanaşma bəlkə də nə vaxtsa özünü doğruldurdu, amma bu gün yox.

Dünya təcrübəsi onu göstərir ki, aparıcı transmilli şirkətlərdə bu gün bir adam hansısa neft şirkətinin başındadırsa, sabah telekommunikasiya şirkətinin başındadır, ondan sonra böyük bir qida məhsulu istehsalı şirkətinin başındadır. Bax, bizdə də belə olmalıdır. Ona görə biz peşəkar menecerlərin hazırlanması işinə çox böyük diqqət göstərməliyik. Menecerlərə olan tələbatımız getdikcə daha da artacaqdır. Çünki ölkə iqtisadiyyatı o qədər sürətlə inkişaf edir ki, o qədər yeni müəssisələr, müasir istehsallar yaradılır ki, mən bilirəm, bəzi hallarda yeni müəssisələrə xaricdən menecerlər gətirilir. Mən buna etiraz etmirəm, bu, təbiidir. Azərbaycan dünya birliyinin bir parçasıdır. Burada işləmək üçün gələnlər, əlbəttə ki, ancaq qonaqpərvərlik görürlər və görəcəklər. Amma elə etməliyik ki, öz kadrlarımızı da sürətlə hazırlayaq.

Ölkəmiz üçün, o cümlədən sahibkarlığın inkişafı üçün vacib olan məsələlərdən biri də Azərbaycanda korrupsiya və rüşvətxorluğa qarşı mübarizəni gücləndirməkdir. Bu barədə mən öz sözümü ilin əvvəlində Nazirlər Kabinetinin iclasında demişəm, müvafiq göstərişlər verilibdir. İndi deyə bilərəm ki, ölkəmizin bütün yerlərində bu məsələ ilə bağlı ciddi proseslər gedir. Biz ilkin müsbət nəticələri görürük və elə etməliyik ki, bu nəticələr daha da gözəgörünən, daha da təsirli olsun. Bu proses birillik, ya ikiillik proses deyil və bu, kampaniya deyil, bizim şüurlu seçimidir. Əgər biz doğrudan da Azərbaycanı müasir ölkə kimi görmək istəyiriksə və bütün sahələrdə inkişafı görmək istəyiriksə, xoşagəlməz hallara qarşı mütləq ciddi mübarizə aparmalıyıq. Korrupsiya və rüşvətxorluq böyük bəladır, böyük yaradır və bizim üçün böyük ləkədir. Elə etməliyik ki, bütün sahələrdə şəffaflıq təmin edilsin. Burada, əlbəttə ki, həm inzibati tədbirlər görülür və görülməkdir. Cəza tədbirləri görülür və görülməkdir. Eyni zamanda, biz struktur islahatlarını elə aparmalıyıq ki, korrupsiya, rüşvətxorluq tamamilə aradan götürülsün. Son müddət ərzində mənim tərəfimdən imzalanmış sərəncamlar bu məqsədi güdür. Yəni biz struktur islahatlarından, institusional metodlardan korrupsiyaya, rüşvətxorluğa qarşı mübarizəni gücləndirmək üçün istifadə etməliyik. Ancaq əlbəttə ki, təkcə struktur islahatları aparmaqla biz istədiyimiz nəticəyə nail ola bilməyəcəyik. Ona görə bütün dövlət qurumları, bütün dövlət şirkətləri, yerli icra orqanları, mərkəzi icra orqanları bilməlidir ki, hər bir məmur öz işində elə işləməlidir ki, həmişə üzuağ olsun, alnaçıq olsun.

Mən yenə də demək istəyirəm ki, biz bu xoşagəlməz hallara qarşı ciddi mübarizənin birinci nəticələrini artıq görürük və ümid edirəm ki, yaxın zamanlarda daha da böyük nəticələri görəcəyik. Mən bir daha Azərbaycan ictimaiyyətinə müraciət etmək istəyirəm. Bir dəfə artıq müraciət etmişəm və bu müraciətin çox yaxşı nəticəsi

olmuşdur. Mənə, Prezident Administrasiyasına bütün bölgələrdən məktublar gəlir - həm təşəkkür məktubları, həm də şikayət məktubları. Bu canlı bağlantı həmişə olub və olacaqdır. Biz hamımız çalışmalıyıq ki, Azərbaycan müasir dövlətə çevrilsin, ölkəmizə yaraşmayan, ölkəmizi geriye aparan, onun inkişafını əngəlləyən xoşagəlməz hallar Azərbaycanda olmasın. Bizim gözəl imkanlarımız, gözəl perspektivlərimiz var - güclü dövlət, güclü iqtisadiyyat, güclü sosial siyasət, infrastruktur layihələri. Azərbaycanın iqtisadi inkişafı bu günə qədər dünyada heç bir başqa ölkədə təkrarlanmayıbdır. Qısa müddət ərzində, 7 ildə iqtisadiyyat 2,8 dəfə artmışdır. Yoxsulluğun səviyyəsi 4,5 dəfə azalmış, 900 min iş yeri açılmışdır. Hər yerdə quruculuq, abadlıq, tikinti işləri gedir, Azərbaycan vətəndaşları sabitlik, təhlükəsizlik şəraitində yaşayırlar. Ən yaxşı kriminogen vəziyyət bizdədir. Azərbaycanda, 9 milyon əhalisi olan ölkədə gündə 30-35 cinayət baş verir. Bu, başqa ölkələrlə müqayisədə bir neçə dəfə azdır. Yəni təhlükəsizlik, sabitlik, rifahın yaxşılaşması var. Bununla bərabər, bizim cəmiyyətimizi içəridən sarsıdan xoşagəlməz hallar, rüşvətxorluq, əsassız tələblər var, bəzi hallarda insanları incidirlər, insanlara qarşı reketlik edirlər, əsassız tələblər irəli sürürlər. Axı, olmaz belə! Biz çalışırıq ki, insanlar yaxşı yaşasınlar. Biz Azərbaycanda 500 mindən artıq insana dövlət tərəfindən sosial yardım edirik. Yüz mindən artıq ailə hər ay dövlətdən 106 manat pul alır. Kimin imkanı yoxdursa, bu pulu ona veririk, o, yaşamalıdır. Hamı yaşamalıdır, yaxşı yaşamalıdır. Düzdür bu, insandan asılıdır. Azərbaycanda bütün imkanlar var. Kimin bacarığı var, biliyi var, imkanı var, daha da yaxşı yaşayır. Bu, hər yerdə belədir. Artıq bu məsələlərlə bağlı çox ciddi işlər gedir və gedəcəkdir. Hamı bunu bilməli və özü üçün nəticə çıxarmalıdır.

Bu il Azərbaycanda “Turizm ili” elan olunmuşdur. Təkcə Bakıda 5 beşulduzlu mehmanxana açılacaqdır. Bu yaxınlarda mən Naftalan şəhərində iki gözəl müasir mehmanxananın açılışında iştirak etmişdim. İki gün bundan əvvəl Qusar rayonunda Şahdağ Qış-Yay Turizm Mərkəzinin tikintisi ilə tanış oldum. Orada da gözəl mehmanxanalar tikilir. Turizmin inkişafı üçün bizdə çox gözəl şərait var, gözəl imkanlar var. Hər bir bölgədə müasir hotellər, turizm kompleksləri tikilməlidir və tikilir. Hesab edirəm ki, 2011-ci ildə bu işlər çox sürətlə gedəcəkdir. Beləliklə, həm ölkə vətəndaşları, həm xaricdən gələn qonaqlar gözəl, çox yüksək səviyyəli xidmətlə təmin olunacaqlar.

Ölkəmizdə sənayeləşmə siyasəti aparılır və sənaye istehsalının inkişafı üçün əlavə tədbirlər görülməlidir. Ənənəvi olaraq, Azərbaycanın bir neçə sənaye mərkəzi olmuşdur. Hazırda o mərkəzlərdə yeni sənaye müəssisələri yaradılır və biz Azərbaycanda bir neçə şəhəri məhz güclü sənaye mərkəzlərinə çevirməliyik. İlk növbədə, mən Sumqayıtı nəzərdə tuturam. Sumqayıt vaxtilə neft kimyası sənayesi mərkəzi kimi yaradılmışdır. İndi neft kimyası sənayesi canlanır və orada işlər düzəlir, islahatlar aparılır. Bununla bərabər, Sumqayıt müasir sənaye şəhərinə çevrilir. Sumqayıt texnologiya parkı, digər müəssisələr tikilir. Ona görə Sumqayıt yeni, müasir sənaye şəhəri kimi formalaşır. Orada böyük torpaq sahələri var. Vaxtilə tikilmiş və indi işləməyən zavodlar var, peşəkar işçi qüvvəsi, dəmir yolu var, Bakıya yaxındır. Yəni Sumqayıt ölkəmizin sənaye mərkəzlərindən biri kimi inkişaf etməlidir.

Eyni zamanda, Gəncə şəhəri də sənaye mərkəzi kimi inkişaf etməlidir. Bakı şəhərinin Qaradağ rayonunda da müasir sənaye mərkəzi yaradılmalıdır. Şübhəsiz digər şəhərlərdə də sənaye istehsalı yaradılmalıdır və yaradılır. Amma mənə, əsas bu üç mərkəz yaradılmalıdır və biz bu məsələyə planlı və kompleks şəkildə yanaşmalıyıq.

Bu il “Turizm ili” elan edilib, amma o demək deyil ki, “Ekologiya ili” başa çatıbdır. “Ekologiya ili” hər il olmalıdır. Keçən il böyük işlər görüldü - ağaclar əkilib, neftlə çirklənmiş gölməçələr təmizlənilib, içməli su layihələri icra edilmişdir. Baxmayaraq ki, bu il “Turizm ili”dir, ancaq “Ekologiya ili” bu il də davam etdirilməli və bütün yerli icra orqanları keçən il işlədikləri kimi, bu il də işləməlidirlər. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan ictimaiyyəti də bu məsələyə çox böyük həvəslə yanaşmışdır, bu iş davam etdiriləcəkdir.

Bir sözlə, görüləsi işlər çoxdur, proqramlar icra edilir. Ən əsası ondan ibarətdir ki, biz öz işimizi proqramlar əsasında qururuq. Hər bir sahə üçün, hər bir bölgə üçün, hər bir rayon üçün konkret proqramlar var və icra olunur. Biz vaxtaşırı belə geniş tərkibdə görüşürük, yaxud da ki, mən bölgələrdə olarkən görüşürük, məsələləri müzakirə edirik. Bu, daimi və canlı prosesdir və bizə imkan verir ki, məsələləri həll edək, problemləri araşdıraraq, aydınlaşdıraraq, təhlil edək, onların həlli yollarını müəyyən edək, maliyyə resurslarını, texniki imkanları, peşəkar kadrları cəlb edək və məqsədə çatmaq üçün bütün lazımi addımları ataq.

Mən şübhə etmirəm ki, bu gözəl meyillər növbəti illərdə Azərbaycanda daha da güclənəcək, ölkəmiz güclənəcək, möhkəmlənəcək, Azərbaycan xalqı isə ildən-ilə daha da yaxşı yaşayacaqdır.

Sağ olun.

Xalq qəzeti.-2011.- 2 mart.-№ 48.-S.1-4.

**Regionların 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrasının
üçüncü ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir
Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev konfransda iştirak etmişdir
(28 fevral 2012-ci il)**

Bakı, 28 fevral (AzərTAc). Fevralın 28-də “Baku Expo” Mərkəzində “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrasının üçüncü ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev konfransda iştirak etmişdir.

Mərkəzdə Dövlət Proqramın üçüncü ilinin yekunları ilə bağlı təqdimat olmuşdur. Təqdimatda ölkəmizin son illərdə sosial-iqtisadi inkişaf sahəsində əldə etdiyi uğurlar əksini tapmışdır.

2011-ci ildə ölkəmizdə həyata keçirilən sosial müdafiə tədbirləri, o cümlədən tikilən və əsaslı təmir olunan təhsil və səhiyyə müəssisələri və digər sosial obyektlər barədə ətraflı məlumatların yer aldığı təqdimatda əhalinin elektrik enerjisi və təbii qazla təchizatının yaxşılaşdırılması, yol-nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi istiqamətində görülən işlər müxtəlif cədvəl və diaqramlarla diqqətə çatdırılmışdır.

Təqdimatda Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə ölkəmizdə inşa olunan təhsil və səhiyyə müəssisələri haqqında da göstəricilər ətraflı şəkildə əks olunmuşdur.

Naxçıvan Muxtar Respublikasına həsr olunan bölmədə ötən il muxtar respublikada sosial-iqtisadi sahədə əldə edilən uğurlardan söhbət açılır.

Sahibkarlığın inkişafına həsr olunan stendlərdə ümumi daxili məhsulun artımında, müxtəlif istehsal və xidmət sahələrində özəl bölmənin payı barədə statistik rəqəmlər yerləşdirilmişdir.

Təqdimatda ölkəmizdə və beynəlxalq səviyyədə keçirilən yarışlarda idmançılarımızın qazandığı uğurlar, yeni idman komplekslərinin tikintisi, ümumiyyətlə idmanın inkişafına olan dövlət qayğısı barədə məlumat verilir.

Ekoloji məsələlərə həsr olunan bölmədə isə Azərbaycanda həyata keçirilən meşə-bərpa və digər ekoloji tədbirlər barədə məlumatlar əksini tapmışdır.

İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının iqtisadiyyatın mühüm sahələrindən birinə çevrilməsi bu mövzuya həsr olunan təqdimatda statistik rəqəmlər və diaqramlarla nümayiş etdirilmişdir.

Ötən il Azərbaycanın “Eurovision-2011” müsabiqəsində qələbəsinə həsr olunan xüsusi guşənin yaradıldığı təqdimatda ölkəmizin turizm potensialının inkişafı sahəsində görülən işlər də əksini tapmışdır.

Prezident İlham Əliyev konfransda giriş nitqi söyləmişdir.

**Prezident İlham Əliyevin
giriş nitqi**

- Ölkəmizin uğurlu inkişafı artıq reallıqdır. Bunu Azərbaycan əhalisi bilir və görür. Dünya ictimaiyyəti də Azərbaycanın uğurları haqqında kifayət qədər dolğun məlumat əldə edir. Uğurlarımızın təməlinə düşünülmüş siyasət, ölkəmizdə mövcud olan ictimai-siyasi sabitlik və uğurlu iqtisadi islahatlar dayanır.

İctimai-siyasi sabitlik Azərbaycanda 1990-cı illərdə təmin edilmişdir. 1990-cı illərin əvvəllərində ölkəmizdə hökm sürən kaos, anarxiya ölkəmizi uçuruma aparırdı. Ölkəmiz üçün həlledici illərdə bütün xoşagəlməz hallara ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında son qoyuldu və Azərbaycanın uğurlu inkişafı təmin edildi. Məhz o illərdə yaradılmış və bu gün daha da möhkəmlənən ictimai-siyasi sabitlik ölkəmizə investisiyaların gətirilməsinə şərait yaratmışdır və ölkəmizin uğurlu inkişafına imkan vermişdir. Eyni zamanda, bizim əsas iqtisadi islahatlarımız da 1990-cı illərin ortalarında başlamışdır. Bu gün bu islahatlar davam edir və keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoyur.

Ölkəmizin müasir inkişaf dövrü də çox uğurludur. İnkişafımızın təməlinə, bir daha demək istəyirəm ki, siyasətimiz dayanır. Ölkəmizdə siyasət həm ictimai, həm də iqtisadi sahədə bir məqsədi güdür: Azərbaycan xalqının maraqlarını təmin etmək, ölkəmizi gücləndirmək, regionda mövqelərimizi möhkəmləndirmək! Bizim əsas istiqamətimiz bundan ibarətdir.

Müasir dövrdə ölkəmizin sürətli inkişafına nail olmaq üçün kifayət qədər geniş proqramlar icra edilir. Bu proqramların içində əlbəttə ki, ən önəmlisi və ən vacibi 2004-cü ildə qəbul edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramıdır. Bu proqramın qəbul edilməsindən sonra ölkəmizin bölgələri çox sürətlə inkişaf etməyə başlamışdır.

Proqramın qəbul edilməsi 2004-cü ilə təsadüf edir. Ancaq Proqram haqqında mən ondan əvvəlki illərdə də fikirləşirdim və 2003-cü ilin prezident seçkiləri ərəfəsində bildirmişdim ki, əgər xalq mənə etimad göstərsə qəbul edilmiş proqramlar nəticəsində beş il ərzində - yəni, 2008-ci ilə qədər ölkəmizdə 600 minə qədər yeni iş yeri açılacaqdır. O vaxt bəziləri bu rəqəmlərə inanmırdı, bəziləri buna şübhə ilə yanaşırdı. Ancaq mən bilirdim ki, bunu etmək mümkündür. Çox şadam ki, qısa müddət ərzində - yəni, ondan da az dövrə, təxminən dörd il ərzində 600 min yeni iş yeri yaradılmışdır. Bütövlükdə 2004-2008-ci illərdə ölkəmizdə 760 min yeni iş yeri açılmışdır ki, bu da həm işsizliyin aradan qaldırılması, həm də yoxsulluğun aşağı salınması üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Beləliklə, 2004-cü ildə qəbul edilmiş Proqram bizim bütün iqtisadi inkişafımıza təkan vermişdir.

Əlbəttə, iqtisadiyyatımızın böyük hissəsi neft-qaz sektorunda formalaşır. Ancaq neft-qaz sektorunda böyük sayda iş yerlərinin yaradılması mümkün deyildir. Ona görə bizim əsas istiqamətimiz qeyri-neft sektoruna yönəldilmişdir. Bu sektorun inkişafı həm ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsinə, həm də işsizliyin aradan qaldırılmasına yönəldilməli idi və belə də oldu.

Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, bəzi hallarda bizim uğurlu iqtisadi inkişafımızı yalnız neft-qaz amili ilə bağlayırlar. Əlbəttə ki, neft-az amili mühüm rol oynayır və bundan sonra da oynayacaqdır. Ancaq demək istəyirəm ki, bizim əsas neft ixrac kəmərimiz - Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri yalnız 2006-cı ilin yayında istifadəyə verilmişdir. Proqram isə 2004-cü ildə qəbul edilmişdir. Qəbul edildikdən dərhal sonra Proqram icra edilməyə başlanmışdır.

Bir sözlə, keçən dövr haqqında kifayət qədər məlumat vardır və bir də görülməli bütün bu işlər göz qabağındadır. 2009-cu ilin əvvəlində Proqramın yeni dövrü başlamışdır. Artıq o proqram Dövlət İnkişaf Proqramı adlandırıldı. Ancaq bu Proqramın əsas istiqaməti yenə bölgələrin inkişafına yönəldilmişdir. Artıq üç ildir ki, ikinci Dövlət Proqramı icra edilir. Deyə bilərəm ki, bütün vəzifələr artıqlaması ilə icra edilir. Birinci Proqrama gəldikdə, orada nəzərdə tutulmuş məsələlər, təbii ki, öz həllini tapmışdır. Onda əlavə tədbirlər də görülmüşdür. İndi də məhz belə mənzərə müşahidə olunur. Biz bu Proqramı daha da böyük həcmdə icra edirik və beləliklə, inkişafımıza davam edirik.

Birinci mərhələdə əsas istiqamət biznes imkanlarının genişlənməsinə, sənaye potensialının formalaşmasına yönəldilmişdi. Bu məqsədlə ilk növbədə elektrik enerjisi məsələləri öz həllini tapmalı idi. Ona görə biz bu məsələni prioritet kimi nəzərə almışdıq və qısa müddət ərzində enerji təhlükəsizliyimizi təmin edə bilmişdik. Çünki əvvəlki dövrdə bizdə istehsal olunan elektrik enerjisi tələbatımızı ödəmirdi. İndi biz elə güclü sistem yaratmışıq ki, nəinki öz tələbatımızı ödəyirik, eyni zamanda, bütün qonşu ölkələrə elektrik enerjisini ixrac edirik.

Ondan sonrakı mərhələdə infrastruktur layihələrinin icrası prosesi başlamışdır. Bu da çox geniş bir istiqamətdir. Biz infrastruktur deyəndə hər şeyi nəzərdə tuturuq. Həm yollar, həm elektrik enerjisi, qazlaşdırma, su ilə təchizat, sosial infrastruktur məsələləri də çox vacibdir. Proqramımızda yəni, indiki proqramda bütün bu məsələlər öz əksini tapır. Burada əlbəttə ki, istiqamətlərin biri infrastruktur layihələri ilə bağlıdır. Biz bu sahəni dövlət tərəfindən qoyulan vəsait hesabına inkişaf etdirə bilmişik. Digər istiqamət sosial infrastruktur ilə bağlıdır. Birinci Proqram qəbul olunandan sonra ölkəmizdə 2300-dən çox yeni məktəb tikilmişdir. Keçən il 200-dən çox məktəb tikilmiş və təmir edilmişdir. Bu il isə 400-dən çox məktəb tikiləcək və əsaslı təmir ediləcəkdir. Səhiyyə infrastrukturunun yaradılması böyük əhəmiyyətə malik olan bir məsələdir. Azərbaycanda 400-dən artıq müasir tibb ocağı yaradılmışdır. Magistral yolların inkişafı böyük əhəmiyyətə malik idi. Çünki yollarımız çox bərbad vəziyyətdə idi. Yol olmadan inkişaf ola bilməz. Heç bir müəssisə, heç bir turizm obyekti tikilə bilməz. Biznesin inkişafı üçün yol, elektrik enerjisi əsasdır. İnsanların rahat yaşaması üçün isə sosial infrastrukturun yaradılması prosesi sürətlə gedir və hazırda biz bu layihələri daha da sürətlə inkişaf etdiririk. Hazırda böyük sukanalizasiya layihələri icra olunur ki, bu, bütün ölkəmizi əhatə edir. Bu layihə sırf sosialyönümlüdür. Əgər elektrik enerjisinin təchizatı ilə bağlı verilən göstərişlər həm sosialyönümlü, həm biznesyönümlüdirsə, su layihələri sırf sosial mənə daşıyır. İndi imkanımız var ki, sosial infrastrukturun yaradılmasına daha da böyük həcmdə vəsait qoyaq. Əlbəttə, bu imkanları biz özümüz əldə etmişik.

Dünyada neftlə zəngin olan kifayət qədər çox ölkələr vardır. Bizdən qat-qat çox neft, qaz hasil edən, ixrac edən ölkələr vardır. Ancaq heç də hər bir ölkədə iqtisadi inkişaf bizdəki kimi sürətlə deyildir. Ona görə, mən bir daha demək istəyirəm ki, uğurlarımızın təməlinə düşülmüş iqtisadi siyasətdir, iqtisadi islahatlardır. Bu islahatlar dünya birliyi tərəfindən qiymətləndirilir. Dünyanın aparıcı iqtisadi qurumları Azərbaycanda gedən prosesləri dəstəkləyir, qiymətləndirir və bəzi hallarda bizdə gedən prosesləri heyranlıqla müşahidə edir. Böyük reyting agentlikləri inkişaf etmiş ölkələrin kredit reytinglərini aşağı salırlar, Azərbaycanın kredit reytinglərini qaldırırlar. Böhranlı illərdə ən aparıcı beynəlxalq maliyyə qurumları Azərbaycanda gedən islahatları yüksək qiymətləndirirlər. Yəni, bu da çox vacibdir. Əlbəttə, bizim üçün ən vacib olan məsələ odur ki, bildiyimizi edək,

iqtisadi inkişafımızı, insanların yaxşı yaşamasını təmin edək. Ancaq görəndə ki, uğurlarımız mötəbər beynəlxalq qurumlar tərəfindən qeyd edilir, əlbəttə ki, bu, bizi daha da sevindirir.

2011-ci il də ölkəmizin inkişafı üçün uğurlu il olmuşdur. 2011-ci ilin xüsusiyyətlərindən biri də ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda qeyri-neft sektoru sürətlə artmışdır. Əgər ümumi iqtisadi inkişaf təqribən 1 faiz ətrafında, bəlkə ondan da az idi, qeyri-neft iqtisadiyyatımızın inkişafı isə 10 faizdən çox olmuşdur. Bax, budur bizim vaxtilə qəbul etdiyimiz proqramların nəticəsi. Bizim məqsədimiz məhz bundan ibarətdir. Qeyri-neft sektorunun, qeyri-neft sənayesinin inkişafı. İndi bu ilin birinci ayının yekunları da onu göstərir - qeyri-neft sənayesi 10 faizdən çox artmışdır. Çox güclü sənayeləşmə prosesi gedir. Mən bu məsələ ilə bağlı bir neçə il əvvəl danışmışdım. Demişdim ki, Azərbaycanda sənayeləşmə prosesi sürətlə getməlidir və biz bunu görürük.

Yaradılan və yaradılmaqda olan yeni sənaye müəssisələri bizim uzunmüddətli inkişaf strategiyamızı müəyyən edəcəkdir. Azərbaycan dövləti öz üzərinə düşən bütün vəzifələri icra edir və artıqlaması ilə icra edir. Azərbaycandakı kimi özəl sektora dəstək bəlkə heç bir ölkədə yoxdur. Bu dəstək, ilk növbədə siyasi dəstəkdir.

Sahibkarlarla mənim təkcə Bakıda deyil, bölgələrdə də mütəmadi görüşlərim olur. Mənim iştirakımla bölgələrdə 500-ə qədər sənaye müəssisəsi açılmışdır. Ancaq mənim iştirakım olmadan çoxlu müəssisələr açılmışdır. Bütövlükdə 40 mindən çox yeni müəssisə yaradılmışdır. Müəssisə yaradılması iş yerləridir, maaşdır, yerli istehsalıdır, idxalı əvəzləmək üçün imkanlardır, ölkəmizin inkişafıdır, canlanmasıdır.

Azərbaycan dövləti sahibkarlara siyasi dəstəkdən başqa, iqtisadi dəstək də verir. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə bu günə qədər, əgər 2012-ci ili də nəzərə alsaq, güzəştli şərtlərlə 900 milyon manat kredit verilmişdir. Onların mütləq əksəriyyəti bölgələrə və demək olar ki, hamısı iqtisadiyyatın real sektoruna yönəldilib. Beləliklə, bu kreditlərin hesabına böyük işlər görülür və mən çox şadam ki, sahibkarlar da dövlətin bu dəstəyinə çox böyük məsuliyyətlə yanaşırlar. Kreditlərin hamısı vaxtında qaytarılır və hazırda bu il üçün nəzərdə tutulmuş 200 milyon manat kreditin böyük hissəsini əvvəlki illərdə verilən və qaytarılan kreditlər təşkil edir. Yəni, bu, artıq böyük bir məbləğdir. Əlbəttə ki, sahibkarlara veriləcək kreditlərin həcmi ildən-ilə artacaq və hər bir sahibkara daha da böyük məbləğdə kreditin verilməsi mümkündür.

Uğurlarımızın təməlinə bir daha demək istəyirəm ki, həm iqtisadi siyasət, islahatlar, eyni zamanda, ölkədə mövcud olan ictimai-siyasi sabitlik, icra strukturlarındakı güclü nizam-intizam dayanır. Nizam-intizam olmadan, biz uğurlara nail ola bilməzdik. Mən bütün icra orqanlarının rəhbərlərinə demişdim, bu gün də deyirəm ki, sahibkarlarla bir yerdə olun, onlara kömək edin, onların işinə qarışmayın, onlara maneçilik törətməyin. Ölkəmizin inkişafı sahibkarlığın inkişafından asılıdır. Biz bu istiqaməti seçmişik və bu istiqamət bizə uğurlar gətirir. Ancaq bununla bərabər, indi böhran içində çabalayan inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsini öyrənərək və görərək bir daha yəqin edirik ki, sırf bazar iqtisadiyyatı prinsipləri bəzi hallarda işləmir. Avropada biz nəyi görürük? Dövlət öz üzərinə böyük öhdəliklər götürür. Bankları, böyük müəssisələri müflisləşmədən xilas etmək üçün dövlət tərəfindən vəsait qoyulur. Biz bu siyasəti 2004-cü ildən başlamışıq. Xatırlayıram, o vaxt biz bəzi hallarda daha çox beynəlxalq maliyyə qurumlarının kreditlərindən asılı idik. Bizə məsləhətlər, tövsiyələr verilirdi ki, dövlət bu işlərə qarışmasın, özəl sektor özü inkişaf etsin, dövlət kənarda dayansın. Necə ola bilər? Bu, bizim ölkəmizdir. İstər dövlət, istər özəl şirkət olsun, bu, Azərbaycan şirkətidir. Necə ola bilər ki, biz ona kömək etməyək?! Ona görə bizim dəstəyimiz vacibdir. Həm siyasi sahədə, həm ümumiyyətlə Azərbaycanda hökm sürən gözəl ictimai ab-hava bu dəstəyi gücləndirdi.

Maliyyə dəstəyi, kreditlərin verilməsi və eyni zamanda, xüsusilə kiçik sahibkarlar üçün biznes planların hazırlanması da artıq dövlət işi olmuşdur. İqtisadi İnkişaf Nazirliyi çox dəqiq tövsiyə planları hazırlamışdır. Onlar sahibkarların imkanları ilə bağlı olan planlardır. Kimin nəyə imkanı çatır, o həcmdə də özü üçün biznes qura bilər. Yəni, biz buna da razıyıq, təki inkişaf olsun. Eyni zamanda, sahibkarlar yaxşı bilirlər ki, nə qədər güzəştlər verilir. Sahibkarlar kənd təsərrüfatında bütün vergilərdən, - torpaq vergisi istisna olmaqla, - azaddırlar.

Bu qərar 1990-cı illərdə o vaxt kənd təsərrüfatını stimullaşdırmaq üçün verilmişdi. İndi kənd təsərrüfatını stimullaşdırmaq üçün o qədər də böyük ehtiyac yoxdur. Ancaq bu qərar qüvvədədir, biz onu ləğv etmirik ki, sahibkarlara kömək edək.

Gübrələr, yanacaq güzəştli şərtlərlə verilir. Hər hektar taxıl əkini üçün vəsait verilir. Yəni, biz bunu edirik və etməliyik. Sahibkarlar da öz tərəfindən öz işi ilə həm özlərinə, həm də dövlətə qulluq etməlidirlər. Mənim sahibkarlardan tələblərim bundan ibarətdir ki, yaşıdıqları bölgələrdə və fəaliyyət göstərdikləri sahələrdə yaxşı işləsinlər, vergiləri vaxtında versinlər. Dövlət qarşısında onların heç bir borcu olmasın. İş yerləri yaratsınlar, bizneslərini daha da genişləndirsinlər, daha da yaxşı yaşasınlar, daha da zəngin olsunlar. Mən hesab edirəm ki, bu fikirlə sahibkarların fikirləri arasında heç bir fərq ola bilməz.

Əlbəttə ki, sahibkarlar müxtəlif sosial layihələrə qoşulduqda bu, mənim onlara, necə deyirlər, münasibətimi daha da yaxşılaşdırır. Mən deyə bilərəm ki, son illərdə sahibkarlar bu sahədə də məsuliyyət göstərirlər və sosialyönümlü layihələri icra edirlər. Bölgələrdə, xüsusilə məktəb tikintisinə, sosialyönümlü tədbirlərə, yardımlar edirlər. Mən bunu dəstəkləyirəm. Ancaq yenə də demək istəyirəm ki, belə bir tələb sahibkarlar qarşısında qoyulmur. Bu, könüllü məsələdir. Etsələr, sağ olsunlar. Etməsələr, edənlərə baxıb onlar da çalışsınlar, bu işlərə öz dəstəklərini versinlər...

Azərbaycan dövləti bundan sonra da ölkəmizin hərtərəfli inkişafı üçün əlindən gələni edəcəkdir. Bizim düşünülmüş proqramımız, siyasətimiz vardır. 2013-cü ilə qədər ikinci Dövlət Proqramı icra ediləcəkdir. Mən əminəm ki, 2009-cu ildə qəbul edilmiş Proqram artıqlaması ilə icra ediləcəkdir. Beləliklə, 2013-cü ilin sonuna qədər ölkəmizdə əsas infrastruktur məsələləri öz həllini tapmalıdır və tapacaq. Çünki icrası davam edən və bitmək üzrə olan böyük infrastruktur layihələri artıq bu inamı yaradır. Əlbəttə, mən hesab edirəm ki, gələcək 2 il ərzində biz hamımız çox fəal işləməliyik ki, Dövlət Proqramını vaxtından əvvəl və böyük həcmdə icra edək, ölkəmizin uğurlu inkişafını təmin edək.

Azərbaycana böyük həcmdə investisiya qoyulur. Bu, çox müsbət haldır. Biz xarici investisiyaları alqışlayırıq. Bizim uğurlu iqtisadi inkişafımız məhz xaricdən gələn investisiyalar hesabına başlamışdır. "Əsrin kontraktı"nın imzalanması Azərbaycanı dünyaya tanıtdırdı və birinci dövrdə əlbəttə ki, xarici şirkətlər qeyri-neft sektoruna vəsait qoymaq istəmirdilər. Onları məcbur etmək də mümkün deyildi. Ancaq biz neftin satışından əldə edilən gəlirləri qeyri-neft sektoruna istiqamətləndirdik və beləliklə, dövlət investisiya yükünü öz üzərinə götürmüşdür. Əgər neft-qaz sektorunda bu vaxta qədər əsas investisiyalar xaricdən gəlirdisə, - halbuki indi bu balans da dəyişilir, - qeyri-neft sektorunda əsas yük Azərbaycan dövlətinin üzərindədir. Keçən il ölkəmizə 20 milyard dollardan çox investisiya qoyulmuşdur və onlardan 13 milyardı daxili investisiyalardır. Builki Dövlət İnvestisiya Proqramı da çox böyükdür. Ümumiyyətlə, ancaq dövlət xətti ilə bu il ölkə iqtisadiyyatına 7 milyard manat investisiya qoyulduğu gözlənilir. Onlardan 5,7 milyard manatı Dövlət İnvestisiya Proqramı, yəni büdcə hesabına 1,3 milyard dövlət zəmanətli kreditlər hesabına qoyulacaqdır. Bu, çox böyük məbləğdir. Bu məbləğ bizə imkan verəcək ki, 2012-ci ildə iqtisadi inkişafımızı, xüsusilə qeyri-neft sektorunun inkişafını yüksək templərlə təmin edə və daha da böyük işlər görə bilək. Mən ümid edirəm ki, bu il özəl sektorda təxminən o səviyyədə sərmayə qoyulmalıdır.

Bunun üçün imkanlar vardır. İcrada olan və yeni başlayan layihələr belə imkanları yaradır. Mən hesab edirəm ki, bu il də ölkə iqtisadiyyatına qoyulacaq investisiya 20 milyard dollardan aşağı olmamalıdır. Beləliklə, biz bu investisiyaların nəticəsində ölkəmizin hərtərəfli inkişafını daha da sürətlə təmin edəcəyik. Proqramın icrası və əslində ölkəmizin inkişafı daha da uğurlu olacaqdır.

Bir daha demək istəyirəm ki, bütövlükdə ölkə qarşısında iqtisadi sahədə mən heç bir problem görmürəm. Biz dünya maliyyə və iqtisadi böhranı illərində - 2008-2009-cu illərdə də uğurlu inkişafımızı təmin edə bilmişik. Azərbaycan əhalisi demək olar ki, o böhranın fəsadlarını hiss etməmişdir. İndi böhranın ikinci mərhələsi haqqında dünyada müzakirələr gedir. Ancaq Azərbaycanda bu da hiss olunmur. Nəyə görə?! Çünki bizim siyasətimiz düşünülmüş siyasətdir, ağıllı siyasətdir. Biz imkanlarımıza görə öz proqramlarımızı icra edirik. Bizə lazımdır ki, bax belə vəziyyətdə, belə şəraitdə, sakit şəraitdə Azərbaycan inkişaf etsin.

Mən dəfələrlə demişəm, bu gün də demək istəyirəm ki, hədəfimiz inkişaf etmiş ölkələrin sırasına daxil olmaqdır. Əgər bir neçə il bundan əvvəl mən bu sözləri deyəndə ola bilər, bəziləri buna şübhə ilə yanaşırdı. İndi mən əminəm, hamı görür ki, bu, mümkündür. Ölkəmizin siyasi çəkisi artır. Biz dünya işlərində həlledici sözə malik oluruq. Bizi dünya ictimaiyyəti dəstəkləyir. Biz BMT Təhlükəsizlik Şurasına üzv olmuşuq. Regionda imkanlarımız genişlənir. Bizimlə əməkdaşlıq etmək istəyənlərin sayı artır. İndi Azərbaycan investisiyalarını öz ölkələrinə cəlb etmək üçün başqa ölkələrdə müəyyən dərəcədə işlər gedir. Biz indi öz sərmayəmizlə, öz şirkətlərimizlə xarici bazarlara çıxırıq. Bu barədə hələ mən danışacağam, biz öz şirkətlərimizi nəinki Azərbaycanda, xaricdə də dəstəkləməliyik. Bizim Dövlət Neft Şirkəti beynəlxalq enerji şirkətinə, böyük nüfuzə, böyük biznes imkanlarına malik olan şirkətə çevrilibdir. Avropada, başqa qitələrdə SOCAR-ın fəaliyyət dairəsi genişlənir. Bəzi ölkələrin yanacaq balansında Azərbaycanın rolu 20–30 faizə çatıb. Biz enerji təhlükəsizliyi məsələlərini uğurla həll edirik. Bugünkü toplantı əlbəttə ki, qeyri-neft sektorunun inkişafına həsr edilib. Ancaq biz yaxşı bilirik ki, əgər enerji siyasətində hər hansı birimiz səhv buraxsaydıq, bugünkü uğurlardan danışmaq mümkün olmazdı.

Bizim enerji siyasətimiz qüsursuzdur. Neft strategiyamızın təməlini ulu öndər 1990-cı illərin əvvəllərində qoymuşdur və bu strategiya davam edir. Əlbəttə ki, indi yeni məsələlər, yeni çağırışlar ortaya çıxır. Azərbaycan həm neft, həm qaz ixrac edən ölkəyə çevrilir və dünya üçün qaz ixrac edən ölkə kimi bəlkə daha da önəmlidir.

Biz bu məsuliyyətə hazırıq. Biz ölkə daxilində və bizim strateji tərəfdaşlarımızla birlikdə elə təşəbbüslər irəli sürürük ki, bu təşəbbüslər yalnız və yalnız Azərbaycana uğur gətirəcəkdir. Biz heç bir mövqeyimizi əldən verməmişik, əksinə mövqələrimizi möhkəmləndirə, iradəmizi müdafiə edə bilmişik.

Bu gün Azərbaycanın qaz resursları Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün vacib rol oynayır. Gələcək illərdə bu rol daha da artacaqdır. Biz bunu bilirik. Onu da bilirik ki, qaz bərpa olunan enerji növü deyildir. Avropanı qazla təchiz edən bəzi ölkələrin qaz ehtiyatları tükənir. Avropada qaza tələbat getdikcə artacaqdır. Bunu da biz bilirik ki, nə dərəcədə artacaqdır. Nəzərə alsaq ki, Yaponiyada baş vermiş dəhşətli qəza nəticəsində bəzi Avropa ölkələrində nüvə enerjisinə qadağa qoyulur, qaza olan tələbat daha da artacaqdır. Belə olan halda, Azərbaycan qazına tələbat daha da böyük dərəcədə artacaqdır.

Bizim enerji siyasətimiz ondan ibarətdir ki, çoxşaxəli ixrac imkanları yaradaq və əslində yaratmışıq. Bizim dörd qaz kəmərimiz vardır. Hazırda əksər qonşulara Azərbaycan qazı nəql edilir. Gələcəkdə daha da böyük həcmdə nəql olunacaqdır. Bu sahədə əlbəttə ki, biz qazın sahibi və ixracatçısı kimi öz siyasətimizi müdafiə edirik. Bizim siyasətimiz istehlakçıların maraqlarına da uyğundur.

Biz indi böyük transmilli layihələr üzərində işləyirik. Bu layihələr həyata keçirilərsə ölkəmizin uzunmüddətli uğurlu inkişafı təmin ediləcəkdir. Onsuz da təmin ediləcəkdir, amma bu layihələrlə Azərbaycan daha da güclü dövlətə çevriləcəkdir. Azərbaycanın sözü daha da əhəmiyyətli olacaqdır. Həm regionda, həm dünyada mövqələrimiz daha da təsirli olacaqdır. Mən bunu istəyirəm. Biz güclü dövlət yaradıırıq. Güclü iqtisadiyyat və güclü siyasət əsasında güclü dövlət yaradıırıq.

Bizim iqtisadi potensialımız, şaxələndirilmiş iqtisadiyyat, neft-qaz amili, tranzit imkanlarımız, - hansı ki, biz özümüz yaratmışıq, - çox böyük dəyərlərdir. Biz, yenə də deyirəm ki, öz gücümüzü bilirik. Sadəcə olaraq, bəzi hallarda bunu göstərmək istəmirik. Amma lazım gəldikdə göstəririk. Biz özümüzə çox arxayınıq. Azərbaycanın güclü olması, mən hesab edirəm ki, bölgə üçün, dünya üçün çox vacib olan məsələdir. Çünki bizim siyasətimiz xoşniyyətli, bizim siyasətimiz əməkdaşlığa yönəldilibdir. Bizim enerji siyasətimiz də düşmənçiliyə yox, dostluğa yönəldilibdir. Biz enerji siyasətində də bir çox hallarda dostlarımıza kömək göstəririk. Çünki əvvəla, buna onların ehtiyacı vardır. İkincisi, ona görə ki, bizim fəlsəfəmiz belədir. Üçüncüsü isə, dostluq münasibətləri bizim biznes maraqlarımızı daha da böyük dərəcədə təmin edəcəkdir. Biz görürük ki, bu gün enerji sahəsində Azərbaycan ilə işləmək istəyənlərin sayı artır. Azərbaycanı, SOCAR-ı özəlləşdirmə layihələrinə dəvət edirlər. Yəni, bizə inanırlar, güvənirlər və bizimlə hesablaşırlar.

Biz bundan sonra da bütün istiqamətlər üzrə müstəqil siyasətimizi davam etdirəcəyik. Azərbaycan bu gün artıq regional müstəvidən çıxıb, dünya müstəvisindədir. Biz artıq “Böyük iyirmilik”in toplantılarında iştirak edirik. Bu yaxınlarda Meksikada keçirilmiş “Böyük iyirmilik”in xarici işlər nazirlərinin yığıncağında bizim xarici işlər naziri iştirak etmişdir. Oraya cəmi 10, yəni “iyirmiliyə” daxil olmayan ölkələr dəvət edilmişdi. Onlardan biri Azərbaycan idi. Reallıq bundan ibarətdir.

Ölkəmizi daha da sürətlə inkişaf etdirmək üçün, mən bir daha qayıdıram bizim əsas mövzumuza. Biznes şəraitinin yaxşılaşdırılması davam etdirilməlidir, sahibkarlığa daha da yaxşı şərait yaradılmalıdır. Dövlət öz üzərinə düşən vəzifəni icra edir. Eyni zamanda, ölkədə hələ də mövcud olan xoşagəlməz hallara qarşı ciddi mübarizə aparılır. Korrupsiyaya, rüşvətxorluğa qarşı mübarizə bir gün də dayanmır. Bu mübarizənin artıq yaxşı nəticələri var, daha da yaxşı nəticələri olacaqdır. Biz bu böyük bəlanı ölkəmizdən yığışdırmalıyıq, təmizləməliyik. Elə etməliyik ki, Azərbaycan hər sahədə - həm siyasi, həm iqtisadi, həm korrupsiyaya, rüşvətxorluğa qarşı mübarizə sahəsində nümunə olsun və olacaqdır.

Beləliklə, bugünkü toplantının keçirilməsi, mən hesab edirəm ki, proqramın icrasına yeni təkan verəcəkdir. Bugünkü iclasda həm sahibkarlar, həm yerli icra orqanlarının rəhbərləri iştirak edirlər. Bu format artıq ənənəvi xarakter daşıyır. Bu gün aparılan müzakirələr və bundan sonra veriləcək qərarlar 2012-ci ildə Dövlət Proqramının icrası üçün yeni imkanlar yaradacaqdır.

X X X

Sonra iqtisadi inkişaf naziri Şahin MUSTAFAYEV çıxış edərək dedi:

-Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən iqtisadi siyasətin prioritet istiqamətləri olan qeyri-neft sektorunun inkişafının sürətləndirilməsi, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinin təmin olunması, regionların tarazlı inkişafı, əlverişli biznes və investisiya mühitinin formalaşdırılması və əhalinin rifahının daha da yüksəlməsi nəticəsində ölkənin davamlı sosial-iqtisadi tərəqqisinə nail olunmuş və əvvəlki illərdə olduğu kimi, 2011-ci ildə də inkişaf davam etmişdir.

“Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrası ölkə iqtisadiyyatının dinamik inkişafında müstəsna rol oynamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti proqramın icrasını və regionların inkişafını həmişə olduğu kimi diqqət mərkəzində saxlamış, 34 rayon və şəhərdə 300-ə yaxın müxtəlif təyinatlı infrastruktur obyektlərinin və yeni müəssisələrin açılış və təməlqoyma mərasimlərində iştirak etmiş, istehsal təyinatlı müəssisələrin fəaliyyəti ilə tanış olmuşdur.

Yerlərdə ictimaiyyətin nümayəndələri ilə keçirilmiş görüşlərdə qaldırılmış məsələləri nəzərə alaraq, müvafiq rayonların inkişafı ilə bağlı tədbirlərə 140 milyon manat əlavə vəsaitin ayrılması barədə Azərbaycan Prezidenti 40 Sərəncam imzalamış, müvafiq tapşırıq və tövsiyələrini vermişdir.

Ölkənin sosial-iqtisadi inkişafı sahəsində həyata keçirilmiş məqsədyönlü siyasət nəticəsində 2011-ci ildə 72 min 400-ü daimi olmaqla, 94 min yeni iş yeri və 5 mindən çox müəssisə açılmışdır. Ümumilikdə, 2009-cu ildən ötən müddət ərzində Dövlət Proqramının icrası nəticəsində ölkə üzrə 14,7 min müəssisə fəaliyyətə başlamış və 241 min yeni iş yeri yaradılmışdır ki, bunun 180 mini daimidir. Yoxsulluğun səviyyəsi 7,6 faizə enmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident! Ötən il regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının ikinci ilinin yekunları ilə bağlı keçirilmiş konfransda Proqramın icrasına dair verdiyiniz tapşırıqlara uyğun olaraq zəruri tədbirlər görülmüşdür.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının infrastruktur təminatının gücləndirilməsi mühüm istiqamət kimi diqqət mərkəzində saxlanılmış, ötən il regionların inkişafı üçün əsas kapitalla 6 milyard manatdan çox vəsait yönəldilmişdir.

Əhalinin fasiləsiz və keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təmin olunması məqsədi ilə 2011-ci ildə 310 transformator və 25 yarımstansiya quraşdırılıb istifadəyə verilmişdir.

Hazırda ölkədə elektrik enerjisinin 70 faizindən çoxu regionlarda istehsal edilir ki, bu da enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində bölgələrin vacib rol oynadığını göstərir.

Tapşırığınıza əsasən elektrik ötürücü xətlərin çəkilişi və yenilənməsi işi prioritet istiqamət kimi müəyyən edilmiş, ötən il 3 min 700 kilometrə qədər xətt çəkilmiş, bu sahədə müvafiq tədbirlər davam etdirilir. Ölkədə alternativ enerjinin əldə edilməsi istiqamətində görülən işlər çərçivəsində Qobustan rayonunun ərazisində 5 meqavat gücündə hibrid tipli eksperimental poliqonu və tədris mərkəzi istifadəyə verilmiş, külək, günəş və bioqaz stansiyaları ilə təchiz edilmişdir.

Yaşayış məntəqələrinin qazlaşdırılması istiqamətində işlər davam etdirilmiş, 5 min kilometrdən çox qaz kəməri çəkilərək əlavə 148 yaşayış məntəqəsi qazlaşdırılmış, 1537 kilometr qaz kəməri əsaslı təmir edilmişdir. Proqram çərçivəsində 690 kilometrə qədər respublika və yerli əhəmiyyətli avtomobil yolları, o cümlədən 220 kilometr kənd yolları tikilmiş və təmir olunmuş, 25 yeni körpü və tunel inşa edilmişdir. Bundan başqa, Qaxda və Qubada avtovağzal kompleksləri, Qəbələdə müasir beynəlxalq hava limanı istifadəyə verilmişdir.

Ötən il informasiya və rabitə xidmətlərinin yaxşılaşdırılması məqsədilə 60 ATS və 31 poçt şöbəsi istifadəyə verilmiş, kənd yerlərində poçt şöbələrinin sayı 1200-ə çatdırılmışdır. Ölkədə hər 100 nəfərə düşən kompyuterlərin sayı 2009-cu ildəki 12 ədəddən 20 ədədə çatmış, hər 100 nəfərdən 65-i isə internet istifadəçisi olmuşdur. Ölkənin bütün yaşayış məntəqələrinin telefonlaşdırılması başa çatdırılmış, rəqəmsal yayım şəbəkəsinin təşkili ilə bağlı rayonlarda 9 verici stansiya quraşdırılmışdır.

Dövlət Proqramında əhalinin su təchizatının və kanalizasiya xidmətlərinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı nəzərdə tutulmuş işlər 2011-ci ildə də davam etdirilmiş, ölkənin 36 şəhər və rayonunun su təchizatı və kanalizasiya sisteminin yenidən qurulması işlərinə başlanılmışdır.

Kür-Araz çayları ətrafında yaşayan əhalinin ekoloji cəhətdən təmiz içməli su ilə təminatının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə Dövlət Proqramı çərçivəsində ümumilikdə 18 rayonun 188 yaşayış məntəqəsində modul tipli su təmizləyici qurğular quraşdırılmış, nəticədə 340 min nəfərdən artıq əhali içməli su ilə təmin olunmuşdur.

İl ərzində kənd təsərrüfatı torpaqlarında 91 min metr kollektor-drenaj şəbəkələri, 63 min metrdən çox suvarma kanalları tikilmiş və yenidən qurulmuşdur. Bununla yanaşı, 90 min hektara yaxın əkin sahəsinin suvarılmasını yaxşılaşdıracaq Vəlvələçay-Taxtakörpü su kanalının və Şəmkiçay dəryaçasının tikintisi davam etdirilmişdir. Respublika üzrə 18,6 min hektar sahədə su təminatı, 19 min hektar sahədə meliorativ vəziyyət yaxşılaşdırılmış və 1100 hektar sahədə yeni suvarılan torpaqlar istifadəyə verilmişdir.

Aparılan sənayeləşmə siyasəti regionların dinamik inkişafına ciddi təkan vermiş, Sumqayıt Texnologiyalar Parkında ağır maşınqayırma və sənaye qazları, Qaradağda müasir tikinti materialları, Abşeronda mebel və MDF istehsalı, Naxçıvanda biskvit və şokolad, tikiş, dam örtüyü və qarışıq yem fabrikləri, İmişlidə yem və bitki yağları, Samuxda meyvə qurudulması və emalı, Oğuzda qlükoza istehsalı, Ağcabədidə və Tovuzda süd emalı, Qəbələdə limonad, Ağsuda və Şəkidə şirə və şərab, Xaçmazda kondensator zavodları və digər sənaye müəssisələri istismara verilmişdir.

Hazırda yeni istehsal və emal sənayesi müəssisələrinin, o cümlədən Gəmiqayırma zavodunun, Qaradağ və Ağstafa rayonlarında yeni sement zavodlarının, Qaradağ sement zavodunda yeni quru texnologiyalı sobanın, Günəş panelləri zavodunun, Hacıqabulda kafel-metlax, Sumqayıtda kağız emalı, bitki yağları zavodları, xovlu iplik, parça və boya fabriklərinin, gübrə zavodunun, eləcə də müxtəlif regionlarda süd və ət emalı, konserv, çörək zavodlarının, quşçuluq fabriklərinin və digər sənaye müəssisələrinin tikintisi davam etdirilir.

Bununla yanaşı, ölkə Prezidentinin Sumqayıtda və Balaxanıda sənaye parklarının yaradılması ilə bağlı müvafiq fərman və sərəncamları innovativ və yüksək texnologiyalara əsaslanan müəssisələrin təşkil edilməsi və sənayeləşmə sahəsində yeni dövrün başlanmasına təkan vermişdir.

Ölkə iqtisadiyyatının prioritet sahələrindən olan aqrar sektorda intensiv metodların tətbiqinin genişləndirilməsi, dövlət dəstəyi tədbirlərinin davam etdirilməsi, quşçuluq və heyvandarlıq komplekslərinin, intensiv bağçılıq təsərrüfatlarının, istixanaların və məhsulların saxlanması üçün anbar infrastrukturunun yaradılması regionların sosial-iqtisadi inkişafını sürətləndirməklə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalını artırmış, bir sıra əsas ərzaq məhsulları üzrə tələbatın yerli istehsal hesabına təmin olunmasına, ərzaq mallarının qiymətlərinin sabitləşməsinə, qeyri-neft ixracının artırılmasına imkan vermişdir.

Eyni zamanda, bir çox məhsul növləri üzrə yerli istehsal hesabına təminat səviyyəsi artmış və yaxın 2-3 ildə bu sahədə daha yüksək nəticələr əldə etmək üçün zəmin yaradılmışdır. Belə ki, təkcə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun güzəştli kreditlərindən istifadə etməklə, hazırda 23 quşçuluq fabrikinin, 5 heyvandarlıq kompleksinin, 14 soyuducu və taxıl anbarının, 13 istixana kompleksinin, 5 süd emalı, 3 ət emalı, 4 konserv, 8 çörək zavodlarının və digər müəssisələrin tikintisi aparılır.

Ümumilikdə, 2011-ci ildə Fondun vəsaitləri hesabına 1643 sahibkara 138 milyon manat güzəştli kredit verilmiş və bu kreditlər hesabına 6 min 500-dək yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulmuşdur. Verilmiş kreditlərin 75 faizi regionların payına düşür.

İl ərzində güzəştli kreditlər hesabına maliyyələşdirilmiş 33 istehsal, emal, infrastruktur müəssisələri istifadəyə verilmiş, 96 müəssisənin bu il istifadəyə verilməsi gözlənilir.

“Aqrolizinq” xətti ilə kənd təsərrüfatı texnikası, avadanlıqlar və damazlıq heyvanlar gətirilərək güzəştli şərtlərlə fermerlərə lizinqə verilmiş, rayon aqroservis filiallarının maddi-texniki bazası möhkəmləndirilmişdir. Möhtərəm cənab Prezident! Tapşırığınıza əsasən üzümçülüyn inkişafına dair Dövlət Proqramı hazırlanmış və Sərəncamınızla təsdiq edilərək icrasına başlanmışdır. Bu Proqramın icrası ölkədə üzümçülüyn və şərabçılığın inkişaf etdirilməsinə, aqrar sahənin gəlirliliyinin və ixracat potensialının artırılmasına və kənd əhalisinin maddi rifahının yüksəldilməsinə əlverişli şərait yaradacaqdır.

Dövlət Proqramının icrası ilə əlaqədar regionlarda sosial infrastruktur obyektlərinin, xüsusən də təhsil müəssisələrinin tikintisi, əsaslı təmiri və maddi-texniki bazasının müasir tələblərə uyğun qurulması işləri davam etdirilmişdir.

Ötən il 247 təhsil müəssisəsi tikilmiş və əsaslı təmir olunmuş, məktəblərin 87 faizi, o cümlədən şəhərlərdə 94 faizi, kənd yerlərində isə 84 faizi kompyuterlərlə təchiz edilmişdir. Qarşıdakı iki il ərzində təkcə regionlarda 325 məktəbin tikintisi və ya əsaslı təmiri nəzərdə tutulur. Bu da o deməkdir ki, proqramın icrası başa çatdıqdan sonra qəzalı vəziyyətdə olan məktəb qalmayacaqdır.

Əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədi ilə 54 səhiyyə obyekti, o cümlədən yeni müalicə və diaqnostika mərkəzləri, xəstəxanalar, ambulatoriya-poliklinika müəssisələri tikilmiş və ya əsaslı təmir olunmuşdur.

Ölkə vətəndaşlarının rifah halının yaxşılaşdırılması və aztəminatlı əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində nəzərdə tutulmuş tədbirlər Dövlət Proqramına uyğun olaraq ardıcılıqla davam

etdirilmişdir. Əlil və şəhid ailələrinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədi ilə 6 rayon və şəhərin hər birində 36 mənzilli yaşayış binası tikilmiş, 33 şəhid ailəsi yeni mənzillə təmin olunmuşdur.

Məcburi köçkünlərin yaşayış səviyyəsinin və mənzil-məişət şəraitinin daha da yaxşılaşdırılması məqsədi ilə ötən il Ağcabədi rayonu ərazisində 560 məcburi köçkün ailəsi üçün 10 yaşayış binasının və Taxtakörpü ərazisində 552 məcburi köçkün ailəsi üçün yeni qəsəbənin, Goranboy rayonu ərazisində 525 ailəlik 9 yaşayış binasının tikintisi başa çatdırılmışdır.

Dövlətimizin başçısı tərəfindən 2011-ci ilin “Turizm ili” elan edilməsi turizm sektorunun ölkə iqtisadiyyatının aparıcı sahələrindən birinə çevrilməsi istiqamətində görülən işlərə təkan vermiş, ölkənin müxtəlif regionlarında, o cümlədən Qəbələ, Balakən, Qax, Şəki, Qusar, Naftalan, Qobustan, Füzuli, Lənkəran və Lerikdə yeni turizm və mədəniyyət obyektlərinin açılışı olmuşdur.

Əvvəlki illərdə olduğu kimi, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və digər sosial sahələrdə görülmüş işlərə Heydər Əliyev Fondunun müstəsna töhfəsi olmuşdur.

Ötən il də ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması sahəsində genişmiqyaslı işlər aparılmış, Dövlət Proqramı çərçivəsində 10,5 min hektar sahədə meşə-bərpa tədbirləri yerinə yetirilmiş, yaşıllıqlar və parklar salınmışdır. Əhalinin sağlam həyat tərzinin təmin olunması məqsədi ilə hər bir vətəndaşın bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olması üçün aparılan işlər davam etdirilmiş, 4 rayon və şəhərdə Olimpiya İdman kompleksləri inşa edilmiş, şahmat məktəbləri açılmış, Şəki Olimpiya İdman Kompleksi əsaslı yenidənqurmada sonra istifadəyə verilmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident! Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramları çərçivəsində həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində infrastruktur təminatı yaxşılaşmış, sahibkarlıq fəaliyyəti üçün imkanlar daha da genişlənmiş, bölgələrimizin siması dəyişmiş və investisiya cəlbediciliyi artmışdır.

Bu da regionlarda rəqabət qabiliyyətli və ixrac yönümlü məhsullar istehsal edən, müasir texnologiyalara əsaslanan müəssisələrin yaradılmasına şərait yaratmışdır. Regionlarda istehsal olunan bir çox məhsullarımız artıq Avropa və Amerika bazarlarına da ixrac olunur ki, bu da bütövlükdə qeyri-neft ixracını artırmışdır. İxrac yönümlü müəssisələrə dövlət dəstəyinin genişləndirilməsi və ixrac imkanlarının daha da artırılması istiqamətində işlər davam etdirilir.

Proqramların icrasının ən əhəmiyyətli yekunlarından biri də ondan ibarətdir ki, ümumilikdə regionlarda məşğulluğun artması, gəlir əldə etmək imkanlarının genişlənməsi və həyat səviyyəsinin yüksəlməsi nəticəsində əhalinin paytaxta axını əks proseslə əvəz olunmuşdur.

Möhtərəm cənab Prezident! Çıxışımın sonunda bildirmək istəyirəm ki, Sizin uzaqgörən, sistemli və qətiyyətli sosial-iqtisadi inkişaf siyasətiniz və regionlara göstərdiyiniz diqqət qarşıdakı illərdə də Dövlət Proqramından irəli gələn vəzifələrin, verdiyiniz tapşırıqların vaxtında və yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsini, regionların və bütövlükdə ölkəmizin inkişafının daha da sürətlənməsini təmin edəcəkdir.

Diqqətinizə görə minnətdaram!

X X X

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elmar VƏLİYEV hazırda şəhərdə aparılan genişmiqyaslı abadlıq-quruculuq işləri barədə dövlətimizin başçısına məlumat verərək dedi:

-İcazə verin, bu mötəbər kürsüdən bütün gəncəlilərin hörmət və ehtiramını, hərərətli salamlarını Sizə çatdırım.

Müstəqil Azərbaycanın ən yeni tarixinə intibah illəri kimi düşən bu qısa zaman kəsiyi, ölkəmizin bütün bölgələrində olduğu kimi, Gəncə şəhərinin tarixində də xüsusi bir yüksəliş mərhələsi olmuşdur.

Cənab Prezident!

Xüsusilə vurğulamaq istəyirəm ki, hər dəfə olduğu kimi, bu il yanvarın 21-də Gəncəyə etdiyiniz səfər şəhərimizin inkişafına yeni təkan vermişdir. Gəncə sakinləri hələ də bu tarixi səfərin yaratdığı yüksək əhval-ruhiyyənin təsiri altında yaşayırlar.

Sizin söylədiyiniz "Gəncə qədim simasını saxlamaqla yeni, müasir yanaşma ilə daha da gözəlləşir. Belə getsə, Gəncə ən gözəl şəhər olacaqdır və olmalıdır" fikri indi hər bir gəncəlinin qürur mənbəyinə çevrilmişdir. Bu yüksəlişi, Gəncə şəhərinin gələcək müqəddəratını, cənab Prezident, Sizin qəbul etdiyiniz sərəncamlar, verdiyiniz tapşırıqlar müəyyən və təmin etmiş oldu. Gəncənin uşaqdan böyüyə hər bir sakini sevimli şəhərinə dövlət başçısının səmimi münasibətini, qayğısını duyur və yüksək qiymətləndirir.

Gəncənin müasir sənaye, mədəniyyət və turizm şəhəri kimi yenidən qurulması ilə əlaqədar verdiyiniz tapşırıqlar məhz verilən sərəncamlara söykənərək böyük məsuliyyətlə həyata keçirilir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Uzun illər Gəncə şəhərinin su təchizatı məsələsi böyük problem olaraq qalırdı. Yalnız Sizin tapşırıq və göstərişinizdən sonra ikinci Dövlət Proqramı çərçivəsində bu məsələyə yenidən baxılmışdır. Hazırda bu layihə mərhələli şəkildə həyata keçirilir. Layihəyə görə işlərin tamamlanması nəticəsində şəhərə üç istiqamətdən – Göygöl, Qızılqaya və Şəmkirçaydan saniyədə 1500 litrə yaxın su daxil olacaqdır.

Elmar Vəliyev Gəncə şəhərinin təbii qaz və elektrik enerjisi ilə təchizatı, həmçinin şəhərdaxili prospekt və yolların genişləndirilməsi, küçə və meydanların abadlaşdırılması, tarixi abidələrin bərpası istiqamətində görülən işlərdən də danışdı:

-Əhalinin qaz və elektrik enerjisi ilə təminatını yaxşılaşdırmaq istiqamətində də mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir. 2011-ci ildə şəhərin mərkəzi və digər küçələrində 53 kilometrə çox qaz xətti yer altına salınaraq polietilen borularla əvəz edilmişdir. Eyni zamanda, bu il Hacıkənd qəsəbəsinin qazlaşdırılması da başa çatdırılmışdır.

Sizin göstərişinizlə şəhər daxilində ümumi uzunluğu 360 kilometr olan yüksək gərginlikli hava elektrik xətlərinin yeraltı kəbellə əvəz olunması əhali tərəfindən çox böyük minnətdarlıqla qarşılır. Şəhərin prospekt və küçələrinin, yeni park və meydanlarının işıqlandırılması üçün 2 min 250 müasir tipli işıq dirəkləri quraşdırılmış, 650 min kvadratmetrdən çox asfalt örtüyü salınmış, 120 kilometr səki daşları düzülmüş, ayrı-ayrı küçələrdə, park və meydanlarda, müxtəlif obyektlərin qarşısında 500 min kvadratmetrdən çox qranit plitə döşənməmişdir.

Cənab Prezident! İcazə verin, Sizə məruzə edim ki, şəhərdaxili yolların genişləndirilməsi ilə əlaqədar icra hakimiyyəti qarşısında qoyduğunuz vəzifə və tapşırıqlara uyğun olaraq, mərkəzdə və ümumilikdə 22 küçədə yollar genişləndirilərək əsaslı şəkildə yenidən qurulmuşdur. Hazırda bu istiqamətdə işimizi davam etdiririk.

Sizin təşəbbüsünüzlə 2010-cu ilin "Ekologiya ili" elan edilməsi ilə əlaqədar görülən işlərin davamı olaraq son bir ildə 140 mindən çox ağac, 620 mindən çox gül və çiçək kolları əkilmiş, 5,3 hektar ərazidə yaşıllaşdırma işləri aparılmışdır.

Ulu öndər Heydər Əliyevin adını daşıyan prospekt tamamilə yenidən qurulmuş, bütün kommunikasiya xətləri təzələnmişdir. Bu prospekt də daxil olmaqla ümumilikdə 200-ə yaxın binanın dam örtüyü mansard formasında təzələnmiş, 78 binanın fasadı daşla üzlənmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident! Nizami Gəncəvinin 870 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Sərəncamınıza uyğun olaraq, Gəncədə "Xəmsə" abidə kompleksinin yenidən qurulması, Nizami Gəncəvi Mərkəzinin, muzeyinin, şəhərciyinin yaradılması, Nizami Gəncəvinin məqbərəsi və onun ətrafının tamamilə yenidən qurulması şəhər sakinləri tərəfindən böyük ruh yüksəkliyi ilə qarşılanmışdır. Şübhəsiz, bütün bunlar Nizami Gəncəvi irsini öyrənən yeni ziyalı nəslinin yaranmasına və formalaşmasına təkan vermişdir.

Məhsəti Gəncəvi adına Mədəniyyət Mərkəzinin tikintisinin başa çatdırılması, Nizami Gəncəvi, Mirzə Şəfi Vazeh, Abbas Səhhət, Məhəmməd Hadi və Əziz Əliyev adına mədəniyyət və istirahət parklarının salınması, bünövrəsi Sizin xeyir-duanızla qoyulmuş Gəncə Dövlət Filarmoniyasının, Heydər Əliyev Mərkəzinin tikintisinin

başlanması və Uğurlu Xan karvansarasının yenidən qurulması 2012-ci ildə Gəncənin mədəni həyatında baş verəcək ən mühüm hadisələrdən olacaqdır.

Eyni zamanda, məruzə etmək istəyirəm ki, təkcə bir ildə 50-dən çox ölkə və yerli əhəmiyyətli tarixi binada əsaslı bərpa işləri aparılmış və son dövrdə rəsmi qeydiyyatda alınmış 500-ə yaxın tarixi və mədəniyyət abidələri peşəkar mütəxəssislər tərəfindən bərpa olunaraq turist marşrutlarına əlavə ediləcəkdir.

Cənab Prezident! Şəddadilər və Atəbəylər dövlətinin paytaxtı olmuş Gəncənin Aran memarlıq məktəbinin formalaşmasında əvəzsiz rolunu layiqincə qiymətləndirən Azərbaycan Respublikasının birinci xanımı Mehriban Əliyeva Heydər Əliyev Fondunun xətti ilə şəhərdə XII əsr memarlığının nümunəsi olan Comərd Qəssab türbəsinə, Çökək Hamam tarixi abidəsinə, Cavad Xan məqbərəsinə bərpa etdirmiş, Fatiməyi Zəhra məscidini tikdirmiş, dahi Nizaminin “Xəmsə”-sini ayrı-ayrılıqda və tam külliyyat şəklində bənzərsiz tərtibatda çap etdirərək yubiley tədbirlərinə töhfə etmişdir.

Gəncədə təhsil və səhiyyənin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi sahəsində 2012-ci ildə genişmiqyaslı işlər görülməkdir. Belə ki, 12 məktəb, 4 uşaq bağçası, 4 peşə liseyi əsaslı surətdə təmir və bərpa olunacaq, Uşaq incəsənət mərkəzinin, Gənclik mərkəzinin yeni binası tikiləcəkdir.

Hazırda Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin, Gəncə Dövlət Universitetinin, Azərbaycan Texnologiya Universitetinin və Müəllimlər İnstitutunun Gəncə filialının bütün tədris korpuslarında əsaslı təmir işləri aparılır.

Sizin tapşırığınızla 2012-ci ildə Mərkəzi Klinik Xəstəxananın Gəncədə fəaliyyət göstərməsi üçün vəsait ayrılmış, müvafiq hazırlıq və təmir işlərinin aparılmasına başlanmışdır. Bu il, eyni zamanda, Gəncənin ən böyük tibb müəssisələrindən olan Abbas Səhhət adına xəstəxanada və təcili tibbi yardım stansiyasında əsaslı təmir işləri aparılacaq, ən müasir avadanlıqla təmin olunacaqdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

İcazə verin, bütün gəncəلیلər adından şəhərimizə göstərdiyiniz sonsuz diqqət və qayğıya görə Sizə dərin minnətdarlığımızı bildirim və əmin edirəm ki, bundan sonra da qarşımıza qoyduğunuz vəzifə və tapşırıqların yerinə yetirilməsi üçün var qüvvəmizi sərf edəcəyik.

Diqqətinizə görə minnətdaram!

X X X

“Atena” süd zavodu və heyvandarlıq kompleksi idarə heyətinin sədri Elşad RƏSULOV sahibkarlığa dövlət qayğısının təzahürü olaraq yaradılan şirkətin iqtisadi səmərəsindən danışaraq dedi:

-2008-ci ildə şirkətimiz Qarabağ bölgəsinin Ağcabədi rayonunun Ağabəyli kəndində günlük emal gücü 250 ton olan “Atena” süd zavodunun inşasına başlamışdır. Layihənin ümumi dəyəri 40 milyon manatdır. Bu layihədə bank kreditlərindən və Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun 2,5 milyon manat güzəştli kreditindən istifadə olunmuşdur. Layihənin həyata keçirilməsində süd emalı sahəsində dünya lideri olan “Danone” şirkəti bizə bütün mərhələlərdə məsləhət vermişdir. Bu sahədə lider şirkətlərlə əlaqə qurulmuş və kontraktlar imzalanmışdır. Tam avtomatlaşdırılmış, bir operator tərəfindən idarə olunan istehsal sahəsi yaradılmışdır. Bu gün dünya süd texnologiyasında istifadə olunan ən yüksək standart bizim süd zavodunda tətbiq olunur.

Mükəmməl laboratoriya sistemi qurulmuş və akkreditasiya olunmuşdur. Bizim laboratoriyada 108 növ analiz götürmək mümkündür. Tək süd istehsalında 98 növ analiz tətbiq edilir.

Respublikamızda 30-a yaxın çeşiddə “Atena” markalı süd məhsulları artıq alıcıların rəğbətini qazanmış və uzun müddət vitrinlərdə hökmranlıq edən, qonşu ölkələrdən gətirilən tanınmış süd brendlərinin mövqelərini zəiflətməmişdir. Bu il çeşid daha da genişləndiriləcək və 50-yə çatdırılacaqdır. 2013-cü ildə süd zavodunda orqanik süd məhsullarının istehsalı da nəzərdə tutulur. Biz süd istehsalında tamamilə yeni “ESL” adlanan texnologiya tətbiq edirik və südün tərkibindəki vitamin və proteinləri qoruyub saxlayırıq. Devizimiz heç bir qatqı maddə olmadan, tam təzə süd məhsullarını 48 saat ərzində alıcılarımıza çatdırmaqdır.

Hazırda istehsal etdiyimiz məhsulları ixrac etmək üçün müəyyən hazırlıq mərhələsini keçirik. Biz artıq dünya bazarında tətbiq olunan “ISO 22 000” qida məhsullarının təhlükəsizliyinin idarə edilməsi sertifikatını almışdıq. İndi isə Böyük Britaniya Ticarət Birliyinin “BRC” gigiyena standartının tətbiq olunmasını həyata keçiririk. Bu standartlar bütün dünyada qəbul olunduğu üçün məhsullarımızın ixracında bizə yardım edəcəkdir. Elşad Rəsulov “Atena” müəssisəsinin yaradılmasının bölgədə heyvandarlığın inkişafına əlavə stimül verdiyini də diqqətə çatdıraraq bildirdi:

-Ağcabədi və qonşu rayonların kəndlərində 21 süd qəbulu məntəqəsi yaratmışıq və fermer təsərrüfatlarından südün alınmasını təşkil etmişik. Artıq 2 min 200 ailə-kəndli təsərrüfatından müqavilə əsasında hər gün 30 tona yaxın süd qəbul edirik. Bu fermerlərə biz daim müxtəlif məsləhətlər veririk, yardımlar göstəririk, onları inkişaf etdiririk və gəlirlərini artırmalarına kömək edirik.

Beləliklə, Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının biz sahibkarlara verdiyi tövsiyələrinin ən vaciblərini - müasir texnologiyaların mənimsənilməsi, yüksək keyfiyyətli məhsulların istehsalı, onların həm daxili, həm də xarici bazarlarda rəqabətə davamlılığının təmin edilməsi, yüksək ixtisaslı kadrların yetişdirilməsi prinsiplərini həyata keçirməyə çalışırıq.

2011-ci il mayın 6-da bizim müəssisənin açılışında möhtərəm cənab Prezident, Siz şəxsən iştirak etdiniz, işimizə müsbət qiymət verməklə yanaşı, süd zavodunun xammal bazası ilə maraqlandınız və xammal bazasının genişləndirilməsi barədə öz tövsiyələrinizi verdiniz. Məhz bundan sonra 3 min başlıq sağmal cins inəyi olan heyvandarlıq kompleksi layihəsinin həyata keçirilməsinə qərar verdik. Layihənin ümumi dəyəri 25 milyon manatdır. Bunun da 7,5 milyon manatı güzəştli kreditdir. Layihəni biz əsasən bu sahədə dünya liderləri olan Almaniya və İsveç şirkətləri vasitəsilə həyata keçiririk. Bu layihə həyata keçirildikdən sonra bizim süd zavodu hər gün 100 tona yaxın yüksək keyfiyyətli südlə təmin olunacaqdır.

Qazanılan nailiyyətlər, əlbəttə ki, ölkə rəhbərliyinin bu sahəyə diqqəti, dövlət qurumlarının bizə əməli köməyi sayəsində mümkün olmuşdur.

Möhtərəm cənab Prezident! Azərbaycan Respublikasının sahibkarları adından bizə göstərdiyiniz böyük diqqət və qayğıya, hər addımda verdiyiniz dəstəyə görə bir daha Sizə öz minnətdarlığımızı bildirir və Sizi əmin edirik ki, ölkə iqtisadiyyatının modernləşdirilməsi, onun dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyası yolunda apardığınız böyük işlərdə həmişə Sizinlə olacağıq.

Diqqətinizə görə çox sağ olun.

X X X

Ağdaş Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafiq NİFTƏLİYEV regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının digər bölgələr kimi, Ağdaşda da uğurla həyata keçirildiyini konkret faktlarla əsaslandıraraq dedi:

-Zati-aliləri, möhtərəm cənab Prezident!

Sizin 2011-ci il oktyabrın 30-da rayonumuza sayca üçüncü səfəriniz zamanı Mərkəzi Rayon Xəstəxanasının açılışında qeyd etdiyiniz “Ağdaş müasir rayona çevrilməkdədir, burada yaşamaq, işləmək və istirahət etmək üçün hər cür şərait vardır” sözləri bizim üçün bütöv bir fəaliyyət proqramına çevrilmişdir.

Cənab Prezident!

Tərəfinizdən hazırlanmış və uğurla icra edilən Dövlət proqramları Ağdaş rayonunda iqtisadiyyatın inkişafında bir sıra mühüm irəliləyişlərin əldə edilməsinə təminat vermişdir. Belə ki, rayonda ümumi məhsul istehsalı 5,6 dəfə, sənaye məhsulu istehsalı 3,5 dəfə, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı isə 3,8 dəfə artmışdır. Son 8 ildə rayonda 15 min 638 yeni iş yeri açılmışdır ki, bunların da 5 min 745-i daimidir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Ağdaş rayonu respublikamızın aqrar rayonlarından olduğu üçün burada kənd təsərrüfatının inkişafına xüsusi önəm verilir.

Ölkədə ərzaq təhlükəsizliyini təmin edən aqrar sahənin inkişafına diqqət və qayğı, eləcə də kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına dövlət dəstəyi rayonda bu sahənin inkişafı istiqamətində bir sıra mühüm nailiyyətlərin əldə olunmasına imkan vermişdir. Belə ki, 2003-cü illə müqayisədə rayonda taxıl, tərəvəz, bostan məhsulları, meyvə istehsalı orta hesabla 50 faiz artmışdır. Bu da kənd təsərrüfatı sahəsinə daxil olan gəlirlərin 6 dəfə çoxalmasına zəmin yaratmışdır. Rayonda Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun maliyyə dəstəyi ilə 1200 başlıq heyvandarlıq kompleksi inşa olunmuşdur. Böyük diqqət və qayğınızın nəticəsidir ki, bir neçə bölgəni əhatə edəcək kənd yerlərinin kompleks inkişafı layihəsinə Ağdaş rayonu da qoşulmuşdur. Layihə rayonun 9 min hektarda şoranlaşmış torpaq sahəsinin yuyularaq əkin dövriyyəsinə qaytarılmasını təmin edəcəkdir. Suvarılan sahələr təsərrüfatdaxili suvarma və drenaj sistemlərinin təmiri və bərpası, bitkiçilik və heyvandarlıq sahələrindən yüksək məhsuldarlığın əldə edilməsi üçün fermerlərə dəstək verəcəkdir.

Rafiq Niftəliyev rayonun infrastrukturunda mövcud problemlərin həlli ilə bağlı həyata keçirilən layihələr barədə də dövlətimizin başçısına məlumat verərək bildirdi:

-Möhtərəm cənab Prezident!

Rayonda elektrik enerjisi, təbii qaz və içməli su ilə təchizatda yığılıb qalmış bir sıra problemlər əhalinin rahatlığını pozurdu. Sizin diqqət və qayğınızın nəticəsində artıq bu sahədəki problemlər öz həllini tapmışdır. Belə ki, rayonda 110/35/10 kilovoltluq elektrik yarımstansiyası tikilib istifadəyə verilmiş, 220/110 kilovoltluq 2x180 meqavat gücündə Ağdaş Regional Elektrik Yarımstansiyasının inşası davam etdirilir. Rayonda yaşayış məntəqələrinin 35-i təbii qazla təmin edilmiş, 7-də isə işlər davam etdirilir.

Əhalinin içməli su problemi də öz həllini tapmaq üzrədir. Belə ki, açılış mərasimində iştirak etdiyiniz Ağdaş şəhərinin su-kanalizasiya sisteminin yenidən qurulması layihəsinin birinci mərhələsi başa çatmışdır. Hazırda layihənin ikinci mərhələsinin icrası istiqamətində işlər davam etdirilir. Bu layihənin icrası başa çatdıqdan sonra şəhər əhalisi fasiləsiz və keyfiyyətli içməli su ilə tam təmin ediləcəkdir.

Mədəniyyətin və iqtisadiyyatın yoldan başlandığını vurğulayan ulu öndərimiz Heydər Əliyevin ideyalarının uğurlu davamçısı kimi sizin rəhbərliyinizlə yol infrastrukturunun yeniləşməsi istiqamətində reallaşdırılan nəhəng layihələrdən olan Bakı-Qazax-Ələt-Gürcüstan dövlət sərhədi magistral avtomobil yolunun Ağdaş rayonu ərazisindən keçən hissəsi yenidən qurulmuşdur. Bakı-Şamaxı-Yevlax magistral avtomobil yolunda isə işlər davam etdirilir. Bu magistral yolların digər bölgələr kimi, Ağdaş rayonu üçün də böyük iqtisadi səmərəsi vardır. Təkcə Ağdaş rayonunda 46 mindən artıq əhali həmin yollardan istifadə edir.

Açılışında iştirak etdiyiniz, əsaslı şəkildə bərpa olunmuş və keyfiyyəti ilə seçilən 12 kilometr uzunluğunda Ağdaş-Ləki avtomobil yolu isə hər iki magistral avtomobil yolunu birləşdirir ki, bu da respublikamızın şimal-qərb bölgəsi ilə cənub və cənub-qərb bölgələri arasında nəqliyyat əlaqəsinin yaxşılaşması baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Sizin və böyük sosial layihələrin təşəbbüskarı olan Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı, çox hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın böyük diqqət və qayğısının nəticəsidir ki, son illər rayonda sosial obyektlərin tikintisi və təmiri geniş vüsət almışdır. Məşhur kaman ustası Həbil Əliyevin adını daşıyan Ağdaş Musiqi Məktəbinin yeni binası tikilərək, ən müasir avadanlıqla təchiz olunmuşdur. 1564 yerlik 6 yeni məktəb binası, 840 yerlik 42 əlavə sinif otağı tikilib istifadəyə verilmişdir. Yeddi

məktəb binası isə əsaslı təmir olunmuşdur. Hazırda rayonda daha 9 yeni məktəb binasının və iki məktəbəqədər tərbiyə müəssisəsinin tikintisi davam edir.

Açılışında iştirak etdiyiniz ağdaşlı gənclərin böyük sevincinə səbəb olan Olimpiya İdman Kompleksi özünəməxsus idman ənənələri ilə seçilən Ağdaşda idmanın yenidən inkişaf etməsinə, idmançılarımızın yeni uğurlara imza atmasına geniş imkanlar yaratmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Sizin rəhbərliyinizlə hazırlanan və uğurla icra edilən Dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi Azərbaycanın daha işıqlı gələcəyinə doğru atılan addımlar kimi son dərəcə əhəmiyyətli və əvəzolunmazdır.

Sizi əmin edirəm ki, qarşıma qoyduğunuz vəzifələrin layiqincə yerinə yetirilməsi üçün var gücümüzlə çalışacağıq.

İcazə verin, rayonumuza göstərdiyiniz yüksək diqqət və qayğıya görə Sizə Ağdaş rayon ictimaiyyəti adından bir daha dərin minnətdarlığımı və təşəkkürümü bildirim.

Diqqətinizə görə çox sağ olun.

X X X

“AzMDF” zavodunun direktor müavini Vüqar ƏLİYEV dövlətimizin başçısının daimi diqqət və qayğısı sayəsində ölkədəki işgüzar mühitin sahibkarlara öz fəaliyyətlərini daha da genişləndirməyə, yeni müxtəlif profilli müəssisələrin yaradılmasına əlverişli imkan yaratdığını qeyd edərək dedi:

-Möhtərəm cənab Prezident! Müasir texnologiyaların Azərbaycana gətirilməsi, idxalı əvəz edən və ixrac yönümlü məhsul istehsal edən müəssisələrin yaradılması ilə bağlı Sizin verdiyiniz tövsiyələr rəhbər tutularaq MDF zavodunun layihəsi tərəfimizdən həyata keçirilmişdir.

Qeyri-neft sektoruna investisiya qoyuluşuna dair dövlətimizin strategiyasına uyğun olaraq, müəssisəmiz zavodun tikintisi və tam gücü ilə fəaliyyəti üçün ümumilikdə 75 milyon manat sərmayə qoymuşdur.

Müvafiq sahə üzrə regionda ilk olan MDF zavodu 2011-ci ilin fevralında şəxsən Sizin iştirakınız ilə açılmışdır. Almaniyanın “Siemens” və Yaponiyanın “Mitsubishi” şirkətlərinin idarəetmə proqramları ilə təmin olunmuş, yüksək texnologiyalı avadanlıq və cihazlar quraşdırılmış zavodumuz bu gün tam gücü ilə işləməkdədir. Zavodumuzda quraşdırılan avadanlığın müasir texnologiyaya malik olması istehsalatda yüksək keyfiyyət əldə edilməsinə və əl əməyindən minimum istifadə olunmasına imkan yaradır. Bu isə istehsal olunan məhsullarımızın xarici analoqları ilə rəqabətinə müsbət təsir göstərir.

Hazırda istehsalatın bütün mərhələlərində təxminən 500-ə yaxın yerli mütəxəssis və işçi kollektivi böyük uğurla fəaliyyət göstərir ki, bu da dövlətimizin məşğulluq siyasətinə töhfəsidir.

Vüqar Əliyev müəssisənin yerləşdiyi Abşeron rayonunun iqtisadiyyatında tutduğu mövqedən də danışdı:

-Zavodumuzun Abşeron rayonu ərazisində yerləşməsi regionların iqtisadi və sosial inkişaf üzrə Dövlət Proqramının təzahürü olaraq bu rayonun iqtisadi inkişafına təkan vermiş, rayon sakinlərinin işlə təmin olunmasına şərait yaratmışdır.

Zavodumuzda beynəlxalq standartlara cavab verən istehsalat xəttində il ərzində 85 min kubmetr həcmində MDF lövhələri istehsal edilir. Fərqli ölçülərdə istehsal olunan yüksək keyfiyyətli bu lövhələr inşaat sektoru və mebel sənayesinin müxtəlif sahələrində geniş istifadə olunur.

Respublikamıza əvvəllər dünyanın bir sıra ölkələrindən idxal edilən MDF materialları artıq zavodumuzda ən yüksək keyfiyyətlə istehsal olunur.

MDB məkanında və qonşu dövlətlər arasında bu profilli ən böyük zavod olaraq istehsal etdiyimiz yerli məhsullar bu məhsulun idxalına ehtiyacı aradan qaldırılmışdır. Eyni zamanda, istehsal edilən yerli məhsul bu materialdan hazırlanan digər mebel məhsullarının qiymətinin aşağı düşməsinə müsbət təsir göstərmişdir. Xaricdən gətirilən ağac xammalı ilə yanaşı, yüksək keyfiyyətli kimyəvi maddələrin qarışığından hazırlanan məhsullarımız beynəlxalq standartlara tam cavab verməklə bu sahədəki uyğunluq sertifikatlarını əldə etmişdir.

Zavodumuz 2011-ci ilin ikinci yarısında öz məhsuldarlığını 10 dəfə artırmışdır. Bu, yerli bazarın tələbatını tam şəkildə ödəməyə imkan vermişdir.

Məhsulumuzun keyfiyyətli və rəqabət qabiliyyətli olması nəzərə alınaraq, cari ildən başlayaraq xaricə ixrac edilməsi planlaşdırılır.

MDF lövhələri ilə yanaşı, hazır məhsul kimi istehlak olunacaq yeni mebel sənayesi məhsullarının istehsalı da başlıca hədəflərimizdəndir. Bu məqsədlə üzlənmiş parket, eləcə də qapı və hazır mebel məhsullarının yığılması üçün əlavə elementlərin istehsalına 36 milyon manat həcmində yeni investisiya qoyuluşu nəzərdə tutulur. Bu isə öz növbəsində ilkin məhsulun 60 faizindən artıq hissəsinin yarımfabrikat kimi yox, hazır məhsul kimi istifadə olunmasına imkan verəcəkdir. Bu investisiya qoyuluşu, eyni zamanda, 200-dən çox yeni iş yerinin açılmasına şərait yaradacaqdır.

Möhtərəm cənab Prezident! Çıxışımın sonunda sahibkarlığın inkişafına yaratdığınız şəraitə və hərtərəfli dəstəyə görə Sizə minnətdarlığımı bildirirəm.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

X X X

Ağsu Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Ənvər SEYİDƏLİYEV regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının uğurlu icrası nəticəsində Ağsuda 100-dən çox irimiqyaslı layihənin gerçəkləşməsinə əlverişli imkan yarandığını qeyd edərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Ötən il 2003-cü illə müqayisədə ümumi məhsul istehsalı 4,7 dəfə, sənaye məhsullarının həcmi 3,1 dəfə artmışdır. Xüsusi olaraq vurğulamaq istəyirəm ki, bu dövrdə tikinti-quraşdırma işlərinin həcmi 125 dəfə, əsas kapitalla yönələn investisiyalar 110 dəfə artmışdır. Rayonumuzun iqtisadiyyatında kənd təsərrüfatı üstün sahə olduğu üçün Dövlət Proqramında, ilk növbədə, mövcud potensialdan, yerli xammaldan səmərəli istifadə olunmaqla fəaliyyət göstərən emal müəssisələrinin yaradılması nəzərdə tutulmuşdur.

Cənubi Qafqazda ən böyük istehsal müəssisələrindən olan, tikintisinə 50 milyon manat investisiya qoyulmuş və ötən il açılışına xeyir-dua verdiyiniz “Az-Granata” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətin şirə və şərab emalı zavodu nəinki rayonumuzun, bütün bölgənin iqtisadiyyatının inkişafına güclü təkan verəcəkdir. Bu gün zavodda istehsal olunan məhsullar ABŞ, Almaniya, Rusiya, Avstriya, Çexiya, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə satılır.

“Miri Grand” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətin konserv zavodu da əsaslı bərpa və yenidənqurmada sonra bir sıra Avropa, Asiya və MDB dövlətlərinə yüksək rəqabət qabiliyyətli müxtəlif şirələr ixrac edir. Rayonumuzda digər sənaye sahələrinin də inkişafına diqqət artmışdır. Son 8 ildə rayonda 4 min 906-sı daimi olmaqla, 9 min 589 iş yeri açılmışdır.

Ənvər Seyidəliyev rayonun iqtisadi inkişafının sosial məsələlərin uğurlu həllinə də təsir göstərdiyini vurğulayaraq dedi:

- Bu illər ərzində Ağsu şəhərinin küçə və meydanlarında genişmiqyaslı bərpa və abadlıq işləri görülmüşdür. Yaşayış binaları və istinad divarları əsaslı təmir olunmuş, küçə və səkilərə 300 min kvadratmetr yeni asfalt örtüyü salınmış, müasir işıqlandırma sistemi quraşdırılmışdır. Ümumi uzunluğu 10 kilometr olan 9 kəndi rayon mərkəzi ilə birləşdirən 5 minə yaxın əhalinin istifadə etdiyi Ağsu-Çiyli-Sarvan rayondaxili-kəndarası avtomobil yolu əsaslı şəkildə yenidən qurulmuşdur. Kənd investisiya layihəsi çərçivəsində rayonun 15 kəndində ümumi uzunluğu 100 kilometr olan daxili yollar təmir olunmuşdur. Rayonun sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə dair verdiyiniz Sərəncamla ayrılmış 2 milyon manat vəsait isə qalan küçələrimizin abadlaşdırılmasına sərf olunacaqdır. Sizin rayonumuza 2009-cu ildəki səfərinizdən sonra imzaladığınız Sərəncama əsasən ayrılmış 3,7 milyon manat vəsait hesabına dağlıq ərazilərdəki bulaqlardan 25 kilometr uzunluğunda yeni kəmərlər çəkilərək Ağsu şəhəri və 3 kənd keyfiyyətli içməli su ilə təmin edilmişdir. Bununla yanaşı, tapşırığınız əsasında Ağsu şəhərində Dünya Bankının vəsaiti hesabına maliyyələşdirilən və 50 milyon ABŞ dolları dəyərində kanalizasiya şəbəkəsinin tikintisi və alternativ su kəməri çəkilişi layihələrinin icrası həyata keçirilir. Uğurlu islahatlar nəticəsində rayonumuzun elektrik, qaz infrastrukturu da yenilənir. Ağsu şəhərində respublikada birincilər sırasında elektrik verilişi xətləri “SİP” markalı müasir kəbellərlə əvəz olunmuşdur. Təbii qaz verilən yaşayış məntəqələrinin sayı 20-yə çatmışdır. Qalan kəndlərin qazlaşdırılması isə 2013-cü ilin sonunadək yekunlaşacaqdır. Ötən il rayonumuzda səfərdə olarkən sakinlərimizin xahişini nəzərə alaraq yeni mərkəzi xəstəxana binasının tikintisi ilə bağlı verdiyiniz Sərəncam bütün ağsulular tərəfindən böyük minnətdarlıq hissi ilə qarşılanmışdır.

Son 8 ildə məktəb tikintisi sahəsində də xeyli işlər görülmüşdür. Bu dövrdə 15 məktəb binası, 13 əlavə sinif otağı tikilmiş, 2 məktəb binası əsaslı təmir olunmuşdur. Daha 4 məktəbin inşası davam etdirilir. 1500 şagird yerlik 9 məktəb binasının tikintisi Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və dəstəyi ilə reallaşmışdır. Yeri gəlmişkən, onu da qeyd etmək istərdim ki, tapşırığınızla biz məktəb tikintisinə böyük məsuliyyətlə yanaşıırıq. Sizin etimadınızı doğrultmağa çalışırıq. Sizin və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın xeyir-duası ilə təməli qoyulmuş və ötən il istifadəyə verilmiş 3 min yerlik Ağsu şəhər stadionu da rayonda idmanın kütləvilərinə xüsusi töhfə olmaqla, gənclərimiz üçün çox böyük hədiyyədir. Bu stadionda beynəlxalq yarışların keçirilməsi üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Gənc nəslin sağlam və savadlı böyüməsi üçün gördüyünüz işlərə, göstərdiyiniz diqqət və qayğıya görə Sizə və çox hörmətli Mehriban xanıma ağsuluların minnətdarlığını çatdırıram.

Uşaq-Gənclər Bədii Yaradıcılıq Mərkəzi, Heydər Parkı, ulu öndərin adını daşıyan seyrəngah, Qəhrəmanlar Parkı, Mədəniyyət və İstirahət Parkı, Dövlət Bayrağı Kompleksi, avtovağzal və bir çox digər tikililər də son illərin buraxılış obyektlərindəndir. Bütün bunlar Azərbaycan əyalətinin bugünkü gerçəkliyi, ümumiyyətlə, ölkəmizin iqtisadiyyatında baş verən vüsətli inkişaf proseslərinin göstəricisi, Sizin yorulmaz əməyinizin nəticəsidir.

Möhtərəm cənab Prezident! Sizin rayonumuzda olarkən dediyiniz “Ağsu indi Azərbaycanın ən qabaqcıl rayonlarından biridir və bu, məni çox sevindirir” sözləri rayonda işgüzar fəallığın daha da artmasına səbəb olmuş, onun inkişafına əməli stimül vermişdir. Sizi əmin etmək istəyirəm ki, növbəti illərdə də rayonumuzda bütün iqtisadi və sosial məsələlər öz həllini tapacaqdır.

Diqqətinizə görə minnətdaram.

X X X

“Naxçıvan” avtomobil zavodu Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin icraçı direktoru Polad SADIXOV “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın ölkənin bütün regionları kimi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının inkişafı üçün də yeni prioritetlər müəyyənləşdirdiyini bildirərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Qədim tarixə malik olan Naxçıvanın bugünkü sosial-iqtisadi tərəqqisi ölkəmizdə ardıcıl şəkildə həyata keçirilən quruculuq işlərinin əyani ifadəsidir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının 85 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirdə hörmətli Prezidentimiz demişdir: “Naxçıvan Muxtar Respublikasının iqtisadi və sənaye potensialı getdikcə güclənir, Naxçıvanda geniş quruculuq, abadlıq işləri aparılır. Hər bir naxçıvanlı əldə edilmiş bu uğurlarla haqlı olaraq fəxr edə bilər. Naxçıvanın güclü olması Azərbaycanın güclü olması deməkdir”.

Bu gün muxtar respublikada uğurla həyata keçirilən böyük infrastruktur layihələri, tikilən yüzlərlə sosial-mədəni obyektlər, çəkilən müasir yollar hər bir naxçıvanlı tərəfindən böyük rəğbət hissi ilə qarşılanır. Sosial-iqtisadi tərəqqinin keyfiyyətə yeni mərhələsinə qədəm qoyan Naxçıvan Muxtar Respublikasının iqtisadiyyatında sahibkarlıq fəaliyyətinin də rolu getdikcə güclənir. Göstərilən dövlət dəstəyi biz sahibkarların fəaliyyətinin stimullaşdırılmasına şərait yaradır.

Muxtar respublikada ümumi daxili məhsul istehsalında özəl bölmənin payının artaraq 86,5 faiz təşkil etməsi sahibkarlığa yaradılan münbit şəraitin bariz ifadəsidir. İndi Naxçıvan Muxtar Respublikasında 93 növdə ərzaq, 166 növdə qeyri-ərzaq olmaqla, ümumilikdə 259 növdə məhsula olan tələbat daxili imkanlar hesabına ödənilir.

Polad Sadıxov təmsil etdiyi zavodu ölkəmizdə özəl sektora dövlət dəstəyindən bəhrələnen sahibkarlıq subyektlərindən biri kimi səciyyələndirdi və müəssisənin iqtisadi göstəricilərindən danışdı:

- 2010-cu ildə istifadəyə verilmiş zavod ildə 5 min avtomobil istehsal etmək gücündədir. Dörd modeldə avtomobil istehsal edilən zavodda bu ildən etibarən “krossover” və avtomat sürət qutusuna malik modellərin istehsalına başlanmışdır. Çalışırıq ki, yeni model avtomobillər daxili və xarici bazarda özünə layiq olan yeri tutsun.

Müəssisəmizdə istehsal edilən xüsusi minik avtomobilləri əlillərin istifadəsi üçün tam uyğundur. Naxçıvan və Bakı şəhərlərində satış və servis şəbəkəsi yaradılmışdır. Zavodda yerli mütəxəssislərin hazırlanmasına xüsusi diqqət yetirilir.

İstehsal edilən məhsulların ölkənin avtomobil bazarında rəqabətə davamlılığının təmin edilməsi əsas hədəfimizdir. Bu məqsədlə avtomobillərin ehtiyat hissələrinin istehsalı da planlaşdırılmışdır. Hazırda bu istiqamətlərdə iş aparılır. İstehsal olunan avtomobillərin xarici ölkələrdə satışı da nəzərdə tutulmuşdur. Ötən illərin uğurları göstərir ki, Naxçıvan inkişaf və quruculuq yolu ilə inamla irəliləyir. Dəqiq hədəflərə istiqamətlənmiş bu sosial-iqtisadi inkişaf xəttinin Sizin rəhbərliyinizlə uğurla davam etdirilməsi deməyə əsas verir ki, bu strategiya növbəti illərdə daha yüksək nəticələr verəcəkdir.

Möhtərəm Prezident! Biz - Naxçıvan Muxtar Respublikasının sahibkarları doğma Azərbaycanımızın tərəqqisi, xalqımızın xoşbəxt və firavan gələcəyi naminə müəyyənləşdirdiyiniz vəzifələrin icrasında bundan sonra da fəal iştirak edəcək, böyük diqqət və qayğınıza öz əməli işimizlə cavab verəcəyik.

Sağ olun!

X X X

Lerik Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rövşən BAĞIROV ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycanın gələcəyinə hesablanmış siyasi kursunun Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsinin ölkənin hər bir regionu kimi dağ rayonu olan Lerikin də simasının tamamilə dəyişməsinə səbəb olduğunu bildirərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Məhz Sizin göstərdiyiniz qayğının nəticəsidir ki, uzun illər gediş-gəlişi çox çətin olan 56 kilometrlik Lerik-Lənkəran avtomobil yolu tamamilə yenidən qurulmuş, şəhərdaxili bütün yollar asfaltlanmışdır. Tarixi boyu qaz verilməyən ucqar dağ rayonuna 2006-cı ildə tapşırıqla təbii qaz xətti çəkilmişdir. 2008-ci ildə Sizin Sərəncamınızla Lerik qəsəbəsinə şəhər statusunun verilməsi şəhərimizin inkişafını daha da sürətləndirmişdir. Yeni park və xiyabanlar salınmış, küçələrdə müasir işıqlandırma sistemləri quraşdırılmış, rayon sakinlərinin istirahəti üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Sizin tapşırıqla Lerik şəhərində 16,5 meqavattlıq elektrik stansiyasının tikintisinə başlanmış, şəhərin içməli su təchizatı və kanalizasiya sisteminin yenidən qurulması ilə bağlı tikinti işləri sürətlə davam etdirilir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Nadir təbiətə malik Lerikdə yaradılmış infrastruktur nəticəsində rayonda turizm daha da inkişaf etmiş, 2004-cü ildən keçən müddət ərzində Lənkəran-Lerik yolu boyunca 10 turizm istirahət-əyləncə mərkəzi istifadəyə verilmişdir. Bu obyektlərdə turistlərin istirahəti üçün otel və kotteclər, idman meydançaları inşa edilmişdir. Müasir tələblərə cavab verən turizm mərkəzlərində eyni vaxtda 800 turistin ilin bütün fəsilərində istirahəti üçün hər cür şərait vardır.

Çox önəmli haldır ki, ildən-ilə bu istirahət mərkəzlərinə ölkəmizin hər yerindən, əsasən də xarici dövlətlərdən gələn turistlərin sayı artmaqdadır. 2011-ci ildə rayona 9724 turist gəlmişdir ki, bu da əvvəlki illərə nisbətən 1137 nəfər çoxdur.

Möhtərəm cənab Prezident!

Turizmin inkişafı rayonun sosial-iqtisadi həyatının digər sahələrinə də öz müsbət təsirini göstərmiş, xüsusən də kənd təsərrüfatının inkişafına güclü təkan vermiş, nəticədə rayonda ət, süd, bal, yumurta və yun istehsalı dəfələrlə artmışdır. Rayonda təbii və müalicəvi əhəmiyyətə malik 7 adda mineral süfrə suları, kərpic, qum və çınqıl istehsal edən müəssisələr fəaliyyət göstərir. Onların məhsulları təkcə rayon bazarında deyil, eyni zamanda, ölkəmizin hər yerində böyük həvəslə alınır. Hazırda Piran kəndində gün ərzində 30-35 ton quş əti istehsal edəcək, cənub zonasında ən böyük istehsal müəssisələrindən biri olan broyler fabrikinin tikintisində işlər başa çatmaq üzrədir. Bu obyekt istifadəyə verildikdən sonra 150 nəfərdən çox rayon sakini işlə təmin olunacaq, orta aylıq əmək haqqı 350-400 manat təşkil edəcəkdir.

Sizin rayonun sosial-iqtisadi həyatının bütün sahələrinə, o cümlədən turizm sektoruna göstərdiyiniz qayğı nəticəsində 2011-ci ildə 2003-cü illə müqayisədə ümumi məhsul buraxılışı 2,8 dəfə, əhaliyə göstərilən pullu xidmət 6 dəfə, əsas kapitalla yönəldilən investisiya qoyuluşu isə 35 dəfə artmışdır. Məlumat verirəm ki, "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasına uyğun olaraq son üç ildə rayonumuzda 1951, ümumilikdə isə 2004-2011-ci illər ərzində 6700 iş yeri açılmışdır. Onların 45 faizindən çoxu daimi iş yerləridir.

Təhsilə göstərilən dövlət qayğısı sayəsində son illərdə rayonumuzda 3 min 950 şagird yerlik 26 məktəb binası, o cümlədən "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" proqramı çərçivəsində Heydər Əliyev Fondu tərəfindən altı müasir məktəb kompleksi tikilmiş, hər cür avadanlıqla təmin edilmişdir. Rayonda 22 məktəb binası əsaslı təmir olunmuş, hazırda 14 məktəb binasında tikinti və layihələndirmə işləri görülür.

Yeri gəlmişkən bildirmək istəyirəm ki, respublikamızda təhsilin inkişafında, milli və mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanılmasında Sizin və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın xidmətləri əvəzsizdir.

Rövşən Bağirov hazırda rayonda tikinti-quruculuq və abadlıq işlərinin sürətlə davam etdirildiyini vurğulayaraq bildirdi:

- Sizin qayğınız sayəsində hazırda rayonumuzda abadlıq-quruculuq, tikinti işləri sürətlə davam etdirilir. Son illər rayonda Heydər Əliyev Mərkəzi, Uzunömürlülər Muzeyi, 8 tibb müəssisəsi, 10 rabitə şöbəsi, rayon icra hakimiyyəti və 7 dövlət müəssisəsi üçün inzibati binalar tikilmiş, şəhər və kəndlərdə fəaliyyət göstərən bütün ATS-lər elektron tipli ATS-lərlə əvəzlənmişdir.

Əhalinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasının nəticəsidir ki, son dövrdə yeni bazar kompleksi, iki şadlıq sarayı, müasir tələblərə cavab verən iaşə və ticarət obyektləri inşa edilmiş və sakinlərin istifadəsinə verilmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Siz rayonumuza üç dəfə səfər etmişiniz. 2010-cu ildə rayon ictimaiyyəti ilə görüşünüz zamanı söylədiyiniz “Mən çox şadam ki, Lerikdə inkişaf çox sürətlə gedir. Rayonun sözün əsl mənasında inkişafı həm yerli sakinlər, həm də bütün ölkə üçün çox vacibdir. Dağ rayonlarına - paytaxtdan, mərkəzdən uzaqda yerləşən bölgələrə xüsusi diqqət göstərilməlidir və bu diqqət göstərilir” sözləri hər bir leriklinin qəlbini fərəh hissi ilə doldurmuş, qurub-yaratmaq əzmini artırmışdır.

İcazə verin, Sizi bir daha əmin edirəm ki, ucqar dağ rayonumuza göstərdiyiniz böyük diqqət və qayğınıza leriklilər hər zaman öz əməli işləri ilə cavab verəcəklər. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yekun nitqi

- 2012-ci ildə Dövlət İnvestisiya Proqramında nəzərdə tutulmuş bütün məsələlər əminəm ki, öz həllini tapacaqdır. Ölkəmiz üçün bu il də uğurlu olmalıdır, xüsusilə qeyri-neft sektorunda böyük inkişaf gözlənilir.

Əvvəlki dövrdə başlanmış və indi davam edən layihələr öz bəhrəsini verməkdədir. Eyni zamanda, 2012-ci ildə də böyük müəssisələr, zavodlar açılacaqdır. Beləliklə, qeyri-neft potensialımız daha da artacaqdır. Sahibkarlığın inkişafı üçün bir daha demək istəyirəm ki, bütün imkanlar vardır. Burada sahibkarların və icra hakimiyyəti başçıların çıxışlarında bölgələrdə gedən proseslər haqqında məlumatlar verildi.

Deyə bilərəm ki, biz hər bir bölgədə, hər bir rayonda təxminən eyni mənzərəni müşahidə edirik. İnkişaf, abadlıq, quruculuq, sosial layihələrin icrası və ümumiyyətlə, böyük canlanma prosesi gedir. Bu, mənə çox sevindirir. Mən mütəmadi qaydada bölgələrdə oluram, vəziyyətlə tanış oluram və hər dəfə müsbətə doğru dəyişiklikləri görəndə çox sevinirəm. Ölkəmizin çox böyük imkanları, böyük potensialı vardır. Bu potensialı Azərbaycan xalqının istedadı yaratmışdır və biz elə etməliyik ki, müəyyən olunmuş bütün vəzifələr həm dövlət qurumları, həm də özəl sektor tərəfindən icra edilsin.

Son illərdə özəl sektorun ümumi daxili məhsuldakı çəkisi artır. Ümumiyyətlə ümumi daxili məhsulumuz çox sürətlə artır. Son 8 il ərzində 3 dəfə artmışdır. Heç bir başqa ölkədə belə nəticə olmamışdır. Çox sevindirici haldır ki, özəl sektorun çəkisi artır, təxminən indi bu pay 83 faiz civarındadır. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatına keçid prosesi artıq çoxdan başa çatmışdır. Mən bir müddət bundan əvvəl demişəm ki, biz artıq keçid dövrümüzü başa vurmuşuq. Azərbaycan indi keçid dövrünü yaşayan ölkə deyildir. Biz sürətli inkişaf dövrünü yaşayan ölkəyik, inkişafda olan ölkəyik və bir daha demək istəyirəm ki, inkişaf etmiş ölkəyə çevrilmək üçün biz siyasətimizi davam etdirəcəyik.

Giriş sözümdə qeyd etdiyim kimi, böyük Dövlət İnvestisiya Proqramı icra ediləcəkdir. Yeddi milyard manat böyük məbləğdir. Elə etməliyik ki, bu məbləğ böyük səmərə ilə istifadə olunsun və bütün layihələrdə işlər getsin. Heç bir yubanma olmasın, biz bürokratik əngəlləri gərək tamamilə aradan qaldıraq və eyni zamanda, bu böyük dövlət layihələrinə nəzarət daha da güclü olmalıdır. Çünki nəzarət olan yerdə işin keyfiyyəti də təmin edilir.

Bu il əvvəlki illərdəki kimi, infrastruktur layihələrinə böyük vəsait ayrılacaqdır. Xüsusilə yol tikintisinə. Magistral yollarda işlər gedir. Keçən il olduğu kimi, bu il də kənd yollarına eyni qaydada böyük sərmayə qoyulmağa başlamışdır. Əvvəlki dövrlərdə də biz bu sahəyə diqqətimizi əsirgəməmişdik.

Ancaq xüsusilə 2012-ci və 2013-cü illərdə bu sahəyə daha da böyük məbləğdə vəsait qoyulacaqdır. Kənd yollarının tikintisi birbaşa yerli icra orqanlarına tapşırılmışdır. Onlar bu işi böyük səmərə ilə və böyük keyfiyyətlə görməlidirlər. Bu, böyük məsuliyyətdir, çünki əvvəlki dövrdə bu işlərlə mərkəzi icra orqanları məşğul idi. Ancaq mərkəzi icra orqanlarının digər layihələri vardır. Onlar əsas diqqəti magistral, şəhərlərarası yollara yönəltməlidirlər. O ki qaldı kənd yollarına, yerli icra orqanları bu işləri daha yaxşı bilir. Artıq keçən ildən başlayaraq hər bir bölgədən sifarişlər gəldi, məruzələr edildi və plan tərtib olundu. Gördüyünüz kimi, ilin əvvəlindən həm dövlət büdcəsi, həm Prezidentin ehtiyat fondu hesabına bölgələrə vəsait ayrılır. Qarşıya məqsəd qoyulubdur ki, biz bütün kənd yollarını abadlaşdıraraq. Bu, əlbəttə ki, maksimum məqsəddir.

Eyni zamanda, 2013-cü ilin sonuna qədər qarşıya real məqsəd də qoyulmuşdur, bütün hesablamalar aparılmışdır, həm maliyyə imkanlarımız, həm texniki imkanlar. Beləliklə, kəndlərdə yaşayan əhalinin 80 faizi 2013-cü ilin sonuna qədər gözəl yollardan istifadə edəcəkdir. İmkanlarımız hələ ki, buna çatır. Əgər daha da sürətli inkişafa nail ola bilsək, həm bu il, həm gələn il bu Proqrama əlavələr edə bilərik. Ancaq qarşıya hədəf qoyulubdur ki, kəndlərdə yaşayan əhalinin 80 faizi mütləq əsaslı təmir edilmiş və tikilmiş yollardan artıq istifadə edəcəkdir. Məqsəd isə əlbəttə ki, kənd yollarının 100 faiz qaydaya salınmasıdır. Biz bu məqsədə də çatacağıq.

Bölgələrdə qazlaşdırma prosesi gedir. Dövlət Neft Şirkətinə müvafiq göstərişlər verilmişdir. Baxmayaraq ki, Dövlət Neft Şirkəti böyük şirkətdir, eyni zamanda, biz dövlət dəstəyini də əsirgəmirik. Dövlət İnvestisiya Proqramında bölgələrin dövlət büdcəsi hesabına qazlaşdırılması üçün böyük məbləğ nəzərdə tutulubdur. Yenə də qarşıya real məqsəd qoyulubdur ki, 2013-cü ilin sonuna qədər Azərbaycanda qazlaşdırma 95 faizə çatsın. Bu, real hədəfdir və biz buna çatsaq, hesab edirəm ki, qazlaşma ilə bağlı bütün məsələləri həll etmiş olarıq. Bu, böyük vəsait tələb edən məsələdir, böyük texniki imkanlar olmalıdır. Həm yeni xətlər çəkilir, həm vaxtilə çəkilmiş, çürümüş xətlər dəyişdirilir. Bu proses həm bölgələrdə, həm Bakıda gedir. Biz iki istiqamət üzrə hərəkət etməliyik. Əvvəlki illərdə yaradılmış, köhnəlmiş infrastrukturun bərpası və yeni infrastrukturun yaradılması paralel şəkildə aparılır. Yeni texnologiyalar, yeni boru kəmərləri, xətləri var ki, onların ömrü çox uzundur və biz onlardan istifadə edirik.

Mən giriş sözümdə qeyd etdim ki, biz birinci Proqramın icrası ilə bağlı infrastruktur layihələrinin içərisində daha çox elektrik enerjisi təchizatına fikir vermişik. Baxmayaraq ki, artıq biz özümüzü elektrik enerjisi ilə tam təmin etmişik, bu gün də bu məsələ aktualdır. Çünki ölkə iqtisadiyyatı artır, bizim strateji inkişaf planımız, strateji baxışlarımız vardır. Biz bilirik ki, 10 ildən, 20 ildən sonra iqtisadiyyatımız sürətlə artacaqdır. Yeni müəssisələr, biznes üçün yaradılan yeni şərait gözəl imkanlar açır. Beləliklə, bizdə tələbat daim artacaq, daxili istehlak daim artacaqdır. Bizdə mövcud olan enerji gücləri daxili istehlakdan ən azı 10 faiz artıq olmalıdır. Baxmayaraq ki, biz bu gün enerji təhlükəsizliyimizi təmin etmişik və xaricə ixrac edirik, hazırda böyük layihələr icra edilir. Onlardan ən böyüyü Şirvan şəhərində yerləşən 780 meqavat gücündə “Cənub” Elektrik Stansiyasıdır. Bu stansiya bu il istifadəyə verilməlidir. Şüvəlan qəsəbəsində yerləşən 400 meqavat gücündə “Şimal-2” stansiyasının təməli keçən il qoyulmuşdur və gələn il istifadəyə verilməlidir.

Bu il 25 meqavat gücündə Füzuli Su Elektrik Stansiyası istismara verilməlidir. Gələn il Taxtakörpü Su Anbarında 25 meqavat gücündə Su Elektrik Stansiyası istifadəyə verilməlidir. Keçən il təməl daşını qoyduğumuz və bu il inşası davam etdirilən yeni layihələrlə bərabər, kiçik çaylarda, kiçik həcmli su elektrik stansiyalarının tikintisi davam edir. Bərpa olunan enerji növlərinin yaradılması başlamışdır. Mən keçən il Qobustan rayonunda birinci stansiyanın açılışında iştirak etdim. Çox gözəl təcrübədir, bu layihələrin böyük perspektivi vardır. Artıq Azərbaycanda günəş panelləri istehsal edən müəssisə yaradılır. Günəş-külək enerjisindən daha da geniş şəkildə istifadə etməliyik və Bakıda 300 meqavat gücündə yeni elektrik stansiyasının tikintisi də nəzərdə tutulur. Yəqin ki, bu il texniki layihələndirmə işləri aparılmalıdır. Eyni zamanda, bu ilin investisiya proqramında ötürücü xətlərin bərpasına vəsait nəzərdə tutulur. Bu sahədə hələ ki, görüləsi işlər çoxdur. Ötürücü xətlərin müəyyən hissəsi nasaz vəziyyətdədir. Bölgələrdə külək əsən kimi bəzən dirəklər yıxılır və kəndlər işıqsız qalır. Ona görə “Azərenerji”yə göstəriş verilmişdir ki, bu sahəyə xüsusi diqqət göstərsin və dövlət büdcəsi tərəfindən dəstək veriləcəkdir.

İçməli su və kanalizasiya layihələri icra edilir. Burada bu layihələr haqqında söyləndi. Bir daha demək istəyirəm ki, bu çox böyük sosialyönlü, böyük vəsait tələb edən layihədir. Yüz milyonlarla manat, bəlkə milyardlarla manat vəsait tələb edən layihədir. Bakı, Bakıtrafı qəsəbələr, bütün şəhərlər, rayon mərkəzləri kanalizasiya, içməli su ilə təmin edilməlidir və bu istiqamətdə atılan addımlar ümidvericidir. Qarşıya böyük hədəflər qoyulub. Amma yenə də deyirəm, bu hədəflər reallığı əks etdirməlidir.

Əlbəttə, mən çox istərdim ki, 2013-cü ilə qədər bütün şəhər və rayonlarımızda bu layihələr başa çatsın. Ancaq yaqin ki, bu, mümkün olmayacaqdır. Ona görə real hədəf ondan ibarətdir ki, gələn ilin sonuna qədər əksər şəhər və rayonlarımızda içməli su, kanalizasiya layihələri başa çatsın. Mən hesab edirəm ki, biz buna 100 faiz nail olacağıq. Yenə də baxırıq, bu il, ya gələn il əlavə maliyyə imkanlarımız yaranarsa, biz bu vəsaiti, ilk növbədə içməli su, kanalizasiya layihələrinə yönəltməliyik. Belə olan halda biz bəlkə daha da çox işlər görə bilərik. Ancaq hazırda bütün bölgələrdə, hər bir rayonda içməli su, kanalizasiya layihələri ya başlamışdır, ya da ki, başlamaq üzrədir. Bununla bərabər, - burada bu barədə də deyildi, - çaylar boyu yerləşən kəndlərdə modul tipli sutəmizləyici qurğuların quraşdırılması prosesi davam etdirilməlidir. Mənə verilən məlumata görə, hazırda 188 kənddə belə qurğular quraşdırılıb. Vaxtilə insanlar çaylardan, kanallardan su içirdilər. İndi təmizlənmiş su içirlər və belə insanların sayı 300 mindən çoxdur. Artıq kəndlərdə 340 min əhali bu imkanlara malikdir. Göstəriş verilmişdir ki, bu il və gələn il əlavə tədbirlər görülsün və çaylar boyu yerləşən kəndlərdə əhalini biz maksimum dərəcədə təmiz su ilə təmin etməliyik.

Bu il və gələn il yenə də meliorasiya məsələləri diqqət mərkəzindədir. Bu barədə artıq deyildi. İki böyük layihə icra edilir. Həm bu sahədə ən böyük layihələr və bəlkə də ölkə miqyasında, qeyri-neft sektorunda ən böyük investisiyalar məhz bu sahəyə yönəldilir. Biz iki böyük su anbarı yaradıırıq. Əslində böyük göllər yaradıırıq - Taxtakörpü və Şəmkirçay anbarları. On minlərlə hektar yeni torpaq sahələri dövrüyəyə daxil ediləcəkdir və beləliklə, kənd təsərrüfatına çox güclü təkan veriləcəkdir. Bunlar çox böyük vəsait tələb edən layihələrdir. Bu, gələcəyə qoyulan investisiyalardır. Bu investisiyalar dərhal qayıtmayacaq və qarşıya məqsəd də qoyulmayıb ki, onlar dərhal qayıtsın. Bu investisiyalar əlavə məhsulun yetişdirilməsi nəticəsində, ilk növbədə fermerlərin cibinə qayıdacaq və ondan sonra dövlətə. Yəni, bu da dövlət tərəfindən özəl sektora verilən böyük dəstəkdir. Çünki bizdə kənd təsərrüfatı tamamilə özəl sektor tərəfindən idarə edilir, yəni, özəl sektorun sərəncamındadır. Beləliklə, biz bu layihələri də sahibkarlığın inkişafına atılmış addımlar kimi qiymətləndirsək, səhv etmərik.

Kənd təsərrüfatının inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirlər görülməcəkdir, kifayət qədər ciddi proqramlar qəbul edilibdir. Taxılçılıqla bağlı yeni təşəbbüslər icra edilir. Bir il bundan əvvəlki müşavirədə demişdim ki, biz tezliklə taxılçılıq üzrə iri fermer təsərrüfatlarının yaradılmasına başlamalıyıq. Ancaq bir il keçdi, hələ ki, nəticə yoxdur. Mən bilirəm ki, bu, böyük, ciddi məsələdir. Burada həm yeni torpaq sahələri müəyyən edilməli, infrastruktur layihələri icra olunmalı, suvarma məsələləri öz həllini tapmalıdır. Ancaq mən hesab edirəm ki, bu işlərə daha da

böyük diqqət göstərməlidir. Hesab edirəm ki, gələnlə müəvəzədə artıq biz birinci uğurlardan danışmalıyıq, əks-təqdirdə mənim göstərişlərimə laqeyd yanaşanlar cəzalandırılacaqlar. Bunu bilin. Bu, ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün lazımdır. Bu, çox gözəl, vaxtında irəli sürülmüş təşəbbüsdür. Yubanmadan icra edilməlidir və mən bu barədə bütün müvafiq qurumlara göstəriş vermişəm. Çünki bu iş müvafiq qurumlar tərəfindən əlaqələndirilmiş şəkildə aparılmalıdır. Bütün müvafiq qurumlar bu işlərlə məşğul olmalıdır. Ümumi nəzarət Nazirlər Kabinetinə tapşırıqlar.

Heyvandarlığın inkişafı ilə bağlı böyük addımlar atılır. Bu yaxınlarda Prezidentin ehtiyat fondundan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə 10 milyon manat vəsait ayrılmışdır ki, yenidən o cins mal-qaranın gətirilməsinə nail olsun. Artıq bir neçə ildir ki, bu proses başlamışdır. Beləliklə, biz böyük dərəcədə mal-qaranın cinsini yaxşılaşdıracağıq. Xaricdən gətirilən mal-qara çox məhsuldardır və biz çalışmalıyıq ki, tədricən böyük heyvandarlıq və südçülük fermer təsərrüfatları yaradılsın, artıq burada Ağcabədidən olan iş adamı bu barədə danışdı. O, doğrudan da Azərbaycanın ən böyük südçülük müəssisəsidir. Çox şadam ki, artıq orada heyvandarlıq da, maldarlıq məsələləri də öz həllini tapır. Belə müəssisələr bizə lazımdır. Mən bir azdan sonra deyəcəyəm, ümumiyyətlə, daxili istehsal tələbatımızı nə qədər təmin edir. Südçülük, heyvandarlıq, taxılçılıq sahələrinə xüsusi diqqət göstərməlidir.

Keçən ilin sonunda üzümçülüyn inkişafına dair Dövlət Proqramı qəbul edilmişdir. Bu da dövlətin niyyətini göstərir. Mən keçən il üzümçülüklə bağlı öz fikirlərimi geniş şəkildə bildirdim. Vaxtilə Azərbaycanda üzümçülük nə üçün məhv edildi. O barədə də danışdım və təkrar etməyə ehtiyac yoxdur. Bu Proqram dövlətin prioritetlərini göstərir. Özəl sektor əlbəttə ki, bu işlərlə məşğul olub, məşğul olur və olmalıdır. Yeni üzüm bağları salınır, biz bunu alqışlayırıq.

Proqramın məqsədi ondan ibarətdir ki, biz özəl sektora necə daha da böyük dərəcədə kömək edə bilərik ki, üzümçülük Azərbaycanda inkişaf etsin və 1980-ci illərdə ulu öndər tərəfindən yaradılmış gözəl ənənə bərpa edilsin. Bu, həm ölkə iqtisadiyyatı, həm də, ilk növbədə, fermerlər üçün lazımdır. Çünki fermerlər yaxşı bilirlər ki, üzümçülükdə əldə edilən gəlirləri başqa sahədə bəlkə də əldə etmək mümkün deyildir. Bu proqramın da təməlinə yenə də sahibkarlığın inkişafı dayanır ki, fermerlər, kəndlilər daha da çox pul qazansınlar, daha da yaxşı yaşasınlar.

Bağçılıqla, xüsusilə müasir texnologiyalar əsasında bağçılıqla bağlı layihələr başlamışdır. Mən keçən il Quba rayonunda bir təsərrüfatla tanış olmuşam. İntensiv bağçılıq təsərrüfatıdır. Baxmayaraq ki, Quba zonası, ümumiyyətlə, bağçılıqla məşhurdur, gözəl alma bağları var, amma yeni sistem məhsuldarlığı bəlkə bir neçə dəfə artırır. Bu da əlavə gəlirlər, əlavə məhsul yetişdirilməsi deməkdir. İntensiv bağçılıq da daim diqqət mərkəzindədir.

Biz bütövlükdə kənd təsərrüfatında müasir texnologiyaları daha da geniş şəkildə tətbiq etməliyik. Bu məqsədlə kənd təsərrüfatında böyük inkişafa nail olmuş ölkələrə heyətlər göndərilmişdir, onların təcrübəsi öyrənilmişdir və biz ən müasir texnologiyaları gətirməliyik. Necə ki, inşaatda, yol tikintisində, memarlıqda, başqa sahələrdə biz ən müasir texnologiyaları gətiririk, bu sahəyə də gətirməliyik. Onda məhsuldarlıq, hətta indiki torpaq fondunu nəzərə almaqla, məhsuldarlıq böyük dərəcədə artacaqdır. Nəzərə alsaq ki, qeyd etdiyim kimi, böyük meliorasiya layihələri icra edilir, on minlərlə, bəlkə, yüz min hektara qədər yeni torpaq dövrüyyəyə veriləcəkdir, görün, kənd təsərrüfatının inkişafı üçün nə qədər şərait yaradılacaqdır.

Ərzaq təhlükəsizliyi məsələləri hər bir ölkə üçün vacibdir. Biz bu məsələlərlə bir neçə ildir ki, məşğuluq. Görəndə ki, biz öz daxili istehsalımıza arxalanmalıyıq, bu sahədəki addımlarımız daha da təsirli olmuşdur. Yenə də iqtisadi, maliyyə böhranı, ondan sonra bəzi ölkələrdə quraqlıq ona gətirib çıxarmışdır ki, bir neçə il bundan əvvəl taxılla bağlı problemlər yaranmışdı. Ənənəvi təchizatçılar ixracata qadağa qoymuşdular. Baxmayaraq ki, kontraktlar bağlanmışdı, ancaq taxılın idxalı dayanmışdı və biz onda fikirləşməyə başladığımız ki, nəinki taxılçılıq sahəsində, hər bir sahədə tələbatımızı daxildə təmin etməliyik. Buna imkan var – bizim gözəl torpağımız, zəhmətkeş insanlarımız, dövlət dəstəyi vardır. Ona görə ərzaq təhlükəsizliyi enerji, nəqliyyat təhlükəsizliyi ilə bərabər çox ciddi məsələdir.

Biz keçmişdə özümüzü heç vaxt ərzaq məhsulları ilə təmin etməmişdik. Sovet dövründə ümumxalq təsərrüfatı kompleksi var idi və bütün əsas ərzaq məhsulları başqa respublikalardan gəlirdi. Biz qısa müddət ərzində ciddi dönüş yarada bilmişik. Ancaq hələ ki, ərzaq təhlükəsizliyimizi tam şəkildə təmin etməmişik, baxmayaraq ki, çox ciddi irəliləyiş vardır. Ona görə, mən indi bəzi rəqəmləri səsləndirmək istəyirəm. Əlbəttə, biz bunu daim diqqət mərkəzində saxlayırıq və biz bu rəqəmlər əsasında Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə kreditlərin verilməsini də müəyyən edirik. Biz daha çox o sahələrə kreditləri verməliyik ki, həmin istehsal daxili tələbatı ödəyən olsun.

Beləliklə, taxıl istehsalı hazırda tələbatımızın 65 faizini təşkil edir. Görüləcək tədbirlər nəticəsində 2013-cü ilin sonunda 84 faiz olacaqdır. 84 faiz olarsa, bu, yaxşı rəqəmdir, ancaq son rəqəm deyildir. Ət – özümüzü 88

faiz səviyyəsində təmin edirik. 2013-cü ildə proqnoz 95 faiz olacaqdır. Quş əti – hazırda 81 faizdir. Bu yaxınlarda quşçuluğa daha da çox kreditlər verildi. Ona görə də istehsal artdı və 2 ildən sonra, gələn ilin sonuna qədər 92 faiz olmalıdır. Kartof istehsalı artıq 102 faizdir, 114 faiz olacaqdır. Meyvə - 117 faiz, yəni ki, ixrac potensialı vardır. Bostan məhsulları 100 faiz, yumurta 77 faiz, gələn ilin sonunda 100 faiz olmalıdır. Şəkər istehsalı 160 faizdir. Ancaq o da həqiqətdir ki, şəkərin xammalı əsasən xaricdən gətirilir. Ancaq bununla bərabər, daxili istehsal 160 faizdir, böyük ixrac imkanları vardır. Azərbaycanda düz istehsalı 47 faizdir, 75 faiz olmalıdır. Süd və süd məhsulları hazırda tələbatımızın 70 faizini ödəyir, gələn ilin sonunda təxminən 80 faiz olacaqdır. Bitki yağı – 65 faiz, kərə yağı 50 faizdir. Bu da artmalıdır. Yəni bu, əsas ərzaq məhsullarıdır və bu rəqəmlər nəyi göstərir. Birinci növbədə onu göstərir ki, doğrudan da çox ciddi dönüş yaradılıbdır. İkinci nəticə ondan ibarətdir ki, gələn ilin sonuna aid gətirdiyim rəqəmlər, artıq reallığa əsaslanır. Bu, bizim niyyətimiz deyil. Veriləcək kreditlər hesabına və işə salınacaq yeni müəssisələrin fəaliyyəti nəticəsində bu, belə olacaqdır. Ancaq, eyni zamanda, rəqəmlər onu göstərir ki, biz bəzi pozisiyalar üzrə hələ ki, daxili tələbatı ödəyə bilmirik. Ola bilər ki, buna 4-5 il vaxt lazım olacaqdır. Ancaq biz bunu təmin etməliyik. Həm kərə yağı, həm bitki yağı, həm taxıl – biz bunu təmin etməliyik. Əlbəttə ki, biz investisiya planlarımızı müzakirə edərkən, ilk növbədə, bax, bu cədvəli qabağımıza qoymalıyıq və kənd təsərrüfatının inkişafını bunun əsasında təmin etməliyik.

Eyni zamanda, biz hər bir sahədə olduğu kimi, qabağa baxmalıyıq ki, 10 il, 20 il bundan sonra nə olacaqdır. Ümid edirəm ki, 2015-ci ilə qədər əsas ərzaq məhsulları ilə özümüzü 100 faiz təmin edəcəyik. Həm kreditlər veriləcək, yeni torpaqlar dövrüyyəyə daxil ediləcək və s. Ondan sonra nə olacaq? Ondan sonra biz yeni bazarlar axtarmalıyıq, yeni bazarlar tapmalıyıq və ənənəvi bazarlara daha da böyük həcmdə öz məhsullarımızı çıxarmalıyıq. Mən artıq İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin qarşısında belə vəzifə qoydum ki, yeni bazarların araşdırılması prosesi indidən başlanmalıdır. İndidən ki, biz hazırlıqlı olaq. 2015-2016-cı illərdə bizim çox böyük həcmdə ixrac yönümlü kənd təsərrüfatı məhsulumuz olacaqdır. Biz onları ixrac etməsək, onda kənd təsərrüfatının inkişafını təmin edə bilmərik. Çünki daxili bazar dolacaq, - düzdür, əhali artır, tələbat artır, amma o qədər də böyük həcmdə artmır. Bizdə əhali hər il 1,5, 1,7 faiz artır. Ona görə yeni bazarlara çıxışımız olmasa, bu, kənd təsərrüfatının inkişafını məhdudlaşdıracaqdır. Yeni bazarlara çıxış üçün işləməliyik, işləyirik və bu məsələdə müvafiq qurumlar əlaqəli şəkildə işləməlidirlər. Biz idxalı əvəzləyəcəyik, eyni zamanda, ixrac yönümlü məhsullarla başqa ölkələrin bazarlarına çıxmalıyıq. Ona görə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi və Xarici İşlər Nazirliyi bu məsələ ilə bağlı gərək müzakirə aparsınlar, lazım olarsa, işçi qrupu yaradılsın.

Bizim dünyadakı tərəfdaşlarımızın sayı artır. Mən giriş sözümdə də dedim, Azərbaycan ilə əməkdaşlıq etmək istəyənlərin sayı artır, biz də istəyirik əməkdaşlığımızı genişləndirək və öz məhsullarımızla yeni bazarlara çıxmaq - həm ənənəvi bazarlara, həm yeni bazarlara. Biz xüsusilə Avropa bazarlarına kənd təsərrüfatı məhsulları ilə çıxmalıyıq. Bunun üçün təkcə bizim istəyimiz kifayət deyildir. Bunun üçün keyfiyyətli məhsullar yetişdirilməlidir. Bizim kənd təsərrüfatı məhsullarımız – meyvələr, tərəvəz keyfiyyətlidir, təbiidir, tərkibində heç bir kimya yoxdur, olmamalıdır. Bu da çox vacib məsələdir. Biz kəmiyyət dalınca qaçmamalıyıq. Çünki indi kəmiyyət dalınca qaçanlar keyfiyyəti itirirlər. Elə olmasın ki, bir neçə ildən sonra bizdə də bu meyvə-tərəvəz süni dad versin, necə ki, bəzi ölkələrdə yeyəndə heç bilmirsən hansı meyvədir, ya tərəvəzdir. Ona görə biz bu təbiiyyəti, keyfiyyəti mütləq saxlamalıyıq, kəmiyyəti keyfiyyətin hesabına artırmamalıyıq. Emal müəssisələrimiz indi çox müasirdir, xüsusilə son illər ərzində tikilən müəssisələr. Orada bütün sertifikatlar, standartlar olmalıdır. Avropa İttifaqının bazarlarına çıxmaq üçün biz elə müəssisələr yaratmalıyıq ki, bu imkanlar olsun. Yəni, bu, çox ciddi məsələdir. Bu, bu günün məsələsi deyil, gələcəyə yönəlmiş bir məsələdir. Amma biz bununla bu gün məşğul olmasaq, gecikərik.

Eyni zamanda, biz inşaat materiallarının istehsalını daxildə artırmalıyıq və artıracağıq. Mən burada da bir-iki rəqəmi gətirmək istəyirəm. Hazırda Azərbaycanda sement istehsalı daxili tələbatın 44 faizini təmin edir, 2013-cü ildə 75 faiz, 2014-cü ildə 125 faiz olacaqdır. Azərbaycanda tikilməkdə olan yeni sement zavodları istifadəyə veriləcək və 2 ildən sonra bizdə 25 faiz əlavə ixrac məhsulu olacaqdır. Biz bunu hara satacağıq? İndi sement bazarları üçün mübarizə gedir. Biz özümüz bunu bilirik. Bizə sement satmaq istəyənlər çoxdur və hər tərəfdən xahişlər gəlir ki, bizdən alın. Yəni, bu, reallıqdır. İndi biz də daxili tələbatımızı təmin edəndən sonra, əlbəttə ki, xaricdən sement almayacağıq. Hara satacağıq, bu barədə nə vaxt fikirləşməliyik? Bu gün. Çünki bu, 2014-cü ildə 125 faiz olacaqdır. İndidən işlərimizi elə qurmalıyıq ki, 2014-cü ildə heç bir problem olmasın.

Ondan başqa, dövlətin dəstəyi ilə yaradılan böyük müəssisələr işə düşür. Gəncədə alüminium zavodu açıldı, 50 min ton yüksək keyfiyyətli alüminiumun istehsalı təmin edildi. Açıliş zamanı mənə məlumat verildi ki, bu rəqəm 100 minə, 200 minə qalxacaqdır. Alüminium elə məhsuldur ki, o, istənilən yerə satılır. Yəni, bu məhsula görə bazar axtarmaq lazım deyildir. Ancaq biz nə etməliyik? Gəncə alüminium zavodunun yanında texnopark

yaratmalıyıq. Özəl sektor bu işə qoşulmalıdır. Dövlət yerlər ayırmalıdır, infrastrukturu təmin etməlidir, özəl sektor isə hazır məhsulları buraxmalıdır. Çünki biz əlbəttə, alüminiumu külçə kimi də sata bilərik, ancaq bu, yarımçıq bir iş olacaqdır. Biz niyə alüminium məhsullarını xaricdən almalıyıq? Özümüz alüminium istehsal edirik, özümüz də hazır məhsulu istehsal edək, daxildə sataq, xaricdən gələnin qabağını kəsək və sonra xaricə də ixrac edək. Xahiş edirəm ki, bu məsələ ilə ciddi məşğul olun, həm sahibkarlar, həm İqtisadi İnkişaf Nazirliyi. Gəncədə alüminiumyönlü texnopark yaradılmalıdır.

Kimya sənayesində texnoparkın yaradılması prosesi başlamışdır. Böyük neft-kimya kompleksi tikiləcəkdir. “Azərikimya”ya bütün göstərişlər verilmişdir, Sumqayıtda torpaq sahələri ayrılmışdır. Biz kimya sənayesində də hazır məhsulun buraxılmasına nail olacağıq. Kimya texnoparkının yaradılması artıq başlamışdır. Bütövlükdə texnoparkların yaradılması prosesi gedir. Bu, müsbət prosesdir. Sumqayıt texnoparkı fəaliyyət göstərir, orada 10-a yaxın müəssisə fəaliyyətdədir, minlərlə iş yeri açılmışdır, hazır məhsul da istənilən ölkəyə ixrac edilə bilər. Bir texnopark da Balaxanıda məişət tullantılarının yandırılması zavodunun yanında yaradılacaqdır. Orada da iş yerləri açılacaqdır və bir sahəni də Balaxanı texnoparkı öz üzərinə götürəcəkdir. Beləliklə, dəfələrlə qeyd etdiyim sənayeləşmə prosesinə daha da ciddi təkan veriləcəkdir.

Biz Azərbaycan şirkətlərini xarici bazarlara çıxarmalıyıq. Hazırda Dövlət Neft Şirkəti xaricdə fəal işləyir. Biz çalışmalıyıq ki, digər dövlət şirkətlərinə də kömək göstərək. O şirkətlər ki, onlar xarici bazarlarda işləyə bilər. Dövlət Neft Şirkətinin imkanları artıq genişlənir. Mən hesab edirəm ki, bizim aviaşirkətimiz “AZAL” xarici bazarlara çıxmalıdır, baxmalıdır, bəlkə hansısa başqa aviaşirkəti almaq olar. Hansısa başqa ölkələrdə iş qurmaq olar, yəni, bu da dövlət dəstəyi hesabına mümkün olacaqdır. “Azərenerji”, - düzdür, indi daxildəki layihələrlə məşğuldur və bu da təbiidir. Amma vaxt gələcək daxildə bu layihələr başa çatacaq və onunla paralel olaraq xarici bazarlara çıxmalıdır. Bizim Dövlət Neft Şirkəti bəzi ölkələrdə qaz şəbəkəsini artıq idarəçiliyə götürmüşdür. “Azərenerji” şirkəti də bu istiqamətdə addımlar ata bilər. Xəzər Gəmiçiliyi xarici fəaliyyətini genişləndirməlidir, ölkə daxilində dövlət tərəfindən verilən vəsait hesabına bərələr, tankerlər, gəmilər alınır. Biz eyni sistemi xaricdə də yarada bilərik. Bu barədə də düşünmək lazımdır.

Eyni zamanda, biz özəl şirkətlərə də kömək göstərməliyik ki, xarici bazarlara çıxsınlar. Yenə də Xarici İşlər Nazirliyi, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi birgə işləsinlər və mənə konkret təklif versinlər. Mən birinci dəfə deyil ki, bu barədə danışırım. Ancaq hələ ki, mən belə real nəticə görmürəm. Mənə konkret təkliflər verilsin. Bizim başqa ölkələrlə hökumətlərarası komissiyalarımız vardır. O komissiyalarda bu məsələ müzakirə edilməlidir. Azərbaycan şirkətləri üçün tərəfdaş olduğumuz ölkələrdə xüsusi güzəştli şərait yaradılmalıdır. Biz hesab edirik ki, bu, ədalətli olar. Beləliklə, biz özəl şirkətləri də xarici bazarlara çıxarmalıyıq. Bizim banklar xarici bazarlara çıxmalıdır, çıxır, daha da sürətlə çıxmalıdır. Bir yox, iki yox, beş, on bankımız niyə başqa ölkələrdə işləməsin?! Niyə orada böyük mövqelərə nail olmasın?! Dövlət öz tərəfindən dəstək verəcəkdir. Lazım olsa siyasi dəstək də, başqa dəstək də veriləcəkdir.

Biz Azərbaycanda böyük nəqliyyat və logistika mərkəzi yaradıırıq. Beş beynəlxalq aeroportumuz, ən müasir təyyarə parkımız vardır. Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportu tikilir, yeni aerovağzal binası nadir memarlıq abidəsi olacaqdır. Yeni zolaqlar, Ələtdə Beynəlxalq Dəniz Ticarət limanı tikilir. Bu, Xəzərdə ən böyük liman olacaqdır. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Azərbaycan dövlətinin təşəbbüsü və maliyyə dəstəyi ilə reallaşan layihədir, tikilməkdədir, ümid edirəm ki, gələcək istifadəyə veriləcəkdir. Beləliklə, Azərbaycan bu bölgədə icra edilən layihələr hesabına dünya miqyasında logistika və nəqliyyat mərkəzinə çevriləcəkdir. Bizim istəyimiz bundan ibarətdir, buna nail olacağıq və oluruq.

Bizim coğrafi vəziyyətimiz əlverişlidir. Ancaq coğrafi vəziyyət infrastruktur olmadan heç nəyi dəyişmir. Bizim bu sahədəki siyasətimiz çox düzgündür. Avtomobil yolları, dəmir yolları, hava nəqliyyatı, dəniz nəqliyyatı. Azərbaycan dövləti hər il bərələrin, tankerlərin, təyyarələrin alınmasına, dəmir yolu layihəsinin icrasına və sairə büdcədən nə qədər vəsait ayırır.

Bütövlükdə gələcək haqqında söhbət aparanda mən artıq bir neçə dəfə bu fikri səsləndirmişəm və bir daha demək istəyirəm ki, əlbəttə, ikinci Dövlət proqramı uğurla icra ediləcəkdir. Heç bir şübhəm yoxdur ki, 2013-cü ilə qədər bütün məsələlər öz həllini artıqlaması ilə tapacaqdır. Bu barədə heç kimin şübhəsi olmamalıdır və yoxdur. Biz strategiyamızı müəyyən etmişik və növbəti onillik üçün strateji inkişaf planımızı hazırlamalıyıq - 2013-2023-cü illəri əhatə edən strateji inkişaf planı.

Müvafiq göstərişlər verilmişdir. İndi mən artıq detallara toxunmaq istəmirəm, bir daha hədəfi müəyyən etmək istəyirəm. Hədəf ondan ibarətdir ki, növbəti 10 ildə - 2013-2023-cü illərdə Azərbaycan əhalisi yüksək gəlirli ölkəyə çevrilməlidir. Növbəti 10 il ərzində qarşıya hədəf qoymalıyıq ki, ümumi daxili məhsul 2 dəfə artsın. Bu çox böyük, çətin hədəfdir. Nəzərə alsaq ki, ümumi daxili məhsulumuz artıq 3 dəfə artmışdır, indi 3 dəfə artmış

iqtisadiyyatı daha 2 dəfə artırmalıyıq. Yaxşı başa düşürük ki, artıq neft və qazın hesabına bunu artırmaq mümkün olmayacaqdır. Çünki biz neft hasilatının yüksək həddinə çatmışıq, ondan çox artırmaq da lazım deyildir. Mən hesab edirəm ki, hasilatı bu səviyyədə saxlamalıyıq ki, daha da uzun müddət ərzində insanlarımız bundan istifadə etsinlər. Ancaq biz buna qeyri-neft sektorunun hesabına nail ola bilərik. 2013-2023-cü illərdə dövlət və özəl qurumların birgə fəaliyyəti yeni mərhələyə qədəm qoyacaqdır. Yəni, dövlət və özəl qurumların birgə fəaliyyət planı işlənməlidir.

Əlbəttə, biz Dövlət İnkişaf Proqramımızı qəbul edəcəyik. 2014-2018-ci illəri əhatə edən beşillik proqram qəbul ediləcəkdir. Amma eyni zamanda, dövlət və özəl qurumların birgə fəaliyyəti üzrə strateji istiqamətləri yenidən işlənməlidir. Nəzərə almalıyıq ki, özəl sektorumuz artıq 10 il əvvəlki özəl sektor deyildir. Özəl sektorumuz artıq dayanıqlı, güclü özəl sektordur və görülməli tədbirlər nəticəsində daha da güclənəcəkdir. Dediyim vəzifələr icra olunarsa, - onlar olunmalıdır, - özəl sektor daha da güclü olacaqdır. Beləliklə, ümumi daxili məhsulu iki dəfə artırmalıyıq və Azərbaycanı daha da güclü ölkəyə çevirməliyik.

Bizim siyasi çəkimiz, iqtisadi gücümüz artır. Bunu bizi istəyənlər də görür, istəməyənlər də. Bizim uğurlarımıza sevinənlərin sayı kifayət qədər çoxdur. Amma istəməyən qüvvələr də, bədxahlar da vardır. Onları da bir neçə qrupa bölmək olar. Birinci növbədə bizim əsas düşmənlərimiz dünya erməniliyi və onların təsiri altında olan riyakar, korrupsioner, rüşvətxor siyasətçilərdir. O siyasətçilər ki, həqiqəti görmək istəmir və müxtəlif yerlərdə Azərbaycanı ləkələməklə məşğuldurlar. Bəzi parlamentlərin erməni lobbisinin pulu ilə dolanan üzvləri, bəzi siyasi xadimlər və sair. Onların hamısını biz yaxşı bilirik. Onların heç adlarını çəkmək lazım deyildir. Bir qrup onlardır. Digər qrup, ümumiyyətlə, Azərbaycanın müstəqil siyasətini qəbul etməyənlərdir. Yəni, qəbul etməirlər ki, Azərbaycan müstəqil siyasət apara bilsin. Biz müstəqil siyasət aparırıq və aparacağıq. Bu siyasət, bir daha demək istəyirəm ki, Azərbaycan xalqının maraqlarına xidmət edir. Başqa heç kəmin maraqlarına xidmət etmir və etməyəcəkdir. Azərbaycan xalqının maraqları hər şeydən üstündür. Bu maraqları təmin etmək üçün biz mübarizəmizi aparırıq və apacağıq. Nəticələr və yaxın tarix göstərir ki, biz hətta təkbaşına mübarizədə qalib gələ bilərik.

Üçüncü qrup isə sadəcə olaraq bizə paxıllıq edənlərdir. İndi Azərbaycanın reallıqları belədir ki, doğrudan da bizim tariximiz inkişaf edir və uğurlar tarixidir. Baxın, biz son müddət ərzində həm siyasi, həm iqtisadi sahədə nə qədər böyük nailiyyətlərə çatmışıq. Bir daha demək istəyirəm ki, inkişaf etmiş ölkələrin reytingləri aşağı düşdüyü halda, bəzi inkişaf etmiş ölkələr defolt ərafəsində olduğu halda, "Standard & Poor's" Azərbaycanın kredit reytingini qaldırır.

Dünyanın iqtisadi sahədə ən mötəbər "beyin mərkəzi" olan Davos Dünya İqtisadi Forumu ölkələrin rəqabət qabiliyyətliyinə görə Azərbaycanı 55-ci yerə layiq görür, bütün MDB məkanında birincidir. Bu, hansısa qondarma qeyri-hökumət təşkilatı deyil ki, ağzına gələni danışsın. Dünya İqtisadi Forumu dünya şöhrətli beynəlxalq təşkilatdır, bu da onların rəyidir.

Azərbaycan gənc müstəqil ölkədir. Müstəqilliyimizin cəmi 20 yaşı vardır. Ancaq biz artıq dünyanın ən birinci qurumunun üzvüyük. BMT Təhlükəsizlik Şurasının üzvüyük. Biz bu haqqı çətin mübarizədə qazanmışıq. Çünki yolumuzdan dönməmişik, ədalətli olmuşuq və dünya ictimaiyyətinin böyük rəğbətini qazanmışıq. 155 ölkə Azərbaycanın namizədliyini dəstəkləmişdir. İctimai rəy və beynəlxalq ictimaiyyət deyəndə bu hadisəni yada salmaq lazımdır. Beynəlxalq ictimaiyyət hansısa təşkilatın üzvləri deyildir. O təşkilatın önəmindən asılı olub-olmayaraq, o təşkilat və onun üzvləri beynəlxalq ictimaiyyətin rəyini əks etdirmir. Beynəlxalq ictimaiyyət Birləşmiş Millətlər Təşkilatıdır, orada 200-ə qədər ölkə vardır. Onların 155-i Azərbaycanı dəstəkləmişdir. Bu böyük siyasi uğurumuzdur və biz artıq dünyada gedən bütün proseslərə öz təsirimizi göstəririk, öz sözüümüzü deyirik. Biz bu tarixi gündə, o quruma üzv seçilən gün mən demişəm ki, Təhlükəsizlik Şurasında ədaləti bərpa edəcəyik, ədaləti müdafiə edəcəyik və edirik də.

Ondan sonra "Böyük iyirmilik" in xarici işlər nazirlərinin toplantısına Azərbaycanı dəvət edirlər. Bu, nəyi göstərir? Onu göstərir ki, ölkəmiz dünya üçün çox əhəmiyyətlidir. "Böyük iyirmilik"ə 20 ölkə daxildir, ona görə də "Böyük iyirmilik" adlandırılır. O qrupa daxil olmayan 10 ölkə dəvət edilmişdi, onlardan biri Azərbaycan idi. Keçmiş Sovet İttifaqından ancaq Azərbaycan oraya dəvət edildi. Yəni, bizi istəməyənlər buna biganə qala bilərmidi? Əlbəttə ki, yox.

Ondan sonra biz dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birində yaşayırıq. Bakı dünyanın ən gözəl şəhərlərindən biridir. Tarixən belə olub, indi də biz böyük əmək qoymuşuq, şəhərimizi daha da gözəlləşdirmişik. Üstəgəl bizim istedadlı gənclərimizin uğuru, "Eurovision" yarışmasında uğuru bütün Azərbaycan xalqının, dövlətimizin uğurudur.

Həm BMT Təhlükəsizlik Şurası, həm “Böyük iyirmilik”ə dəvətimiz, dünyanın mötəbər iqtisadi qurumları tərəfindən Azərbaycana yüksək qiymətin verilməsi, “Standard & Poor’s”un qiymətləndirməsi, “Eurovision” müsabiqəsində qələbə. Yəni, bunlar bizi istəməyənlərin əlbəttə ki, gözünü deşir. Ona görə, biz təəccüblənməməliyik ki, haradasa kim nə işə yazdı, kim işə ağzını büzdü. Biz buna fikir verməməliyik, bu, təbiidir. Əsas odur ki, uğurlarımız hərtərəflidir və bu uğurlar hər sahədə davam edəcəkdir. Mən buna şübhə etmirəm. Azərbaycan daha da güclü olacaq və bizim haqqımızda, ölkə haqqında yazan, o böhtanlı məqalələrin müəlliflərinə də ən gözəl cavab bizim reallıqlarımızdır, bizim işimizdir, uğurumuzdur.

Azərbaycan dinamik ölkədir. Azərbaycan güclü ölkədir. Bizim dostlarımızın sayı artır. Amma istəməyənlər də var və olacaqdır. Ancaq onların ayağıma dolaşması bizi seçdiyimiz bu yoldan döndərə bilməz. Bizim yolumuz ədalət yoludur. Yolumuz haqq yoludur, inkişaf yoludur, tərəqqi yoludur. Biz bu yolla uğurla gedirik və gedəcəyik. Sağ olun!

Xalq qəzeti.-2012.- 29 fevral.-№ 48.-S.1-5.

**Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə “Azərbaycan Respublikası regionlarının
2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrasının
dördüncü ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir
(12 fevral 2013-cü il)**

Bakı, 12 fevral (AzərTAc). Fevralın 12-də Bakı Biznes Mərkəzində Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrasının dördüncü ilinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir.

Dövlətimizin başçısı mərkəzdə 2003-2012-ci illərdə respublikamızın sosial-iqtisadi inkişafı istiqamətində görülmüş işləri əks etdirən sərqi ilə tanış oldu.

Dövlətimizin başçısı konfransı giriş nitqi ilə açdı.

**Prezident İlham Əliyevin
giriş nitqi**

- Bu gün biz ənənəvi olaraq, regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrasını müzakirə edəcəyik və 2013-cü ildə qarşıda duran vəzifələri təhlil edib növbəti tövsiyələri verəcəyik.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı artıq 9 ildir ki, uğurla icra edilir. Hesab edirəm ki, Proqramın qəbul olunması ölkə iqtisadiyyatı, sosial məsələlərin həlli üçün çox əhəmiyyətli idi. Proqramın icrası onu göstərir ki, 2004-cü ildə bəyan etdiyimiz niyyətimiz artıq reallığa çevrilir.

2004-cü ilin əvvəlində Proqramın qəbul edilməsinin bir neçə səbəbi var idi. İlk növbədə, bölgələrin inkişafı əlbəttə ki, diqqət mərkəzində duran vəzifə idi. Bölgələrin inkişafı üçün infrastruktur layihələrinin icrası məsələləri qarşıda dayanmışdı. Eyni zamanda, sahibkarlığın inkişafı, dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi və bütün bu məsələlərin bir-biri ilə əlaqəli şəkildə həll edilməsi Proqramın əsas mahiyyətini təşkil edirdi. Yerli istehsalın artırılması, idxaldan asılılığın azaldılması, iş yerlərinin yaradılması və beləliklə, yoxsulluğun, işsizliyin aradan qaldırılması məsələləri də böyük əhəmiyyət kəsb edirdi. Yəni, regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı, əslində, ölkəmizin uğurlu, dayanıqlı inkişafı, iqtisadiyyatımızın şaxələndirilməsi üçün ən vacib və ən əsas iqtisadi alətə çevrilmişdir.

Yadımdadır ki, biz 2004-cü ildə beşillik Proqramı qəbul edərkən işsizliyin aradan qaldırılması üçün qarşıma müəyyən hədəflər qoymuşduq. Çox şadam ki, birinci beşillik Proqramın icrası nəticəsində iş yerlərinin açılması ilə bağlı əvvəldən verilmiş proqnozlar daha da nikbin olmuşdur, 600 mindən çox iş yerləri açılmışdır ki, biz 2004-cü ildə bəyan etdiyimiz hədəflərə çata bildik. Ancaq bu proses ondan sonrakı dövrdə də davam etmişdir. Bildiyiniz kimi, 2009-cu ildə ikinci Dövlət Proqramı qəbul edilmişdir. Bu ilin sonunda bu Proqram başa çatacaqdır.

Əminəm ki, bu il qarşıda duran bütün vəzifələr uğurla icra ediləcək və beləliklə, ikinci beşillik Proqramımız yerinə yetiriləcəkdir. Onu bu gün deməyə əsas verən bir neçə amil var idi ki, 2004-cü ildə hələ o amillər mövcud deyildi. Bu gün iqtisadiyyatımız çox güclü iqtisadiyyatdır. Bizim çox böyük valyuta ehtiyatlarımız vardır. Bizim neft-qaz sahəsində irəli sürdüyümüz bütün təşəbbüslər demək olar ki, artıq reallaşır. 2004-cü ildə isə, sadəcə olaraq, biz öz niyyətimizi ortaya qoymuşduq və öz iradəmizi səfərbər etmişdik. 2004-cü ildə neft strategiyamızın tərkib hissəsi olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri hələ tikilməmişdi. Hələ biz ölkə iqtisadiyyatına böyük həcmdə valyuta axınını təmin etməmişdik. Buna baxmayaraq, 2004-cü ildə hesab edirəm ki, bu cəsarətli və düşünülmüş addım iqtisadiyyatımızın hərtərəfli inkişafına təkan vermişdir.

Bu gün isə bu Proqramı uğurla başa çatdırmaq üçün bizim bütün imkanlarımız vardır. Artıq, yenə də demək istəyirəm ki, güclü iqtisadi vəziyyətimiz vardır. Azərbaycan iqtisadiyyatı dünya miqyasında ən sürətlə inkişaf edən iqtisadiyyatdır. Ölkəmiz bu baxımdan bütün mötəbər beynəlxalq qurumlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Bizim artıq gözəl təcrübəmiz vardır. Hazırda Azərbaycanda müxtəlif layihələrdə iştirak edən yerli şirkətlərin sayı böyük dərəcədə artmışdır. Son 9 il ərzində on minlərlə yeni müəssisə yaradılmışdır.

Bizim beynəlxalq əlaqələrimiz daha da genişləndirilmişdir. Əgər biz əvvəlki dövrdə layihələrin icrası üçün daha çox xarici maliyyə mənbələrindən asılı idiksə, bu gün artıq belə deyildir, Azərbaycan özü kredit verən ölkəyə çevrilibdir. Hətta Azərbaycan dövləti Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasına da - bu qurum Dünya Bankının tərkib hissəsidir, - kredit ayırmışdır.

Yəni, şübhəsiz, bu illər ərzində ölkəmiz hər cəhətdən uğurla irəliləyib getmişdir. Beləliklə, bu il Proqramı uğurla başa çatdırmaq üçün mən heç bir əngəl, heç bir problem görmürəm. Sadəcə olaraq, yerli icra orqanları, yerli sahibkarlar və mərkəzi icra orqanları həmişə olduğu kimi, əlaqəli şəkildə işləməli və verilən bütün tapşırıqları vicdanla, şərəflə yerinə yetirməlidirlər.

Bizim iqtisadi islahatlarımız 1990-cı illərin ortalarında başlamışdır. O dövrdə ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkəmizdə əsaslı, köklü və radikal iqtisadi islahatlar başlamışdır ki, bu da ölkə iqtisadiyyatının liberallaşmasına xidmət etmiş və ölkəyə investisiyanın cəlb edilməsinə də kömək göstərmişdir. Şübhəsiz, ulu öndər tərəfindən başlanmış və bu gün uğurla icra edilən yeni neft strategiyası da bu sahədə bizə böyük dəstək olmuşdur. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrası üçün də əlbəttə ki, neft strategiyamız öz rolunu oynamışdır. Bizim maddi imkanlarımız artmış və maliyyə vəziyyətimiz yaxşılaşmışdır.

Ancaq bizim bütün uğurlarımızı neft amilinə bağlamaq əlbəttə, səhv və sadələşmə olardı. Baxmayaraq ki, bir müddət bundan əvvəl, xüsusilə 2000-ci illərin ortalarında bəzi xarici təhlilçilər və qurumlar uğurlarımızı yalnız neft-qaz amili ilə bağlayırdılar. Bəzi hallarda bilməyərək, bəzi hallarda bizim uğurlu işlərimizə kölgə salmaq üçün sadəcə olaraq deyirdilər ki, Azərbaycanda neft var, ona görə Azərbaycan inkişaf edir. O vaxt bu əsassız fikirlərə biz tutarlı cavablarımızı vermişdik. Bu gün də demək istəyirəm ki, dünyada bizdən qat-qat çox neft-qaz hasil və ixrac edən ölkələr vardır. Əgər o ölkələrin bəzilərinin maliyyə durumuna baxsaq görərik ki, neft-qaz hələ ölkənin uğurlu inkişafını təmin etmir. Düşünülüb siyasət, siyasi və iqtisadi islahatlar, xalqla iqtidar arasında olan birlik, vəhdət, xalq tərəfindən ölkədə aparılan iqtisadi islahatlara dəstəyin verilməsi, liberal iqtisadiyyat, eyni zamanda, güclü hakimiyyət, sabitlik - budur, bizim uğurlarımızı şərtləndirən əsas amillər.

Bu gün artıq əvvəlki illərdə səslənən fikirlərə də biz xarici mətbuatda rast gəlmirik ki, Azərbaycanı “neft lənəti” gözləyir, Azərbaycanda “holland sindromu” olacaqdır, ölkə birtərəfli şəkildə inkişaf edəcəkdir. Artıq bu əsassız fərziyyələr arxada qaldı və keçən ilin iqtisadi göstəriciləri bir daha onu göstərir ki, bizim seçdiyimiz yol düzgün yoldur. Çünki keçən il iqtisadiyyatımızın qeyri-neft sektoru təxminən 10 faiz artmışdır. Bu artım onu göstərir ki, apardığımız islahatlar öz səmərəsini verir.

Bütövlükdə, əgər 2004-cü ildən bu günə qədər keçən dövrü təhlil etsək, görərik ki, biz bütün işləri ardıcılıqla aparmışıq və aparırıq. Ölkədə gedən proseslər müsbət istiqamətdə inkişaf edir. Bu fikri təsdiqləyən statistik rəqəmlər də vardır. Son doqquz il ərzində ölkə iqtisadiyyatı üç dəfədən çox artmışdır. Hesab edirəm ki, bu, dünya miqyasında analoqu olmayan göstəricidir. Sənaye istehsalı təxminən üç dəfə artmışdır, ölkə iqtisadiyyatına təxminən 130 milyard dollar sərmayə qoyulmuşdur və keçən il sərmayə qoyuluşu rekord həddə çatmışdır – 22 milyard dollardan çox. Onlardan 13 milyardı yerli investisiyalar olmuşdur.

Beynəlxalq maliyyə qurumları Azərbaycanda gedən işləri yüksək qiymətləndirir və kredit reytinglərinin təhlilini aparan aparıcı qurumlar Azərbaycanın kredit reytinglərini artırmışlar. Baxmayaraq ki, Avropanın bəzi ölkələrinin kredit reytingləri aşağı düşmüşdür. Xüsusilə son bir neçə ilin təcrübəsi çox müsbətdir. Çünki hətta dünyanı bürümüş maliyyə və iqtisadi böhran illərində Azərbaycan iqtisadiyyatı inkişaf etmiş və beləliklə, ölkəmizin uğurlu inkişafı təmin edilmişdir.

Biz, eyni zamanda, sosial məsələlərin həlli ilə ciddi məşğuluq. Bizim iqtisadi sahədəki islahatlar, eyni zamanda, güclü sosial siyasətlə də tamamlanır. Əgər yenə də son doqquz ilin statistikasına nəzər salsaq görərik ki, 2004-cü ildə Azərbaycanda orta əməkhaqqı təxminən 100 dollar səviyyəsində idi, bu gün 500 dollar səviyyəsindədir. Orta pensiya 20 dollar səviyyəsində idi, bu gün 200 dollar səviyyəsindədir. Əlbəttə, bu rəqəmlər də bizi qane etmir və mən hesab edirəm ki, orta pensiyanın, orta əməkhaqqının səviyyəsi artmalıdır və artacaqdır. Dövlət müəssisələrində çalışanların əməkhaqları, pensiyaları artırılacaq, eyni zamanda, sahibkarlığın inkişafı üçün yaradılan şərait nəticəsində özəl sektorda çalışanlar da öz maliyyə vəziyyətini yaxşılaşdıracaqlar. Ancaq yenə də deyirəm, bu böyük fərq onu göstərir ki, biz sosial məsələlərin həllində də böyük nailiyyətlərə çatıb bilmişik.

Son doqquz il ərzində 2500-ə yaxın məktəb, 500-dən çox tibb müəssisəsi, 35 Olimpiya İdman Kompleksi və digər sosial-yönümlü obyektlər istifadəyə verilmişdir. İnfrastruktur layihələrinin icrası məsələləri daim diqqət mərkəzində olmuşdur. İnfrastruktur layihələri regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının tərkib hissəsidir. Çünki biz bölgələrdə infrastruktur layihələrini demək olar ki, sıfırdan başlamalı idik. Bölgələrdə çalışan sahibkarlar bunu yaxşı bilir. Elektrik enerjisi, qaz, içməli su ilə bağlı problemlər tədricən aradan qaldırılır. İndi biz kənd yollarının tikintisi ilə ciddi məşğuluq. Əlbəttə, biz bütün işləri, yenə də demək istəyirəm ki, ardıcılıqla və prioritetlər çərçivəsində həll etməli idik.

Xüsusilə infrastruktur layihələrinə gəldikdə, ilk növbədə, magistral yolların tikintisi və təmiri aparılmalı idi. Ondan sonra kənd yollarının tikintisi aparılır. Yəni, bu proses davam edir və bölgələrdə yaşayış səviyyəsinin

yaxşılaşdırılması, iş yerlərinin açılması, infrastruktur, o cümlədən sosial infrastruktur layihələrinin icrası bu gün realıqdır. Bölgələr, şəhərlərimiz gözəlləşir, abadlaşır. Bölgələrdə yaşamaq üçün yeni şərait yaradılır. Hələ ki, problemlər çoxdur. Biz bu problemləri bilirik və bu problemləri həll edirik. Əlbəttə ki, bu il ikinci Dövlət Proqramı başa çatandan sonra yeni proqramlar ortaya qoyulacaqdır. Yəni, dövlət üzərinə düşən bütün vəzifələri icra edir. Eyni zamanda, biz sahibkarlığın inkişafı üçün əməli işlər görürük. Çünki hədəflərimizə çatmaq üçün dövlət və özəl sektor partnyorluğu xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı çox ciddi addımlar atılmışdır. İlk növbədə, sahibkarlığın inkişafı üçün çox güclü siyasi iradə vardır, sahibkarlara yüksək səviyyədə, Prezident səviyyəsində verilən dəstək əlbəttə ki, onları ruhlandırır və onların bəzi hallarda rastlaşdığı problemləri də aradan qaldırır. Hələ ki, bu problemlər var – bürokratiya, müəyyən əngəllər, onların işlərinə əsassız müdaxilələr. Əlbəttə, Prezident tərəfindən sahibkarlığın inkişafına, sahibkarlara verilən dəstək onların da biznes mühitinin yaxşılaşdırılmasına xidmət göstərir. Halbuki, bu sahədə hələ görüləsi işlər çoxdur, nöqsanlar da vardır.

Biz sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı çox böyük addımlar atmışıq. Bayaq qeyd etdiyim kimi, bölgələrdə gedən böyük quruculuq işləri, infrastruktur layihələri sahibkarlıq üçün gözəl zəmin yaradır. Əgər şəhərdə işıq yoxdursa, yaxud da ki, fasilələrlə verilsə, yollar, kommunal infrastruktur bərbad vəziyyətdədirsə, orada heç bir düz əməli müəssisə yaradıla bilməz. Ona görə, dövlət tərəfindən qoyulan investisiyalar, o cümlədən sahibkarlığın inkişafına xidmət göstərirdi və göstərir. Eyni zamanda, sahibkarlığın inkişafı üçün verilən dövlət maliyyə dəstəyi də mühüm rol oynayır. Son illər ərzində Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə sahibkarlara güzəştli şərtlərlə 1 milyard 200 milyon manat kredit verilmişdir. Bu maliyyə dəstəyi əlbəttə ki, sahibkarlığın inkişafına böyük təkan vermişdir. Bu kreditlər vasitəsilə icra edilən layihələr əlbəttə ki, eyni zamanda, sahibkarların öz vəsaiti hesabına da icra edilir. Yəni, biz burada da dövlətin və özəl sektorun tərəfdaşlığını görürük. Kreditlər məqsədyönlü şəkildə verilir, ilk növbədə, ölkəmizin inkişafına lazım olan sahələrə, ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün, - bu məsələ ilə bağlı biz hələ danışacağıq, - biz bir neçə il bundan əvvəl qarşıya məqsəd qoymuşuq ki, əsas ərzaq məhsulları ilə özümüzü təmin etməliyik və məqsədə təcridən yaxınlaşıyıq.

Əlbəttə, həm bölgələrdə, həm böyük şəhərlərdə sahibkarlığın inkişafı ölkəmizin uğurlu inkişafını təmin edəcəkdir. Çünki bizim seçdiyimiz yol bazar iqtisadiyyatı, liberal iqtisadiyyat yoludur. Biznes şəraiti, investisiya iqlimi Azərbaycanda yaxşıdır, daha da yaxşı ola bilər. Ancaq hesab edirəm ki, yaxşıdır. Əgər belə olmasaydı, biz keçən il xaricdən doqquz milyard dollar sərmayəni qəbul etməzdik. Sahibkarlığın qarşısında duran əngəllər də növbəti illərdə aradan qaldırılmalıdır.

Hesab edirəm ki, belə müşavirələrin hər il keçirilməsi çox əlamətdar hadisədir. Bir daha biz bütün işləri təhlil edirik, həm bugünkü toplantıda, həm toplantı ərəfəsində. Xüsusilə bu görüşdən sonra veriləcək göstərişlər əminəm ki, bölgələrdə işlərin daha da sürətlə getməsinə imkan yaradacaqdır.

Bu məsələlərlə bağlı bütün qurumlar əlaqəli şəkildə fəaliyyət göstərməlidir - yerli icra orqanları, sahibkarlar, mərkəzi icra orqanları. Çünki bu, bizim ümumi işimizdir. Dəfələrlə demişdim, bu gün də demək istəyirəm ki, mənim üçün özəl şirkətlə dövlət şirkəti arasında heç bir fərq yoxdur. Hər ikisi Azərbaycan şirkətidir, hər ikisi Azərbaycanda çalışır, Azərbaycan naminə çalışır. Ona görə özəl şirkətlərə, dövlət şirkətlərinə göstərilən diqqət eyni olmalıdır və hesab edirəm ki, biz buna nail oluruq. Əgər sahibkarlığın, özəl sektorun ümumi daxili məhsuldakı payına nəzər salsaq görürük ki, artıq 80 faizdən çoxdur. Son rəqəmlərə görə ümumi daxili məhsulda özəl sektor 83 faiz təşkil edir. Cəmi 20 il ərzində bazar iqtisadiyyatı şəraitində yaşayan ölkə üçün hesab edirəm ki, bu, böyük göstəricidir.

Bundan sonrakı illərdə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, ərzaq təhlükəsizliyinin tam şəkildə təmin edilməsi, sənaye potensialımızın gücləndirilməsi, ixrac potensialının artırılması, idxaldan asılılığın azaldılması, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində işlər aparılacaqdır və bu günədək aparılmışdır. Ölkəmizin uğurlu inkişafı, iqtisadiyyatımızın şaxələndirilməsi və gözəl perspektivlər deməyə əsas verir ki, qalan problemlər, nöqsanlar, çatışmazlıqlar da aradan qaldırılacaqdır. Buna nail olmaq üçün əlbəttə ki, hər bir vətəndaş - istər dövlət məmuru, istər sahibkar ilk növbədə, öz məsuliyyətini dərk etməlidir. Çünki bizim məqsədimiz ölkəmizi inkişaf etdirməkdir, Azərbaycanı inkişaf etmiş ölkəyə çevirməkdir.

Əlbəttə, enerji siyasətində atılan addımlar bizi daha da gücləndirir. Çünki bu sahədə aparılan işlər və irəli sürülən təşəbbüslər uzunmüddətli maliyyə mənbələrimizi təmin edəcək və biz bu imkanlardan çox səmərəli şəkildə istifadə edirik. Azərbaycan tərəfindən irəli sürülmüş yeni layihələr, yeni təşəbbüslər dünya birliyi tərəfindən də yüksək qiymətləndirilir. Azərbaycan artıq öz üzərinə çox böyük məsuliyyət götürür. Xarici tərəfdaşlarla həm Azərbaycanda, həm xaricdə birgə fəaliyyətimiz yeni pilləyə qalxır. Bu gün artıq Azərbaycan öz investisiyalarını xarici ölkələrə qoymağa başlayır. Bu, bizim üçün yeni bir prosesdir. Ancaq biz hazırlamışıq və

dünyada Azərbaycan çox etibarlı investor və dost ölkə kimi tanınır. Əlbəttə, beynəlxalq əlaqələrimiz, xüsusilə dost ölkələrin sayının artması və yeni biznes layihələri bizim iqtisadi maraqlarımızı da təmin etməlidir. Bu barədə də biz danışacağıq.

Mən keçən müşavirədə də demişdim ki, xarici bazarlara çıxmaq üçün yeni imkanlar araşdırılmalıdır. Əlbəttə, xarici bazarlara çıxmaq üçün, ilk növbədə, daxildə istehsal olunan məhsullar yüksək meyarlara cavab verməlidir. Çox şadam ki, son illər ərzində ən müasir standartlara cavab verən yeni müəssisələr artıq işə salınır və dövlət tərəfindən verilən kreditlər təkcə burada maliyyə məsələlərini həll etmir, eyni zamanda, dövlət nəzarəti də təmin edilir. Dövlət tərəfindən verilən tövsiyələr öz rolunu oynayır və beləliklə, ixrac yönümlü məhsulların istehsalı da artmaqdadır. Çünki əgər biz gələcəkdə də kənd təsərrüfatını, aqrar sektoru uğurla inkişaf etdirmək istəyırıksə, mütləq bu gün artıq böyük ixrac imkanlarımızı təmin etməliyik, yeni bazarlara çıxmalıyıq. Baxmayaraq ki, Azərbaycan inkişaf edir və əhali də artır, bizim bazarımız kifayət qədər məhdud bazardır.

Ancaq potensialımız çox böyükdür. Ona görə, əgər xarici bazarlara çıxışımız olmasa, bu zaman müəyyən ildən sonra bizim aqrar sektorda aparılan işlər yəqin ki, dondurulmayacaq, ancaq müəyyən səviyyəyə çatandan sonra o səviyyədən artıq inkişaf edə bilməz. Ona görə biz indidən bu işlərlə məşğuluq. Mən də və bizim digər qurumlar da xarici tərəfdaşlarla görüşlər əsnasında bu məsələləri müzakirə edirik. Xarici ölkələrə investisiya qoyuluşu ilk növbədə, bizim investisiya portfelimizi şaxələndirir. Eyni zamanda, biz investorlar kimi bir çox ölkələrdə böyük etimad qazanırıq. Bu etimad nəticəsində gələcəkdə bizim o ölkələrə ixrac imkanlarımız da artacaqdır.

Burada əlbəttə ki, özəl qurumlar dövlət qurumları ilə sıx əlaqədə olmalıdırlar. Çünki bəzi hallarda özəl qurumlar üçün xarici bazarlara çıxmaq o qədər də asan deyil, bəzi hallarda onlar heç maraqlı da deyillər. Ancaq yenə də deyirəm, ölkənin iqtisadi siyasəti vardır. Bu iqtisadi siyasət ilk növbədə, Azərbaycanın hərtərəfli inkişafını təmin etməlidir. Daxili resurslardan maksimum səmərəli şəkildə istifadə edilməlidir və biz xarici bazarlara daha da geniş şəkildə çıxmalıyıq.

Bu gün biz bu məsələlərlə bağlı danışacağıq.

İndi isə söz verilir iqtisadi inkişaf naziri Şahin Mustafayevə.

X X X

İqtisadi inkişaf naziri Şahin MUSTAFAYEV çıxış edərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyi altında dünya birliyində öz layiqli yerini tutan, dayanıqlı və davamlı iqtisadi inkişafa nail olan ölkəmiz, dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrindən birinə çevrilmək hədəfinə doğru böyük inamla irəliləyir, ötən hər il bütün sahələrdə əldə olunan uğurlarla tarixə düşür.

Bu uğurların əldə olunmasında digər dövlət proqramları kimi, “Regionların 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı” müstəsna rol oynayır. Dövlətimizin başçısı Proqramın icrasını və regionların inkişafını həmişə olduğu kimi, ötən ildə də diqqət mərkəzində saxlamış, hər rayona bir neçə dəfə edilmiş səfərlər zamanı görülən işlərlə yerində tanış olmuş, hər bir rayonun inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirlərin görülməsi, eləcə də ictimaiyyətlə keçirilən görüşlərdə qaldırılmış konkret məsələlərin həlli məqsədilə əlavə olaraq 232,5 milyon manat vəsaitin ayrılması barədə 64 sərəncam imzalamış, müvafiq tapşırıq və tövsiyələrini vermişdir. Möhtərəm cənab Prezident! Əldə edilmiş davamlı iqtisadi inkişaf əhalinin həyat səviyyəsinin daha da yaxşılaşmasına şərait yaratmış, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə əhalinin gəlirləri 13,8 faiz artmış, əhali gəlirlərinin artımı inflyasiyanı təxminən 13 “faiz bəndi” üstələmişdir. İl ərzində 93 mini daimi olmaqla 117 min yeni iş yeri və 5,4 min müəssisə açılmışdır.

Ümumilikdə, 2009-cu ildən ötən müddət ərzində Dövlət Proqramının icrası nəticəsində ölkə üzrə 20 mindən çox müəssisə fəaliyyətə başlamış və 360 minə yaxın yeni iş yeri yaradılmışdır ki, bunun 270 mindən çoxu daimidir. Yoxsulluğun səviyyəsi 6 faizə, işsizlik 5,2 faizə enmişdir.

Ötən il “Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın üçüncü ilinin yekunları ilə bağlı keçirilmiş konfransda, cənab Prezident, verdiyiniz tapşırıqlar əsas istiqamət kimi diqqətdə saxlanılmış və icrası məqsədilə müvafiq qurumlar tərəfindən zəruri tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Proqramda nəzərdə tutulmuş işlər üçün ötən il ümumilikdə əsas kapitalla 5 milyard manat, o cümlədən Dövlət investisiya proqramı çərçivəsində 4,1 milyard manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da ümumi məbləğin 72 faizini təşkil edir. 2009-2012-ci illər ərzində regionların inkişafına ümumilikdə 14,5 milyard manat dövlət investisiyaları yönəldilmişdir. Bu il isə əsaslı vəsait qoyuluşlarının 77 faizi və ya 5,3 milyard manat regionlar üçün ayrılmışdır.

Əhalinin fasiləsiz və keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təmin olunması məqsədilə ötən il regionlarda 2 su elektrik stansiyası istifadəyə verilmiş, 935 transformator və 29 yarımstansiya tikilmiş və ya əsaslı təmir olunmuşdur.

Tapşırığınıza əsasən elektrikötürücü xətlərin çəkilişi və yenilənməsi prioritet kimi müəyyən edilmiş, regionlarda 3570 kilometr elektrikötürücü xətləri çəkilmiş və ya əsaslı təmir olunmuşdur. Yaşayış məntəqələrinin qazlaşdırılması işləri ötən ildə də davam etdirilmiş, regionlarda 6200 kilometrə yaxın qaz kəməri çəkilərək, 34 rayonun 174 kəndi və 10 qəsəbəsi təbii qazla təmin olunmuşdur.

Əhalinin su təchizatının və kanalizasiya xidmətlərinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı 61 şəhər və rayon mərkəzlərində işlər davam etdirilmiş, regionlarda 1200 kilometr su, 543 kilometr kanalizasiya xətti çəkilmiş və ya təmir olunmuş, 25 su anbarı tikilmişdir. Əhalinin ekoloji cəhətdən təmiz su ilə təminatının yaxşılaşdırılması məqsədilə 45 minə yaxın əhalisi olan 33 yaşayış məntəqəsində modul tipli sutəmizləyici qurğular istifadəyə verilmişdir. Bununla da, hazırda bu qurğuların istismara verildiyi 20 rayonun 221 kəndində 400 mindən çox sakin keyfiyyətli içməli su ilə təmin olunur.

Aran iqtisadi rayonunun su təchizatının yaxşılaşdırılması məqsədilə Şirvan-Muğan qrup su kəmərinin təməli qoyulmuşdur ki, bu da Hacıqabul, Şirvan, Salyan, Neftçala və Biləsuvar şəhərlərinin, həmçinin 121 kəndin ümumilikdə 470 min nəfər əhalisini keyfiyyətli və fasiləsiz içməli su ilə təmin edəcəkdir.

Proqram çərçivəsində il ərzində 537 kilometr respublika və yerli əhəmiyyətli avtomobil yolları tikilmiş və ya təmir olunmuş, 25 yeni körpü və tunel inşa edilmiş, 11 rayonun 141 min nəfər əhalisi olan 85 yaşayış məntəqəsində rayondaxili və kəndlərarası avtomobil yollarında yenidənqurma işləri aparılmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident! Sizin xüsusi diqqətinizdə olan kənd yolları üzrə müvafiq sərəncamlarınıza əsasən ötən il 18 layihə üzrə işlərə başlanılmış və cari ildə bu çərçivədə 634 kilometr kənd yollarının və 42 körpünün təmir-tikintisi başa çatdırılacaqdır ki, bu da 18 rayonun 450 min nəfər əhalisi olan 400 yaşayış məntəqəsini birləşdirir. Bundan əlavə, tapşırığınıza əsasən cari ildə 600 kilometrədən çox kənd yollarının inşası ilə bağlı yeni layihələrin icrasına başlanacaqdır.

İnformasiya və rabitə xidmətlərinin yaxşılaşdırılması məqsədilə regionlarda 41 ATS, 56 poçt şöbəsi istifadəyə verilmiş, MDB məkanında ilk dəfə olaraq Azərbaycanda bütün yaşayış məntəqələri telefonlaşdırılmışdır və hazırda əhalinin 70 faizi internet istifadəçisidir.

Cənab Prezident! Azərbaycanın hərtərəfli tərəqqisinə, ən müasir texnologiyalara əsaslanan sahələrin yaradılmasına yönəlmiş siyasətinizin məntiqi nəticəsidir ki, bir neçə gün öncə ölkəmizin ilk peyki orbitə çıxarıldı. Sizin qeyd etdiyiniz kimi, bu tarixi nailiyyət, nəinki İKT sahəsinin, eləcə də ümumilikdə iqtisadiyyatın inkişafına əhəmiyyətli töhfədir. Tərəfinizdən 2013-cü ilin "İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları ili" elan olunması, sözsüz ki, aparılan işlərin daha da genişlənməsinə və sahənin inkişafının sürətlənməsinə təkan verəcəkdir.

Əhalinin gündəlik həyatında vacib rol oynayan sosial obyektlərin tikintisi, əsaslı təmiri və maddi-texniki bazasının müasir tələblərə uyğun qurulması işləri davam etdirilmişdir.

Regionlarda il ərzində 205 məktəb, 45 bağça, 40 səhiyyə, 23 idman və 48 mədəniyyət obyektı tikilmiş və ya əsaslı təmir olunmuşdur.

Məcburi köçkünlərin, əlil və şəhid ailələrinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması məqsədi ilə 2012-ci ildə Sumqayıt, Gəncə və Şəki şəhərlərində, Şəmkir rayonunda, Zabrat və Hövsan qəsəbələrində yeni yaşayış binaları, Goranboy rayonunda 525, Şəkidə 423, Müşfiqabad qəsəbəsində isə 1440 ailə üçün salınmış məhəllələr istifadəyə verilmişdir.

ASAN xidmətin fəaliyyətə başlaması vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin keyfiyyətini, şəffaflığını və operativliyini artıracaq və əhalinin gündəlik həyatını rahatlaşdıracaqdır.

Heydər Əliyev Fondunun təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və digər sosial layihələrin reallaşdırılmasında, əvvəlki illərdə olduğu kimi, mühüm rol oynamışdır. Fond tərəfindən həyata keçirilən layihələr insanların sosial durumunun yaxşılaşmasında xüsusi önəm kəsb edir.

Möhtərəm cənab Prezident! Müəyyən etdiyiniz sənayeləşmə siyasəti regionların dinamik inkişafına ciddi təkan vermiş, maşınqayırma, alüminium, sement zavodları, konserv, süd və ət emalı, çörək istehsalı müəssisələri, quşçuluq fabrikləri və digər sənaye müəssisələri istismara verilmiş, hazırda yeni istehsal və emal sənayesi müəssisələrinin tikintisi davam etdirilir.

Balaxanı Sənaye, Sumqayıt Kimya-Sənaye və Sumqayıt Yüksək Texnologiyalar parklarının yaradılması xarici və yerli investorların cəlb olunmasına, müasir texnologiyalardan istifadə etməklə rəqabətqabiliyyətli və ixracyönümlü məhsul istehsalının artırılmasına və yeni iş yerlərinin açılmasına, ümumilikdə sahibkarlığın inkişafına müsbət təsir göstərəcəkdir.

Cənab Prezident! Intensiv metodlara əsaslanan aqrar sektorun yaradılmasına yönəlmiş siyasətiniz, bu çərçivədə həyata keçirilən dövlət dəstəyi tədbirləri, quşçuluq və heyvandarlıq komplekslərinin, intensiv bağçılıq təsərrüfatlarının, istixanaların və məhsulların saxlanılması üçün soyuducu anbar infrastrukturunun inşası öz nəticəsini vermiş, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının və ixracının artmasına, idxaldan asılılığın əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına, ərzaq mallarının qiymətlərinin sabitləşməsinə səbəb olmuşdur. Ötən il quş əti istehsalı 24,7 faiz, yumurta istehsalı 21,3 faiz, ət istehsalı 8,3 faiz, süd istehsalı 6 faiz artmış, özünütəminatmə səviyyəsi xeyli yaxşılaşmış, yaxın 2-3 ildə bu sahədə daha yüksək nəticələr əldə etmək üçün zəmin yaradılmışdır.

Göstərişinizə əsasən hesabat dövründə yüksək məhsuldarlığa malik olacaq iri pilot taxılçılıq təsərrüfatı yaradılmışdır. Cənab Prezident, ölkəmizin üzümçülük sahəsindəki əvvəlki şöhrətinin qaytarılması ilə bağlı müəyyən etdiyiniz vəzifənin icrası istiqamətində işlər davam etdirilmişdir. Ötən il üzüm istehsalı 10,2 faiz artmış, 36 investisiya layihəsi güzəştli kreditlər hesabına maliyyələşdirilmişdir.

İl ərzində kənd təsərrüfatı torpaqlarında 162 min poqonmetrə qədər kollektor-drenaj şəbəkələri, 209 min poqonmetrdən çox suvarma kanalları tikilmiş və yenidən qurulmuşdur. Bununla yanaşı, Şəmkir dəryaçası, Yuxarı Mil kanalı, Taxtakörpü su anbarının tikintisi, Samur-Abşeron kanalının yenidən qurulması davam etdirilmişdir.

Cənab Prezident! Sizin "Ölkənin gələcək inkişafı sahibkarlığın uğurlu inkişafından asılı olacaqdır" müdrik sözləriniz sahibkarlığın inkişafına verdiyiniz önəmin və ölkədə, o cümlədən regionlarda bu sahədə həyata keçirdiyiniz uzaqgörən siyasətin mahiyyətini çox dəqiq ifadə edir.

Sizin bölgələrə səfərləriniz çərçivəsində 250-dək müxtəlif təyinatlı infrastruktur obyektlərinin və yeni müəssisələrin açılış və təməlqoyma mərasimlərində şəxsən iştirakınız, müəssisələrin fəaliyyəti ilə yaxından tanış olmanız bu sahəyə göstərdiyiniz diqqətin bariz nümunəsidir.

Ötən ildə də biznes və investisiya mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, stimullaşdırıcı şərtlərin və vergi güzəştlərinin tətbiqi, sahibkarlığa dövlət dəstəyinin genişləndirilməsi regionların inkişafına öz töhfəsini vermişdir.

Sahibkarlara göstərilən xidmətlərin elektronlaşdırılması və bu xidmətlərə görə dövlət rüsumlarının və haqların online rejimində elektron qaydada həyata keçirilməsi vaxt itkisinin və əlavə xərclərin qarşısını alır. Ötən ildə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaitləri hesabına 2419 sahibkarlıq subyektinə 218 milyon manat güzəştli kredit verilmiş və bu kreditlər hesabına 9100-dək yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulmuşdur. Verilmiş kreditlərin 83 faizi regionların payına düşmüşdür.

Ötən il ərzində Fond tərəfindən maliyyələşdirilmiş 94 istehsal, emal və infrastruktur müəssisəsi fəaliyyətə başlamışdır ki, bunun da 84-ü aqrar sənaye kompleksləri, o cümlədən 15 quşçuluq, 7 heyvandarlıq, 4 ət emalı, 9 istixana, 11 kənd təsərrüfatı məhsullarının tədarükü, saxlanması və satışı kompleksi, 11 çörək zavodu, 7 üzümçülük, 2 taxılçılıq, 5 meyvə-tərəvəz emalı müəssisəsi, 10-u isə digər sənaye sahələridir. Hazırda güzəştli kreditlər hesabına 13 quşçuluq fabrikinin, 3 heyvandarlıq kompleksinin, 12 soyuducu və taxıl anbarının, 8 istixana kompleksinin, 3 ət emalı, 2 konserv, 7 çörək zavodlarının tikintisi aparılır.

Azərbaycan İnvestisiya Şirkətinin iştirakı ilə ötən il Hövsanda süd emalı zavodu, "Ağstafa Aqroservis" müəssisəsi və yeni sement zavodu fəaliyyətə başlamışdır.

"Aqrolizing" xətti ilə kənd təsərrüfatı texnikası, avadanlıqlar və damazlıq heyvanlar gətirilərək güzəştli şərtlərlə fermerlərə lizinə verilmiş, rayon aqroservis filiallarının maddi-texniki bazası möhkəmləndirilmişdir. İl ərzində on rayonda aqroservis filialları tikilmiş, ölkəyə 1785 ədəd müxtəlif təyinatlı kənd təsərrüfatı texnikası və avadanlıq gətirilmişdir. Cənab Prezident, dünən imzaladığınız sərəncamla damazlıq heyvanların alınmasına 10 milyon manatın ayrılması bu sahənin inkişafına əlavə təkan verəcəkdir.

Dövlət proqramları çərçivəsində həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində regionlarda rəqabətqabiliyyətli və ixrac yönümlü məhsullar istehsal edən müəssisələr yaradılmış, bir çox məhsullarımız artıq Avropa və Amerika bazarlarına da ixrac olunaraq, qeyri-neft ixracını artırmışdır.

Bütövlükdə, 2012-ci ildə regionlarda 44500 və ya 2011-ci ildəkindən 17 faiz çox vergidəyicisi qeydiyyatdan keçmiş, regionlar üzrə vergi daxilolmaları 4,8 faiz artmış, 410-dan çox sənaye, kənd təsərrüfatı, xidmət və ticarət müəssisəsi fəaliyyətə başlamış, 400-dən çox müəssisənin işə tikintisi davam etdirilmişdir.

Qusarda Şahdağ turizm kompleksinin tikintisinin birinci mərhələsi tamamlanmış, bir sıra rayonlarda yeni otellər və istirahət kompleksləri istifadəyə verilmişdir. Turizmin inkişafı istiqamətində görülən işlər regionlarımızı cəlbedici turizm məkanına çevirməklə bərabər, burada mötəbər tədbirlərin keçirilməsinə əlverişli şərait yaradır.

Möhtərəm cənab Prezident! Sizin, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin inkişaf strategiyasından qaynaqlanan uzaqgörən, sistemli və qətiyyətli sosial-iqtisadi inkişaf siyasətiniz və rəhbərliyiniz hələ uzun illər qarşıda duran vəzifələrin uğurla yerinə yetirilməsini, ölkəmizin, o cümlədən regionların inkişafının daha da sürətlənməsini və nəticədə xalqımızın rifahının davamlı olaraq yaxşılaşmasını təmin edəcəkdir. Diqqətinizə görə minnətdaram!

X X X

Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarının qədim və müasirləşən Şəkinin həyatında oynadığı roldan danışan **Şəki Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elxan USUBOV çıxış edərək dedi:**

- Möhtərəm cənab Prezident!

Şəkinin beynəlxalq turizm və mədəniyyət mərkəzi kimi yenidən qurulması ilə əlaqədar verdiyiniz tapşırıqlar, “Şəkinin gözəl, füsunkar təbiəti vardır. Heç bir başqa şəhərə bənzəmir. Burada görülməli işlər ənənəvi tarixi-memarlıq üslubunda aparılmalıdır” fikriniz, bu qısa müddət ərzində Şəki şəhərinin inkişafı ilə bağlı imzaladığınız 4 böyük Sərəncam şəhərimizin sosial-iqtisadi inkişafında əsas aparıcı xətt olmuşdur. Bu gün Şəki tarixi simasını saxlamaq şərti ilə yenidən qurulur, qədim və gözəl şəhərimizin küçələri, tarixi binaları, evləri bərpa edilir. Şəkiyə gələn hər bir qonaq sanki şəhərin qədim keçmişi ilə üzləşir. Bütün bunlar Sizin tarixi şəhərlərə və burada xalqımızın yaşatdığı zəngin mədəni irsin qorunub saxlanılmasına göstərdiyiniz böyük qayğı və diqqətin nəticəsidir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Son illər turizm infrastrukturunun yaradılması istiqamətində mühüm işlər görülmüş, müasir tipli istirahət mərkəzləri, yeni otellər istifadəyə verilmişdir. Sevindirici haldır ki, Şəkiyə gələn turistlərin sayı keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən beş dəfə artmışdır.

Şəhərin turizm infrastrukturunu ilə yanaşı, digər sosial infrastruktur sahələri də inkişaf edir və təkmilləşir. Mirzə Fətəli Axundzadənin adını daşıyan mədəniyyət və istirahət parkında yenidənqurma və əsaslı təmir işləri başa çatmış, ədibin ev-muzeyi əsaslı bərpa edilmiş, Sizin tapşırığınız əsasında 600 yerlik “Yay teatri” inşa edilərək şəkillilərin ixtiyarına verilmişdir. Təkcə son iki ildə Olimpiya İdman Kompleksi yenidən qurulmuş, 100 çarpayılıq mərkəzi rayon xəstəxanası, 11 məktəb binası və digər sosial obyektlər tikilərək sakinlərin istifadəsinə verilmişdir.

Şəki şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sisteminin yenidən qurulması layihəsinin birinci mərhələsi yekunlaşmış, yaşayış məntəqələrinin qazlaşdırılması istiqamətində işlər davam etdirilir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Şəki həm də beynəlxalq tədbirlərin keçirildiyi məkana çevrilmişdir. 2012-ci ildə şəhərimiz TÜRKSOY-un qərarı ilə türk xalqlarının qeyri-maddi mədəni irs paytaxtı elan edilmiş, burada “İpək yolu” III Beynəlxalq Musiqi Festivalı keçirilmiş, dünyanın nadir memarlıq incilərindən olan Şəki Xan Sarayının 250 illik və Mirzə Fətəli Axundzadənin 200 illik yubileyləri beynəlxalq səviyyədə qeyd olunmuş, Şəkinin 2700 illik yubileyinə həsr olunmuş “Şəhər günü” bayram edilmişdir. İcazə verin, fürsətdən istifadə edib xalqımızın mədəni irsinin qorunub saxlanılmasına və təbliğinə xüsusi diqqət göstərdiyinizə görə, cənab Prezident, Sizə və hörmətli Mehriban xanıma bütün şəkillilərin xüsusi təşəkkürünü çatdırım.

Elxan Usubov Şəki şəhərində və rayonun kəndlərində həyata keçirilən infrastruktur layihələri barədə dövlətimizin başçısına məlumat verdi. Bildirildi ki, təkcə ötən il rayonda bütün maliyyə mənbələri hesabına yönəldilmiş investisiyanın həcmi 111 milyon manatdan çox olmuşdur. Son illərdə sahibkarlıq subyektlərinin sayının 3924-ə çatdığını, son bir ildə 1246 yeni iş yerinin yaradıldığını vurğulayan Elxan Usubov dedi:

Möhtərəm cənab Prezident!

Şəkinin 2012-ci ildə qəbul edilmiş Baş planına əsasən şəhərin qərbə doğru genişləndirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu isə rayonun 20 min əhalisinin yaşadığı dağ kəndlərinin inkişafında yeni bir mərhələnin başlanması olacaqdır. Sizin xeyir-duanızla 2012-ci il sentyabrın 9-da Şəkiyə səfəriniz zamanı təməli qoyulan ulu öndərimiz Heydər Əliyevin adını daşıyan Mərkəzin, Bayraq Meydanının, Şəki Şəhər İcra Hakimiyyəti üçün yeni inzibati binanın tikintisinə artıq başlanılmışdır. Doğum Evi Kompleksi əsaslı təmirdən sonra açılışa tam hazırdır. Sabit Rəhman adına Şəki Dövlət Dram Teatrının əsaslı təmiri istiqamətində işlər sürətlə gedir.

Şəki-Qax avtomobil yolunun və 10 min nəfər əhalinin yaşadığı beş kəndi əhatə edən Şin-Baş Layısqı avtomobil yolunun tikintisi artıq başa çatmaq üzrədir. 8 min nəfərdən çox əhalinin yaşadığı 8 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Aşağı Küngüt-Aydınbulaq avtomobil yolunun tikintisi davam etdirilir. Xüsusi minnətdarlıq hissi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, Sizin tapşırığınızla Aşağı Göynük-Baş Göynük-Baş Şabalıd kəndlərarası yolun tikintisi ilə bağlı hazırlıq işlərinə başlanılmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Şəkinin hər bir sakini dövlət başçısının onlara olan səmimi münasibətini, qayğısını duyur və yüksək qiymətləndirir. İcazə verin, Şəkiyə göstərdiyiniz sonsuz diqqət və qayğıya görə Sizə bütün şəkillilərin dərin minnətdarlığını çatdırım və əmin edirəm ki, bundan sonra da qarşımıza qoyduğunuz vəzifə və tapşırıqların yerinə yetirilməsi üçün var qüvvəmizi sərf edəcəyik.

Diqqətinizə görə minnətdaram.

X X X

Ağdam heyvandarlıq kompleksinin təsisçisi Fuad ƏYYUBZADƏ sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişaf etdirilməsi üçün rayonun düşmən mövqeyi ilə üzbəüz olan Əfətli kəndi ərazisində dövlət tərəfindən verilən imkanlardan istifadə edərək yaradılmış müasir heyvandarlıq kompleksinin fəaliyyəti barədə məlumat verərək dedi:

- Ümumi dəyəri 2 milyon 800 min manat olan kompleksin yaradılmasına Sahibkarlığa Kömək Milli Fondundan 1 milyon 100 min manat güzəştli kredit ayrılmışdır.

Dövlətin maliyyə dəstəyi və şəxsi imkanlarımız hesabına yaradılmış kompleks fermalardan, sağım sexindən, laboratoriya və digər zəruri tikililərdən ibarətdir. Heyvandarlıq kompleksi Almaniyanın “GEA” şirkətinin bir mərkəzdən idarə olunan müasir avadanlığı ilə təchiz edilmişdir.

İnşa olunmuş sağım sexində birdəfəyə 40 baş inək olmaqla “Paralel” tipli sağım avadanlığı, soyutma sistemləri və digər köməkçi avadanlıq quraşdırılmışdır. Bu avadanlıq südün ətraf mühitlə təması olmadan sağılması, toplanması, soyudulması və saxlanmasını təmin edir və hər bir inək üzrə ayrı-ayrılıqda sağılan südün həcmi, sağlamlıq və digər keyfiyyət göstəricilərinin qeydiyyatının aparılmasına imkan verir.

Kompleksin tikintisinə və avadanlığın alınmasına ayrılmış güzəştli kreditlə yanaşı, “Aqrolizing” ASC-dən lizinq yolu ilə “Holstin-Friz” və “Aberdin Anqus” cinsindən olan inəklər alınmışdır. Alınmış inəklərin cins tərkibinin saxlanılması məqsədi ilə yalnız süni mayalanmadan istifadə olunur. Yerli iqlimə uyğunlaşdırılmış cins inəklərin sayı artırılaraq hazırda 600 başa çatdırılmışdır. Kompleksdə ən son texnologiyaların tətbiqi və məhsuldarlığı yüksək olan südlük cins inəklərin alınması gözləniləndən daha çox mənfəətin əldə olunmasına imkan yaratmışdır. Belə ki, gündəlik 25 litrədək yüksək yağlılıq göstəricilərinə malik süd verən bu inəklərin hər birindən ildə orta hesabla 7500 litr süd alınır. İstehsal olunan süd regionda fəaliyyət göstərən süd emalı zavodlarına satılır.

Heyvandarlıq kompleksinin Ağdam rayonu ərazisində yerləşməsi 24 məcburi köçkün və yerli sakinin işlə təmin olunmasına, bölgədə yaşayan insanların maddi rifahının artırılmasına şərait yaratmışdır.

İlkin mərhələdə kompleksdə yeni fermaların tikintisinin, cins heyvanların sayının 1000 başa çatdırılmasının, əlavə əkin sahələri və yeni kənd təsərrüfatı texnikaları almaqla, yem təsərrüfatının yaradılmasının, növbəti mərhələdə isə kiçik süd emalı zavodunun inşasının nəzərdə tutulduğunu bildiren Fuad Əyyubzadə dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Sizin davamlı olaraq regionlara səfərlərinizi diqqətlə izləyir və hər səfər çərçivəsində sahibkarlara verdiyiniz mənəvi dəstəkdən qürur hissi duyuruq. Əmin etmək istəyirik ki, iqtisadiyyatımızın inkişafı və xalqımızın rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində olan fəaliyyətinizdə həmişə Sizinlə olacağıq. Ağdam rayonunun sahibkarları və bütün ağdamlılar adından bizə göstərdiyiniz böyük diqqət və qayğıya, verdiyiniz hərtərəfli dəstəyə görə Sizə minnətdarlığımızı bildiririk.

Diqqətinizə görə sağ olun.

X X X

Dövlət Proqramının ölkənin cənub bölgəsinin hər bir rayonunda olduğu kimi, Masallıda da nəhəng infrastruktur layihələrinin icrasına geniş imkanlar açdığını diqqətə çatdıran **Masallı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafil HÜSEYNOV dedi:**

- Qeyri-neft sektorunun inkişafına, regionlara göstərilən qayğının nəticəsidir ki, təkcə 2012-2013-cü illərdə Masallı rayonunda həyata keçirilən və icrası gözlənilən 50-dən çox infrastruktur və sosial layihənin, tikinti, abadlıq və digər işlərin maliyyələşdirilməsinə bütün mənbələr hesabına 300 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

Bu, Azərbaycanın bugünkü reallığıdır. Bu, ümummillî liderimiz Heydər Əliyevin möhkəm təməl üzərində qurduğu müstəqil Azərbaycanın Sizin rəhbərliyinizlə qazandığı nəticələrin bariz nümunəsidir. Möhtərəm cənab Prezident, rayonumuzun iqtisadiyyatının əsasını aqrar sahə təşkil edir. 210 min nəfər sakini olan Masallı respublikanın əhalisinin sıx yaşayan və aztorpaqlı rayonları sırasındadır. Ailələrin 95 faizinin gəliri torpaqla bağlıdır. Sizin verdiyiniz tapşırıq əsasən, bu gün bizim ən ümdə vəzifəmiz kənd əhalisinin pay torpaqlarında məşgulluğunu və müvafiq gəlirlərini təmin etməkdir. Ötən il təsdiq etdiyiniz “Yerli icra hakimiyyətləri haqqında Əsasnamə”yə uyğun olaraq, rayon icra hakimiyyəti torpaq mülkiyyətçilərini əkin strukturuna yenidən baxmağa, ənənəvi sahələrlə yanaşı, təbii-iqlim şəraitinə uyğun olan daha gəlirli, bazarda daha çox tələbat duyulan məhsul istehsalına istiqamətləndirməyə çalışır.

Rayon üçün ənənəvi olan çayçılığın inkişafı, kənd təsərrüfatı məhsullarının saxlanması üçün yeni anbar kompleksinin tikintisi və həyata keçirilən digər layihələr barədə Prezident İlham Əliyevə məlumat verən Rafil Hüseynov bildirdi:

- Cənab Prezident, kənd əhalisi və mütəxəssislərlə müntəzəm görüşlər keçirilir və məsləhətləşmələr aparılır. Təhlillər göstərir ki, rayonda əkinə yararlı sahələrin 82 faizi dəniz səviyyəsindən aşağıda yerləşməklə şoran və qələvi torpaqlardır. On min hektara yaxın sahə isə bilavasitə Xəzər dənizi sahilindədir və onun bir hissəsi daim subasmalara məruz qalır. Odur ki, aqrar sahənin inkişafına göstərdiyiniz diqqət, torpaq mülkiyyətçilərinə verdiyiniz böyük imtiyazlar yeni tələblərə uyğun daha çox əmək tutumlu və çox gəlir götürmək mümkün olan istixana təsərrüfatlarının təşkilinə şərait yaratmışdır. Keçən il rayona səfəriniz zamanı fəaliyyəti ilə tanış olduğunuz iki hektarlıq müasir istixana təsərrüfatı genişləndirilərək cari ildə 11 hektara çatdırılmışdır. Qış aylarında istixananın hər hektarından mövcud bazar qiymətləri ilə 500 min manat ümumi gəlir götürmək mümkündür. Hazırda bu sahənin daha da genişləndirilməsi üçün tədbirlər görülür.

Möhtərəm cənab Prezident!

Bu gün rayonumuzda əhalinin sosial əhəmiyyətli sifarişlərinə aid olan bütün problemlər artıq öz həllini tapır. Rayonun aqrar və turizm potensialından daha səmərəli istifadə etmək məqsədilə 69 mindən çox əhalinin istifadə etdiyi və yararsız vəziyyətə düşmüş Ərkivan-Boradigah-Rüdəkənar avtomobil yolu ayırdığımız vəsait hesabına qısa müddətdə yenidən qurulmuşdur.

Bu gün böyük fəxrlə bu yoldan rahatlıqla istifadə edən Masallı sakinlərinin hədsiz minnətdarlığını, cənab Prezident, Sizə çatdırıram.

Cari ildə də 31 ucqar kəndi rayon mərkəzi ilə birləşdirən yolların çəkilməsinə hazırlıq görülür. Bununla yanaşı, rayonda əlil və şəhid ailələri üçün 76 mənzilli 3 yaşayış binası, 32 yeni orta məktəb binası istifadəyə verilmiş, 5 məktəb, 2 uşaq bağçası əsaslı təmir edilmişdir. Turizmin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı rayonda dördulduzlu “Viləş” oteli tikilmiş, 30-a yaxın turizm istirahət mərkəzi fəaliyyət göstərir.

Rayonun mövcud infrastrukturunu hazırda müasir tələblərə uyğunlaşdırılır. Masallı şəhərinin sukanalizasiya sistemi yenidən qurulur, tarixən içməli suyu nəqliyyatla kənardan daşımış 38 kəndin 100 min nəfərə yaxın əhalisinin tələbatının ödənilməsi üçün tapşırıqla yeni qrup su kəmərlərinin çəkilişinə hazırlıq işləri aparılır. Şəhərdə yeni parklar, prospektlər və küçələr salınır, fəvvarələr quraşdırılır, müasir işıqlandırma şəbəkəsi yaradılır. Yaşayış məntəqələrinin qazlaşdırılması davam etdirilir.

Gənc nəslin dövlətçilik ruhunda tərbiyə olunmasında müstəsna əhəmiyyəti olan Heydər Əliyev mərkəzinin, 5 ümumtəhsil məktəbinin, Boradigah İdman Kompleksinin, Boks və Taekvondo idman məktəblərinin tikintisi, rayon mədəniyyət evinin, 2 orta məktəbin əsaslı təmir işləri bu il başa çatdırılacaqdır.

Sizin dediyiniz kimi, möhtərəm cənab Prezident, Azərbaycan çox çətin və mürəkkəb, ancaq şərəfli bir keçid dövrünü başa vuraraq özünün yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Respublikanı tərəqqiyə və xoşbəxt gələcəyə aparan bu yeni mərhələdə biz masallılar da Vətənimizin çiçəklənməsi yolunda qüvvə və bacarığımızı əsirgəməyəcəyik. Diqqətinizə görə minnətdaram.

X X X

Oğuz qarğıdalı emalı zavodunun baş direktoru Vaqif HÜSEYNOV rəhbərlik etdiyi müəssisənin dövlətin maliyyə dəstəyi sayəsində yaradıldığını və zavodun bu rayonun iqtisadiyyatında mühüm yer tutduğunu diqqətə çatdıraraq dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Ölkəmizdə yeni texnologiyalar əsasında müasir standartlara uyğun rəqabətqabiliyyətli məhsul istehsal edən qarğıdalı emalı zavodunun yaradılması bizim əsas hədəfimiz idi. Belə bir zavod yaratmaq üçün böyük maliyyə vəsaiti tələb olduğundan, dövlətin güzəştli kreditlərindən istifadə etmək qərarına gəldik. Ümumi dəyəri 18 milyon manat olan layihəyə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən 3 milyon manat güzəştli kredit ayrılmışdır.

2008-ci ilin iyunundan zavodun tikintisinə başladığ və həmin il sentyabrın 20-də Siz Oğuz rayonuna səfəriniz çərçivəsində zavodda aparılan tikinti işləri ilə tanış oldunuz və işlərin vaxtında, yüksək səviyyədə və keyfiyyətlə başa çatdırılması ilə bağlı tövsiyələr verdiniz. Sizin tərəfinizdən hərtərəfli dəstəyi hiss etdiyimizdən, işlərimizə daha da məsuliyyətlə yanaşdıq.

Layihədə əsasən İtaliyanın “Podovan”, İsveçrənin “Alfa Laval”, eləcə də ABŞ, Almaniya və digər inkişaf etmiş ölkələrin aparıcı şirkətlərinin avadanlığından istifadə olunmuşdur. Zavod gündəlik 80 ton qarğıdalı emal etməklə, 55 ton yüksək keyfiyyətli qida qlükozası və 20 tona qədər müxtəlif növ yem məhsulları istehsal etmək gücünə malikdir. Layihənin icrası nəticəsində 64 nəfər iş yeri ilə təmin edilmişdir.

Qafqazda ilk olan belə bir zavod 2011-ci il sentyabrın 16-da Sizin xeyir-duanızla fəaliyyətə başlamışdır. Hazırda zavodda istehsal edilən qlükoza ölkədə bu məhsula olan tələbatın tamamilə ödənilməsinə, qlükoza idxalına ehtiyacın qalmamasına və həmçinin məhsulun qonşu ölkələrə ixracına imkan yaratmışdır. Qlükozadan əsasən şirniyyat, konserv, süd məhsulları, dondurma və limonad istehsalında istifadə edilir. Eyni zamanda, istehsal prosesi zamanı yaranan digər məhsullar isə quşçuluq və heyvandarlıqda istifadə olunan yemlərə qüvvəli əlavələr kimi satılır.

Zavodun açılışı zamanı Prezident İlham Əliyevin verdiyi tövsiyələrə əsasən, müəssisənin istehsal gücünün artırılması ilə əlaqədar hazırlanan yeni layihə barədə də məlumat verən Vaqif Hüseynov dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Sizin sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi və bu inkişafın sürətləndirilməsi məqsədilə apardığınız siyasət nəticəsində, sahibkarlara həm maddi, həm mənəvi baxımdan göstərdiyiniz diqqət hər bir bölgədə, rayonda, kənddə hiss olunur. Bu diqqətə görə Sizə bütün sahibkarlar və kollektivimiz adından dərin minnətdarlığımı bildirir və Sizi əmin edirik ki, ölkəmizin inkişafı üçün bundan sonra da bütün gücümüzü səfərbər edəcəyik. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

X X X

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müstəqil Azərbaycanın yeni tarixinə intibah illəri kimi düşən ötən dövrün qədimliklə müasirliyi özündə ehtiva edən Bərdə üçün də əsil yüksəliş mərhələsi olduğunu konkret faktlarla əsaslandıran **Bərdə Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vidadi İSAYEV dedi:**

- Möhtərəm cənab Prezident!

Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarının, verdiyiniz Sərəncam və tapşırıqların icrası nəticəsində Bərdə rayonunun davamlı inkişafı təmin edilmiş, insanların rahat yaşaması, iqtisadi, sosial və mədəni tələbatın təmin edilməsi üçün lazımı baza yaradılmış və nəticə etibarilə Bərdə Azərbaycanın sürətlə inkişaf edən gözəl rayonlarından birinə çevrilmişdir.

Sizin keçən il oktyabr ayının 7-də Bərdəyə səfəriniz zamanı “Bərdə doğrudan da gözəldir, gülüstana çevrilir” fikriniz hər bir bərdəlinin qürur mənbəyinə çevrilmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Sizin tapşırıqla Bərdənin tarixini qoruyub saxlamaqla rayonda genişmiqyaslı abadlıq və quruculuq işləri aparılmış, Bərdənin siması dəyişmiş, üç min il yaşı olan qədim şəhər yeni, müasir görkəm almışdır. Şəhərin yolları, küçələri və prospektləri milli memarlıq üslubunda yenidən qurulmuş, müasir işıqlandırma sistemi quraşdırılmış, ticarət və iaşə obyektləri, çoxmərtəbəli yaşayış və inzibati binalar əsaslı təmir olunmuş, yeni salınmış istirahət parkları, nümunəvi məhəllələr, Bayraq meydanı, Mərkəzi meydan, bulaq kompleksləri, fəvvarələr sakinlərin istifadəsinə verilmişdir.

Rayonda irihəcmli infrastruktur layihələri həyata keçirilmiş, Sizin Sərəncamınıza əsasən, 24 min nəfərdən çox əhalinin yaşadığı 14 kəndi birləşdirən 22 kilometr uzunluğunda Alpoud-Nazırlı kəndlərarası yol tikərək istifadəyə verilmişdir.

Dövlət proqramlarının uğurla həyata keçirilməsi nəticəsində rayonda iqtisadiyyatın sürətli inkişafına, yeni istehsal sahələrinin yaranmasına nail olunmuş, 2003-cü illə müqayisədə rayona qoyulmuş investisiyaların həcmi 6,4 dəfə artmışdır. Müasir texnologiyalar əsasında yeni iri müəssisələr olan ət kəsimi müəssisəsi, broyler fabriki, çörək zavodları, cins heyvandarlıq kompleksləri, taxıl terminalları, soyuducu anbarlar və gübrə bazası inşa edilərək istifadəyə verilmişdir. Burada və digər yeni müəssisələrdə doqquz minə yaxın insan daimi iş yeri əldə etmişdir.

2003-cü ildən bəri Bərdədə 18 minə yaxın yeni iş yerləri açılmışdır. Həmin dövrlə müqayisədə sahibkarlıq subyektlərinin sayı altı dəfə artaraq 6 min 700-ə çatmışdır.

Aqrar sahədə görülmüş işlər, torpaqların əkin dövriyyəsinə cəlb edilməsi, müasir texnologiyalardan istifadə edilməsi, iri ixtisaslaşmış təsərrüfatların yaradılması nəticəsində 2012-ci ildə hər hektardan 4,2 sentner çox buğda götürülmüş, heyvandarlıq və quşçuluq məhsulları istehsalı orta hesabla 3,2 faiz artmışdır. Bununla da bu sahədə çalışan insanların rifahının yaxşılaşması üçün zəmin yaradılmışdır.

Rayonun iqtisadi inkişafının sosial sahədə mühüm tədbirlərin həyata keçirilməsinə geniş imkanlar yaratdığını da vurğulayan Vidadi İsayev dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Əhalinin içməli su, qaz və elektrik enerjisi ilə təminatının yaxşılaşması istiqamətində də mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir. Şəhərdə 30 kilometr yeni su xətləri çəkilmiş, su anbarı əsaslı bərpa olunmuş, kənd ərazilərində yeni subartezian quyuları qazılmışdır. Rayon mərkəzi və 11 kəndin elektrik şəbəkəsi yenidən qurulmuş, hava xətləri kabelləşmiş, rayonda qazlaşdırmanın səviyyəsi 78 faizə çatdırılmışdır. 2013-cü ildə rayonun 110 kəndinin əksəriyyəti demək olar ki, qazlaşdırılıb başa çatdırılacaqdır.

Əhalini təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə narahat edən məsələlərin həlli daim diqqət mərkəzində olmuş, təkcə 2012-ci ildə yeni 6 ümumtəhsil və musiqi-incəsənət məktəbi, iki tibb məntəqəsi tikilmiş, 4 ümumtəhsil məktəbi, iki uşaq bağçası, mərkəzi xəstəxana və 16 çoxmərtəbəli yaşayış binası əsaslı təmir edilmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Sizin Sərəncam və tapşırıqlarınıza əsasən, bu gün Bərdədə yeni məktəblər, Gənclər Mərkəzi, Mədəniyyət sarayı, inzibati binalar, Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələri üçün 36 mənzilli yaşayış binası tikilir, şəhərin içməli su və kanalizasiya sistemi yenidən qurulur, yeni parklar salınır. XIV əsrə aid Bərdə türbəsi, VI əsrə aid Torpaqqala kompleksində bərpa işlərinə başlanılmış, şəhərin ərazisindən keçən Tərtər çayında sahilbərkitmə işləri aparılır.

Rayonumuzda Dövlət proqramlarının uğurla yerinə yetirilməsi və Sizin sayənizdə həyata keçirilmiş məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində əldə edilmiş iqtisadi inkişaf əhalinin həyat səviyyəsi və güzəranının yaxşılaşmasını, adambaşına düşən məhsul istehsalının artmasını, mənzil tikintisinin sürətlənməsini, insanlara

göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasını təmin etmişdir. Belə dayanıqlı inkişaf cəmiyyətimizin əsasını təşkil edən yeni ailələrin, nikahların ilbəil artmasına, boşanmaların sayının isə azalmasına səbəb olmuşdur. Təsadüfi deyil ki, son iki ildə vaxtı ilə Bakıya köçmüş 37 ailə rayona qayıtmışdır və bu tendensiya davam edir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Bu, Azərbaycan insanının bu gününə, sabahkı rifahına, xoş gələcəyinə yönəldilmiş Sizin uğurlu iqtisadi siyasətinizin, 2003-cü ildən bəri aparılan iqtisadi islahatların və Dövlət proqramlarının uğurla həyata keçirilməsinin məntiqi nəticəsidir.

Zati-aliləri!

Ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi irsinə və Sizə daim sədaqətli olan bərdəkilər adından rayonumuza göstərdiyiniz sonsuz diqqətə görə Sizə dərin minnətdarlığımızı bildirir, qarşıma qoyduğunuz vəzifələri, tövsiyə və tapşırıqları bundan sonra da uğurla yerinə yetirəcəyimizə Sizi əmin edirik.

Diqqətinizə görə minnətdaram.

X X X

Ağsu rayonundakı “Az-Granata” MMC-nin şirə və şərab emalı zavodunun icraçı direktoru Rövşən FƏRHADOV tikintisinə 2008-ci ildə başlanmış və 2011-ci ilin oktyabrında Prezident İlham Əliyevin xeyir-duası ilə fəaliyyətə başlamış müəssisənin iqtisadi göstəricilərindən və bölgə üçün əhəmiyyətindən danışaraq dedi:

- Zavodda şirə və şərab emalı sahəsində böyük təcrübələrə malik Fransa, Almaniya, İsveçrə, İtaliya, Türkiyə kimi ölkələrin ən müasir avadanlığı quraşdırılmış və mütəxəssislərinin təcrübələrindən faydalanılmışdır. Müəssisəmiz 1 saatda 20 ton meyvə emalı, 12 ton şirə, 4 ton kompot və 3 ton şərab istehsal etmək gücündədir. Müəssisəmizdə ümumilikdə 500-dək insan işlə təmin edilmişdir və orta aylıq əməkhaqqı 350 manatdır.

İstehsalat sahəmizi genişləndirərək meyvə emalından son məhsul istehsalatına qədər bütün prosesləri əhatə etmişik. Müəssisəmiz Azərbaycanımızın bütün regionlarından meyvə qəbul edərək, yüksək keyfiyyətli məhsullar istehsal etməyə başlamış və qısa zamanda regionda nümunəvi istehsal müəssisəsinə çevrilmişdir. Bu uğurun nəticəsi olaraq məhsullarımız keyfiyyəti ilə daxili və xarici bazarda istehlakçıların rəğbətini qazanmışdır.

Belə ki, müəssisəmiz TetraPak və şüşə qablaşdırmalarda 60-dan çox məhsul çeşidi ilə Amerika Birləşmiş Ştatları, Almaniya, Rusiya, Ukrayna, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Çexiya, Slovakiya, Avstriya, Polşa və Macarıstana hazır və yarımfabrikat məhsul ixrac etməklə, doğma Azərbaycanımızın da bu sahədə rəqabət gücünü sübut etməkdədir.

Məhsullarımız dünyanın bir çox ölkələrində təşkil olunmuş qida və kənd təsərrüfatı sərgilərində yüksək səviyyədə ölkəmizi təmsil etmiş və sərgi iştirakçılarının böyük marağını cəlb etmişdir. Onun nəticəsidir ki, əməkdaşlıq etdiyimiz xarici firmalara hər zaman yeniləri əlavə olunur və xarici bazarlarda məhsulumuza olan tələbat artmaqda davam edir. İnanırıq ki, vaxt keçdikcə ixracatımız daha da artacaq və məhsullarımız dünya bazarında məşhur brendə çevriləcəkdir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Şirkətimiz daha keyfiyyətli məhsullar istehsal etmək, daxili və xarici bazarda rəqabət gücünü artırmaq, keyfiyyətli xammal əldə etmək üçün 700 hektar üzüm və nar bağları salmışdır. Hazırda bağların 1000 hektara çatdırılması üçün işlər davam edir. Bağçılıqda da dövrün tələbatına uyğun olaraq modernləşməyə üstünlük verilmişdir. Damcı suvarma sistemi ilə təmin edilmiş sahələrimizə yüksək aqrotexniki qulluq olunur. İstehsal etdiyimiz nar şirəsi zəngin tarixi olan meyvəmizin dünya bazarında yeni pillələrə yüksəlməsinə təkan vermişdir. Azərbaycan narı məşhurluğunu bir daha isbatlamış və yüksək səviyyəli brendə çevrilmişdir. Hazır məhsul növlərini artıraraq, daxili və xarici müştərilərimizin rəğbətini qazanmaq və qeyri-neft sektoru olan qida və kənd təsərrüfatı sahəsində də ölkəmizin güclü potensiala sahib olduğunu dünyaya çatdırmağa hər zaman çalışırıq.

Möhtərəm cənab Prezident!

Özəl sektorun və sahibkarlığın inkişafı üçün yaratdığınız bütün imkanlara görə Sizə bütün sahibkarlar və kollektivimiz adından minnətdarlığımızı bildirir və əmin edirik ki, respublikamızın daha da inkişafı və tərəqqisi üçün bundan sonra da əzmlə çalışacaq, Sizin sahibkarlara olan diqqətinizi hər zaman doğruldacağıq. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

X X X

Ağstafa Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Məhərrəm QULİYEV regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramının ölkənin bütün bölgələri kimi, Ağstafanın inkişafında yaratdığı əsaslı dönüşdən danışaraq dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

2012-ci ilin aprel ayında rayonumuza səfəriniz zamanı Heydər Əliyev parkının, ulu öndərin möhtəşəm abidə kompleksinin, Bayraq Meydanının, Gənclər Mərkəzinin, Səməd Vurğun adına parkın, “Kitab” abidə kompleksinin, Yazıçılar Evinin, Yeni Azərbaycan Partiyası rayon təşkilatının inzibati binasının açılışında iştirak etdiniz. Sizin bu tədbirlərdə iştirakınız ağstafalıların yaxşı yadındadır.

Rayonumuza səfəriniz zamanı Yazıçılar Evinin bölgə ziyalıları ilə görüşünüz bu gün də bütün toplantılarımızda böyük rəğbət və məhəbbət hissi ilə xatırlanır. Bölgənin ziyalıları, yazıçı və şairləri ilə görüşünüz zamanı gənc nəslin milli ruhda tərbiyə olunması, Azərbaycan tarixinin öyrənilməsi, dilimizin saflığının qorunması barədə tövsiyələr verərək bildirdiniz ki, xüsusilə mətbuata çıxışı olan insanlar daha diqqətli olmalı, ziyalılar öz sözünü deməlidirlər. Əminliklə deyə bilərəm ki, Sərəncamınızla Qazax rayonunda inşa olunan Ədəbiyyat Muzeyi bu tövsiyələrin icra olunmasında ziyalılarımızın imkanlarını qat-qat artıracaqdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Rayonun sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə dair Sərəncamınız Ağstafa şəhərində aparılan abadlıq-quruculuq işlərini daha da genişləndirmişdir. Şəhərin Heydər Əliyev prospekti də daxil olmaqla dörd küçə əsaslı şəkildə yenidən qurulmuş, küçə və meydanlarda müasir işıqlandırma sistemi quraşdırılmış, 63 min kvadratmetr asfalt örtüyü döşənmiş, 25 min kvadratmetrdən çox səki daşları düzülmüş, park və küçələrə 21 min kvadratmetr mərmər və üzlük plitə döşənmişdir. 462 fərdi və 24 çoxmənzilli yaşayış binasının dam örtüyü dəyişdirilmiş, Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələri üçün 89 mənzilli iki yaşayış binası tikilərək istifadəyə verilmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Sizin diqqət və qayğınız nəticəsində Ağstafa rayonunda geniş abadlıq işləri bu gün də davam etdirilir. Hazırda Ağstafa şəhərində içməli su və kanalizasiya sistemi yenidən qurulur.

Sizin tapşırığınızla Ağstafa şəhərində qəzalılıq və kommunal şəraiti olmayan binalarda yaşayan sakinlər üçün 129 mənzildən ibarət yeni yaşayış kompleksi inşa olunur.

Sərəncamınızla tikintisinə vəsait ayrılan ümumi uzunluğu 7,5 kilometr olan, 5 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Poylu-Xətai-Aşağı Göyçəli avtomobil yolunun inşası yüksək keyfiyyətlə başa çatdırılmış, rayon mərkəzini Gürcüstan dövlət sərhədi ilə birləşdirən, 14 yaşayış məntəqəsi və 20 min əhalinin istifadə etdiyi uzunluğu 54 kilometr olan strateji əhəmiyyətli Ağstafa-Poylu-Böyük Kəsik avtomobil yolunun tikintisi davam edir. Hazırda Ağstafa şəhərində tarixi və müasir abidələr parkının – Azərbaycan parkının inşasına başlanılmışdır. Azərbaycanın keçmişini və bu gününü özündə əks etdirən bu park Azərbaycanın tarixini və milli memarlıq ənənələrini daha yaxından tanıتماğa imkan verəcəkdir.

Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına dövlət dəstəyinin rayonda aqrar sahədə mühüm nailiyyətlərin əldə olunmasına imkan verdiyini vurğulayan Məhərrəm Quliyev dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Dövlət Proqramına uyğun olaraq aqrar sahənin inkişafına diqqət və qayğı, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına dövlət dəstəyi rayonda bir sıra mühüm nailiyyətlərin əldə olunmasına imkan vermişdir.

Sizin xeyir-duanızla rayonda Azərbaycan İnvestisiya Şirkətinin Almaniya şirkətləri ilə birgə vəsaitləri hesabına yaradılmış “Ağstafa Aqroservis” müəssisəsinin fəaliyyətə başlaması Ağstafada və qonşu rayonlarda aqrar sektorun inkişafına ciddi təkan vermişdir. Bu müəssisə rayonda aqrotexniki xidmətlərin müasir standartlara uyğun qurulmasına, məhsuldarlığın artırılmasına və torpaq ehtiyatlarından daha da səmərəli istifadə edilməsinə imkan yaratmışdır. Bu layihənin davamı olaraq “Ağstafasüd” kompleksinin tikintisi uğurla həyata keçirilir. 6500 hektar ərazini əhatə edəcək “Ağstafasüd” kompleksində yem və heyvandarlıq təsərrüfatı, süd emalı zavodu fəaliyyət göstərməklə, 6600 baş iribuynuzlu mal-qara saxlanılacaqdır. Bu layihənin tərkib hissəsi kimi, Ağstafa rayonunda 30 min tonluq taxıl anbarı, saatda 30 ton istehsal gücünə malik un istehsalı müəssisəsi, çörək və qənnadı məmulatları zavodlarının tikintisinə də yaxın günlərdə başlanılacaqdır. Ümumilikdə bu müəssisələrin fəaliyyətə başlaması rayonumuzda əlavə 300-ə yaxın yeni iş yerinin açılmasına şərait yaradacaqdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Sizi əmin etmək istəyirəm ki, biz ağstafalıları həmişə olduğu kimi, bundan sonra da həyata keçirdiyiniz möhtəşəm quruculuq işlərində daha da fəal iştirak edəcək, böyük diqqət və qayğınıza əməli işimizlə cavab

verəcək, müstəqil Azərbaycanımızın inkişafı naminə üzərimizə düşən bütün vəzifələri layiqincə yerinə yetirəcəyik.

Diqqətinizə görə çox sağ olun.

X X X

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yekun nitqi

- Bu ilin sonuna qədər ikinci Dövlət Proqramının icrası təmin ediləcəkdir. Beləliklə, 10 ili əhatə edən bir dövr arxada qalacaqdır. Ancaq artıq bu gün də demək olar ki, həm 2004-cü ildə, həm 2009-cu ildə qəbul edilmiş iki Dövlət Proqramının icrası ölkəmizin inkişafı üçün çox böyük rol oynamışdır. Əgər bu proqramlar qəbul edilməsəydi, indi bölgələrdə gedən inkişafdan söhbət aparmaq belə yersiz olardı. Məhz, 2004-cü ildə qəbul edilmiş bu qərar ölkəmizin hərtərəfli, dayanıqlı və şaxələndirilmiş şəkildə inkişafını təmin etmişdir.

Birinci Proqram artıqlaması ilə icra edilmişdir. Proqramda 2004-cü ildə nəzərdə tutulmayan məsələlər ondan sonrakı illərdə əlavə edilmişdir. 2009-cu ildə də qəbul edilmiş Proqrama çoxsaylı əlavələr edilmişdir. Çünki həyat yerində durmur, ölkə qarşısına yeni vəzifələr çıxır. Biz bu proqramların icrası əsnasında yeni məsələlərin həlli ilə bağlı təşəbbüslər irəli sürmüşük. Bir sözlə, bu Proqram daim yenilənir. Beləliklə, bölgələrdən gələn təkliflər, sifarişlər, mənim bölgələrdə olduğum zaman yerli vətəndaşlarla görüşlər zamanı verilən təkliflər, əlbəttə ki, bu proqramlara əlavə edilir. Eyni zamanda, 2009-cu ildə ikinci Proqram qəbul olunandan sonra Prezidentin ehtiyat fondundan bölgələrin inkişafına böyük həcmdə vəsaitin ayrılması təmin edilmişdir. Xüsusilə infrastruktur, nəqliyyat, kənd yollarının bərpa və abadlıq işlərinin görülməsi üçün.

Bu gün səslənən fikirlər və ümumiyyətlə, ölkədə gedən müsbət dəyişikliklər deməyə əsas verir ki, bu ilin sonuna qədər ikinci Dövlət Proqramının tam icrası təmin ediləcəkdir. Bu Proqram, yenə də demək istəyirəm ki, artıqlaması ilə icra ediləcəkdir. Bu ilin sonuna qədər Dövlət İnvestisiya Proqramında və regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramında nəzərdə tutulmuş bütün məsələlər öz həllini tapmalıdır.

Hesab edirəm ki, bu il ölkə iqtisadiyyatına qoyulan investisiyaların həcmi keçənildəkindən az olmamalıdır. Keçən il 22,1 milyard dollar vəsait qoyulmuşdur. Bu il də hesab edirəm ki, bu qədər vəsait qoyulmalıdır. Çünki həm dövlət xətti ilə və özəl sektorun fəaliyyəti nəticəsində hesab edirəm ki, biz bu rəqəmə çatacağıq. Bu da şübhəsiz, regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının uğurla başa çatdırılmasına xidmət göstərəcəkdir.

İlk növbədə, infrastruktur layihələrinin davam etdirilməsi vacibdir. Bu istiqamətdə görülmə işlər müsbət qiymətləndirilə bilər və davam etdirilməlidir. Xüsusilə magistral yolların tikintisi və tamamlanması, kənd yollarının təmiri və tikintisi məsələləri ön plandadır. Demək olar ki, kənd yollarının tikintisi indi bütün bölgələrdə geniş vüsət almışdır. Bölgələrdən gələn əhali tərəfindən verilən təkliflər, edilən xahişlər əsasında biz bu layihələri icra edirik. İlk növbədə, biz əhalinin ən çox sıx məskunlaşdığı bölgələrdə, ən çox kəndləri birləşdirən yolları bərpa edirik. Qarşıya məqsəd qoyulubdur ki, bütün kənd yollarımız yüksək səviyyədə təmir edilsin, beləliklə, bu məsələ də öz həllini tapsın.

Elektrik enerjisinin təchizatı ilə bağlı son illər ərzində görülmə işlər nəticəsində, demək olar ki, artıq qıtlıq hiss olunmur. Çünki son illərdə 1500 meqavat gücündə yeni elektrik stansiyalarının tikintisi təmin edilmişdir. Bu proses davam etdirilir. Bu il Şirvan şəhərində “Cənub” Elektrik Stansiyasının işə düşməsi nəticəsində biz təqribən 800 meqavata qədər yeni güclər əldə edəcəyik. “Şimal-2” elektrik stansiyasının tikintisi davam edir. Bu da təqribən 400 meqavata yaxındır. Yəni, bu, bizim enerji potensialımızı böyük dərəcədə möhkəmləndirəcəkdir. Eyni zamanda, su elektrik stansiyalarının tikintisi davam etdirilir. Keçən il biz kiçik çaylarda bir neçə stansiyanın açılışını qeyd etmişik. Eyni zamanda, böyük layihələrin icrası ilə paralel olaraq su elektrik stansiyalarının və bərpa olunan alternativ enerji növlərinin yaradılması prosesi gedir. Mən onların arasında bu yaxınlarda Füzuli Su Elektrik Stansiyasının açılışını qeyd edə bilərəm. İyirmi beş meqavat gücündə olan stansiya bərpa olunan enerji növüdür.

Bakıda, Balaxanıda məişət tullantıları zavodunun tərkib hissəsi olan elektrik stansiyasının tikintisi artıq başa çatmışdır. Biz orada da təqribən 20 meqavata yaxın elektrik enerjisi əldə edəcəyik.

Taxtakörpü su anbarı tikilir və bu il bu nəhəng infrastruktur layihəsi istifadəyə veriləcəkdir. On minlərlə hektar torpaq sahələri suvarılacaq və eyni zamanda, bu layihənin tərkib hissəsi olan 25 meqavat gücündə olan su elektrik stansiyası da tikiləcəkdir. Yəni, bizdə kifayət qədər enerji gücləri vardır.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycan hazırda qonşu ölkələrə elektrik enerjisi ixrac edir. Ancaq ötürücü xətlərin vəziyyəti bizi qane edə bilməz. Bu məsələ ilə bağlı artıq göstərişlər verilmişdir. Bu ilin investisiya proqramında da ötürücü xətlərin yeniləşdirilməsi məsələsi nəzərdə tutulur. Biz bu məsələyə daha da ciddi fikir verməliyəm və bütün ötürücü xətlərin vəziyyətini qısa müddət ərzində yaxşılaşdırmalıyıq. Bölgələrdə və Bakıda buna böyük ehtiyac vardır.

Bərpa olunan enerji növlərinin yaradılması ilə bağlı işlər başlamışdır. Ümid edirəm ki, bu istiqamət də çox perspektivli olacaqdır. Beləliklə, bizim zəngin qaz, neft yataqlarımız, ehtiyatlarımız var və bundan sonra ən azı 100 il ərzində Azərbaycanda daxili mənbələrlə, yəni, enerji mənbələri ilə heç bir problem olmayacaqdır. Ancaq hesab edirəm ki, bərpa olunan enerji növlərinin yaradılması və bu prosesin genişləndirilməsi də zəruridir. İlk növbədə bu, bizə əlavə maliyyə imkanları yaradacaqdır. Digər tərəfdən, bu yeni texnologiyaların, bərpa olunan texnologiyaların, “yaşıl energetika”nın yaradılması hesab edirəm ki, dünyada gedən ekoloji problemlərin həllinə də bizim töhfəmiz olacaqdır.

İnfrastruktur layihələri arasında qazlaşdırma prosesi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Əminəm ki, əvvəlki dövrdə verdiyim tapşırıqlar yerinə yetiriləcək və bu ilin sonuna qədər Azərbaycanda qazlaşdırma 90 faizə çatacaqdır. Bu sahədə böyük investisiya layihələri icra edilir. Bütün bölgələrdə qazlaşdırma prosesi gedir. Biz rayonların əksəriyyətində qazlaşdırmanı 100 faizə çatdırmalıyıq və çatdıracağıq. Bəzi dağlıq rayonlarda isə təqribən ondan aşağı səviyyədə ola bilər. Ancaq yenə də bütün bölgələrdə, bütün kəndlərdə dayanıqlı enerji növləri ilə bağlı öz işimizi görəcəyik. Əhalini dayanıqlı enerji ilə, qazla təmin edəcəyik.

İnfrastruktur layihələri arasında içməli su və kanalizasiya layihələrinin icrası xüsusi yer tutur. Keçən il Dövlət İnvestisiya Proqramı çərçivəsində bu məqsədlərə böyük həcmdə vəsait qoyulmuşdur. Bu il də təxminən 800 milyon manata yaxın, bəlkə ondan da çox vəsait nəzərdə tutulur. Yenə də biz məqsədi maksimum şəkildə götürürük ki, bütün yaşayış məntəqələrində - Bakıda, bütün şəhərlərdə və kəndlərdə dayanıqlı, təmiz, Dünya Səhiyyə Təşkilatının standartlarına uyğun içməli su layihələri icra edilsin.

Bu işlər bütün bölgələrdə geniş vüsət almışdır. Bütün dövrlərdə qarşımızda duran bu böyük problem əminəm ki, yaxın illərdə öz həllini tapacaqdır. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, biz bu layihələri əhalinin artımını nəzərə almaqla elə qururuq ki, ən azı 2035-ci ilə qədər öz səmərəsini təmin etsin. Beləliklə, bu məsələ həll ediləndən sonra demək olar ki, bütün bölgələrdə kommunal və infrastruktur layihələri icra olunacaqdır. İnvestisiya Proqramında böyük yer tutan layihələrdən biri də meliorasiya layihələridir. Bu layihələr bilavasitə kənd təsərrüfatının inkişafı ilə bağlıdır. Ölkəmizdə iki nəhəng, bəlkə də qeyri-neft sektoruna qoyulan ən böyük investisiya tutumlu layihə - Taxtakörpü və Şəmkirçay su anbarları layihələri icra edilir. Bayaq qeyd etdiyim kimi, Taxtakörpü su anbarı bu il, Şəmkirçay su anbarı isə yaqın ki, iki ildən sonra istifadəyə verilməlidir. Bu iki əvəzolunmaz layihənin icrası nəticəsində 10 minlərlə hektar yeni torpaq sahələri dövrüyyəyə buraxılacaqdır. Giriş sözümdə dediyim kimi, bu, həm ərzaq təhlükəsizliyimizin təmin edilməsi üçün çox vacibdir, eyni zamanda, əlavə ixrac potensialı da yaradacaqdır. Bu layihələrin icrası nəticəsində dövrüyyəyə buraxılacaq on minlərlə hektar torpaq sahələrində aqrotexniki tədbirlərin görülməsi üçün biz indidən öz planlarımızı tutmalıyıq. Əlavə texnika alınmalıdır. Biz bir neçə ildir ki, “Aqrolizing” xətti ilə dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitlə texnikanın alınması ilə məşğul və texnika əhaliyə, fermerlərə icarə şərtləri ilə verilir. Yəqin ki, əlavə texnika, gübrələr alınmalı və digər tədbirlər görülməlidir ki, fermerlər dövrüyyəyə buraxılacaq bu yeni torpaqlardan səmərəli şəkildə istifadə etsinlər.

Eyni zamanda, yeni suvarılacaq torpaqları su ilə və digər lazımı avadanlıqlarla təmin etmək üçün kompleks tədbirlər planı olmalıdır. Hesab edirəm ki, bu işlər indidən başlanmalıdır. Düzdür, müvafiq göstərişlər verilmişdir. Amma hesab edirəm ki, yaxın aylarda mənə İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən daha konkret təkliflər verilməlidir. Yeni suvarılacaq torpaqların hüdudları meliorasiya şirkəti ilə bərabər müəyyən edilməlidir ki, biz artıq bütün yeni torpaqların becərilməsinə hazır olaq və beləliklə, vaxt itirməyək.

İri fermer təsərrüfatlarının yaradılması prosesi başlamışdır. Bildiyiniz kimi, mən bu tapşırığı bir neçə il bundan əvvəl vermişdim. Ancaq keçəndəki müşavirədə öz iradlarımı bildirmişdim ki, baxmayaraq, göstərişlər verilib, heç bir iş görülmür. İndi hesab edirəm ki, keçən il ərzində görülmüş işlər bu prosesə də təkan vermişdir. Artıq beş min hektara qədər torpaq sahələri ayrılıb, Ağcabədi və Beyləqan rayonlarında iri fermer-taxılçılıq təsərrüfatlarının yaradılması artıq təmin ediləndir. Biz əlbəttə, o sahələrdən bol məhsul gözləyirik. Hesab edirəm ki, orada məhsuldarlıq da yüksək olmalıdır. Bu layihələrin icrası nəticəsində biz taxılla özümüzü təmin etmək üçün çox ciddi addım atmış oluruq. Mən özümüzü təmin etmə sahəsində gedən işlərə indi toxunacağam. Ancaq demək istəyirəm ki, verilən məlumata görə, ən azı 50 böyük fermer-taxılçılıq təsərrüfatları yaradılmalıdır ki, biz özümüzü taxılla tam şəkildə təmin edək. Özümüzü təmin etmək niyyətimiz bir neçə səbəbə söykənir. İlk növbədə, ərzaq təhlükəsizliyi məsələləri. Ərzaq təhlükəsizliyi məsələləri son illərdə artıq gündəliyə çıxan məsələlərdir. Daha əvvəl biz ən çox enerji, nəqliyyat təhlükəsizliyi məsələləri ilə məşğul idik və deyə bilərəm ki, bu məsələlərin həllində böyük uğurlar əldə etmişik.

Azərbaycan tərəfindən nəqliyyat və enerji sahələrində irəli sürülmüş təşəbbüslər və layihələr nəinki bizim maraqlarımızı və bölgə maraqlarını, qitə maraqlarını təmin edir və edəcəkdir. Azərbaycan artıq bu sahələr üzrə

əvəzolunmaz tərəfdaşa çevrilibdir. Deyə bilərəm ki, Avropa ölkələrinin bəzilərinin enerji balansında Azərbaycan neftinin payı 30-40 faizə çatır. Beləliklə, artıq biz neft resurslarımızla bəzi ölkələrin enerji təhlükəsizliyini təmin edirik. Bizim təşəbbüsümüzə başlanan TANAP layihəsi isə Azərbaycan qazının müxtəlif ölkələrə nəql olunmasını təmin edəcəkdir. Beləliklə, Azərbaycan qaz sahəsində də enerji təhlükəsizliyi məsələlərinin həlli işində əvəzolunmaz tərəfdaşa çevriləcəkdir. O cümlədən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tikintisinin başa çatması nəticəsində biz yeni, daimi dəhliz yaradıırıq. Bu dəhlizdən istifadə edəcək ölkələrin sayı artacaqdır. Artıq aparılan ikitərəfli danışıqlar əsnasında biz bir çox yerlərdən bu layihəyə marağı görürük. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, bu layihənin başlanması Azərbaycan dövlətinin iradəsinə söykənir. Əlbəttə, biz bu layihənin təşəbbüskarı kimi üzərimizə böyük məsuliyyət götürmüşük. Çox şadam ki, bizimlə bərabər bu layihənin icrasında iştirak edən qonşu ölkələr də öz dəyərli səylərini, töhfələrini verirlər.

Ərzaq təhlükəsizliyi məsələləri isə nisbətən yeni bir anlayışdır. Yəni, bu, anlayış kimi yeni deyilsə də, amma problem kimi son illər ərzində yaranmışdır. Bunun bir neçə səbəbi vardır. Mən bu barədə çox danışmaq istəmirəm. Bəzi hallarda inhisarçılıq, bəzi hallarda quraqlıq, bəzi hallarda alternativ yanacağın istehsalı üçün bitkilərdən istifadə edilməsi və əkin sahələrinin istiqamətinin dəyişdirilməsi. Hər halda biz özümüz də bir neçə il bundan əvvəl bu problemlə üzləmişdik. Yəqin, indi hamımızın yadındadır ki, bağlanmış kontraktların icrası da, yəni idxalla bağlı icrası da artıq sual altına düşmüşdü. Çünki bəzi istehsalçı ölkələrdə quraqlıq baş vermişdir. Onlar taxılla öz daxili tələbatlarını ödəyə bilmirdilər. Biz əlbəttə ki, bu vəziyyətdən də çıxdıq, çıxılmaz vəziyyət yoxdur. Ancaq bu, bizim üçün bir signal idi. Özünü təmin məsələlərinə bir daha baxdıqda gördük ki, burada inkişaf üçün çox böyük yer vardır.

Əlbəttə, Azərbaycan dünya iqtisadiyyatının bir parçasıdır, biz dünya iqtisadiyyatına çoxdan inteqrasiya etmişik və bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinə sadıq. Ancaq eyni zamanda, hesab edirəm ki, hər bir ölkədə, xüsusilə təbii iqlim şəraiti imkan verdikdə əsas ərzaq məhsulları ilə özünü təmin məsələləri həll edilməlidir. Biz də son illər ərzində bu istiqamətdə böyük işlər görmüşük. Mən bu barədə bir qədər sonra bəzi rəqəmləri diqqətinizə çatdıracağam.

Mən kənd təsərrüfatının inkişafı ilə bağlı əvvəlki müşavirədə də demişdim, bu gün də təkrar etmək istəyirəm. Çünki hesab edirəm ki, bu sahədə hələ ki, çox ciddi işlər görülməmişdir.

Rayonlar arasında və rayonlar üzrə ixtisaslaşma aparılmalıdır. Hər bir rayonun öz xüsusiyyətləri, öz təbiəti, iqlimi vardır. Bu iqlim şəraiti nəzərə alınmalıdır. Hər rayon üzrə ixtisaslaşma layihələri icra edilməlidir. Göstərişlər verilmişdir. Ancaq mən hələ ki, konkret nəticələri görmürəm. Hesab edirəm ki, yaxın zamanda mənə hər rayon üzrə konkret təkliflər verilməlidir. Hansı rayonda hansı kənd təsərrüfatı məhsullarını daha da çox istehsal etməliyə və bunu etmək üçün hansı əlavə tədbirlər görülməlidir. Çünki biz ümumi göstərişlər veririk. Məsələn, hər bir kənd təsərrüfatı məhsulunun Azərbaycanda istehsalı hesabına daxili tələbatı ödəmək, ixrac imkanlarını artırmaq üçün ümumi göstərişlər verilir. Amma bunlar bu rayonlar arasında necə bölünür, yəqin ki, bu məsələ ilə bağlı daha dəqiq təkliflər verilməlidir.

Hesab edirəm ki, aqrar sahədə yeni texnologiyaların tətbiqi üçün artıq vaxt yetişib. Bildiyiniz kimi, ümumiyyətlə, yeni texnologiyaların, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi Azərbaycanda geniş vüsət almışdır. Biz bu sahədə bölgədə birinci yerlərdəyik. Ümumiyyətlə, dünya miqyasında reyting siyahılarında qabaqcıl yerlərdəyik. Aqrar sahədə də İKT məsələlərinin həlli hesab edirəm ki, vacibdir. Onların arasında fermerlərin elektron qeydiyyat sisteminin yaradılması məsələsi dayanır. Bu layihə bir neçə məqsədi güdəcəkdir. Həm subsidiyaların səmərəsini artıracaq və həm də pay torpaqlarının sərhədləri bir daha dəqiqləşdiriləcəkdir. Buna da böyük ehtiyac var və ümumiyyətlə, biz müasir texnologiyaları kəndlərə də gətirməliyik. Artıq bu sahədə böyük layihə icra edilməyə başlayır. Biz bütün şəhərlərə genişzolaqlı internet xətləri çəkəcəyik. Bu, bir neçə milyon manat dəyərində olan layihədir. Əhəmiyyəti nəzərə alınaraq bu layihə Dövlət Neft Fondunun xətti ilə və Rabitə və İnformasiya Nazirliyinin nəzarəti altında birbaşa maliyyələşdirilir. Yəni, biz genişzolaqlı interneti hər kəndə gətirməliyik və gətirəcəyik. Bu, bizim niyyətimizdir. Paralel olaraq kənd təsərrüfatının inkişafında informasiya texnologiyalarından istifadə etməliyik. Elektron hökumət layihəmiz vardır. Hesab edirəm ki, kəndlərdə də bu məsələ öz həllini tapmalıdır.

Bayaq qeyd etdiyim kimi, biz keçən il iri fermer təsərrüfatlarının yaradılması ilə məşğul olmağa başlamışdıq və artıq nəticələr vardır. Bu təşəbbüs sırf ərzaq təhlükəsizliyi məsələlərinin həllini nəzərdə tutur. Burada xüsusi dövlət dəstəyi verilmişdir. Bu da təbiidir, çünki ərzaq təhlükəsizliyi məsələləri ön planda dayanmalıdır. Ancaq biz bilməliyik ki, kənd təsərrüfatı istehsalının mütləq əksəriyyətini təmin edən xırda fermer təsərrüfatlarıdır. Əlbəttə, onlar da yaddan çıxmır və çıxmayacaqdır. Son doqquz il ərzində bölgələrdə, xüsusilə

kənd təsərrüfatı və emal sahələrində aparılan işlər və verilən dəstək məhz xırda fermer təsərrüfatlarına verilən dəstək olmuşdur. Yəni, bu sahə daim diqqət mərkəzində olmalıdır.

Bildiyiniz kimi, biz kənd təsərrüfatını stimullaşdırmaq, ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmək və bölgələrdə işsizliyin aradan qaldırılması üçün kompleks tədbirlər görürük. Bildiyiniz kimi, ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən 1990-cı illərin ortalarından kəndlərdə köklü iqtisadi islahatlar başlamışdır. Fermerlər torpaq vergisi istisna olmaqla bütün vergilərdən azad edilmişdir və bu gün də biz bu güzəştləri qüvvədə saxlayırıq. Baxmayaraq ki, artıq 20 ilə yaxın vaxt keçir və fermerlər də artıq ayağa durdular, böyük imkanlara malikdirlər. Azərbaycan da çox böyük inkişaf yolu keçmişdir. Ancaq biz bu güzəştləri qüvvədə saxlayırıq, hesab edirəm ki, bu, düzgün siyasətdir.

Hər bir dövlət fermerləri dəstəkləməlidir. Hər bir dövlət subsidiyaları verməlidir. Biz də bunları edirik. Bizim verdiyimiz subsidiyalar, həm də kreditlər çoxşaxəlidir. Mən qeyd etdim, 1 milyard 200 milyon manat güzəştli şərtlərlə kredit verilmişdir. Onlardan 83 faizi bölgələrin aqrar sektoruna ödənilmişdir. Texnikanın alınması, aqrolizinqin yaradılması bizim təşəbbüsümüz olmuşdur. Mədarlığın inkişafı. Dövlət xətti ilə damazlıq mal-qara gətirilir. Dünən növbəti Sərəncam imzalanmışdır. Dövlət, hökumət tərəfindən metodik tövsiyələr verilir. İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin bu sahədə artıq gözəl təcrübəsi vardır. Fermerlərə hətta metodik qaydada göstərilir ki, nə qədər vəsaitlə hansı işləri görmək mümkün olacaqdır. Əlbəttə, subsidiyalar, yəni, maddi təminat. Bu subsidiyaları biz veririk. Amma əfsuslar olsun ki, biz bəzi hallarda bu sahədə şəffaflığa nail ola bilmirik. Subsidiyalar ya ünvana çatmır, ya kimsə onları mənimsəyir, özünə götürür. Bəzi hallarda fermerə çatacaq subsidiyaların bir hissəsi dövlət məmurlarının cibinə gedir. Bəzi hallarda ümumiyyətlə, istehsal olunan məhsulun həcmi, torpaq sahələri artırılır ki, subsidiyalar daha çox götürülsün. Bəzi hallarda xaricdən lazım olan avadanlıqlar və digər vasitələr yüksək qiymətlə gətirilir. Yəni, bu sahədə biz tam şəffaflığı təmin etməliyik. Dövlət öz kəndlisinə öz dəstəyini verir və verəcəkdir. Elə etmək lazımdır ki, bu təminat fermerlərə maksimum dərəcədə - 100 faiz çatsın.

Ona görə hesab edirəm ki, yaxın aylarda subsidiyaların verilməsində birinci növbədə əldə edilmiş təcrübə bir daha təhlil edilsin, təkliflər verilsin, müsbət tərəfləri ilə yanaşı, nöqsanlar da aydınlaşdırılsın. Bu işlərdə mən xüsusilə fermerlərə müraciət edirəm, onlar öz təkliflərini versinlər Prezident Administrasiyasına, hökumətə, İqtisadi İnkişaf Nazirliyinə, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə və yerli icra orqanlarına. Təklifləri versinlər ki, biz daha dəqiq bilək ki, onları narahat edən məsələlər nədir. Mən bilirəm ki, burada problemlər var, şəffaflıq lazımı səviyyədə təmin edilməyibdir. Bu nöqsanlar tezliklə aradan qaldırılmalıdır. Fermerə nə qədər çatmalıdır, o qədər də o, bunu almalıdır. Heç kim onun puluna gözünü dikməsin!

Özümüzü təmin etmə ilə bağlı bir neçə rəqəmi səsləndirmək istəyirəm. Biz əsas ərzaq məhsulları üzrə aşağıdakı səviyyəyə çatmışıq. Ət və ət məhsulları ilə biz keçən il özümüzü 92 faiz səviyyəsində təmin etmişik, bu il 95 faiz səviyyəsində təmin edəcəyik. Quş əti - 88 faiz, bu ilin sonuna qədər olacaq 93 faiz. Yumurta 96 faiz, bu il verilən proqnoza görə 100 faiz olacaqdır. Bitki yağları 70 faiz, qalxacaqdır 75 faizə. Kərə yağı 50 faiz, bu il olacaq cəmi 52 faiz. Bu, çox aşağı göstəricidir. Bu barədə düşünmək lazımdır. Süd və süd məhsulları ilə özümüzü 73 faiz səviyyəsində təmin edirik. Bu ilin sonunadək 78 faiz olacaqdır. Taxıl 65 faiz, olacaqdır 70 faiz və dediyim kimi, 50 iri fermer təsərrüfatlarının yaradılması nəticəsində biz 100 faizə çatacağıq. Üzüm 94 faiz, 96 faiz olacaqdır. Kartof istehsalı təxminən 100 faizdir. Bu səviyyədə də qalacaqdır. Bostan məhsulları 100 faiz. Artıq bu ildən böyük ixrac imkanları yaranacaqdır, faizin səviyyəsi 104 olacaqdır. Meyvə və giləmeyvə - 126 faiz, olacaq 130 faiz. Yəni, böyük ixrac imkanlarımız vardır. Tərəvəz 99 faiz, olacaq 108 faiz. Duz 71 faiz, olacaqdır 75 faiz. Şəkər və şəkərdən hazırlanan məhsullar. Burada biz bilməliyik ki, cəmi 12 faiz yerli xammal ilə təmin olunur. Ancaq idxal edilən digər xammallar ilə təmin olunan şəkər və məhsullar 180 faiz olacaqdır. Bu cədvəl ilk növbədə, bu sahədə görülməli işləri göstərir. Çünki misal üçün, əgər biz bəzi pozisiyalar üzrə 2009-cu ilə müqayisə aparsaq görürük ki, quş əti o vaxt 66 faiz idi, bu il olacaq 93 faiz. Ət 84 faiz idi, olacaqdır 95 faiz. Bu da nəyin hesabına – Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə verilən kreditlərin hesabına. Çünki iki il bundan əvvəl biz görəndə ki, quşçuluq bizdə bir qədər az inkişaf edir, o istiqaməti götürdük və quş fabriklərinin yaradılması prosesi geniş vüsət almışdır.

Yəni, bu cədvəl onu göstərir ki, əslində, bəzi pozisiyalar istisna olmaq şərtilə biz ərzaq təhlükəsizliyi məsələlərini həll edə bildik. Bu da böyük və tarixi nailiyyətdir. Bundan sonrakı illərdə, harada ki, hələ biz özümüzü təmin edə bilmirik, o sahələrə xüsusi diqqət verməlidir, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi bunu bilir. O sahələrə verilən kreditlərin həcmi artmalıdır və elə etməliyik ki, yaxın illərdə Azərbaycan özünü əsas ərzaq məhsulları ilə 100 faiz təmin etsin və bu, tarixi nailiyyət olacaqdır. Bayaq qeyd etdiyim kimi, biz ixrac imkanlarını da araşdırmalıyıq və xarici bazarlara ixrac məhsulları ilə çıxmalıyıq.

Heyvandarlıq, südçülük, bağçılıq, üzümçülük – bu sahələrin inkişafı üçün çox böyük imkanlar vardır, eyni zamanda, biz məhsuldarlığın artırılmasına da nail olacağıq. Son illər ərzində yaradılan, yaxud da ki, yaradılmaqda olan yeni müəssisələr məhz ona hesablanıb. Orada yeni texnologiyalar, bütün məsələlər kompleks şəkildə həll olunur. Yeni fermer təsərrüfatlarında məhsuldarlıq, məsələn, taxılda 40-50 sentnerə çatmalıdır. İndi bizdə orta hesabla hər hektardan 27 sentner məhsul əldə etmişik ki, bu da əvvəlki illərə nisbətən yaxşı göstəricidir. Ancaq inkişaf etmiş ölkələrdə hektardan 50, 60, bəzi yerlərdə 70 sentner götürülür. Biz də o səviyyəyə çatmalıyıq. Bizdə artıq həm təcrübə, həm imkanlar, həm iradə, həm də vəsait vardır. Onları yönəltməliyik ki, məhsuldarlığı biz böyük dərəcədə artırmaq. Ona görə yeni əkin sahələrinin dövrüyyəyə buraxılması prosesi gedəcəkdir. Meliorativ tədbirlər nəticəsində dediyim kimi, 10 minlərlə hektar əkin sahələri dövrüyyəyə buraxılacaqdır. Amma biz bilməliyik ki, sərhədlərimizin hüdudları vardır. Biz daim əkin sahələrini artırma bilmərik. Ona görə, intensiv metod üstünlük təşkil etməlidir və dediyim kimi, ixrac imkanlarını da biz artırmalıyıq, yeni bazarlara çıxmalıyıq. Yəqin ki, bu sahədə də, yeni, bazarlara çıxmaq üçün, əlbəttə, ikitərəfli xarici əlaqələr öz rolunu oynayır və oynayacaqdır. Eyni zamanda, istehsal olunan məhsulların tədarükü ilə bağlı yeni sistem təşkil edilməlidir. Mən hesab edirəm ki, dövlət bu məsələ ilə bağlı yalnız öz dəstəyini verməlidir, öz istiqamətini göstərməlidir və tədarüklə məşğul olan qurumlar - özəl şirkətlər olmalıdır. Hesab edirəm ki, logistika və tədarük mərkəzlərinin yaradılması növbəti mərhələdə prioritet kimi qəbul edilməlidir, həm Azərbaycanda, həm də məhsul ixrac edəcəyimiz ölkələrdə Azərbaycanın investisiyalarının qoyuluşu nəticəsində o ölkələrdə logistika və tədarük bazaları tikilməlidir. Artıq müəyyən işlər görülür.

Hesab edirəm ki, bu il bu məsələ ilə bağlı müvafiq ölkələrlə, onların dövlət qurumları ilə ciddi danışıqlar aparılmalıdır ki, biz bu işləri də təşkil edək. Çünki məhsulların satışı ilə də bağlı problemlər var və bu problemlər öz həllini tapmalıdır. Əvvəlki illərdə istehsal aşağı səviyyədə olduğu üçün problem yox idi. İndi istehsal artır, məhsullar bəzi hallarda satılmır. Biz gərək fermerlərə kömək göstərək.

Kreditlərə gəldikdə, bu il Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə 250 milyon manat kredit veriləcəkdir. Bu vəsaitin böyük hissəsi əvvəlcə verilmiş kreditlərin qaytarılması hesabına olacaqdır. Bu da çox gözəl göstəricidir. Onu göstərir ki, kreditləri alan sahibkarlar bu məsələyə çox məsuliyyətlə yanaşırlar. Demək olar ki, verilmiş bütün kreditlər vaxtında qayıdır. Sahibkarlara dəstək üçün yerli icra orqanlarının daha da ciddi fəaliyyəti olmalıdır.

Mən bir daha demək istəyirəm ki, sahibkarlığa dəstək ölkəmizin uğurlu inkişafını təmin edəcəkdir. Mən daim sahibkarlarla görüşürəm, həm Bakıda, həm bölgələrdə açdığım müəssisələrin sayı bəlkə də indi yüzlərlə, minlərlə ölçülür. Ancaq hər bir yerdə yerli icra orqanlarının rəhbərləri, icra başçıları, vəzifəli şəxslər sahibkarlara kömək göstərməlidirlər. Onların fəaliyyətinə dəstək verməlidirlər, onları incitməməlidirlər, onların işinə müdaxilə etməməlidirlər, qanunsuz tələblər irəli sürməməlidirlər. Belə hallar vardır. Deyə bilmərəm ki, bu, belə geniş vüsət alıb, amma var və buna son qoyulmalıdır. Sahibkarlığın inkişafı dövlət siyasətidir və yerli icra başçısı yerlərdə dövlət siyasətini aparan şəxsdir və o, dövlət siyasətindən kənarda heç bir iş görə bilməz. Ona görə bir daha deyirəm, bütün icra başçıları bilsinlər, sahibkarları incidən cəzalandırılacaqdır. Onlardan qanunsuz tələbdə olan şəxslər öz cəzasını alacaqdır. Onlara yalnız kömək göstərmək lazımdır ki, öz işlərini daha da səmərəli şəkildə qura bilsinlər.

Sahibkarların sosial məsuliyyəti məsələsi vardır. Keçən il də mən müşavirədə bu barədə danışmışam. Mən sahibkarların bu sosial məsuliyyət məsələsinə olan diqqətini alqışlayıram. Bilirəm ki, bir çox yerlərdə sahibkarlar öz təşəbbüsü ilə sosial layihələri icra edirlər – məktəblər, bağçalar tikirlər. Bütün bunlar çox gözəl, təqdirəlayiq hallardır. Ancaq bütün bu işlər könüllü şəkildə öz həllini tapmalıdır. İcra başçıları sahibkarları məcbur etməməlidirlər. Belə hallar da vardır. Onlara abadlıq işləri gördürürlər, sonra pulunu vermirlər. Hər bir rayonun öz büdcəsi vardır. Hər bir rayona mütəmadi qaydada dövlət tərəfindən, Prezidentin ehtiyat fondundan vəsait ayrılır və o vəsaitlə iş görmək lazımdır. Sahibkarları bu işlərə cəlb etmək lazım deyildir. Kim istəyir kömək etsin. Amma bəzi hallarda onları məcbur edirlər, onlar böyük həcmdə xərc çəkirlər, sonra da pulunu vermirlər. Belə olmaz. Əgər kimsə fikirləşir ki, mənə bu məlumatlar çatmır, səhv edir. Bütün məlumatlar çatır və buna son qoyulmalıdır.

Sahibkarların sosial məsuliyyəti onların könüllü təşəbbüsüdür. Mən bunu alqışlayıram, amma heç kimi məcbur etmək olmaz. Bunu hər kəs bilsin.

Bütövlükdə bölgələrdə işlər müsbət istiqamətdə gedir, yerli icra orqanlarının rəhbərləri, nümayəndələri öz vəzifə borcunu yerinə yetirirlər. Bölgələrdə gedən işlər dövlət siyasətinin təzahürüdür. Yerli icra orqanları səmərəli, fəal işləyirlər. Əksər hallarda sahibkarlarla yerli orqanlar arasında münasibətlər sağlam zəmində qurulur, ancaq dediyim kimi, elə hallar vardır ki, biz bu hallardan çox ciddi narahatlıq keçiririk. Çünki bəzi hallarda yerli icra orqanlarının hərəkətləri, addımları dövlət siyasətimizə tamamilə ziddir.

Yerli icra orqanları, icra başçıları öz məsuliyyətlərini dərk etməlidirlər, dövlət siyasətini aparmalıdırlar. Dövlət siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşıdır. Hər şeyi biz Azərbaycan vətəndaşı üçün edirik. Budur bizim məqsədimiz. Biz xalq üçün çalışırıq, qururuq, yaradıırıq, ölkəmizi gücləndiririk. Biz istəyirik ki, Azərbaycan qüdrətli dövlətə çevrilsin. Hamımız istəyirik, hər bir normal vətənpərvər adam bunu istəyir ki, mövqeyimiz daha da möhkəm olsun, gücümüz də artsın. Nəyə görə?! Ona görə ki, insanlar daha da yaxşı yaşasınlar. Budur, əsas məqsəd. Bizim dövlətimiz nə qədər güclü olsa, insanlar da özlərini o qədər rahat hiss edəcəklər, təhlükəsizlik şəraitində yaşayacaqlar. Hiss edəcəklər və edirlər ki, onların arxasında güclü Azərbaycan dövləti var ki, onları heç vaxt darda qoymaz, bütün zamanlarda onlara dəstək olacaqdır.

İnsan amili, insan kapitalı. Mən hələ bunu 2003-cü ildə demişəm, biz neft kapitalını insan kapitalına çevirməliyik. Bunu deyəndə təkcə elmə, texnologiyalara, təhsilə qoyulan vəsaitdən söhbət getmir. Söhbət ondan gedir ki, Azərbaycan vətəndaşına hər yerdə hörmət olmalıdır, dövlət qurumları tərəfindən normal rəftar edilməlidir, təhqiş edilməlidir, incidilməməlidir. Belə hallar var?! Var! Kim bunu edir?! Dövlət məmurları! Kim incidə bilər vətəndaşı?! Dövlət məmuru! Mən yenə də deyirəm, bütövlükdə bölgələrdə icra nümayəndələrinin fəaliyyəti müsbətdir, ancaq belə hallar da vardır. Buna yol vermək olmaz. Hər bir dövlət məmuru öz xalqına xidmət etməlidir. Hər bir icra başçısını mən vəzifəyə təyin edərkən, onu qəbul edərkən ona bir neçə əsas istiqaməti göstərirəm: inkişaf, quruculuq, səmərəli iş, təvazökarlıq və insanlara xidmət! Hər birinə, burada oturan bütün icra başçılarına. Hamısını mən təyin etmişəm. Bəzi rayonlarda bir neçə dəfə dəyişmişəm. Nəyə görə? Çünki etimadımı doğrultmurlar. Hər birinə demişəm ki, gedin, insanlara arxa durun, gedin, köməklik göstərin. Gedin, hörmət edin insanlara. Amma bəzi hallarda mən bunu görmürəm. Görməyəndə də tədbirlər görürəm. Bəzi hallarda məmurlar vətəndaşlara yuxarıdan aşağı baxırlar, onları saymırlar, onları təhqir edirlər, qudurğanlıq edirlər. Bütün bu hallar var, bunlar aradan götürülməlidir.

Hər bir dövlət məmuru öz vəzifə borcunu şərəflə yerinə yetirməlidir, insanlara qulluq etməlidir və təvazökar olmalıdır. Ancaq bəzi hallarda təvazökarlıqdan, ümumiyyətlə, söhbət getmir. Özləri üçün böyük məclislər, təmtəraqlı toylar, yubileylər düzəldirlər. Yaraşır mı bu, dövlət məmuruna?! Mən öz 50 illiyimi Ağcabədidə köçkünlərlə keçirmişəm. Bu, mənim təbiətimdir, ikincisi, bununla bir yol göstərirəm. Belə olmaq lazımdır.

Təmtəraqlı toylar, ad günləri, yubileylər, bahalı hədiyyələr. Bunu yığışdırın, bəsdirin! Kim bunu edir, kimi mən nəzərdə tuturam bilir. Bu, həm yerli icra orqanlarına, həm də mərkəzi icra orqanlarının rəhbərlərinə aiddir. Ona görə, hesab edirəm ki, bu sözlərdən sonra özlərini yığışdıracaqlar, özləri və onların ailə üzvləri, uşaqları.

Bir neçə il bundan əvvəl mən göstəriş vermişdim ki, maşınların hamısının plyonkalı səkülsün və buna son qoyulsun. Özüm demişəm ki, mən Prezidentəm, mənim maşınımda plyonka yoxdur. Hansısa üçüncü, dördüncü dərəcəli məmurun maşını plyonka ilə bağlayırlar. Kimdən gizlədirlər?! Ya qorxurlar ki, kimsə onları görəcək?! İndi camaat onları görsə nə olar? Əriyərlər onlar?! Nə olacaq?!

Mən demişəm, o vaxt tədbirlər görüldü, səküldü. Mənə, bu gün səhər buraya gəlməzdən əvvəl maraqlanırdım, daxili işlər naziri deyir ki, təkcə keçən il 24 min plyonka səkülüb. Bu 24 min adamın qulağı yoxdur?! Onlar eşitmir ki, mən nə deyirəm?! Yaxud da ki, onların yadından çıxır?! Bu, bəlkə də o qədər də böyük məsələ deyildir. Amma bu, bir göstəricidir. Bu, nə ayrı-seçkilikdir cəmiyyətdə?! Sənin vəzifən var, pulun var, sən özünü fərqləndirirsən?! Sən get özünü öz işin ilə, öz əməlin ilə, ağılın ilə, ölkəyə verilən töhfə ilə fərqləndir, plyonka ilə, bahalı əşyalarla yox! Ona görə mən deyirəm, - bu gün də daxili işlər nazirinə dedim, - bir də eşitsəm, bilsəm ki, plyonkalı maşın var, o maşın müsadirə edilməlidir. İndi bilmirəm, burada, qanunvericilikdə hansı düzəlişlər etmək lazımdır, onu edirik. Belə olmaz! Harınlayırlar, qudururlar, heç kimi saymırlar! Vəzifəli şəxslərin uşaqları qudurğanlıq edirlər, insanları təhqir edirlər, özlərini apara bilmirlər. Kim onlara bu statusu verib cəmiyyətdə?! Onların, necə deyirlər, güvəndiyi adamları mən təyin etmişəm vəzifəyə, mən də çıxaraçağam lazım bildikdə. Əgər bir də bilsəm ki, kiminsə ailə üzvü haradasa xuliqanlıq edir, nadanlıq edir, özünü apara bilmir, o adam həbs ediləcək, atası işdən qovulacaqdır. Bunu hamı bilsin! Şəhər küçələrini yarış meydanına çevirənlər də bilsinlər! Hamısı həbs ediləcək! Vəssalam! Daxili işlər naziri gündə mənə məlumat verəcəkdir. Avtoxuliqan, özünü apara bilməyən, ictimai asayışı pozan, qanunlara əməl etməyən, adət-ənənələrimizi yerə vuran hər bir kəs cəzalandırılacaqdır. Onu hamı bilsin!

Mən hesab edirdim ki, bu barədə bir neçə dəfə dediyim sözlər hamıya çatdı. Amma görürəm ki, sonra unudulur. Bu, son xəbərdarlıqdır. Cəmiyyətdə normal davranış qaydaları var, olmalıdır. Bizi millət kimi saxlayan bizim ənənələrimizdir, adətimizdir, davranış qaydalarıdır. İndi bunu pozmaq istəyənlər öz cəzasını alacaqlar.

Korrupsiya və rüşvətxorluğa qarşı mübarizə gücləndirilməlidir. Hesab edirəm ki, biz bu işlərdə istədiyimizə nail ola bilməmişik. Baxmayaraq ki, mübarizə gedir və gedəcəkdir. Ancaq əfsuslar olsun ki, bu mübarizə lazımi səviyyədə deyildir. Korrupsiya böyük bəladır. Biz doğrudan da, inkişaf etmiş ölkəyə çevrilmək istəyiriksə korrupsiyanı aradan götürməliyik. Bunu etmək üçün bir neçə amil lazımdır və onların hamısı Azərbaycanda vardır. Güclü siyasi iradə və beynəlxalq təcrübə. Biz bu təcrübəni öyrənirik, cəza tədbirləri, sistem xarakterli islahatlar mütləq olmalıdır və olacaqdır. Biz bu məsələyə kompleks şəkildə yanaşıırıq, müəyyən işlər görüldükdür. Ancaq demək istəyirəm ki, bu işlər məni qane etmir. Korrupsiyaya qarşı mübarizə daha da ciddi olmalıdır, bunun daha da ciddi nəticələri olmalıdır. Ancaq bəzi hallarda korrupsiya xəstəliyinə yoluxmuş insanlar həbs edildikdə onların onlarla müdafiəçisi meydana çıxır. Müdafiə edirlər, komitələr yaradırlar, müraciətlər edirlər. Hər kəs qanun qarşısında cavab verməlidir və qanun qarşısında hər kəs eyni hüquqa malikdir. Ona görə bütün orqanlar, hüquq mühafizə orqanları daha da ciddi mübarizə aparmalıdırlar. Eyni zamanda, sistem xarakterli islahatlar da daha ciddi şəkildə aparılmalıdır. Onların arasında elektron xidmət, ASAN xidməti, elektron hökumət təşəbbüsü, bütün bunlar, eyni zamanda, korrupsiyaya qarşı ciddi bir alət olacaqdır. ASAN xidmət proqramı artıq tətbiq edilir. İlin sonuna qədər ən azı Bakı, Bakının bütün rayonları, Gəncə, Sumqayıt şəhərləri tam şəkildə əhatə olunacaqdır. Ən azı! Ola bilər, başqa şəhərlər də ilin sonuna qədər bu sistemlə təmin ediləcəkdir. Növbəti illərdə ölkəmizin bütün şəhərlərində bu sistem tətbiq edilməlidir. Biz bunun gözəl nəticələrini görürük.

Bir neçə digər məsələ ilə bağlı fikirlərimi demək istəyirəm. Sənaye istehsalı ilə bağlı biz düzgün istiqamət seçmişik. Sənayeləşmə gedir. Keçən ilin göstəriciləri də bunu sübut edir. Qeyri-neft sektorunda sənaye istehsalı artmışdır, sənaye parkları tikilir. Yüksək texnologiyalar parkı, - xüsusilə nəzərə alsaq ki, bu il "İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları ili"dir, - İnformasiya Texnologiyaları Universiteti yaradılacaqdır. Orada hazırlanan kadrlar həmin yüksək texnologiyalar parkında işləyəcəklər. Digər sahələrdə də sənaye istehsalı daha da sürətlə getməlidir.

İnşaat materialları sahəsində. Biz inşaat materialları ilə özümüzü tam şəkildə təmin etməliyik. Ümid edirəm ki, yeni istifadəyə verilmiş sement zavodu və tikilməkdə olan digər sement zavodları bir neçə ildən sonra sementlə özümüzü təmin etmək üçün bizə imkan yaradacaqdır. Alüminium istehsalı artıq müasir əsaslarla başlamışdır. Qarşıda metallurgiya sənayesinin dirçəldilməsi məsələləri dayanır. Onları da biz həll etməliyik. Yəni, bizim bütövlükdə sənaye istehsalının artırılması ilə bağlı düşünülmüş proqramımız vardır. Texnoparklarda xüsusi maliyyə və vergi rejimləri tətbiq edilir və dövlət yenə də öz tərəfindən sənayenin inkişafının dərinləşməsi üçün töhfəsini verəcəkdir.

Texnoparklar artıq yaradılır. Hesab edirəm ki, aqroparkların yaradılması üçün şərait artıq yetişib. Bu məsələlərlə bağlı artıq bir neçə ay bundan əvvəl müvafiq göstərişlər verilib, başqa ölkələrin təcrübəsi də öyrənilə bilər, harada ki, bu aqroparklar mövcuddur. Hesab edirəm ki, bu da müasir bir yanaşma və kənd təsərrüfatının inkişafı üçün növbəti bir təkan olacaqdır.

Ölkəmizdə demografik vəziyyət müsbətdir. Birinci Proqram qəbul olunandan bu günə qədər əhalimizin sayı 1 milyon 86 min nəfər artıb. 2003-cü ildə əhalimiz 8 milyon 270 min, 2012-ci ildə 9 milyon 356 min olmuşdur. Yəni, bu da çox müsbət göstəricidir. Ölkəmizin ümumi inkişafını göstərir və mən çox şadam ki, Azərbaycanda əhali artır, çox istərdim ki, daha da sürətlə artsın. Hər halda, görülən işlər, ölkəmizdə hökm sürən sabitlik, əmin-amanlıq, ictimai-siyasi asayiş, iqtisadi inkişaf, bölgələrin inkişafı - bu amillər bu müsbət meylləri daha da gücləndirəcəkdir.

Bölgələrdə gedən işlərlə bağlı, eyni zamanda, turizmin inkişafını da qeyd etmək istəyirəm. Nəinki Bakıda, bölgələrdə müasir turizm kompleksləri yaradılır. Əlbəttə, bu komplekslər bölgələrdə yeni iş yerlərinin açılmasını, yeni infrastrukturun yaradılmasını təmin edəcəkdir. Mən şadam ki, artıq bu istiqamətdə işlər yüksək səviyyədə aparılır və bölgələrdə yaradılan yeni turizm obyektləri dünya səviyyəsindədir, yəni, dünya səviyyəsindən aşağı deyildir.

İnvestisiya qoyuluşu. Bəlkə də bu, bilavasitə regionların inkişafı ilə bağlı olan məsələ deyildir. Ancaq onu da qeyd etmək istəyirəm ki, biz xaricə qoyulan investisiyaların coğrafiyasını genişləndiririk. Biz regiondan başlamışıq. Biz ən çox investisiyaları region ölkələrinin iqtisadiyyatına qoyuruq. Ondan sonra investisiyaların bir hissəsini artıq Avropa ölkələrinə qoymağa başlamışıq. Hazırda, hesab edirəm ki, investisiya qoyuluşu üçün perspektivli olan bölgə Asiya qitəsidir. Asiya ölkələri ilə bütövlükdə bizim münasibətlərimiz çox uğurla, çox müsbət inkişaf edir. Bu münasibətlər bütövlükdə qarşılıqlı hörmət, etimad, bir-birinin işinə qarışmamaq, bir-birinə dərs oxumamaq prinsipləri əsasında qurulubdur. Ona görə, bu güclü siyasi əlaqələri nəzərə alaraq, biz Asiya ölkələri ilə iqtisadi əməkdaşlığı daha da dərinləşdirməliyik. İlk növbədə, o bölgə investisiya qoyuluşu baxımından

çox cəlbedicidir və hesab edirəm ki, bizim üçün çox münasibdir. Eyni zamanda, Asiya ölkələrinin şirkətlərinin Azərbaycanda fəaliyyətlərinin genişləndirilməsi üçün yeni imkanlar açılır və mən bunu alqışlayıram.

Biz bütün ölkələrlə səmərəli, işgüzar münasibətlərə malikik. Bizim yeganə istəyimiz ondan ibarətdir ki, hər bir ölkə Azərbaycan ilə öz münasibətlərini bərabər hüquqlu tərəfdaş kimi qursun. Biz bunu istəyirik, bunu tələb edirik və buna nail oluruq. Biz bütün ölkələrlə onların ölçüsündən asılı olmayaraq bərabər hüquqlu münasibətlər qururuq. Bundan kənarda heç bir münasibət ola bilməz. Heç bir ölkə qarşısında heç bir öhdəliyimiz yoxdur, ola da bilməz, heç kim bizə dərs deyə bilməz. Üzv olduğumuz beynəlxalq təşkilatlar qarşısında götürülmüş öhdəlikləri yerinə yetiririk. Üzv olmadığımız beynəlxalq təşkilatların haqqı yoxdur ki, bizə hansısa irad tutsun. Bunu hamı bir daha eşitsin, siz və kimə aiddir, onlar da. Yəni, investisiya portfelimizin şaxələndirilməsi işində hesab edirəm ki, Asiya, Latın Amerikası istiqamətləri hazırda cəlbedici görünür.

Gələcək planlarımızla bağlı deyim ki, artıq bu ilin sonunda ikinci Dövlət Proqramı başa çatır. Yenə də demək istəyirəm, əminəm proqram uğurla başa çatacaqdır. Ancaq biz gələcəyə baxmalıyıq və baxırıq. Hesab edirəm ki, artıq üçüncü Dövlət Proqramının hazırlanması ilə bağlı işlər başlamalıdır. Əminəm ki, 2014-cü ildə üçüncü Dövlət Proqramı - beşillik proqram qəbul ediləcəkdir. O proqramda edə bilmədiyimiz, yəni, çatdıra bilmədiyimiz məsələlər öz əksini tapacaqdır və beləliklə, ölkəmizin uğurlu, dayanıqlı inkişafı təmin ediləcəkdir.

Azərbaycan düzgün yoldadır, bizim xarici siyasətimiz də çox müsbətdir. Biz dünyanın bir nömrəli qurumu olan BMT Təhlükəsizlik Şurasının üzvüyük, rəqabət qabiliyyətliliyinə görə dünya miqyasında 46-cı, MDB məkanında birinci yerdəyik. Biz böyük maliyyə imkanlarına malikik. Bizim valyuta ehtiyatlarımız ümumi daxili məhsulumuzun 70 faizini təşkil edir. Bu, dünya miqyasında çox yüksək göstəricidir. Yoxsulluq 6 faizə düşüb, işsizlik aradan qaldırılır və biz gələcəyə baxırıq. Bir neçə gün bundan əvvəl birinci Azərbaycan telekommunikasiya peykinin kosmosa buraxılması tarixi hadisədir və Azərbaycanın ümumi inkişafını göstərir. Əminəm ki, bu inkişaf bundan sonra da uğurlu və dayanıqlı olacaqdır. Bu inkişafı təmin etmək üçün bütün qurumlar, vəzifəli şəxslər öz məsuliyyətini dərk etməli və ölkənin inkişafı üçün daha da səmərəli işləməlidirlər.

Sağ olun.

**Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı
Dövlət proqramlarının icrasına həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir
Prezident İlham Əliyev konfransda iştirak etmişdir
(5 fevral 2014– cü il)**

Bakı, 5 fevral (AzərTAc). Fevralın 5-də Heydər Əliyev Mərkəzində Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarının icrasına həsr olunan konfrans keçirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev konfransda iştirak etmişdir.

Mərkəzdə regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarının icrasından bəhs edən sərgi açılmışdır.

Sərgidə 2003-2013-cü illər üzrə ölkənin sosial-iqtisadi inkişafının əsas göstəriciləri, iqtisadiyyatın sənaye, infrastruktur, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları, kənd təsərrüfatı, sosial inkişaf, turizm, ekologiya, sahibkarlıq və digər sahələrinin inkişafını əks etdirən göstəricilərə geniş yer verilmişdir. Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə vurğuladığı kimi, ölkə iqtisadiyyatının dinamik inkişafında və uğurların qazanılmasında regionların sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi ilə bağlı Dövlət proqramları mühüm rol oynamışdır. Məhz ötən illərdə aparılan məqsədyönlü və kompleks dövlət siyasəti nəticəsində hazırda Cənubi Qafqazın ümumi iqtisadiyyatının dördüdə üçü respublikamızın payına düşür.

2003-2013-cü illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikası da əsaslı inkişaf yolu keçmişdir. Həmin dövrdə muxtar respublikada ümumi daxili məhsulun həcmi 13,9 dəfə, adambaşına ümumi daxili məhsul 12 dəfə, sənaye məhsulları istehsalı 49 dəfə, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı 4,7 dəfə, əsas kapitala investisiya qoyuluşu 16,4 dəfə, xarici ticarət dövriyyəsi 13,9 dəfə, əhaliyə göstərilən pullu xidmətlər 12,9 dəfə artmışdır. Naxçıvan Muxtar Respublikasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, infrastruktur və digər sahələrdə hərtərəfli yenidənqurma işləri aparılmışdır.

Sərgidə Heydər Əliyev Fondunun çoxşaxəli fəaliyyəti, o cümlədən Fondun təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və digər sahələrdə həyata keçirdiyi layihələr barədə məlumatlar da geniş əksini tapmışdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev konfransı giriş nitqi ilə açdı.

**Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin
giriş nitqi**

- Bu gün biz Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarının icrasını müzakirə edəcəyik. Bildiyiniz kimi, ikinci Dövlət Proqramı bir ay bundan əvvəl başa çatdı. Beləliklə, bu proqramların müzakirəsinə ehtiyac vardır. Əslində, biz hər il bu proqramların icrasını müzakirə edirik. Hər il təhlil edirik və görülməli işlər haqqında göstərişlər verilir.

2004-cü ildə birinci proqramın qəbul edilməsi Azərbaycan regionlarının inkişafında xüsusi rol oynamışdır. Mən birinci proqramın qəbul edilməsi haqqında hələ 2003-cü ildə prezident seçkiləri ərafəsində fikirlərimi bildirmişdim. Demişdim ki, əgər mənə etimad göstərilərsə, ilk növbədə Azərbaycanın regionlarının inkişafı ilə məşğul olacağam, xüsusi proqram qəbul ediləcəkdir.

Belə də oldu, proqram qəbul edildi. Birinci beşillik proqram demək olar ki, regionlarda böyük dönüş yarada bilmişdir. Ondan sonra ikinci proqram qəbul edildi. 2009-2013-cü illəri əhatə edən proqram başa çatdı. Deyə bilərəm ki, regionların inkişafında, ümumiyyətlə, Azərbaycanın iqtisadi potensialının gücləndirilməsində bu proqramların çox böyük rolu olmuşdur.

Azərbaycanda aparılan islahatlar, düşünülmüş siyasət ölkəmizin hərtərəfli inkişafına təkan verdi. Bu gün Azərbaycan gələcəyə çox böyük ümidlərlə, nikbinliklə baxır. Bunun əsas səbəbi iqtisadi müstəqillikdir, iqtisadi gücümüzdür və siyasi iradədir.

Son on il ərzində Azərbaycan dünyada ən sürətli templərlə inkişaf etmişdir. İqtisadiyyat 3,4 dəfə artmışdır. Heç bir başqa ölkədə son on il ərzində iqtisadiyyat bu qədər artmamışdır. Bunun başlıca səbəbi aparılan islahatlar, ölkəmizdə hökm sürən sabitlik, ictimai asayışdır. Əlbəttə ki, sabitlik və düşünülmüş siyasət iqtisadi sahədə inkişafa da gözəl şərait yaratmışdır. Azərbaycanda iqtisadi islahatlar siyasi islahatlarla tamamlanır. Bu iki istiqamət arasında uzlaşma vardır. Hesab edirəm ki, Azərbaycan təcrübəsi bu baxımdan başqa ölkələr üçün də maraqlı ola bilər.

İki proqramın icra edilməsi nəticəsində sənaye istehsalı 2,7 dəfə artmışdır. Əgər proqramın icrasının ilk illərində iqtisadiyyat və sənaye daha çox neft sektoru hesabına artırdısa, son illərdə qeyri-neft sektorumuz

ölkəmizin uğurlu inkişafını təmin edir. Təsadüfi deyildir ki, keçən il qeyri-neft sektorumuzun artımı təqribən 10 faiz təşkil edirdi. Bu da dünya miqyasında ən böyük göstəricilərdən biridir. Ümumiyyətlə, keçən il iqtisadiyyat təqribən 6 faiz artmışdır.

Əlbəttə, 2006-cı ildə istifadəyə verilmiş Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin fəaliyyəti nəticəsində ölkəyə böyük valyuta axını başlamışdır. O illərdə iqtisadi artım daha çox neft amilinə bağlı idi. Ancaq biz neft gəlirlərimizdən çox səmərəli şəkildə istifadə edə bilmişik. Bu sahədə də Azərbaycan təcrübəsi nümunə ola bilər. Şəffaflıq təmin edildi, neft gəlirləri artırıldı, eyni zamanda, əldə edilmiş gəlirlər iqtisadiyyatın real sektoruna, infrastruktur layihələrinə istiqamətləndirildi. Yəni, hesab edirəm ki, biz burada da çox düzgün balans saxlaya bilmişik. Valyuta ehtiyatlarımız ildən-ilə artır. Ancaq, eyni zamanda, ölkə iqtisadiyyatına böyük investisiya qoyulmuşdur. Bu investisiya hesabına sahibkarlığın inkişafı, infrastruktur layihələrinin icrası mümkün olmuşdur. İndi Azərbaycanı bunlarsız təsəvvür etmək mümkün deyildir.

Ümumiyyətlə, 2004-cü ildə əgər birinci proqram qəbul edilməsəydi, bugünkü Azərbaycan reallıqları tam fərqli ola bilərdi. Regionların inkişafı, sahibkarlara verilən dəstək, qeyri-neft sektorunun inkişafı, idxaldan asılılığımızın azaldılması, ixrac potensialının yaradılması son illərin əlamətidir.

Əlbəttə, əldə edilmiş bütün bu nailiyyətlər statistik göstəricilərdə də əks olunur. Qeyd etdiyim kimi, iqtisadiyyat 3,4 dəfə, sənaye istehsalı 2,7 dəfə, kənd təsərrüfatı 1,5 dəfə artmışdır. Ölkədə bir milyon 200 min iş yeri açılmışdır ki, onların 900 mini daimi iş yeridir. Yoxsulluq təqribən 50 faizdən 5,3 faizə düşmüşdür. İşsizlik 5 faiz təşkil edir. Bu göstəricilərə görə Azərbaycan həttə inkişaf etmiş ölkələri qabaqlayır. Xarici dövlət borcumuz 8 faiz təşkil edir. Hesab edirəm ki, bu da dünya miqyasında, ən yüksək göstəricidir.

Bu, onu göstərir ki, biz iqtisadi siyasətimizi çox böyük dəqiqliklə, həssaslıqla aparırıq. Qoyulan investisiyalar ya xaricdən cəlb edilən investisiyalardır, ya da ki, dövlət büdcəsindən ayrılan, o cümlədən Dövlət Neft Fondunun hesabına qoyulan vəsaitdir. Yəni, biz beynəlxalq maliyyə bazarlarından maliyyə resursları cəlb etməmişik. Yəni, onları çox aşağı səviyyədə cəlb etmişik ki, ölkə borclanmasın. Bu gün inkişaf etmiş ölkələrdə bu göstərici 100 faizdən də çoxdur. Ancaq Azərbaycanda 8 faizdir. Məsəl üçün, xarici dövlət borcunun 50 faizi ümumi daxili məhsula nisbətə məqbul hesab edilir. Biz hazırda 30 milyard dollar kredit resurslarını alsaq, yenə də bu göstərici ən yüksək səviyyədə olacaqdır. Yəni, bu, Azərbaycanın iqtisadi potensialını əyani şəkildə göstərən amildir. Gələcək illərdə xarici borcun aşağı səviyyədə saxlanması hesab edirəm ki, düzgün siyasət olacaqdır.

Son on il ərzində ölkəmizə 160 milyard dollar investisiya cəlb edilmişdir. Son illərdə sərmayənin həcmi daha da artır. Keçən il rekord səviyyəyə çatmışdır, Azərbaycan iqtisadiyyatına 28 milyard dollar sərmayə qoyulmuşdur. Daxili sərmayələr artıq xarici sərmayələri üstələyir. Bu da çox müsbət haldır. Düzdür, daxili sərmayələrin tərkibində dövlət investisiya xərcləri hələ ki, üstünlük təşkil edir. Bu da təbiidir. Çünki infrastruktur layihələri və ölkə iqtisadiyyatı üçün lazım olan digər proqramlar icra edilir. Ancaq özəl sektor da Azərbaycana investisiya qoyuluşunu artırır. Bu da ilk növbədə, ölkəmizdə hökm sürən sabitliyin hesabınadır və özəl sektorun Azərbaycanın gələcəyinə inamının təzahürüdür. Ona görə əminəm ki, gələcək illərdə investisiyanın həcmi, qoyulan sərmayə azalmayacaqdır. Çünki görüləsi işlər çoxdur.

Ümumiyyətlə, 160 milyard dollar həcmində qoyulan sərmayə Azərbaycan iqtisadiyyatına böyük təkan vermişdir. Bu müsbət meyillər güclənir. Gələcəkdə həm dövlət, həm özəl, həm xarici və daxili sərmayələrin qoyuluşu gözlənilir.

Azərbaycan, baxmayaraq ki, əsas neft kontraktları artıq imzalandı və icra edilir, yenə də xarici iş adamları üçün cəlbəedici ölkə kimi çox maraqlıdır. Bu gün daha çox qeyri-neft sektorunun inkişafına vəsait qoyulur. Əlbəttə ki, biz bunu alqışlayırıq. Ölkəmizdə yaradılan investisiya iqlimi çox müsbətdir. Adambaşına düşən birbaşa xarici sərmayələrin qoyuluşuna görə Azərbaycan MDB məkanında ön sıralardadır.

Biz son on il ərzində, eyni zamanda, sahibkarlığın inkişafına çox böyük diqqət göstərmişik. Xüsusilə sahibkarların ölkə iqtisadiyyatına sərmayə qoyuluşunu təmin etmək üçün dövlət tərəfindən konkret proqramlar icra olunmuşdur, maliyyə resursları cəlb edilmişdir. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu hesabına bir milyard 200 milyon manat investisiya qoyulmuşdur. Sahibkarlara güzəştli şərtlərlə kreditlər verilmişdir. Sahibkarlığın inkişafı üçün xüsusi tövsiyə planları da tərtib edilmişdir. Ölkə iqtisadiyyatında ən çox lazım olan sahələri inkişaf etdirmək üçün artıq Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə kreditlər ayrılır.

Beləliklə, biz son illər ərzində əsas ərzaq məhsullarımızla özümüzü daha da böyük səviyyədə təmin edirik. Mən bir neçə il bundan əvvəl qarşıya vəzifə qoymuşdum ki, biz özümüzü 100 faiz təmin edək. Hələ ki, buna çatmamışıq. Bu barədə danışacağıq. Ancaq sahibkarların fəaliyyəti hesabına və düşünülmüş dövlət siyasəti sayəsində bu istiqamətdə də çox ciddi addımlar atılmışdır.

Mən sahibkarlarla mütəmadi qaydada görüşürəm. Son on il ərzində bölgələrdə 1200-dən çox obyektin açılışında şəxsən iştirak etmişəm. Sahibkarlara öz dəstəyimi həmişə göstərmişəm, göstərəcəyəm. Bu dəstək həm siyasi, eyni zamanda, maddi dəstəkdir. Yəni, dövlət tərəfindən güzəştli şərtlərlə ayrılan kreditlər sahibkarlığın inkişafına böyük təkan vermişdir və verir.

Son on ildə infrastruktur layihələrinin icrası prioritet məsələ idi. Çünki biz yaxşı başa düşürdük ki, bu layihələr icra edilməsə, ölkəmizin inkişafı mümkün olmayacaqdır. Xüsusilə, ölkəmizin enerji potensialının yaradılması istiqamətində 2004-cü ildən başlayaraq çox ciddi addımlar atılmışdır. Azərbaycanda 10 il ərzində 17 elektrik stansiyası tikilmişdir. Onların ümumi generasiya gücü 2300 meqavatdır. Müqayisə üçün deyə bilərəm ki, bizim ümumi generasiya gücümüz 6300 meqavatdır. Onların 2300-ü son on il ərzində yaradılmışdır. Əgər bu elektrik stansiyaları tikilməsə idi, bu gün ölkəmizin təxminən 30 faizi işıqsız qalardı və heç bir sənaye inkişafından söhbət gedə bilməzdi. Çünki Azərbaycanda sənayenin inkişafı əlbəttə ki, infrastruktur layihələri ilə təmin edilməlidir. Ona görə biz, ilk növbədə, elektrik stansiyalarının yaradılması ilə məşğul olduq. Deyə bilərəm ki, bu gün enerji təhlükəsizliyimizi artırılması ilə tam təmin etmişik. Hazırda bizim təxminən 600-700 meqavat həcmində ixrac potensialımız vardır.

Ancaq Azərbaycan dinamik şəkildə inkişaf edir. Əhali artır, iqtisadiyyat inkişaf edir. Bizim gələcək sənaye inkişafımızla bağlı böyük planlarımız vardır. Azərbaycan yüksək texnologiyaları ilə özünü göstərəcəkdir. Azərbaycan müasir industrial ölkəyə çevriləcəkdir. Yüzlərlə, bəlkə də minlərlə yeni müəssisə yaranacaqdır. Ona görə enerji potensialımız tələbatımızı daim qabaqlamalıdır. Ona görə gələcəkdə elektrik stansiyalarının tikintisi nəzərdə tutulmalıdır, o cümlədən biz bərpa olunan enerji növlərinə də əlbəttə ki, diqqət yetirəcəyik. Son illərdə bu istiqamətdə də ciddi addımlar atılmışdır.

Son on il ərzində qazlaşdırma ilə bağlı böyük işlər görüldü. Bu, həm sosial, eyni zamanda, iqtisadi məsələdir. Çünki qaz olmayan yerlərdə insanlar daha çox elektrik enerjisindən istifadə edirlər. Bu, həm onlar üçün iqtisadi cəhətdən çox səmərəsizdir, eyni zamanda, elektrik enerjisinə tələbat artır. Belə olan halda əlbəttə ki, qazlaşdırma layihələrinə üstünlük verildi. Hazırda ölkəmizin bütün şəhərləri, kəndlərin əksəriyyəti qazlaşdırılıb və ümumilikdə Azərbaycanda təqribən 90 faizə yaxın qazlaşdırma təmin edilibdir. Ancaq əlbəttə, bəzi kəndlərə hələ ki, qaz xətləri çəkilməyib. Bu, proqramda vardır. Növbəti beş il ərzində qazlaşdırmanın səviyyəsi 95-96 faizə çatdırılmalıdır.

Ölkəmizin hərtərəfli inkişafı üçün yol infrastrukturunu da böyük rol oynayır. Yolların tikintisi məsələləri daim diqqət mərkəzində olmuşdur. İlk növbədə, magistral yollardan, ondan sonra şəhərlərarası, daha sonra kəndlərarası, kənddaxili yollardan başladıq. Bu gün bu proses geniş vüsət almışdır. Hər bir rayonda yol layihələri icra edilir. Burada əyləşən bütün rayonların icra başçıları bu işlərə fəal şəkildə cəlb edilmişlər. Mən hər bir rayonda olarkən onlardan daha yeni təkliflər alıram. Həm dövlət büdcəsindən, həm Prezidentin ehtiyat fondundan kənd yollarının tikintisinə böyük vəsait ayrılır, ayrılacaqdır. Növbəti beş il ərzində bizim bütün kəndlərimizdə asfalt yollar, yaxşı yollar olmalıdır və olacaqdır.

Sosial infrastrukturun yaradılması ilə bağlı son on il ərzində böyük işlər görülmüşdür. Su layihələri icra edilir. Mən su layihələrini sosial infrastruktur layihələrinə aid edirəm. Çünki bu, ilk növbədə sosialyönümlü tədbirlərdir. Bu gün ölkəmizin hər bir şəhərində içməli su, kanalizasiya layihələri icra edilir. Bir neçə şəhərdə artıq bu layihələr başa çatıb. Mən açılışlarda iştirak etmişəm. Artıq insanlara 24 saat ərzində fasiləsiz olaraq Dünya Səhiyyə Təşkilatının standartları səviyyəsində keyfiyyətli su verilir. Növbəti beş il ərzində bütün şəhərlərdə və əksər kəndlərdə yeni su xətləri çəkiləcək, kanalizasiya sistemi qurulacaqdır. Beləliklə, bütün dövrlərdə Azərbaycan xalqına böyük əziyyət verən su qıtlığı problemi aradan götürüləcəkdir.

Digər sosial infrastruktur layihələri icra edilmişdir, 2700 məktəb tikilmişdir. 500-dən çox tibb müəssisəsi tikilmiş və təmir edilmişdir. 41 Olimpiya İdman Kompleksi yaradılmışdır, 8-i hələ tikilir və yenə də tikiləcəkdir. Bizim mədəniyyət ocaqları bərpa edilib.

Yəni, regional Dövlət proqramlarının əsas mahiyyəti ondan ibarətdir ki, bütün sahələr orada əhatə edilir. 2009-cu ildə qəbul olunmuş proqram mətbuatda da dərc edilib. Hər bir vətəndaş oxuya bilər, onun rayonunda, kəndində hansı işlər görülməcəkdir. Bu iki proqramın formalaşmasında Azərbaycan vətəndaşları fəal iştirak etmişlər. Çünki bu proqramlar yerlərdən gələn təkliflər hesabına yarandı. Yerlərdə yaşayan insanlar daha yaxşı bilirlər ki, orada hansı işlər görülməlidir, ilk növbədə hansı problemlər öz həllini tapmalıdır. Beləliklə, yerlərdən gələn təkliflər və arzular ümumiləşdirilib, proqram halına salınıb, maliyyə resursları təşkil edilib. Hər il dövlət büdcəsi qəbul edilərkən proqramın icrası, investisiya qoyuluşu nəzərdə tutulur. Beləliklə, bu proqramlar konkret xarakter daşıyır.

Ümumiyyətlə, bizim bütün işlərimiz konkret xarakter daşıyır. Verdiyimiz bütün vədlər yerinə yetirilir. Biz populizmdən uzağıq. Qeyri-real vədləri heç vaxt vermirik. Ancaq nəyi deyiriksə ona da əməl edirik. İki proqramın icrası bunu bir daha təsdiq edir.

Bu illər ərzində Azərbaycan böyük uğurlara imza atmışdır. Şəhərlərimiz abadlaşdı. Hər bir şəhərdə, hər bir rayonda abadlıq işləri görülür, ictimai yerlər salınır, parklar, xiyabanlar, mədəniyyət ocaqları, küçələr, binalar abadlaşır. Əlbəttə ki, Bakı hər bir şəhər üçün nümunədir. Bakı bu gün artıq dünya miqyasında ən gözəl şəhərlərdən biridir, dünyanın ən gözəl şəhərlərindən biridir. Əlbəttə, təbiidir ki, digər şəhərlər də Bakıya oxşamaq istəyir. Ancaq hər bir şəhərin öz xüsusiyyəti, tarixi, özəlliyi vardır. Əsas odur ki, insanlar üçün hər bir yerdə, hər bir şəhərdə, hər bir kənddə yaşamaq, işləmək, istirahət etmək üçün normal, yaxşı şərait yaradılsın.

Bu gün Azərbaycan dövləti güclü dövlətdir, Azərbaycan xalqı təhlükəsizlik şəraitində yaşayır. Biz bu təhlükəsizliyi, ictimai asayışı, iqtisadi inkişafı təmin edirik. Azərbaycan dünya miqyasında öz sözünü deyən ölkələrdəndir. Bizim hər bir məsələ ilə bağlı öz fikirlərimiz, mövqeyimiz vardır. Beynəlxalq müstəvidə müstəqil siyasət aparmaq üçün ilk növbədə, daxildə bütün işlər lazımi səviyyədə təşkil edilməlidir. Əlbəttə ki, bizim iqtisadi gücümüz, iqtisadi müstəqilliyimiz siyasi müstəqilliyimizi böyük dərəcədə gücləndirmişdir.

Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyi məsələləri həll edilir. Nəqliyyat təhlükəsizliyi həll olunur. Bu gün biz dünya üçün, nəinki qitə üçün, dünya üçün nəqliyyat mərkəzinə çevrilirik. Əlbəttə ki, infrastruktur layihələri bizim coğrafi vəziyyətimizi daha da yaxşılaşdırır. Çünki infrastruktur, logistika, nəqliyyat infrastrukturunu olmadan heç bir coğrafi vəziyyət heç bir məna daşmır. Necə ki, təbii resurslar. Dənizin altında, dərinlikdə yerləşən təbii resurslar çıxarılmırsa, heç bir dəyəri yoxdur. Ancaq o dəyər təbii resurslar çıxarılanda yaranır. Ona görə, enerji, nəqliyyat, ərzaq təhlükəsizliyi bizim əsas diqqət yetirdiyimiz sahələrdir və hər istiqamət üzrə gözəl nəticələr vardır.

Bu gün Azərbaycan enerji təhlükəsizliyi baxımından qitə üçün əvəzolunmaz tərəfdaşa çevriləndir. Keçən ilin dekabr ayında XXI əsrin kontraktı imzalanmışdır. “Əsrin kontraktı”, yəni XX əsrin kontraktı uğurla icra edilir, XXI əsrin kontraktı imzalanmışdır. Bu salonda böyük tədbir keçirilmişdir. Müxtəlif ölkələrdən dövlət, hökumət başçılarının iştirakı ilə tədbir keçirilmişdir. Azərbaycan əsas iqtisadi yükü və əsas məsuliyyəti öz üzərinə götürüb. Biz bu məsuliyyətə hazırıq. Bu məsuliyyəti dərk edirik və biz liderlik göstərərək bu layihələri, böyük layihələri icra edə bilərik.

Hazırda bizim liderliyimizlə icra ediləcək nəhəng enerji layihələri Avropanın ən böyük enerji və infrastruktur layihələridir. Artıq bu sözlər özlüyündə bir göstəricidir. Liderlik yenə də Azərbaycanın əlindədir. Biz inamla irəliləyirik. Qarşıda duran bütün vəzifələri icra edirik. Ölkəmizin hərtərəfli inkişafı üçün çalışırıq. İki proqramın icrası nəticəsində bölgələrdə yaşanan bu inkişaf və tərəqqi əlbəttə ki, bizi daha da gücləndirir. Bu gün biz görülən işlərlə bağlı məruzələri dinləyəcəyik. Burada daha da konkret fikirlər, faktlar səslənəcəkdir. Üçüncü Dövlət Proqramının qəbul edilməsi ilə bağlı işlər artıq görülür. Artıq bir neçə aydır ki, üçüncü Dövlət Proqramı hazırlanır və qəbul ediləcəkdir. Beləliklə, növbəti beş il üçün bir fəaliyyət planı tərtib ediləcəkdir.

X X X

İqtisadiyyat və sənaye naziri Şahin MUSTAFAYEV çıxış edərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müdrik və uzaqgörən inkişaf strategiyası nəticəsində son 10 ildə dayanıqlı və davamlı iqtisadi inkişafa nail olan, dünyadakı nüfuzu durmadan artan, regionun siyasi, iqtisadi və mədəni mərkəzinə çevrilən ölkəmiz bu gün müəyyən edilmiş hədəflərə doğru inamla irəliləyir, ötən hər il bütün sahələrdə əldə olunan böyük uğurlarla tarixə düşür.

Bu nailiyyətlərin əldə edilməsində müstəsna rolu olan Dövlət proqramları regionların iqtisadi potensialının əhəmiyyətli dərəcədə artmasına, infrastruktur təminatının, kommunal xidmətlərin keyfiyyətinin daha da yaxşılaşmasına, müasir müəssisələrin açılmasına səbəb olmuş, Azərbaycanı bütün bölgələrində dinamik tərəqqi yaşayan bir ölkəyə çevirmişdir.

Nəticədə 10 il ərzində ümumi daxili məhsul 3,4 dəfə, qeyri-neft sektoru 2,6 dəfə, investisiyalar 6,5 dəfə, əhalinin gəlirləri 6,5 dəfə artmış, yoxsulluğun səviyyəsi 8,4 dəfə azalaraq 5,3 faizə, işsizlik səviyyəsi 1,9 dəfə azalaraq 5 faizə enmiş, regionlarda 56 minə yaxın müəssisə fəaliyyətə başlamış və 1,2 milyondan çox yeni iş yeri yaradılmışdır ki, bunun 900 mini daimidir.

Bu müddət ərzində regionlarda ümumi məhsul buraxılışı 3,2, sənaye məhsulu 3,1, rabitə xidmətləri 6,1, əhalinin gəlirləri 6,3, orta aylıq əmək haqqı 7,3, əhaliyə göstərilən pullu xidmətlər isə 6 dəfə artmışdır. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, bir çox göstəricilər üzrə artım tempi ölkə üzrə müvafiq göstəricilərdən daha yüksək olmuşdur. Təsəffü deyil ki, regionlardan vergi ödənişləri 14,2 dəfə artmışdır. Artıq 5 şəhər və rayonda xərclər yerli gəlirlər hesabına maliyyələşdirilir.

Möhtərəm cənab Prezident! Sizin 10 il ərzində bölgələrə səfərləriniz çərçivəsində 1300-dək müxtəlif təyinatlı infrastruktur obyektlərinin və yeni müəssisələrin açılış və təməlqoyma mərasimlərində şəxsən iştirakınız, müəssisələrin fəaliyyəti ilə yaxından tanış olmağınız, eləcə də ictimaiyyətlə keçirilən görüşlərdə qaldırılmış məsələlərin həlli məqsədilə əlavə olaraq 737,4 milyon manat vəsaitin ayrılması barədə imzaladığınız 240 sərəncam regionların inkişafına göstərdiyiniz diqqətin bariz nümunəsidir.

Ümumilikdə proqramların icrasına bütün mənbələr hesabına 50,7 milyard, o cümlədən birinci proqramın icrasına 16 milyard, ikinci proqramın icrasına isə 34,7 milyard manat vəsait yönəldilmişdir. Proqramların icrası ilə bağlı konfranslarda verdiyiniz tapşırıqların yerinə yetirilməsi üçün zəruri tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Regionların inkişafının mühüm amillərindən olan infrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması məqsədilə 10 ildə yol-nəqliyyat infrastrukturunun, elektrik, qaz və su təchizatının yenilənməsi işləri aparılmış, nəticədə regionlarda kommunal xidmətlərin səviyyəsi əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmişdir.

Bundan əlavə, son 10 ildə su anbarları, hidroqovşaqlar, kanallar, drenaj şəbəkələri, yüzlərlə subartezian quyusu inşa və ya əsaslı təmir olunmuşdur. Bu obyektlər aqrar sektorun, sahibkarlığın inkişafını sürətləndirir, yeni torpaqların dövrüyyəyə cəlb edilməsinə, içməli su və enerji təchizatının daha da yaxşılaşdırılmasına imkan yaradır.

Rabitə xidmətlərinin keyfiyyətinin daha da yüksəldilməsi məqsədilə regionlarda telefon stansiyaları və poçt binaları istifadəyə verilmiş, bütün rayon mərkəzlərinə fiber-optik kabel çəkilmişdir. Bu gün regionlarda hər 100 nəfərdən 60-ı internet, 48-i isə genişzolaqlı internet istifadəçisidir.

Regionlarda "ASAN xidmət" in fəaliyyətə başlaması göstərilən xidmətlərin keyfiyyətini, şəffaflığını və operativliyini artırmış və əhalinin gündəlik həyatını asanlaşdırmışdır.

Hesabat dövründə əhəmiyyətli ekoloji tədbirlər həyata keçirilmiş, mühafizə olunan təbiət ərazilərinin sahəsi iki dəfə artırılaraq 900 min hektara çatdırılmış, 9 milli park yaradılmış, 20 milyon ağac və bəzək kolu əkilmişdir. Əhalinin ekoloji cəhətdən təmiz su ilə təminatının yaxşılaşdırılması üçün 400 mindən çox əhalisi olan 222 yaşayış məntəqəsində modul tipli sutəmizləyici qurğular quraşdırılmışdır.

Cənab Prezident!

Proqramlar çərçivəsində 2708 məktəb, regionlarda 38 mərkəzi xəstəxana olmaqla, 500-dən çox səhiyyə, 700-ə yaxın mədəniyyət, 250-dən çox idman və gənclər obyekti tikilmiş və ya əsaslı təmir olunmuşdur. Heydər Əliyev Fondunun təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və digər sosial layihələrin reallaşdırılmasında mühüm rolu olmuşdur. Fondun, şəxsən Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən layihələrin miqyası minlərlə insanın sosial şəraitinin yaxşılaşması üçün yeni imkanlar açmışdır.

Məcburi köçkünlərin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə 12 çadır şəhərciyi ləğv olunaraq 77 qəsəbə salınmış, burada 37 min ailə yerləşdirilmişdir. Eyni zamanda əlil və şəhid ailələrinin sosial müdafiəsinin

gücləndirilməsi işləri davam etdirilmiş, 2788, o cümlədən regionlarda 2041 mənzilli yaşayış binaları və 450-dən çox fərdi ev tikilmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizin “Ölkəmizin inkişafı sahibkarlığın inkişafından asılıdır” strateji xəttinizə uyğun olaraq biznes və investisiya mühitinin davamlı olaraq yaxşılaşdırılması ilə bağlı ardıcıl tədbirlər həyata keçirilmişdir. Bu baxımdan qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi, korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, sahibkarlığa dövlət dəstəyinin genişləndirilməsi, vergi yükünün azaldılması, sağlam rəqabətin təmin edilməsi, 400-dən çox xidmətin elektron qaydada göstərilməsi, “bir pəncərə” prinsipinin tətbiqi, 10 il ərzində regionlarda 100 mindən çox sahibkarın iştirakı ilə 1200-dək maarifləndirmə, biznes forumların, konfransların keçirilməsi və digər tədbirlər nəticəsində regionlarda güclü özəl sektor formalaşmışdır.

Ötən 10 ildə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaitləri hesabına 19 mindən çox sahibkarın ümumi dəyəri 2 milyard manat olan layihələrinin maliyyələşməsinə, 45 faizi qaytarılmış vəsait olmaqla, 1,2 milyard manat güzəştli kredit verilmiş və bu layihələr hesabına 110 minədək yeni iş yeri yaradılmışdır. Kreditlərin 78 faizi, açılan iş yerlərinin isə 81 faizi regionların payına düşür.

Bu müddət ərzində Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti regionlarda qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi, yeni müəssisələrin yaradılması istiqamətində məqsədyönlü tədbirlər görmüş, “Milk Pro”, “Ağstafa Aqroservis”, “Azərtoxum” və “Dəvəçi Broylar”da həyata keçirilən layihələrdə iştirak etmişdir.

Bu tədbirlər nəticəsində hesabat dövründə məşğulluqda özəl sektorun payı 68 faizdən 74 faizə, vergi daxilolmalarında 42 faizdən 72,5 faizə qalxmış, sahibkarlıq subyektlərinin sayı 2,5 dəfə artmış, nəticədə ümumi daxili məhsulda özəl sektorun xüsusi çəkisi 80 faizi ötmüşdür.

Sözsüz ki, müasir tələblərə cavab verən minlərlə infrastruktur və sosial obyektlərin inşası ilə bərabər, biznes və investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması regionların iqtisadi potensialını gücləndirməklə, ümumilikdə, iqtisadiyyatın diversifikasiyasının sürətlənməsinə, qeyri neft sektorunun və ixracının artmasına, ərzaq təhlükəsizliyinin möhkəmlənməsinə mühüm töhfə vermişdir.

Belə ki, son 10 il ərzində regionlarda 500-dən çox sənaye müəssisəsi, o cümlədən Sumqayıtda texnologiyalar və tekstil parkları, Naxçıvanda sement, mərmər və avtomobil, Qazaxda sement, Gəncədə alüminium, Goranboyda gips və gips məhsulları, Mingəçevirdə polietilen borular, elektron avadanlıqları, Sumqayıtda kağız emalı, bitki yağları, günəş panelləri, Masallıda və Abşeronda kərpic, Hacıqabulda keramik plitələr, Gədəbəy və Daşkəsəndə qızıl emalı, Oğuzda qarğıdalı emalı və qlükoza, İmişlidə şəkər, bitki yağları və qarışıq yem zavodları, Masallıda mebel fabriki, yüzlərlə digər tikinti materialı, mebel, emal, çörək və digər müasir müəssisələr fəaliyyətə başlamışdır.

Təkcə güzəştli kreditlər hesabına ümumi dəyəri 730 milyon manat olan 104 sənaye layihəsi maliyyələşdirilmiş, bu layihələr üzrə 80 müəssisə istifadəyə verilmiş, 24-ü üzrə işlər davam etdirilir. 2014-cü ilin “Sənaye ili” elan olunması bu sahədə aparılan işləri daha da genişləndirəcək və sənayeləşməni sürətləndirəcəkdir.

Cənab Prezident, İntensiv metodlara əsaslanan aqrar sektorun yaradılmasına yönəlmiş siyasətiniz, həyata keçirilən dövlət dəstəyi tədbirləri öz nəticəsini vermiş, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının və ixracının artmasına, özünütəminatmə səviyyəsinin yüksəlməsinə səbəb olmuşdur.

Sizin göstərişinizə əsasən yaradılmış pilot taxılçılıq təsərrüfatında ötən il rekord həcmdə - hər hektardan 55 sentner taxıl və 100 sentnerdən artıq yüksək keyfiyyətli qarğıdalı yığılmışdır. Hazırda Beyləqan, Hacıqabul, Cəlilabad və Xaçmaz rayonlarında da 5 iri fermer təsərrüfatının yaradılması işləri yekunlaşmaqdadır. Aqrar sektorda emalçılar ilə istehsalçılar arasında münasibətlərin tənzimlənməsi, fermerlərin dövlətin dəstək mexanizmlərindən səmərəli istifadə etməsi məqsədilə regionlarda 50 başlıq südlük cins heyvandarlıq ailə təsərrüfatlarının yaradılmasına başlanılmışdır. Bu mexanizm ət və süd məhsulları istehsalının artırılmasında, emal sənayesinin davamlı və fasiləsiz xammalla təmin olunmasında, iribuynuzlu mal-qaranın cins tərkibinin yaxşılaşdırılmasında, kiçik sahibkarlığın daha sürətli inkişafında əhəmiyyətli olacaqdır.

Hesabat dövründə güzəştli kreditlərin 64 faizi kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı layihələrinə yönəldilmişdir.

Belə ki, illik istehsal gücü 55 min ton quş əti, 84 milyon damazlıq və 164 milyon əmtəəlik yumurta olan 39 quşçuluq müəssisəsinə 100 milyon manat kredit verilmiş, sənaye quşçuluğunun istehsal gücü 100 min tona çatdırılmış, quş əti istehsalı 51 faiz artaraq 97 min ton, o cümlədən sənaye üsulu ilə 2,6 dəfə artaraq 55 min ton olmuşdur. Görülmüş tədbirlər nəticəsində quş əti idxalı 73 faiz azalmışdır.

Bununla yanaşı, 20 min başlıq 16 cins heyvandarlıq kompleksinin, illik gücü 175 min ton olan 7 süd, illik gücü 81 min ton olan 7 ət istehsalı müəssisəsinin açılması nəticəsində ət və süd istehsalı artmış, özünütəminatmə səviyyəsi yüksəlmişdir.

Eyni zamanda, 28 intensiv bağçılıq və üzümçülük təsərrüfatının, 30 müasir istixana kompleksinin və illik gücü 120 min ton olan 15 meyvə-tərəvəz emalı müəssisələrinin fəaliyyətə başlaması nəticəsində bu sahədə istehsal və ixrac imkanları xeyli artmışdır.

Kənd təsərrüfatı məhsullarının tədarükü, saxlanması və satışı üzrə ümumi tutumu 203 min ton olan 40 logistik mərkəzin və ümumi tutumu 342 min ton olan 21 taxıl anbarı kompleksinin yaradılması əhalinin ilboyu keyfiyyətli yerli məhsullarla təminatında, istehsal olunan meyvə-tərəvəzin və taxılın tədarükündə, ixracın artmasında, qiymətlərin sabitliyinin təmin edilməsində mühüm rol oynayır.

Cənab Prezident! Ötən konfranslarda yeni ixrac bazarlarının müəyyənləşdirilməsi və ərzaq məhsullarının ixracının artırılması ilə bağlı verdiyiniz göstərişlərin icrası məqsədilə ixrac qabiliyyətli müəssisələrin yaradılması diqqətdə saxlanılmış, qablaşdırma, saxlanma, daşınma imkanlarının artırılması üzrə layihələr həyata keçirilmiş, Aktau şəhərində logistik mərkəzin yaradılmasına başlanılmışdır.

Ümumilikdə, 10 il ərzində qeyri-neft ixracı 4,7 dəfə, o cümlədən meyvə-tərəvəzin emal məhsullarının ixracı 2,5 dəfə, ixrac olunan qeyri-neft məhsullarının çeşidi 1,7 dəfə, ixrac ölkələrinin sayı isə 20 vahid artmışdır.

Ötən müddətdə 14 beşulduzlu otel də daxil olmaqla, regionlarda turizm komplekslərinin, istirahət mərkəzlərinin istifadəyə verilməsi turizmin inkişafına geniş imkanlar yaratmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident!

Regionların müəllifi olduğunuz inkişaf strategiyasının uğurla həyata keçirilməsi nəinki bölgələrin, eləcə də ümumilikdə ölkənin inkişafında bir dönüş nöqtəsi olmuş, aparılmış möhtəşəm quruculuq və abadlıq işləri bütün şəhər, rayon və kəndlərin simasını tanınmaz dərəcədə dəyişərək, regionlarda əhalinin həyat səviyyəsinin daha da yaxşılaşmasına böyük töhfə vermişdir.

Sizin xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin inkişaf strategiyasından qaynaqlanan, hər bir vətəndaşın rifahının davamlı olaraq yüksəlməsinə yönələn uzaqgörən, sistemli və qətiyyətli siyasətiniz bundan sonra da qarşıda duran vəzifələrin uğurla yerinə yetirilməsini, ölkəmizin, o cümlədən regionların inkişafının daha da sürətlənməsini təmin edəcəkdir.

Diqqətinizə görə minnətdaram!

X X X

Nəqliyyat naziri Ziya MƏMMƏDOV çıxış edərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Azərbaycan Respublikası regionlarının inkişafı, ölkə əhalisinin sosial problemlərinin həlli, o cümlədən bölgələrdə nəqliyyat xidmətlərinə olan tələbatın ödənilməsi məqsədilə 2009-2013-cü illərə dair qəbul edilmiş Dövlət Proqramında Nəqliyyat Nazirliyinə həvalə olunmuş tədbirlərin icrası, cənab Prezident, Sizin diqqət və dəstəyiniz sayəsində tərəfimizdən təmin edilmiş, bu istiqamətdə müvafiq işlər görülmüş, yerli və regional əhəmiyyətli layihələr həyata keçirilmişdir.

Dövlət Proqramında yol-nəqliyyat kompleksinin – dəmir yolu, avtomobil, hava, su nəqliyyatı və avtomobil yolları sahələrində müasir infrastrukturların yaradılması üzrə 64 tədbir nəzərdə tutulmuşdur ki, bunların icrası barədə məlumatları ali diqqətinizə məruzə etmək istərdim.

Proqram çərçivəsində ölkənin avtomobil yollarında 3017 kilometr, o cümlədən 1103 kilometr respublika əhəmiyyətli və 1914 kilometr yerli əhəmiyyətli yol çəkilmiş, yenidən qurulmuş və təmir olunmuşdur. Bu yollarda 164 yeni körpü və yol ötürücüsü tikilmiş, 47 körpü isə əsaslı təmir olunmuşdur. Abşeron iqtisadi rayonu üzrə 174 kilometr yol, 18 körpü, Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu üzrə 626 kilometr yol, 21 körpü, Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu üzrə 206 kilometr yol, 34 körpü, Lənkəran iqtisadi rayonu üzrə 168 kilometr yol, 25 körpü, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu üzrə 293 kilometr yol, 30 körpü, Aran iqtisadi rayonu üzrə 1068 kilometr yol, 26 körpü, Yuxarı Qarabağ iqtisadi rayonu üzrə 96 kilometr yol, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə isə 386 kilometr yol və 10 körpü tikilmiş və yenidən qurulmuşdur.

Proqramın magistral avtomobil yollarının yenidən qurulması bölməsi üzrə Bakı-Ələt-Gürcüstanla dövlət sərhədi, Bakı-Quba-Rusiya ilə dövlət sərhədi, Ələt-Astara-İranla dövlət sərhədi magistral avtomobil yollarında yenidənqurma işləri davam etdirilmiş, Bakı-Hacıqabul-118 kilometr, Yevlax-Gəncə-87 kilometr, Gəncə dövrələmə - 39 kilometr, Bakı-Gəndob-132 kilometr və Ələt-Kürsəngi-30 kilometr avtomobil yolları 4 zolaqlı - birinci texniki dərəcəyə, Bakı-Şamaxı-118 kilometr və Hacıqabul - Bəhramtəpə istiqamətində 50 kilometr avtomobil yolları isə ikinci texniki dərəcəyə uyğun çəkilmişdir. Beynəlxalq əhəmiyyətli magistral yolların qalan hissələrinin də 4 zolaqlı olmaqla yenidən qurulması işləri davam etdirilir.

Eyni zamanda, Qusar-Əniğ-Ləzə-39 kilometr, Şəki-Qax-35 kilometr, Qəbələ-Oğuz - 46 kilometr, Ağstafa-Poylu-Sadıxlı - 59 kilometr, Ağdaş-Ləki - 12 kilometr, Goran-Naftalan - 18 kilometr və digər yerli əhəmiyyətli avtomobil yolları da yenidən qurulmuşdur.

Möhtərəm cənab Prezident, proqramda nəzərdə tutulmuş tədbirlərdən əlavə, regionlara etdiyiniz çoxsaylı səfərlər zamanı bölgələrdə avtomobil yollarının yenidən qurulması və təmiri ilə bağlı imzaladığınız sərəncamlara əsasən, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan ayırdığınız vəsaitlər hesabına 1334 kilometr kəndləri rayon mərkəzləri ilə birləşdirən və kəndlərarası yollar əsaslı təmir edilmişdir.

Proqrama uyğun olaraq, Bakı şəhərində yol şəbəkəsinin inkişafı məqsədilə 379 kilometr yol çəkilmiş, müxtəlif səviyyəli 40 yol qovşağı, körpü və tunel tikilmiş və yenidən qurulmuş, vətəndaşların təhlükəsizliyini təmin edən 37 piyada keçidi inşa edilmişdir.

Bakı şəhərində hərəkətin və nəqliyyat axınlarının idarə olunması, ictimai nəqliyyatın işinin təkmilləşdirilməsi üçün Nəqliyyatı İntellektual İdarəetmə Sistemi yaradılmışdır. Paytaxtda və bölgələrdə avtomobil nəqliyyatının fəaliyyətinin tənzimlənməsi, nəqliyyat parkının və infrastrukturun yeniləşdirilməsi üzrə tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Sərnişinlərə xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə kiçik tutumlu 4700 mikroavtobus, iri və orta tutumlu 2240 müasir sərnişin avtobusu ilə əvəz edilmiş, Bakı, Gəncə, Sumqayıt şəhərlərində və magistral yollarda 750-dən artıq avtobus dayanacağı quraşdırılmış, 130-a yaxın taksi dayanacağı yaradılmışdır. Bərdə, Ağsu, Gədəbəy, Qəbələ, Şamaxı, Xaçmaz, Qax, Quba, Yevlax, İsmayilli və Goranboyda yeni avtovağzallar tikilmiş, Qusar, Oğuz, Xudat, Biləsuvar, Ucar və Tovuz avtovağzalları yenidən qurulmuşdur. Daşkəsən, Horadiz və Gəncədə isə yeni avtovağzalların tikintisi aparılır.

Regionlarda ictimai nəqliyyatda sərnişinlərə göstərilən xidmətin səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə şəhərlərarası və rayonlararası xətlərdə marşrutların sayı 1,2 dəfə artmışdır. Eyni zamanda, Bakıdan və respublikanın digər şəhərlərindən qonşu ölkələrə 21 beynəlxalq marşrut üzrə 310 avtobus sərnişinlərə xidmət göstərir.

Qeyd etmək istərdim ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası əhalisinin Bakı şəhərinə gediş-gəlişinin asanlaşdırılması üçün İran ərazisindən keçməklə avtobus marşrutu təşkil olunmuş və gündəlik olaraq 5 reys həyata keçirilir.

Dəmir yolu nəqliyyatında struktur islahatları aparılmış, “Azərbaycan Dəmir Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti yaradılmışdır. Dəmir yolu infrastrukturunun yeniləşdirilməsi üzrə 318 kilometr yol, Saatlı-Becar və Çarxı-Sarvan mənzillərində 2 dəmir yolu körpüsü tam yenidən qurulmuş, Ağstafa rayonunda Kür çayı üzərində yeni dəmir yolu körpüsünün tikintisi, Yevlax rayonunun ərazisində isə mövcud körpünün bərpası yekunlaşmaq üzrədir. Həmçinin vağzal və stansiyaların təmiri, sənişin vaqonlarının və lokomotivlərin tərkibinin yeniləşdirilməsi, rabitə, işarəvermə və elektrik təchizatı sistemlərinin yenidən qurulması həyata keçirilir.

Regionun ən böyük nəqliyyat layihələrindən biri olaraq Avropa və Asiya arasında Azərbaycan ərazisindən keçməklə daha etibarlı nəqliyyat bağlantısını təmin edən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti ilə yanaşı, Ələt qəsəbəsində bu bağlantının tərkib hissəsi olan Yeni Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Kompleksinin tikintisi sürətlə davam etdirilir. Uzunluğu 7,5 kilometr, dərinliyi 7 metr və eni 165 metr olan kanal açılmışdır. Hazırda bərə və quru yük terminallarında işlər sürətlə aparılır. Bərə terminalı cari ildə istismara hazır olacaqdır. Bundan əlavə, limanın magistral avtomobil və dəmir yollarına bağlantısı üzrə işlər yerinə yetirilir.

Möhtərəm cənab Prezident, ümumilikdə 2004-2013-cü illəri əhatə edən regionların sosial-iqtisadi inkişafı üzrə qəbul edilmiş iki Dövlət Proqramı və əlavə tədbirlər daxilində 8332 kilometr, o cümlədən 2622 kilometr respublika əhəmiyyətli, 5710 kilometr yerli əhəmiyyətli avtomobil yolları çəkilmiş və təmir olunmuş, ümumi uzunluğu 10087 metr təşkil edən 222 körpü və yol ötürücüsü tikilmiş, 85 körpü əsaslı təmir olunmuşdur. Bundan əlavə, 400 kilometrdən çox dəmir yolu əsaslı təmir olunmuş, regionlarda yeni 4 hava limanı tikilmiş, 2 liman tam yenidən qurularaq istismara verilmiş, yeni hava gəmiləri alınmışdır. Bu dövr ərzində 16 avtovağzal tikilmiş, 9 avtovağzal yenidən qurulmuş, iri və orta tutumlu 2760 yeni avtobus, 1800 taksi vətəndaşlarımızın istifadəsinə verilmişdir.

Yol-nəqliyyat kompleksi üzrə bu tədbirlərin yerinə yetirilməsinə müxtəlif mənbələrdən 8,2 milyard manat vəsait sərf olunmuşdur.

Zəti-aliləri, Sizi əmin etmək istərdim ki, gələcək illər üçün nəzərdə tutulan regionların sosial-iqtisadi inkişafı üzrə Dövlət Proqramında Nəqliyyat Nazirliyinə həvalə edilən tədbirlərin yerinə yetirilməsi tam təmin olunacaqdır.

Diqqətinizə görə minnətdaram!

X X X

Kənd təsərrüfatı naziri Heydər ƏSƏDOV çıxış edərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Azərbaycanda uğurla həyata keçirilən davamlı inkişaf strategiyasının mühüm həlqələrindən biri olan regionların sosial- iqtisadi inkişafı Dövlət proqramları ölkənin sosial-iqtisadi həyatının bütün sahələrində ciddi inkişaf dinamikasına və keyfiyyət dəyişikliyinə təkan verən strateji sənəd olmuşdur. Hələ 2003-cü ildə maliyyə resurslarının çatışmadığı bir dövrdə belə proqramların icrasının kifayət qədər riskli olmasına baxmayaraq, cənab Prezident, Siz öz qəti niyyətinizi və iradəinizi ortaya qoymaqla bu sənədi təsdiq edərək reallaşdırılması çətin olan bir çox digər layihələr kimi, bu niyyətinizi də gerçəkliliyə çevirdiniz. Məhz bunun nəticəsidir ki, hazırda regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramları iqtisadi inkişafın əsas amilinə, sistemli və dayanıqlı inkişafın dövlət tənzimlənməsinin mütləq bir metoduna çevrilmişdir. Ona görə də başlıca strateji hədəfi qeyri-neft sahələrinin inkişafı olan bu proqramın icrası nəticəsində aqrar sektorun çoxsahəli sabit inkişafının təmin edilməsi istiqamətində əhəmiyyətli nəticələr əldə edilmişdir. Belə ki, 2004-2013-cü illərdə kənd əhalisinin sayının 10,2 faiz artımı ilə müqayisədə ümumi kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalının həcmi 3,3 dəfə artmışdır. Kənd təsərrüfatının mühüm bölməsi olan bitkiçilikdə 2004-2013-cü illərdə əkin sahələrinin 64,2 min hektar artması ilə yanaşı, əksər bitki növləri üzrə məhsuldarlıq səviyyəsində də əhəmiyyətli artımlara nail olunmuşdur. Bu amillər hesabına həmin dövrdə bitkiçilik məhsulları istehsalı 3 dəfə artaraq 2 milyard 627 milyon manat təşkil etmişdir. Heyvandarlıq məhsulları istehsalı isə 2004-cü ildəki 697 milyon manata qarşı 2013-cü ildə 2 milyard 617 milyon manat təşkil edərək və yaxud təxminən 3,8 dəfə artaraq ümumi kənd təsərrüfatı məhsulunun strukturunda payı 49,5 faizə çatmışdır.

Heyvandarlıqda həyata keçirilən islahatlar nəticəsində mal-qaranın baş sayının sabit tempdə artımına nail olunmuşdur. Belə ki, 2004-2013-cü illər ərzində iribuynuzlu mal-qaranın baş sayı 17,1 faiz artaraq 2 milyon 713 minə, qoyun və keçilərin baş sayı 15,6 faiz artaraq 8 milyon 661 minə, quşların sayı isə 40,1 faiz artaraq 25,5 milyona çatmışdır. İribuynuzlu mal-qaranın baş sayının 17,1, qoyun və keçilərin baş sayının 15,6 faiz artması müqabilində intensiv inkişaf, yəni, onların cins tərkibinin dəyişdirilib, daha məhsuldar cinslərlə əvəz edilməsi həmin dövrdə ət istehsalının 51,3, süd istehsalının 49,9, yumurta istehsalının isə 68,9 faiz üstün artımına səbəb olmuşdur.

Son 10 ildə torpaqların istifadə vəziyyətinin statistik təhlili göstərmişdir ki, 2004-cü ildə mövcud olan 1 milyon 635 min hektar əkin yerinin 79,2 faizində əkin aparıldığı halda, 2013-cü ilə 1 milyon 695 min hektar əkin sahəsinin 99,4 faizində əkin aparılmışdır ki, bu da əkin sahəsinin demək olar tam həcmdə dövriyyəyə cəlb olunduğunu göstərir.

Respublikanın ümumi ərazisinin 52,4 faizi kənd təsərrüfatına yararlı torpaqlardır. Təhlil göstərir ki, bir tərəfdən əhalinin təbii artımı ilə, digər tərəfdən isə torpaqların müxtəlif degradasiya proseslərinə uğraması, tikinti işlərinin aparılması, eləcə də global iqlim dəyişikliyi və sair səbəblərdən adambaşına düşən əkin sahəsinin azalması tendensiyası gözləniləndir. Ona görə də bir tərəfdən kənd təsərrüfatına yararlı torpaqların maksimum intensiv istifadə edilməsi ilə yanaşı, ekstensiv istifadə imkanlarından faydalanmağa, yəni, digər sahələrdə mövcud olan əkinəyararlı sahələrin təyinatının dəyişdirilərək əkin dövriyyəsinə əlavə olunmasına zərurət yaranmaqdadır.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizin Sərəncamınızla 2004-cü ildə yaradılmış “Aqrolizinq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə 2005-2013-cü illər ərzində dövlət büdcəsindən və ehtiyat fondları hesabına 458 milyon manat vəsait ayrılmış, təkrar istifadədən qaytarılan 179 milyon manat və eləcə də müxtəlif mənbələrdən ayrılan 13 milyon manat da daxil olmaqla, onun investisiya portfeli 650 milyon manat təşkil etmişdir. Bu vəsaitlər hesabına həmin dövrdə 1200-dən artıq yeni kombayn, 5145 traktor, 184 ekskavator və digər kənd təsərrüfatı texnikaları və texnoloji avadanlıqları alınaraq 6591 nəfər müxtəlif hüquqi və fiziki şəxslərə lizinqə verilmiş və ya lizinq yolu ilə satılmışdır ki, bu da kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının texniki təchizatında müstəsna rol oynamışdır. Eyni zamanda, torpaqların münbitliyini artırmaq, yüksək məhsuldarlığa nail olmaq məqsədilə 121 milyon manat dəyərində 400 min ton müxtəlif növ mineral gübrələr alınmış, heyvanların cins tərkibini yaxşılaşdırmaq məqsədilə 2009-cu ildən başlayaraq Sizin göstərişinizlə 9306 baş ətlük və südlük istiqamətdə iribuynuzlu damazlıq heyvanlar və 1321 baş yüksək məhsuldarlıq cins keçilər alınaraq güzəştli şərtlərlə lizinqə verilmişdir. Məlumat üçün ali diqqətinizə məruzə edirəm ki, Sizin qaygınız nəticəsində Prezidentin ehtiyat fondundan və digər mənbələrdən ayrılmış vəsait hesabına qarşıdakı 3-4 ay ərzində dünyanın ən tanınmış şirkətlərindən 470 ədəd yeni kombayn və yerli istehsal olan “Belarus” tipli 600-dən artıq traktor alınıb istifadəyə veriləcəkdir ki, bu da əvvəlki illərdə alınmış bütün işlək kombaynların təxminən yarısına bərabər olmaqla texniki təchizatda dönüş nöqtəsi yaradacaqdır.

Hər il təqribən 600 min kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçısı dövlət dəstəyindən bəhrələnmiş, ötən dövr ərzində onlara istifadə edilən yanacaqın, motor yağlarının və mineral gübrələrin dəyərinin orta hesabla 50 faizinin ödənilməsi, eləcə də buğda və toxum istehsalının stimullaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsindən ümumilikdə 663 milyon manat həcmində subsidiyanın verilməsi təmin olunmuşdur. Bununla yanaşı, onu da qeyd etmək lazımdır ki, hazırda dünyada səslənən yeni çağırışlar və Sizin strateji hədəf və niyyətləriniz fonunda hələ də bu sahədə görəcəyimiz işlər mövcuddur ki, onların icrası üçün müvafiq göstəriş verməyinizi xahiş edirəm. Belə ki, rayon və şəhərlərdə pərakəndə halda fəaliyyət göstərən struktur bölmələrinin bazasında vahid kənd təsərrüfatı siyasətinin həyata keçirilməsini təmin edən ərazi idarələrinin yaradılması, baytarlıq və fitosanitar xidmətlərinin özəlləşdirilməsi, elmi-tədqiqat institutlarında işin təşkilinin və strukturunun təkmilləşdirməsi və yeni tələblərə uyğunlaşdırılması, aqrar sahədə risklərin sığortalınması işinin beynəlxalq təcrübəyə uyğun təşkil edilməsi, kənd təsərrüfatına yararlı torpaq sahələrinin qeyri-qanuni istifadəsi ilə bağlı məsuliyyət tədbirlərinin gücləndirilməsi, süni mayalanma texnologiyasının intensiv tətbiqi görülməli işlər siyahısına daxildir. Onu da tam məsuliyyət və səmimiyyət hissi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, aqrar sektorun islahatlarının banisi ulu öndər Heydər Əliyev, onun dərinləşdirilməsinin və yeni ideyalarla zənginləşdirilməsinin banisi isə Zati-aliniz olduğundan sadəcə Sizin ayrı-ayrı müşavirələrdə, toplantılarda və görüşlərdə etdiyiniz çıxış və məruzələri diqqətlə öyrənmək, bu hədəflərə nail olmağın və problemləri həll etməyin yol xəritəsini tərtib etməyə kifayət edəcəkdir. Fərsətdən istifadə edərək bildirmək istəyirəm ki, Sizin tapşırıqla yerlərdə əhali ilə görüşlər zamanı kənd zəhmətkeşləri dövlətin onlara müxtəlif formada göstərdiyi qayğı, dəstəyi yüksək qiymətləndirməklə bərabər, müasir kənd təsərrüfat texnikalarının qiymətinin yüksək olduğu üçün onun bir hissəsinin dövlət tərəfindən qarşılanmasını, bu səbəbdən yaranmış borcların müəyyən qisminin dövlət tərəfindən bağışlanmasını, güzəştə verilən mineral gübrələrin həcmnin artırılmasını və ya faizinin daha da yüksəldilməsi arzusunda olduqlarını Zati-alinizin yüksək diqqətinə çatdırılmasını xahiş etmişlər.

Möhtərəm cənab Prezident, bir ingilis iqtisadçısı demişdir ki, torpaq kənd təsərrüfatının anası, əmək isə onun atasıdır. Ona görə də biz əminik ki, Sizin rəhbərliyiniz altında fədakar kənd zəhmətkeşləri torpağa möhkəm bağlanaraq öz əməkləri ilə daha böyük nailiyyətlərə imza atacaqlar.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

X X X

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin prezidenti Rövnəq ABDULLAYEV çıxış edərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Zati-alinizin müdrik rəhbərliyi altında dünya birliyində öz layiqli yerini tutan, dayanıqlı və dinamik iqtisadi inkişafa nail olan Azərbaycan dünya iqtisadiyyatındakı mürəkkəb problemlər fonunda böyük inamla irəliləyir. Ulu öndər Heydər Əliyevin inkişaf və tərəqqi konsepsiyasının məharətlə davam etdirməyiniz, gərgin əməyiniz sayəsində ölkəmizdə, sözün əsl mənasında, sıçrayışlı sosial-iqtisadi yüksəliş əldə olunmuşdur. Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyi tam təmin olunmuş, ölkəmiz qaz idxal edən ölkədən qaz ixrac edən ölkəyə çevrilmişdir.

2006-cı ildən etibarən “Şahdəniz” layihəsi üzrə aparılmış işlər nəticəsində ölkəmiz beynəlxalq bazarda özünü yeni alternativ təbii qaz mənbəyi təchizatçısı kimi təqdim etmişdir. Ötən ilin sonlarında “Şahdəniz” layihəsinin ikinci mərhələsi üzrə yekun investisiya qərarının imzalanması Zati-alinizin rəhbərliyi altında beş ildən artıq bir müddətdə aparılmış gərgin fəaliyyətin uğurlu nəticəsidir. Bu hadisə Azərbaycanın inkişafını yeni mərhələyə qədəm qoyduğunu nümayiş etdirdi. Dövlət Neft Şirkətinin “Şahdəniz 2” layihəsində ən fəal tərəfdaşlardan və ən böyük investorlardan biri olmasını neftçilərimizə göstərdiyiniz böyük etimad kimi qəbul edirik.

2004-2008-ci və 2009-2013-cü illər üzrə Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramında qarşıma qoyulmuş vəzifələr üzrə görülmüş işlər bu sahədə fəaliyyətimizin əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirmişdir. Geniş investisiya tutumlu layihələrin vaxtında icra olunması ölkəmizin qaz hasilatını 2004-cü ildəki 5,5 milyard kubmetrdən 29,5 milyard kubmetrə çatdırmağa imkan vermişdir. Dəniz yataqlarından hasil olunan və əvvəllər atmosfərə atılan, şamda yandırılan səmt qazları yığılıb sistemə ötürülmüşdür. Bu, ətraf mühitin qorunması işinə də mühüm töhfə vermişdir.

2013-cü ildə 13,3 milyard kubmetr qaz respublikanın qaz nəql sisteminə təhvil verilmişdir. İki böyük yatağın – “Ümid” və “Abşeron” qaz yataqlarının kəşf edilməsi Azərbaycanın zəngin potensialının tam və səmərəli istifadə olunması üçün daha böyük perspektivlər açmışdır. “Ümid” yatağının bir neçə gün bundan əvvəl təhvil verilmiş 12 nömrəli kəşfiyyat quyusundan alınan nəticələr yatağın daha böyük ehtiyata malik olduğunu təsdiq etmişdir. Bulla-dəniz yatağının ikinci tektonik blokunda yerləşən 90 nömrəli quyunun nəticələri isə göstərmişdir ki, çoxdan istismarda olan yataqların aşağı laylarında məhsuldarlıq perspektivləri yüksəkdir. Möhtərəm cənab Prezident, Sizin qaz anbarlarının aktiv tutumunun artırılması haqqında tapşırıgınızın icrası ilə bağlı məruzə etmək istəyirəm. Əvvəllər qaz anbarlarının tutumu bizə 800 milyon kubmetr qaz saxlamağa imkan verirdi. Görülmüş işlər nəticəsində artıq bu gün anbarların tutumu 8 dəfə artırılaraq 5 milyard kubmetrə çatdırılmışdır.

2013-cü ildə anbarlara 3,5 milyard kubmetr qaz yığmışıq. Havaların soyuq keçdiyi günlərdə anbarlardan sistemə gündəlik 25-26 milyon kubmetr qaz verilir ki, bu da “Şahdəniz” yatağından gündəlik hasil olunan qazın həcminə bərabərdir. 2004-cü ildə ölkənin yalnız 49 şəhəri, rayon mərkəzi və bu mərkəzlərə yaxın kənd və qəsəbəsi təbii qazla təmin olunurdu. Ölkə üzrə qazlaşma səviyyəsi cəmi 39,8 faiz təşkil edirdi. Bu gün respublikanın bütün rayon mərkəzlərində, hətta sovet dövründə qazlaşdırılmayan 663 qəsəbə və kənddə qazlaşdırma işlər tam başa çatdırılmışdır.

2013-cü ildə qazlaşma səviyyəsi 89,8 faizə, o cümlədən Bakı şəhəri üzrə 99 faizə, regionlar üzrə 83,4 faizə çatdırılmışdır. Ölkə üzrə real qazla əhali abunəçilərinin sayı 2004-cü ildə 700 mindən aşağı olduğu halda, bu gün 1 milyon 600 mindən artıqdır. Bunun üçün ümumi uzunluğu 4 min 800 kilometrdən artıq magistral qaz kəmərləri, 25 min kilometrdən çox müxtəlif diametrli daşıyıcı xətt çəkilmiş, 8 min kilometrə yaxın boru xətti isə əsaslı təmir olunmuşdur. Qazlaşdırılma layihələri çərçivəsində 18 yeni qazpaylayıcı stansiya inşa olunmuş, 41 qazpaylayıcı stansiya yenidən qurulmuş, ölçü qovşaqları istismara verilmiş və təmir edilmiş, ən müasir qurğularla təchiz olunmuşdur.

Möhtərəm cənab Prezident, blokada şəraitində yaşayan Naxçıvan Muxtar Respublikasının qaz təminatının bərpa edilməsi haqqında Sizin tapşırıgınıza əsasən, 2005-ci ildən təbii qazın verilməsi başlanmışdır. Artıq Naxçıvan Muxtar Respublikasının tam qazlaşdırılması başa çatdırılmışdır. Naxçıvana alternativ qaz kəmərinin çəkilməsi imkanları araşdırılır. Nəhrəm duz yatağının bazasında isə qaz anbarının yaradılması işləri davam etdirilir. Yeni texnologiyanın tətbiq olunması və magistral kəmərlərdə müasir ölçülü cihazların quraşdırılması, qazın sərfiyyatına məsafədən onlayn rejimdə nəzarət olunması, əhali abonentlərinin sayğaclaşdırılmasının 5 faizdən 100 faizə çatdırılması, o cümlədən 50 faiz smart-kart tipli elektron qaz sayğacı ilə təchiz olunması

nəticəsində itkilərin həcmi 25 faizdən 7,4 faizə endirilməsinə nail olunmuşdur. Bu işlər mütəmadi olaraq davam etdirilir.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizin əhali abunəçilərinin 2009-cu il oktyabrın 1-ə olan qaza görə debitor borclarının silinməsi ilə bağlı Sərəncamınıza əsasən, əhalinin keçmişdən qalan 327 milyon manatdan artıq borcları dövlət hesabına silinmişdir. Eyni zamanda, Sizin tapşırığınıza əsasən, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin gəlirləri hesabına qaçqın və məcburi köçkünlərin 2010-cu ilədək yaranmış 110 milyon manata yaxın debitor borcları silinmişdir. Həmçinin bu ildən başlayaraq ölkədəki müxtəlif dini konfessiyalara məxsus bütün məscid, kilsə və digər ibadət ocaqlarına təbii qazın pulsuz verilməsi haqqında tapşırıgınız yerinə yetirilir. Dövlət Neft Şirkəti əhaliyə göstərilən xidmətin səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi, abunəçilərlə müqavilələrin yerinə yetirilməsində şəffaflığın artırılması məqsədilə “Azəriqaz” İstehsalat Birliyinin müştəri xidməti fevralın 6-dan “ASAN xidmət” strukturlarında fəaliyyətə başlayacaqdır.

Möhtərəm cənab Prezident, eyni zamanda, məlumat vermək istəyirəm ki, Dövlət Proqramı çərçivəsində şirkətimiz tərəfindən regionlarda geniş həcmli sosial layihələr həyata keçirilmişdir. On müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş 16 müalicə-diaqnostika mərkəzi, 14 orta məktəb, 4 Gənclər evi, 7 mədəniyyət və istirahət mərkəzi, 18 istirahət parkı inşa olunmuş, 5 rayonun ərazisində tikinti-quruculuq və abadlıq işləri həyata keçirilmişdir.

Çıxışımın sonunda icazə verin, Sizi əmin edirəm ki, Azərbaycan neftçiləri qarşıdakı illərdə neft və qaz hasilatının artırılması, ölkə əhalisinin və sənayenin qaz təchizatının daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində Zəti-aliniz tərəfindən qarşıya qoyulmuş vəzifələrin vaxtında və tam həcmdə yerinə yetirilməsi üçün bütün imkanları səfərbər edəcəkdir.

Diqqətinizə görə çox sağ olun.

X X X

“Azərenerji” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin prezidenti Etibar PİRVERDİYEV çıxış edərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Bu gün Azərbaycanın müstəqil elektrik enerjisi sisteminə malik olması vaxtilə ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi müdrik siyasətin nəticəsidir.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizin enerji müstəqilliyimizin daha da möhkəmləndirilməsi, ölkə əhalisinin və iqtisadiyyatının elektrik enerjisinə olan tələbatının tamamilə ödənilməsi, respublikada elektrik enerjisinin ixrac potensialının yaradılması sahəsində energetiklər qarşısında qoyduğunuz tapşırıqların icrası davam etdirilir.

Bütün bunların nəticəsidir ki, 10 il əvvəl ölkədə mövcud olan enerji problemləri respublikanın müxtəlif bölgələrində rekord qısa müddətdə yeni elektrik stansiyalarının inşası nəticəsində tamamilə aradan qaldırıldı. Sahibkarlığın, kiçik biznesin, ümumiyyətlə, bütün iqtisadiyyatın davamlı inkişafı üçün möhkəm zəmin yaradıldı.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizin Sərəncam və tapşırıqlarınız əsasında I və II Dövlət Proqramları çərçivəsində son 10 il ərzində Azərbaycanın elektrik enerjisi sistemində 17 yeni elektrik stansiyası istismara verilmiş, 10 min kilometrdən çox elektrik verilişi xətləri və 1500-dən çox yarımstansiya inşa edilmiş və yenidən qurulmuşdur. 2006-cı ildən başlayaraq, hər il iki yeni elektrik stansiyası istifadəyə verilmişdir. Bu, Azərbaycanın elektrik energetikası tarixində rekord göstəricidir. Nəticədə 2300 meqavatdan artıq yeni generasiya gücləri əldə edilmişdir. Belə ki, 2006-cı ildə Astarada, Şəkida, Xaçmazda və Naxçıvanda hər birinin gücü 87 MVt, 2007-ci ildə Bakıda 105 MVt, 2008-ci ildə Səngəçaldı 300 MVt, 2009-cu ildə Şahdağda 105 MVt, Sumqayıt şəhərində 525 MVt, 2013-cü ildə Sizin tərəfinizdən Şirvanda 780 MVt gücündə istilik elektrik stansiyaları işə salınmışdır.

Qeyd etmək istərdim ki, 409 meqavat gücündə daha bir stansiyanın – “Şimal-2” istilik elektrik stansiyasının cari ilin sonuna qədər işə salınması nəzərdə tutulmuşdur. Bundan başqa, Lerik və Yardımlı rayonlarının coğrafi mövqeyinin mürəkkəbliyi nəzərə alınaraq, həmin rayonların elektrik enerjisi təchizatının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə Lerikdə inşa edilən 17 meqavat gücündə elektrik stansiyasında işlər başa çatdırılmışdır. Layihə çərçivəsində Yardımlı və Lerik rayonlarının ərazisində 35 kilovoltluq yeni yarımstansiyalar və elektrik xətləri inşa edilmişdir. Həmin rayonların paylayıcı şəbəkələrinin də yenidən qurulması qarşıda duran vəzifələrdən biridir.

Möhtərəm cənab Prezident, respublikamızın su resurslarından səmərəli istifadə sahəsində Sizin tapşırıqlarınız istiqamətində işlər davam etdirilir. Füzulidə gücü 25 MVt olan su elektrik stansiyası, Qusar və İsmayılı rayonlarında isə kiçik su elektrik stansiyaları Sizin iştirakınızla istifadəyə verilmişdir. Göyçayda gücü 3 meqavat olan kiçik su elektrik stansiyasında işlər, demək olar ki, başa çatdırılmışdır. Balakən, Oğuz, İsmayılı və Astara rayonlarında tikilməkdə olan digər 5 kiçik su elektrik stansiyasında isə işlərin cari ilin sonuna qədər başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

Cənab Prezident, Sizin çıxışlarınızda dəfələrlə qeyd edilmişdir ki, bütün sahələrdə yeni texnologiyaların tətbiqi müasir dövrün tələbidir. Sizin dəyərli tövsiyələriniz nəzərə alınaraq, yeni enerji obyektlərinin inşasında ən müasir texnologiyalar tətbiq edilməkdədir. Bunun nəticəsində respublikanın elektrik enerjisi sistemində təkcə kəmiyyət cəhətdən deyil, eyni zamanda, keyfiyyət cəhətdən də ciddi inkişafa nail olunmuşdur. Stansiyaların əsas texnoloji keyfiyyət göstəricisi olan faydalı iş əmsalı artmış, ekoloji təmizlik prinsiplərinə əməl olunmuşdur. Belə ki, hər kilovat-saat elektrik enerjisinin istehsalına sərf olunan şərti yanacağın miqdarı 415 qramdan 305 qrama qədər, yəni 25 faizdən çox azaldılmışdır. Bu isə hər il təxminən 2 milyon ton şərti yanacağa qənaət etməyə imkan vermişdir.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizin tapşırıqlarınıza əsasən sistem əhəmiyyətli ötürücü xətlər və yarımstansiyaların inşası istiqamətində də əsaslı işlər görülmüşdür. Belə ki, Sumqayıt elektrik stansiyası, Zabrat yarımstansiyası, Şimal elektrik stansiyası və Hövsan yarımstansiyasını birləşdirən 220 kilovoltluq ikidövrəli hava xətti işə salınmışdır. Bu layihə çərçivəsində transformasiya gücü 360 meqavoltamper olan yeni 220 kilovoltluq Zabrat yarımstansiyası şəbəkəyə qoşulmuşdur. Bununla da, Abşeron yarımadasının enerji təchizatı ciddi şəkildə yaxşılaşdırılmaqla yanaşı, Abşeron yarımadasında ikinci 220 kilovoltluq enerji dövrəsi yaradılmışdır.

Keçən əsrin 40-cü illərində istifadəyə verilmiş birinci və ikinci 220 kilovoltluq Mingəçevir-Abşeron xətləri 280 kilometr uzunluğunda yeni 330 kV qabarıqlı ikidövrəli xətlərlə əvəz olunmuşdur. Bu layihə çərçivəsində 220 kilovoltluq Ağdaş yarımstansiyası da inşa edilmişdir. Bu yarımstansiyanın inşası, eyni zamanda, Yevlax, Ucar, Ağdaş, Göyçay, Kürdəmir və digər qonşu rayonların enerji təchizatını əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırmışdır. Bu bölgələrdə ciddi yük artımları nəzərə alınaraq, 220 kilovoltluq Qəbələ yarımstansiyasının layihələndirilməsi həyata keçirilir.

Yeni Goranboy paylayıcı məntəqəsi ilə 330 kilovoltluq İmişli yarımstansiyasını birləşdirən 180 kilometr uzunluğunda 330 kilovoltluq xətlərin inşası yekunlaşmaq üzrədir. Bu xəttin işə salınması Goranboy-İmişli bölgəsinin enerji təchizatını daha da yaxşılaşdırmaqla yanaşı, enerji sistemdə ikinci 330 kilovoltluq enerji dövrəsinin yaradılmasına imkan verəcəkdir.

Xaçmaz rayonunda 330 kilovoltluq yarımstansiyanın işə salınması Şimal bölgəsinin enerji təchizatını əsaslı şəkildə yaxşılaşdırmışdır. Bu layihənin icrası nəticəsində Azərbaycan və Rusiya enerji sistemlərinin paralel iş rejimi imkanları daha da təkmilləşdirilmişdir.

Keçən əsrin 80-ci illərində inşa edilmiş 1-ci və 2-ci Mingəçevir-Abşeron xətləri nəinki yarımadaanın enerji təchizatında, ümumilikdə enerji sistemin təhlükəsizliyində mühüm rol oynayır. Ümumi uzunluğu 500 kilometrədən artıq olan bu xətlər əsaslı şəkildə yenidən qurulmuşdur. Eyni zamanda, 500 kilovoltluq Abşeron yarımstansiyasında 400 meqavoltamper gücündə yeni transformator quraşdırılır ki, bu da enerji sistemin ən böyük yarımstansiyasının gücünü 1200 meqavoltamperə çatdıracaqdır.

Azərbaycan və Gürcüstanın enerji sistemlərini birləşdirən 180 kilometr uzunluğunda 500 kilovoltluq Azərbaycan İES-Samux-Qardabani xətti tamamilə yenidən qurulmuş, 500 kilovoltluq Samux yarımstansiyası işə salınmış, 330 kilovoltluq Ağstafa yarımstansiyası yenidən qurulmuş və zəruri xətlər istifadəyə verilmişdir. Nəticədə Gəncə-Qazax bölgəsinə 400 meqavat əlavə güc ötürmək imkanı yaradılmışdır. Bu layihə bölgənin elektrik enerjisi təminatı ilə yanaşı, yeni tikiləcək enerji təchizatı müəssisələrin enerji təchizatını təmin etməyə imkan verir.

Elektrik stansiyaları və sistem əhəmiyyətli yarımstansiyalar arasında 1000 kilometrədən artıq fiber-optik kabellər çəkilmişdir. Bu müasir texnologiyaların tətbiqi enerji istehsalı və ötürülməsi obyektlərindən məlumatların onlayn rejimində yeni yaradılmış mərkəzi SCADA sisteminə ötürülməsini təmin edir. Bütün bunlarla yanaşı, Abşeron yarımadasında ümumi uzunluğu 240 kilometrədən olan sistem əhəmiyyətli 110 kilovoltluq hava xətlərinin inşası üzrə işlər əsasən başa çatdırılmışdır.

Yaxın illər ərzində elektrik enerjisinin ötürülməsi sistemində planlaşdırılmış layihələrin həyata keçirilməsi nəticəsində sistem əhəmiyyətli transformatorların ümumi gücü 3 000 meqavoltamper, 110, 220, 330 və 500 kilovoltluq xətlərin ümumi uzunluğu təxminən 1500 kilometr artacaqdır.

Möhtərəm Prezident, paylayıcı şəbəkələrdə görülmüş işlər barəsində də qısa məlumat vermək istərdim. Məlum olduğu kimi, respublikamızda ilk dəfə olaraq Gəncə şəhərində ilkin ödənişli SMART sayğacların tətbiqinə başlanmışdır. Bu layihənin həyata keçirilməsi nəticəsində itkilərin kəskin şəkildə azalması, elektrik enerjisi ödənişlərinin artması, abonentlərə xidmətin keyfiyyətinin yüksəlməsi kimi müsbət nəticələr əldə edilmişdir. Bundan sonra Şəmkir, Mingəçevir, Şirvan, Bərdə, Yevlax, Lənkəran, Cəlilabad və digər rayonlarda da bu işlər davam etdirilməkdədir.

Keçən ildən başlayaraq Sumqayıt şəhəri, Abşeron, Sabirabad, İmişli, Saatlı, Kürdəmir, Bərdə, Şamaxı rayonlarında və digər bölgələrdə bu işlər həyata keçirilir. Burada aşağı gərginlikli xətlər müasir kabellər vasitəsi ilə yenidən qurulur, dayaqlar və naqillər dəyişdirilir, yeni sayğaclar quraşdırılır.

Hazırda bütün abonentlərin, demək olar ki, hamısı sayğaclarla təmin olunmuşdur. Bu sayğacların təxminən 15 faizi, yəni 250 mini SMART tiplidir.

Möhtərəm cənab Prezident!

Çıxışımın sonunda Sizi əmin edirəm ki, bundan sonra da qarşımıza qoyulacaq bütün tapşırıqların vaxtında və yüksək keyfiyyətlə yerinə yetirilməsi üçün söylərimizi əsirgəməyəcəyik.

Fürsətdən istifadə edərək, elektrik energetikası sahəsinə göstərdiyiniz diqqət və qayğıya görə Sizə bütün energetiklər adından dərin minnətdarlığımı bildirirəm.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

X X X

“Azərsu” ASC-nin sədri Qorxmaz HÜSEYNOV çıxış edərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Əsası xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş və bu gün möhtərəm Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası ən ucqar kəndlər də daxil olmaqla, regionların sürətli inkişafına gətirib çıxarmışdır. Bu inkişaf infrastrukturun digər sahələrində olduğu kimi, içməli su təchizatı və kanalizasiya sahəsində də köklü dəyişikliklərə səbəb olmuşdur.

2004-2008-ci və 2009-2013-cü illəri əhatə edən Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramlarına uyğun olaraq su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması sahəsində böyük işlər görülmüşdür. Dövlət büdcəsi vəsaiti və beynəlxalq maliyyə qurumlarından cəlb olunmuş kreditlər hesabına ümumilikdə 52 şəhəri və 730 kəndi əhatə edən layihələr üzrə işlər icra olunur. Həmin şəhərlərin 38-də tikinti işlərinə başlanılmış, 14-də isə layihə-smeta işləri başa çatdırılmışdır və tikintiyə hazırlıq görülür. Artıq 8 şəhərdə su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yaradılması yekunlaşmış, 12 şəhərə yeni mənbələrdən suyun verilməsi təmin edilmişdir. Nəticədə bu rayon mərkəzlərində yaşayan 330 min nəfərin su təchizatı əsaslı şəkildə yaxşılaşmışdır ki, onların da 125 mini ilk dəfə mərkəzləşdirilmiş qaydada su alanlardır.

Regionlarda həyata keçirilən layihələr hazırlanarkən əhali artımı, sənayenin inkişafı, turizm potensialı, ekoloji tarazlıq və digər amillər əsas götürülmüşdür. Cənab Prezident, Sizin tapşırıq və tövsiyələrinizə əsasən şəhərlərin su mənbələri seçilərkən, ehtiyatları bol olan və daha çox yaşayış məntəqələrini əhatə edəcək mənbələrə üstünlük verilmişdir. Layihələndirmələr zamanı yeni texnologiyaların tətbiqi, müasir idarəetmə üsullarından istifadə, suyun keyfiyyət göstəricilərinə tam nəzarət və kadr hazırlığı məsələləri də nəzərə alınmışdır.

Proqramın icrası müddətində Bakı şəhəri və Abşeron yarımadasının su təminatında müstəsna əhəmiyyət daşıyan, memarı ulu öndərimiz Heydər Əliyev olan Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəməri tikilərək istifadəyə verilmişdir. Bu kəmərin istifadəyə verilməsi ilə Bakı şəhərinin su təchizatında stabillik təmin edilmiş, fasiləsiz su alan əhalinin xüsusi çəkisi əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Bunun nəticəsində Kür sutəmizləyici qurğularından Abşeron yarımadasına verilən suyun həcmnin azaldılmasına və yaranan əlavə ehtiyatın su təchizatı zəif olan bölgələrə yönəldilməsinə imkan yaranmışdır. Beləliklə, 1970-ci illərdə ulu öndər Heydər Əliyevin kənd və qəsəbələrin mərkəzləşdirilmiş qaydada su təminatının həyata keçirilməsi üçün irəli sürdüyü qrup su kəmərləri ideyasının reallaşması mümkün olmuşdur. Kür sutəmizləyici qurğularının imkanlarından istifadə edilərək Şirvan-Muğan və Saatlı-Sabirabad qrup su kəmərləri layihələndirilmişdir.

Şirvan-Muğan qrup su kəməri Biləsuvar, Neftçala, Salyan, Şirvan və Hacıqabul şəhərlərinin, həmçinin magistral kəməri boyunca yerləşən 121 kəndin, ümumilikdə 470 min sakinin su təminatına öz töhfəsini verməkdədir. Qısa müddətdə Biləsuvar şəhərinə qədər 107 kilometr uzunluğunda kəmərin inşası başa çatdırılmış, Hacıqabul, Şirvan və Biləsuvar şəhərlərinə içməli suyun verilməsinə başlanılmışdır. Neftçala və Salyan şəhərlərinə, eləcə də kəməri boyu yerləşən kəndlərə suyun verilməsi ilə bağlı işlər davam etdirilir.

Kür sutəmizləyici qurğularının imkanlarından istifadə edilməklə Saatlı və Sabirabad şəhərlərinin, həmçinin 36 kəndin su problemi də öz həllini tapacaqdır. Artıq Saatlı və Sabirabad şəhərlərini su ilə təmin edəcək uzunluğu 65 kilometr olan magistral kəmərin inşasına başlanılmışdır. Bu layihənin icrası nəticəsində Saatlı və Sabirabad rayonlarının ümumilikdə 100 mindən artıq sakini keyfiyyətli su ilə təmin ediləcəkdir. Regionlarda həyata keçirilən böyük layihələrdən biri Mərkəzi Aran bölgəsini əhatə edən, Girdimançayın yatağında yerləşən Külüllü su mənbəyi layihəsidir. Ucar, Zərdab, Kürdəmir, Ağsu şəhərlərini, həmçinin 67 kəndi əhatə edən layihə çərçivəsində məhsuldarlığı saniyədə 500 litr olan suqəbuledici qurğu tikilmiş, buradan Kürdəmir, Ucar, Zərdab və Ağsu şəhərlərinə ümumilikdə 170 kilometr uzunluğunda magistral kəmərlər çəkilmiş 4 şəhərin hər birinə içməli suyun verilməsi təmin edilmişdir. Bu layihə tam başa çatdıqdan sonra 170 mindən artıq əhali su ilə təmin ediləcəkdir.

Hazırda tikintisi davam edən Şəmkirçay su anbarı regionun böyük ehtiyata malik etibarlı su mənbəyinə çevriləcəkdir. Bunu nəzərə alaraq Gəncə şəhəri, eləcə də Şəmkir və Samux rayonlarının içməli su təminatında əsas mənbə kimi Şəmkirçay su anbarı qəbul edilmişdir. Artıq Gəncə və Samux şəhərlərini qidalandıracaq 27 kilometr uzunluğunda Şəmkirçay-Gəncə su kəmərinin tikintisi başa çatdırılmışdır.

Cənub bölgəsində yerləşən yaşayış məntəqələrinin su təchizatı üçün mənbə kimi Xanbulan və Viləşçay su anbarları seçilmişdir. Xanbulançay dərəyaçası yaxınlığında Lənkəran, Astara şəhərləri və 39 kəndi su ilə təmin edəcək sutəmizləyici qurğu tikilmiş, Xanbulan-Lənkəran magistral su kəmərinin tikintisi başa çatdırılmış, Lənkəran şəhərinə içməli suyun verilməsi təmin edilmişdir. Astara şəhəri və rayonun kəndlərinin su təchizatının aparılması üzrə layihələndirmə işləri başa çatdırılmışdır və tikinti işlərinə bu ilin ikinci rübündə başlanılacaqdır.

Masallı və Cəlilabad şəhərlərinin su təminatının yaxşılaşdırılması məqsədilə Viləşçay anbarı yaxınlığında sutəmizləyici qurğunun və magistral kəmərin tikintisi davam etdirilir. Cənab Prezident, Sizin xüsusi tapşırığınızla Masallı rayonunun Muğan bölgəsinin ciddi su problemi olan 23 yaşayış məntəqəsinin və Yardımlı rayonunun 17 kəndinin də su təminatı layihələrinin icrasına başlanılmışdır.

Dövlət Proqramlarının icrasının ilk dövründən içməli sudan daha çox əziyyət çəkən kəndlərdə mərhələli şəkildə təxirəsalınmaz tədbirlərin icrasına başlanılmışdır. Oğuz və Şəki rayonlarında 21 min sakini olan 9 kəndi əhatə edən Balaşum-Böyük Söyüdlü-Qaratorpaq kəməri tikilərək istifadəyə verilmişdir. Cəbhə bölgəsində yerləşən Ağdam, Füzuli, Tərtər və Goranboy rayonlarının sərhədyanı 8 kəndində, həmçinin Cəbrayıl rayonundan olan məcburi köçkünlər üçün Biləsuvar ərazisində salınmış 6 qəsəbədə su təchizatı sistemləri yaradılmışdır.

Su qıtlığı müşahidə olunan kəndlərdə ümumilikdə 135 subartezian quyusu qazılmış, 690 kilometr su xətti çəkilmiş, 36 su anbarı tikilmiş, nəticədə 210 mindən artıq əhalisi olan 280 kəndin içməli su təminatı yaxşılaşdırılmışdır.

Diqqətinizə çatdırıram ki, regionların inkişafı ilə bağlı Dövlət Proqramları çərçivəsində “Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən regionlarda 3430 kilometr içməli su xətti, 1225 kilometr kanalizasiya kollektorları və şəbəkəsi, 96 ədəd su anbarı, 39 ədəd su və kanalizasiya-nasos stansiyaları tikilmişdir. Proqramlarda nəzərdə tutulmuş tədbirlər çərçivəsində Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən 8, Ərazilərin Bərpa və Yenidən Qurulması üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən 6 rayon mərkəzində su və kanalizasiya layihələri icra olunmuşdur. Bu rayonlarda görülmüş işlər də nəzərə alınmaqla, regionlarda 540 min nəfərin su təminatı yaxşılaşdırılmışdır. Qeyd etmək istəyirəm ki, Dövlət Proqramlarının icrasından əvvəl ölkə üzrə xidmət göstərilən əhalinin cəmi 26 faizi fasiləsiz içməli su alırdısa, hazırda bu rəqəm 55 faizə çatdırılmışdır.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizi əmin edirəm ki, ölkə əhalisinin, xüsusən regionlarda yaşayan insanların içməli su təminatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı verdiyiniz tapşırıqların həlli üçün “Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin kollektivi bundan sonra da var gücü ilə çalışacaqdır.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyevin yekun nitqi

- Bu gün burada səslənən hesabat məruzələrində bir neçə istiqamət üzrə görülmüş işlər haqqında yığcam məlumat verilmişdir. Əslində son 10 il ərzində görülmən işlər haqqında geniş danışsaq, bəlkə də bizə bir neçə gün lazım olacaqdır. Hər bir sahə, hər bir istiqamət üzrə böyük işlər görülmüşdür. Son 10 il ərzində Azərbaycanın hər bir nazirlik, idarə üzrə inkişafı üçün çox böyük işlər görülmüşdür. İkinci Dövlət Proqramı başa çatıb. Birinci və ikinci Dövlət proqramları artıqlaması ilə yerinə yetirilib. İndi üçüncü Dövlət proqramının qəbulu gözlənilir. Əminəm ki, bu günə qədər görə bilmədiyimiz işləri biz növbəti 5 il ərzində görəcəyik və beləliklə, regionlar qarşısında duran bütün vəzifələr icra ediləcəkdir.

Əlbəttə, növbəti illərdə ölkəmizin ümumi iqtisadi inkişafı təmin edilməlidir, makroiqtisadi vəziyyət sabit olaraq qalacaqdır. Keçən ilin nəticələri bunu deməyə əsas verir. Keçən il ölkə iqtisadiyyatına rekord həddə sərmayə qoyulmuşdur – 28 milyard dollar. Eyni zamanda, keçən il maaşlar, pensiyalar qaldırılmışdır. Sovet vaxtından qalmış əmanətlər qaytarılmışdır. Yəni, ölkə iqtisadiyyatına böyük investisiyalar qoyulmuşdur və dövriyyəyə böyük pul kütləsi buraxılmışdır. İnflyasiya cəmi 2,4 faiz artmışdır. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı sağlam iqtisadiyyatdır, makroiqtisadi sabitlik qorunur və əhalinin pul gəlirləri son 10 il ərzində inflyasiyanı daim üstələyirdi, bir neçə dəfə üstələyir. Ona görə növbəti illərdə sürətli inkişaf templərini saxlamaq və onları artırmaq üçün makroiqtisadi vəziyyət sabit olmalıdır, olacaqdır. Buna tam nəzarət edilir və beləliklə, uğurlu inkişafımız üçün gözəl əlavə imkanlar yaranacaqdır.

Maliyyə vəziyyətimizlə bağlı bu gün heç bir problemimiz yoxdur. Maliyyə vəziyyətimiz yaxşıdır, sabitdir. Maliyyə sistemimiz sağlamdır. Növbəti illərdə həm neft-qaz, eyni zamanda, qeyri-neft sektorlarının inkişafı sayəsində ölkəmizə böyük valyuta axını gözlənilir. Bu vəsait əlbəttə ki, şəffaf şəkildə saxlanılacaq, əsas xərclər üçün istifadə ediləcək, sosial məsələlərin həllində istifadə ediləcək, eyni zamanda, infrastruktur layihələrinin icrası, sahibkarlığa dəstək məsələləri də diqqət mərkəzində olacaqdır.

Aparılan islahatlar beynəlxalq aparıcı maliyyə qurumları tərəfindən də qiymətləndirilir. Azərbaycanın kredit reytingləri artır. Hətta böhranlı illərdə 3 əsas reyting agentliyi Azərbaycanın kredit reytinglərini artırmışlar. Dünyanın bir nömrəli iqtisadi qurumu olan Dünya Davos İqtisadi Forumunun hesablamalarına görə Azərbaycan iqtisadiyyatı rəqabətqabiliyyətliyi üzrə dünya miqyasında 39-cu yerdədir. Bu da Azərbaycanda aparılan islahatların nəticəsidir.

Bir sözlə, növbəti 5 il ərzində bizim kifayət qədər iqtisadi, maliyyə və texniki resurslarımız olacaqdır ki, üçüncü proqramı uğurla icra edək. Əlbəttə ki, son 10 il ərzində biz böyük təcrübə toplamışıq. Son 10 il ərzində Azərbaycanda minlərlə yeni şirkət yaranmışdır və biz çalışırıq ki, yerli şirkətləri gücləndirək. O cümlədən güzəştli şərtlər hesabına onların dövlət layihələrində iştirakı təmin edilir. Bu gün tikinti sahəsində işlərin böyük əksəriyyəti yerli şirkətlər hesabına görülür. Bu, o şirkətlərin maliyyə vəziyyətini yaxşılaşdırır, iş yerlərinin açılmasına gətirib çıxarır, büdcəyə daha çox vergi ödənilir və təcrübə toplanır. Yəni, növbəti proqramın icra edilməsi əminəm ki, uğurlu olacaqdır.

Növbəti 5 il ərzində infrastruktur layihələrinin icrası tam başa çatmalıdır. Biz bu işlərə 10 il bundan əvvəl başlamışıq, görüləsi işlər həddindən artıq çox idi. Demək olar ki, bütün infrastruktur yenilənməli idi. Burada məruzələrdə bəzi rəqəmlər səsləndi. Məsələn, biz elektrik enerjisi ilə bağlı bütün elektrik stansiyalarımızı yeniləşdirdik, yenilərini tikdik və şərti yanacağın sərfiyyatı kəskin şəkildə aşağı düşmüşdür. Su xətləri, qaz boruları yenidən tikilir, yenidən qurulur. Əvvəlki illərdə tikilmiş xətlər, kommunikasiya xətləri artıq yararsız vəziyyətə düşmüşdür, sıradan çıxır, çürüyür. Yəni, biz bütün bu işləri yenidən, sıfırdan görürük ki, yeni yaradılan bu infrastruktur bundan sonra onilliklər ərzində Azərbaycan xalqına xidmət etsin. Ona görə hələ ki, görüləsi işlər vardır. Əminəm ki, növbəti 5 il ərzində bütün infrastruktur layihələri tamamilə icra ediləcəkdir. Elektrik xətləri də yeniləşəcək, elektrik təsərrüfatı da müasirləşəcək, qazlaşdırma qeyd etdiyim kimi, ən azı 95 faizə çatmalıdır. İçməli su və kanalizasiya layihələri bütün şəhərlərdə başa çatmalıdır və əksər kəndləri də əhatə etməlidir. Burada rəqəmlər səsləndi ki, 10 il bundan əvvəl 26 faiz əhali 24 saat ərzində fasiləsiz su alırdısa, hazırda bu rəqəm 55 faizə çatıb. Ancaq 55 faiz də bizim üçün öyünməli rəqəm deyildir. Düzdür, Bakı şəhərində bu, daha da yüksək səviyyədədir. Bakıda 10 il bundan əvvəl cəmi 29 faiz əhali 24 saat ərzində su alırdısa, hazırda bu rəqəm 78 faizə çatmışdır. Ancaq Bakı kimi şəhərdə 100 faiz olmalıdır, bütün başqa şəhərlərdə də, həmçinin kəndlərdə də. Ona görə görüləsi işlər hələ çoxdur, infrastruktur layihələrinə vəsait nəzərdə tutulur. O cümlədən bu ilin investisiya proqramında kifayət qədər vəsait nəzərdə tutulur. Elektrik xətlərinin, elektrik təsərrüfatının, yenilənməsi, qazlaşdırma, su-kanalizasiya xətlərinin, kənd yollarının, şəhərlərarası yolların tikintisi davam

etdiriləcəkdir. Bir sözlə, iqtisadiyyatın bu seqmenti əminəm ki, növbəti 5 il ərzində daha da böyük təkan alacaqdır. Beləliklə, qəbul ediləcək üçüncü proqramın həyata keçirilməsi nəticəsində bütün infrastruktur layihələri artıq tam şəkildə icra ediləcəkdir.

Su layihələrinə gəldikdə, “Azərsu” şirkətinin xətti ilə işlər görülür, eyni zamanda, artezian quyularının qazılması da böyük məna daşıyır. Keçən il 104 kənd artıq bu üsulla su ilə təmin edilibdir. Bu ilin əvvəlində imzaladığım Sərəncam əsasında vəsait ayrılıbmışdır ki, cari ildə əlavə 250 kənddə artezian quyuları qazılsın. Beləliklə, yüz minlərlə insan yeni su mənbələri ilə təmin ediləcəkdir. Çaylar boyu yerləşən kəndlərdə təmizləyici qurğular quraşdırılıbdır. Yüz minlərlə əhali artıq bu imkanlardan istifadə edir, bu il də investisiya proqramında bu, nəzərdə tutulub. Su, kanalizasiya problemlərini biz növbəti 5 il ərzində tam şəkildə icra etməliyik.

Meliorasiya layihələri icra edilir. Biz keçən il Taxtakörpü Su Anbarının açılışını qeyd etdik. Güman edirəm ki, biz bu ilin sonuna qədər Şəmkirçay Su Anbarının açılışını qeyd edəcəyik. Beləliklə, iki nəhəng meliorasiya layihəsi başa çatacaq və biz bundan sonra yeni suvarılacaq torpaqlarda hansı işlərin görülməsi haqqında düşünməliyik. Əslində, biz bunu indidən fikirləşməliyik, - çünki müxtəlif rəqəmlər səslənir və mənə verilən arayışlarda müxtəlif rəqəmlər göstərilir, - ilk növbədə, neçə min hektar torpaq suvarılacaqdır. Ancaq biz bunu dəqiqliklə bilməliyik. Ona görə bütün aidiyyəti qurumlar - İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi, Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti birgə işləsinlər və mənə dəqiq məlumat versinlər – Şəmkirçay və Taxtakörpü su anbarlarının və kanalların tikintisi nəticəsində neçə min, - bəlkə də yüz minlərlə ölçülməlidir, - hektar torpaq artıq əkin üçün yararlı olacaqdır və dövrüyyəyə buraxılacaq bu yeni torpaqlarda hansı məhsulların yetişdirilməsi məqsədəuyğundur. Bunu biz dəqiq bilməliyik ki, öz işimizi daha böyük səmərə ilə quraq.

Kənd təsərrüfatının inkişafı növbəti illərdə iqtisadi sahədə prioritet olaraq qalacaqdır. Biz daim buna böyük diqqət göstərmişik. Kənd təsərrüfatının inkişafı ilə bağlı yeni tədbirlər görülməkdir.

Nazirlikdə struktur dəyişiklikləri aparılmalıdır. Buna böyük ehtiyac vardır. Bu yeni struktur müasir tələblərə cavab verməlidir. Sistem xarakterli islahatlara üstünlük verilməlidir. Kənd təsərrüfatının inkişafında ən müasir, mütərəqqi metodlar tətbiq edilməlidir. Dünyada bu sahədə böyük uğur qazanmış ölkələrin təcrübəsi öyrənilir, müxtəlif ölkələrə heyətlər ezam edilir, o təcrübə, texnologiya gətirilir ki, biz təbii imkanlarımızdan tam, səmərəli şəkildə istifadə edə bilək.

Məhsuldarlıq artırılmalıdır və artırılacaqdır. Böyük imkanlar vardır. Burada məruzədə səsləndi ki, taxılçılıq üzrə iri fermer təsərrüfatlarında məhsuldarlıq 55 sentnerə qalxmışdır. Ölkə üzrə bu rəqəm 27,5 sentnerdir, yəni, 2 dəfə çoxdur. Bu təcrübə hər yerdə tətbiq edilməlidir. Dövlət öz imkanlarını ortaya qoyur. Bütün infrastruktur, kommunikasiya, suvarma məsələlərini öz üzərinə götürür. Sahibkarlara kreditləri də dövlət verir. Təki sahibkarlar gedib bu torpaqdan səmərəli şəkildə istifadə etsinlər və məhsuldarlıq artsın. Əgər 2 dəfə də olmasa, ümumi məhsuldarlıq 60-70 faiz artarsa, o zaman bizim bütün daxili tələbatımız ödəniləcək və böyük ixrac potensialımız da yaranacaqdır.

Kənd təsərrüfatının inkişafı üçün müasir texnikanın alınması davam etdiriləcəkdir. Buna da ehtiyac vardır. Bütün texnika yenilənməlidir. Ən qabaqcıl texnika gətirilməlidir. Müvafiq göstərişlər verilibdir və artıq proses başlanmışdır. Əvvəlki illərdə də texnika alınmışdır. Əgər o texnika alınmasaydı, biz bu gün böyük problemlərlə üzləşə bilərdik. Ancaq hələ ki, buna ehtiyac vardır. Biz özümüzü müasir texnika ilə tam şəkildə təmin edə bilmirik. Növbəti 3-4 il ərzində, bəlkə də ondan da qısa bir müddətdə özümüzü ən müasir texnika - kombayn, traktor və digər texnika ilə tam şəkildə təmin edəcəyik.

Mən əvvəlki müşavirlərdə də qeyd etmişəm. Bu gün də qeyd etmək istəyirəm ki, fermerlərin elektron qeydiyyat sistemi yaradılmalıdır.

Bölgələr üzrə ixtisaslaşma aparılmalıdır. Mən bu barədə də dəfələrlə öz fikirlərimi bildirmişəm. Müəyyən işlər görülməkdir. Ancaq daha da konkret və ciddi təkliflər verilməlidir ki, biz bu ixtisaslaşmanı formalaşdıraraq və yetişdirilən hər bir məhsul üzrə xüsusi stimullaşdırma amilləri də olmalıdır. Yəni, burada belə kortəbii yanaşma qəbul edilməzdir. Hər bir bölgə üzrə, yetişdirilən hər bir kənd təsərrüfatı məhsulu üzrə xüsusi bir yanaşma tərzi olmalıdır. Əminəm ki, bax, dediyim bu struktur islahatları, kənd təsərrüfatının inkişafı üçün yeni metodların tətbiq edilməsi, müasir yanaşma, dediyim məsələlərin həllinə şərait yaradacaqdır.

Torpaqların elektron uçot sistemi yaradılmayıb, yaradılmalıdır. Əgər biz kənd təsərrüfatını müasir metodlarla inkişaf etdirmək istəyiriksə, mütləq Azərbaycanda hər bir sahədə ən qabaqcıl təcrübəni tətbiq etməliyik. O cümlədən kənd təsərrüfatının elmi əsaslarla inkişafına da nail olmalıyıq. Bu məqsədlə struktur dəyişiklikləri aparılacaqdır və elm son nəticəyə xidmət etməlidir. Ancaq bu təqdirdə o elmin faydası və xeyri vardır.

Kənd təsərrüfatının intensiv metodlarla inkişaf etdirilməsi indi bütün inkişaf etmiş ölkələrdə mövcuddur, bizdə də belə olmalıdır. Bu barədə artıq burada deyildi. Eyni zamanda, əvvəlki tezisə də qayıtmaq istəyirəm ki, biz dövrüyyəyə buraxılacaq yeni əkin sahələrini də təmin etməliyik və edəcəyik.

Burada məruzələrdə səsləndi ki, biz iri fermer təsərrüfatlarını yaradıırıq, yaratmalıyıq. Ancaq, eyni zamanda, kiçik və ailə fermer təsərrüfatları da yaddan çıxmamalıdır. Bu sahədə də gözəl beynəlxalq təcrübə vardır. Sadəcə olaraq, biz bunu Azərbaycanda tətbiq etməliyik ki, ailə fermer təsərrüfatları yaradılsın, xüsusilə südçülükdə. Dövlət də öz dəstəyini verəcəkdir, o cümlədən maliyyə dəstəyini kreditlər şəklində verəcəkdir. Subsidiyaların verilməsində tam şəffaflıq təmin edilməlidir. Mən keçən dəfə də, bir il bundan əvvəl də bu barədə danışmışam, bu gün də məcburam bu barədə öz fikirlərimi bildirim. Burada biz şəffaflığa nail olmamışıq. Şəffaflıq təmin edilmir və burada oturanlar bilirlər şəffaflıq nəyə görə təmin edilmir. Bu mənim son xəbərdarlığımıdır. Subsidyanın verilməsində tam şəkildə nəzarət-uçot sistemi yaradılmalıdır. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə bu göstərişlər verilmişdir. Yerli icra orqanlarının nümayəndələri də burada öz müsbət rolunu oynamalıdırlar. Çünki bəzi hallarda subsidiyalar fermerlərə çatmır. Ona görə, konkret təkliflər veriləcəkdir və yeni müvafiq Sərəncam da imzalanacaqdır. Bu, kənd təsərrüfatının inkişafı ilə bağlı çox ciddi, islahatyönlü Sərəncam olacaqdır. Bütün mərkəzi və yerli icra orqanlarının nümayəndələri bir daha demək istəyirəm ki, ümumi məqsədə xidmət etməlidirlər. Ümumi məqsəd şəffaflığı yaratmaq, kənd təsərrüfatını inkişaf etdirmək və fermer təsərrüfatlarına yardım etməkdir.

Fermerlərin əsas problemlərindən biri də istehsal etdikləri məhsulların satışı ilə bağlıdır. Dövlət burada da əlbəttə ki, öz yardımını göstərməlidir, göstərəcəkdir. Biz çalışmalıyıq ki, ilk növbədə, Azərbaycanda istehsal olunan məhsullar bazara çıxarılsın və burada aidiyyəti dövlət qurumları bu işləri tənzimləməlidirlər. Azərbaycanda istehsal olunan məhsullar ola-ola, qala-qala xaricdən məhsullar idxal edilir. Burada da ciddi nəzarət olmalıdır. Əgər biz özümüz bu məhsulu istehsal ediriksə, niyə onu xaricdən idxal etməliyik, niyə şərait yaratmalıyıq?! Hər bir dövlət öz bazarını qorumaq, qoruyur və Azərbaycan da bu yolla gedir. Bilirsiniz ki, biz hələ Dünya Ticarət Təşkilatına üzv olmamışıq, baxmayaraq bizi böyük təkidlə oraya dəvət edirlər. Demək olar, bu məsələ Azərbaycan qarşısında mütəmadi qaydada qaldırılır ki, nə üçün Azərbaycan Dünya Ticarət Təşkilatına üzv olmur? Bunun səbəbləri vardır və səbəblərdən ən birincisi yerli istehsalçının müdafiəsidir, Azərbaycan bazarının qorunmasıdır. Biz ilk növbədə öz fermerlərimizə, şirkətlərimizə şərait yaratmalıyıq. Yoxsa biz öz bazarımızı, necə deyərlər, açsaq və buraya keyfiyyətsiz, ucuz xarici məhsullar sərbəst şəkildə buraxılsa, o zaman yerli istehsal oləcəkdir, kəndli zərər çəkəcəkdir. Ona görə, biz buna getmirik. Mən bu gün də demək istəyirəm ki, Dünya Ticarət Təşkilatına üzv olacağıq, ancaq nə vaxt, onu biz bilirik. O vaxt ki, Azərbaycanda həm kənd təsərrüfatında, həm sənaye sahəsində ixracyönlü məhsullar üstünlük təşkil edəcəkdir, o vaxt biz Dünya Ticarət Təşkilatına üzv olacağıq və baxarıq görək o vaxt bizi belə təkidlə oraya dəvət edəcəklər, yoxsa yox. Çünki Azərbaycan bazarı dinamik bazardır, böyüyən bazardır. Azərbaycan zəngin ölkəyə çevrilir, əhali artır. Əlbəttə ki, bu bazara, necə deyərlər, sərbəst gəlmək üçün böyük səylər göstərilir. Bir daha demək istəyirəm ki, yerli istehsalın gücləndirilməsi, idxaldan asılılığımızın azaldılması, ixracyönlü məhsulların yetişdirilməsi prioritet məsələdir. Bu məsələlərin həllinə bütün dövlət qurumları kömək göstərməlidir.

Kənd təsərrüfatına yararlı torpaqlardan bəzi bölgələrdə təyinatı üzrə istifadə edilmir. Bu məsələyə də diqqət yetirilməlidir. Ərzağın keyfiyyəti daim diqqət mərkəzində olmalıdır. Bizim üstünlüyümüz ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda yetişdirilən kənd təsərrüfatı məhsulları təbiidir, keyfiyyətlidir. Biz burada kəmiyyət dalınca qaçmamalıyıq və bu təbii keyfiyyəti saxlamalıyıq.

Aqroparkların, logistika mərkəzlərinin yaradılması məsələlərinə diqqət yetirilməlidir. Həm Azərbaycanda, həm başqa ölkələrdə logistika mərkəzləri yaradılmalıdır və biz yeni istehlak bazarlarına çıxmalıyıq. Bu gün Azərbaycan artıq öz kənd təsərrüfatı məhsullarını ixrac edir və gələcəkdə bu, daha da böyük rəqəmlərlə ölçüləcəkdir. Ona görə, yeni bazarlara çıxışı təmin etmək vacib məsələdir. Bir sözlə, Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyi 100 faiz daxili istehsal hesabına təmin edilməlidir. Son illərdə biz özümüzü əsas ərzaq məhsulları ilə böyük dərəcədə təmin edə bilmişik. Ancaq hələ ki, buna tam şəkildə nail olmamışıq. Mən bəzi rəqəmləri gətirmək istəyirəm. Ət və ət məhsullarının özünütəminatmə səviyyəsi 94 faizdir, quş əti 92 faizdir. Bax, bu sahədə çox böyük irəliləyiş olubdur. Ona görə ki, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun xətti ilə quş fabriklərinin yaradılmasına böyük kreditlər verilmişdir. Özümüzü yumurta ilə 96,5 faiz, süd və süd məhsulları ilə 75 faiz, taxılla 65 faiz, üzümlə 94 faiz, kartofla 98 faiz, bostan məhsulları ilə 100 faiz təmin edirik. Meyvə və giləmeyvə 126 faiz, yəni, böyük ixrac potensialımız da vardır. Tərəvəz 100 faiz, duz 72 faiz, şəkər və şəkərdən hazırlanan məhsullar 174 faiz, - bu, ən böyük ixrac potensialımızdır, - bitki yağları və marqarin 70 faiz, kərə yağı 50 faiz.

Bax, bu cədvəldən açıq-aydın görünür, biz növbəti illərdə hansı sahələrə üstünlük verməliyik ki, burada bütün rəqəmlər 100 faizdən aşağı olmasın və buna nail ola bilərik. Ona görə də burada süd və süd məhsullarının 75 faiz səviyyəsində istehsalı əlbəttə ki, bizi qane edə bilməz. Bu, 100 faiz olmalıdır. Dövlət qurumları və sahibkarlar bu istiqamətə daha da ciddi diqqət yetirməlidirlər. Azərbaycanda kərə yağı da, bitki yağları da az istehsal edilir. Artıq bu cədvəldən hər şey görünür. Bu cədvəl həm dövlət orqanları, həm də sahibkarlar üçün bir yol xəritəsi olmalıdır. Mən hər il bu rəqəmləri səsləndirirəm, bəzi məhsullar üzrə irəliləyiş vardır. Amma bəzi sahələr üzrə əvvəlki illə bəzi bu ilki vəziyyət eynidir. Xüsusilə, kərə yağı, meyvə, giləmeyvə, bostan məhsulları, bax bu sahələrdə istehsal artmayıb.

Mən sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı artıq giriş sözümdə fikirlərimi bildirdim. Dəstək davam etdiriləcəkdir. Bu dəstək hesabına böyük işlər görülmüşdür. Son 10 il ərzində Azərbaycanda 55 min yeni müəssisə yaradılmışdır. Dövlət xətti ilə bir milyard 200 milyon manat güzəştli şərtlərlə kredit verilmişdir. Məsələn üçün keçən il 275 milyon manat kredit verilmişdir. Bütün bu kreditlər vaxtında qaytarılır. Bu da sahibkarlığın inkişafına yeni dəstək olur. Çünki həmin vəsait yenə də kredit şəklində sahibkarlara verilir. Sahibkarlar da qeyd etməliyəm ki, bu kreditlərə böyük məsuliyyətlə yanaşırlar. Yəni, bütün vəsaiti vaxtında qaytarırlar. Gələcəkdə biz hər il təxminən 270-300 milyon manat həcmində güzəştli kreditlər verəcəyik. Beləliklə, proqramın sonuna - 2018-ci ilə qədər təxminən bir milyard yarım manat vəsait kredit veriləcəkdir. Bu vəsait də iqtisadiyyatın real sektoruna qoyulacaqdır.

Azərbaycanda son illərdə bank sektoru da sürətlə inkişaf etmişdir. Bizim banklarımız böyüdü, gücləndi. Hesab edirəm, vaxt gəlib çatıb ki, banklar iqtisadiyyatın real sektoruna daha çox maliyyə resursları ayırırlar. Hazırda belə deyildir. Ancaq bankların funksiyalarından biri də ondan ibarətdir ki, ölkə iqtisadiyyatına daha da böyük təkan versinlər. Xüsusilə, dövlət də bank sektorunun inkişafına böyük dəstək verir. Əhali tərəfindən banklara inamın artırılması üçün dövlət çox böyük tədbirlər görmüşdür. Bilirsiniz ki, əmanətlər sığortalanır və bu addım banklara inamı böyük dərəcədə artırmışdır. Ona görə, banklar da öz sosial məsuliyyətini dərk etməlidirlər və iqtisadiyyatın real sektoruna kredit şəklində daha çox vəsait ayırmalıdırlar.

Növbəti illərdə bölgələrdə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi davam etdiriləcəkdir. Hər bir şəhərə genişzolaqlı internet çəkilməlidir. Bu sahədə Azərbaycan qısa müddət ərzində böyük uğurlara imza atdı. Biz bu gün kosmik dövlətlər sırasındayıq. İnternet istifadəçilərinin sayı 70 faizdən çoxdur, sürətlə artır. Ona görə, hər bir şəhərdə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı böyük məna daşıyır. Nəzərə alsaq ki, biz elektron hökumət sisteminə keçirik, "ASAN xidmət" artıq bölgələrə gəlir. Ona görə, bu sahə də daim diqqət mərkəzində olacaqdır.

Korrupsiyaya və rüşvətxorluğa qarşı mübarizə bundan sonra da ən ciddi şəkildə davam etdiriləcəkdir. Bu, böyük sosial bələdir, böyük yaradır. Korrupsiyanın, rüşvətxorluğun aradan qaldırılması üçün Azərbaycan dövləti əlindən gələni edir. Rüşvətxorluq üçün meydan daralır. Sistem xarakterli tədbirlər görülür, islahatlar aparılır. Eyni zamanda, inzibati metodlar, cəza tədbirləri də görülür və görülməkdədir. Ancaq hesab edirəm ki, burada sistem xarakterli tədbirlər daha da böyük səmərə verəcəkdir. Mən "ASAN xidmət" in fəaliyyətini xüsusilə qeyd etmək istəyirəm. Cəmi bir il ərzində "ASAN xidmət"ə bir milyon müraciət olmuşdur. Tam şəffaflıq təmin ediləndir, mədəni xidmət və Azərbaycan vətəndaşına layiq olan hörmət göstərilir. Ona görə "ASAN xidmət" in funksiyaları bundan sonra da genişlənəcəkdir. Bütün insanlarla birbaşa ünsiyyətdə olan qurumlar da bu prinsiplərlə yaşamalıdırlar.

Əminəm ki, növbəti illərdə rüşvətxorluğa və korrupsiyaya qarşı mübarizəmiz daha da gözəl nəticələr verəcəkdir. Bunu deməyə əsas verən görülən işlərdir, aparılan islahatlardır və güclü siyasi iradəmizdir. Azərbaycanda korrupsiyaya və rüşvətxorluğa yer olmamalıdır. Bütün dövlət məmurları bunu eşitsinlər, bilsinlər və elə işləsinlər ki, həmişə dövlət və xalq qarşısında alnıaçıq, üzüağ olsunlar.

Hər bir dövlət məmuru öz məsuliyyətini dərk etməlidir. Hər bir dövlət məmuru təmiz işləməlidir, xalqla bir yerdə olmalıdır, təvazökar, işgüzar və vətənpərvər olmalıdır, rüşvət almamalıdır, özünü xalqdan üstün tutmamalıdır, işlədiyi bölgələrdə, sahələrdə hörmət qazanmalıdır və Vətənə sadıq, sədaqətli olmalıdır. Heç bir xarici dairənin təsiri altına düşməməlidir. Bax, budur əsas prinsiplər. Hər bir dövlət məmurundan tələb edirəm ki, bu prinsiplərə əməl etsin.

Biz güclü dövlət qurmuşuq. Bu gün Azərbaycan dünya miqyasında böyük hörmətə malik olan bir dövlətdir. Təsədüfi deyildir ki, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasına üzv seçilərkən dünya birliyinin böyük əksəriyyəti bizim namizədliyimizi dəstəkləmişdir - 155 ölkə, dünya birliyinin üçdə iki hissəsi.

Biz güclü iqtisadiyyat qurmuşuq. Qısa müddət ərzində rəqabətqabiliyyətliliyinə görə 39-cu yərə qalxmışıq. Son 10 il ərzində iqtisadi sahədə Azərbaycan qədər inkişaf edən ikinci ölkə olmamışdır və bu, rekord göstəricidir, analoqu olmayan inkişafdır.

Bizim daxili vəziyyətimiz çox sabitdir. Sabitlik qorunur. Sabitliyi qoruyan əsas şərtlər xalqla iqtidar arasındakı birlikdir, xalqın gördüyümüz işlərə dəstəyidir, inamıdır. Budur sabitliyi şərtləndirən əsas amil. Daxili vəziyyət sabitdir. Xaricdən olan bəzi təzyiqlər görürsünüz ki, heç bir səmərə vermir. Bəzi satılmış müxalifət qruplarının fəaliyyəti heç bir səmərə vermir. Bizim ayağımıza dolaşmaq istəyənlər yenə də rəzil olurlar. Son prezident seçkiləri də bunu göstərdi. Xalqın böyük əksəriyyəti onların çirkin kampaniyasına uymadı. Xalq reallığa, inandığı adama səs verdi. Ona görə, xaricdən ianə alan, vicdanını xaricilərə satan ünsürlərə Azərbaycan siyasətində yer yoxdur. Bunu son seçkilər də göstərdi. Son seçkilər müxalifətin sonu idi. Bu, onların rəzalət zirvəsi idi.

Bütün bu amillər ola-ola biz korrupsiyaya, rüşvətxorluğa niyə göz yummalıyıq?! Niyə bu yara bizi içimizdən sarsıtsın, niyə bu yara bizi zəhərləsin?! Ona görə, mən deyirəm ki, hər kəs nəticə çıxarsın. Cəza tədbirləri görülür, görülməkdir. Burada heç kimdə immunitet yoxdur, olmayacaqdır. Dövlət məmuru xalqın xidmətçisidir. Xalqın birinci xidmətçisi mənəm və bütün dövlət məmurları belə işləməlidirlər. Ona görə, mən bir daha bunu demək istəyirəm ki, növbəti illərdə də rüşvətxorluğa bulaşmış insanlar çox ciddi şəkildə cəzalandırılacaqlar. Kimsə nəticə çıxarmayıbsa, nəticə çıxarsın. Növbəti beş il ərzində Azərbaycan korrupsiyaya və rüşvətxorluğa qarşı mübarizədə də nümunəvi ölkə olmalıdır.

Regionların sosial infrastrukturu növbəti beş il ərzində əlbəttə ki, yeniləşəcəkdir. Məktəb, xəstəxana, mədəniyyət ocaqlarının tikintisi davam etdiriləcək, məcburi köçkünlərin problemləri öz həllini tapacaqdır. Keçən il 28 min köçkün yeni evlərə, mənzillərə köçürülmüşdür. Bu il də yaqın ki, buna yaxın bir rəqəm olacaqdır. Yəni, bu məsələ daim diqqət mərkəzindədir.

Bölgələrin turizm potensialı böyüyür, güclənir. Daxili turizm böyük dərəcədə artır və əminəm ki, xarici turizmdə də böyük artım olacaqdır. Artım var, amma hələ ki, istədiyimiz səviyyədə deyildir. Daha da böyük artım olacaqdır. Yeni turizm zonaları yaradılır. Sadəcə son beş il ərzində “Şahdağ” dağ –xizək kompleksi yaradılıb. Orada artıq dörd gözəl otel fəaliyyət göstərir, bir otel tikilir. “Tufandağ” xizək mərkəzi yaradılıb. Onun ətrafında ona yaxın otel, beynəlxalq aeroport tikilib. Biz Naftalanın keçmiş şöhrətini bərpa edirik. Naftalan vaxtilə Ümumittifaq turizm mərkəzi idi. Bu gün biz bunu beynəlxalq turizm mərkəzinə çeviririk. Artıq iki gözəl otel fəaliyyət göstərir, üçüncüsü də tikilir. “Qalaaltı” müalicəvi mərkəzinin bərpası yekunlaşır. Bu da kurort turizminin inkişafı üçün çox vacib bir obyekt olacaqdır.

Cənub və qərb zonalarının, Naxçıvan Muxtar Respublikasının turizm potensialı kifayət qədər genişdir. Burada da böyük işlər görülür və görülməkdir. Əlbəttə ki, ekoloji tədbirlər ciddi şəkildə görülməlidir. Bu barədə mən dəfələrlə öz fikirlərimi bildirmişəm. Biz ətraf mühiti qorumalıyıq, Bakını və Abşeron yarımadasını əsrlər boyu yığılan tullantılardan təmizləməliyik. Biz “Qara şəhər”i “Ağ şəhər”ə çeviririk. Eyni zamanda, bütün bölgələrdə görülən işlər, yeni açılan müəssisələr ən yüksək ekoloji standartlara cavab verməlidir. Bu il sənaye ilidir. Sənayenin inkişafına xüsusi diqqət göstəriləcəkdir və göstərilir. Texnoparkların yaradılması prosesi sürətlə gedir. Bölgələrdə - Gəncədə, Sumqayıtda, Mingəçevirdə texnoparkın yaradılması nəzərdə tutulmuşdur. Eyni zamanda, hər bir şəhərdə xüsusi sənaye yerləri, sənaye zonaları yaradılmalıdır. Çünki iqtisadiyyatımız, sənaye potensialı, əhali artır. İş yerləri nə qədər yaradılsa da yenə də yaradılmalıdır. Çünki elə ölkələr var ki, orada əhali azalır, orada iş yerləri o qədər də ciddi problem deyildir. Ancaq bizdə keçən il əhali 170 mindən çox artmışdır. Bu artım çox müsbət haldır, iqtisadi inkişafımızın təzahürüdür. Ancaq bizim iqtisadi imkanlarımız, sənaye imkanlarımız buna uyğun olmalıdır. Ona görə, hər bir şəhərdə, yaqın ki, şəhərlərin kənarlarında xüsusi sənaye zonaları ayrılmalıdır. Orada dövlət hesabına infrastruktur, kommunikasiya xətləri çəkilməlidir, yeni müəssisələrin tikilməsi üçün imkanlar yaradılmalıdır ki, sahibkarlar gedib orada özləri üçün iş qursunlar.

Bir sözlə, demək istəyirəm ki, son 10 il ərzində qarşıda duran vəzifələrin hamısı icra edilib. İki dövlət proqramı artıqlaması ilə icra edilib. Bu, ölkəmizin inkişafına çox böyük dəstək olmuşdur. Əminəm ki, qəbul ediləcək növbəti - üçüncü proqram da vaxtında icra olunacaq və beləliklə, ölkəmizin uğurlu, dinamik inkişafı təmin ediləcəkdir.

Sağ olun.

AzərTAc
5 fevral 2014-cü il

